

IVNI
IVVENALIS

1002. Cif

2

ET
AVLI PERSII
FLACCI SA-
TYRÆ:

Cum Annotationibus ad marginem,
*que obscurissima quaque dilu-
cidare possint.*

LONDINI,
Excudebat Richardus Field im-
pensis Guilielmi Welby.

1612.

IVVENALIS

AVI PER SII
FLACCI SA-
TYRAE

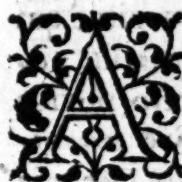
Cur Annot. in textu et marginibus
per scripturae dederunt
id est per scripturae

LONDINA
Richardus Richardus Field im-
prints Gusselii Weber.
1812.

AD ILLUSTRIS- SIMVM D. D. HEN- RICVM MAGNÆ BRI- TANNIAE PRNCIPIEM.

ῥιςεν μὲν ὁ δῶρ. ὁ δὲ
Χρυσός, αἰδομένην πύρ-
ρὰ τοῦ διαπρίσσειν πυρ-
ρὴ, μεγαλόπορος ἐξ ὅχα πλεῖτε.

Quænam hæc (Lyrici) aqua optima? Philoso-
phia. Quisnam hic ignis rutilus? eadem Philoso-
phia. Ignis quem Mineræ adminiculo, hoc est, in-
dagatrice ingenij alâ subuectus Prometheus è cœlo
detulit, eoq; rudes hominû animos à terrena igno-
rantia sæce excoxit. Aqua quæ è Mularum fonte
hausta fœdas vitiorum maculas lustrat, eluit, expur-
gnat. E qua purissima scaturigine cum triplex pro-
fluat riuulus, Dialecticis illis Mæandris, ignotisque
Phyfici Nili fontibus, Ethicum Alphæum optimo,
prætulerint iure quibus sanior mens, qui vt in are
Siculum subterlabi dicitur ad suam Arethusam sine
admixture aquarum: ita verè aureus hic fluuius
per affectuum Oceanum intaminatus ad proprium
felicitatis fontem remeat. Huius antistites cum vbi-
que summa animi propensione colantur, tum ad-
primè poetæ, qui non (Græcarum hoc crepidarum
pace dixerim) vt tetrica illa Medis illita porticus
seuera ingerit monita, sed cum illecebra quadam
in adolescentum animos irrepunt, quodq; peritissi-

EPISTOLA

mi faciunt medici, qui vitioso stomacho amara
cataporia melle miscent: ita & hi iuuenum animis
propter ætatis defectum voluptatisque affectum
austera hæc sed salubria respicientibus pharmaca, lac
caprarum quas tamen lentisco pascant, propinant;
iuxta seueriorem mandragoram lætas vites serunt,
& quod ait Venusinus vates:

Dum prodesse volunt & delectare poetae,

Et iucunda simul dicunt & idonea vitæ.

Atque vniverso poetarum choro cum laurus sua
hederæque ex merito deferantur, tum ijs maxime qui
virtutis veræ rigidi satellites censoria supercilia ad-
uersus vitia distringentes Satyrico aceto noxios
perfundunt, qui Philosophiam *δογματικὴν* & *παραν-
τικὴν παραδειγματικὴν* illustrant. h. e. ieiunis Decretis
austerisque Præceptis aculeos & vitam exemplo-
rum addunt. Ex his (Illustrissime Princeps) quàm
Placcus suam vel lancem vel canistellum primitijs
saturum Celsitudini tuæ obtulerit: Et isti duo, ut
integrum habeas Satyricum chorum & (ut ita di-
cam) triumviratum, præfidentius asperis obcurita-
tis syluis egressi T. Cels. patrocinio testos, æquis
ac iniquis se commendatos expetunt. In quorum
condignas laudes, post tot antiquorum & recen-
tium (qui Aristotelis Ethicis præferre, ipsis Sene-
cæ & Epicteti moralibus vnus Iuuenalis satyras ad-
æquare non dubitarunt) encomia discurrere, esset
frigide laudare, quo satius fuisset (teste Phauorino
Gelliano) acerbius vituperasse. multo minus deceret
nichomullū ē triuio quid ad *ἰδιὸν* quid ad *πολιτικὸν*
conferant præcipere. melius hoc illi facient qui tibi
ad manum, immo ad mentem Phœnices. tu vero
qua es progenie, quo genio, quo ingenio, tibi op-
timè. Hanc itaque Philosophici ignis particulam,
hanc Pierij laticis cotylam (quandoquidem per se
haud

DEDICATORIA,

haud satis articulatæ vocales sint isti Satyri, neque,
vt sint, è dignitate tamen & libertate eorum esset
gratiam ambire) rudis ego Hermes nec tam ipso-
rum mentis interpres quam infantiz meæ prodi-
tor, tibi (Princeps illustrissime) consecro. abunde
meæ, in his, qualicunque operæ gratulaturus, si-
quid inesse sensero quod læta aspicias fronte, quod-
que dum vndique literarum copiam colligis quam
inuicem per totum terrarum orbem dispergas, stu-
dijs tuis dignum sit. quæ vt feliciter succedant in
tuam, publicam, diuinam gloriam, Deum opt.
max. seruo precor, cui Principum rerumque pub-
licarum salus semper curæ.

Cels. Tux

officiose addictissimus

THO. FARNABY.

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is not only a scientific one, but also a philosophical one. The author discusses the various theories of the origin of life, and shows that the most plausible one is the theory of spontaneous generation.

THE
MAY 1964

Ad Lectorem.

Grauatim ista & timidè emitto, cùm infirmitatis meæ tum ipsius inter manus vix nati operis non adulti satis nec ad iudicij solem excossi conscientia deterritus. Nec tamen hoc factum quò cui laureæ ramulos festinabundâ manu præcerpere voluerim: verùm post expectatam iam per aliquot annos in Iuvenale & Persio parem quæ in Horatio præstita est, operam, partim rogatu non paucorum qui curam meam in poetis pridem adnotandis nouerant, urgente partim mea necessitate, cui iam in pristinum docendi pistrinum post multa terrâ marique tentata atque perpeffa ne molam hanc verterem, reiecto, prælegende erant ex more quædam Iuuenalis Satyræ. Interlineares itaque quasdam & marginales adnotationes meas recensui, easque subcisuiis quæ contigerant horis, auxi: Quædam non ita casta consultò adumbravi, alia prorsus omisi. Quorū enim illa interpreteris quæ neminem scire conuenit? atque uti in Physicis^a suberit occulta natura, quæ homini ignota, Sapienti haud quaquam inuestiganda erit: ut in Politicis & Polemicis^b, tam nescire quædam ciues ac milites quàm scire decet: ita^c inter virtutes Grammatici habebitur quædam nescire. In cæteris verò, etiam in quibus, eruditissimis sæpe viris aqua heret, quid præstiterim, æqui ac candidi lectoris tribunali me subycio, securus quid præiudicent iniquorum ac liuidorum subsellia, quorum virulenta verbera nullo merito declinâris, quorum innatam malitiam nullis misericordiæ insulis permulseris. Tu, lector humane, candore tuo, nigra quæ fuerint, serena; atque ego si monstrosum ediderim fortum, tu bonus sis aruspex, & Vale

^a I. C. Scal. 344.

exerc. 4. se3.

^b Otho apud Tach. Hist. 1.

^c Fab. Quintil. 1. lib. 14. cap.

Iunij Iuuenalis vita.

Vnius Iuuenalis liberti locupletis incertum filius an alumnus, oriūsus ex Aquino Volscorum oppido, ad mediam fere ætatem declamauit, mox Poeticæ studio se ad Satyras scribendas contulit, quas non sine summo frequentis auditorij applausu recitauit.

Inter alia vero indigna & præpostera vrbis, quæ exagita-
uit, scelera, quum & Paridis histrionis gratiam nimiam &
potentiam apud Domitianum carperet Satyrâ septima
illis versibus: *Ille & militia multis largitur honorem, &c.*
à Domitiano, instigante Paride per honorē militiæ vire
summotus est, & ad præfecturâ cohortis (in iocularem eius
quod Paridi exprobrarat vltionem) missus ad Pentapo-
lin in extremis Aegypti & Lybiæ finibus. Vbi licet alij
tradant ipsum iam octogenarium angore & tædio vitam
cum morte commutasse: vero tamen similis est, imo con-
stat eum post mortem Domitiani Romam reuersum quas-
dam ex his satyris scripsisse. Vide Lips. Epistolæ, Quæst.
4. lib. 20. Epist.

Temporibus lux magna fuit Iuuenalis auitis,
Moribus, ingenys, diuitys, vitys.

Tu lux es luci, Farnabi: operisq; fugasti,

Temporis & tenebras, ingeny radys.

Lux tua parua quidem mole est, sed magna vigore,

Sensibus, & docti pondere iudicy.

Matte: tuo scriptores, lectoresq; labore

Per te aly vigeant, per te aly videant.

Ben. Ionsionius.

IVNII IVVENALIS AQUINATIS

* SATYRA I.

Deliberanti Poetae iamque in animo habenti eius
temporis Poetis tragœdias recitantibus vicem re-
ferre, & pantheram (quod aiunt) leone remunera-
re, occurrunt urbis Romanæ scelera, quæ ipsum ab
instituta Tragœdiâ ad Satyrâ abducant.

Semper ego auditor tantum? nunquàmne ¹ re-
ponam,

² Vexatus toties ³ rauci ⁴ Theseide Codri?

⁵ Impunè ergo mihi recitauerit ille ⁶ togatas,

Hic ⁷ elegos? impunè diem consumpserit ⁸ ingens

⁹ Telephus? aut summi plena iam margine libri

Scriptus & ¹⁰ in tergo nec dum finitus ¹¹ Orestes?

Nota magis nulli domus est sua, quam mihi ¹² lucus

Martis, & ¹³ Aëolijs vicinum rupibus ¹⁴ antrum

Vulcani. Quid agant venti, quas ¹⁵ torqueat umbras

¹⁶ Æacus, ¹⁷ unde alius furtivæ deiebat aurum

¹⁸ Pellicule, quantas iaculetur ¹⁹ Monychus Ornos:

²⁰ Frøtonis ²¹ platani, ²² convulsaq; marmora ²³ clamât

norum habitu diæas, ut & Græcæ palliatæ dicebantur à Græcorum pallijs, ²⁴ Lugubres
vel amatorios. ²⁵ Longa trag. de Telepho rege Myfæ, cui vulnus & auxilium Pelias
bæstia tulit. ²⁶ In antiq; charta ab exteriori parte. ²⁷ Trag. de Oreste scenis agitata.

²⁸ Historia Romuli & Rheni quos peperit Rhea in loco Martis. vel luc. Mart. in Ponto pro
quocunque loco, ad derivationem Poetarum qui à luci descriptione colorem artis petunt. ²⁹ alij
ferunt locum fuisse Romæ in Appia, in quo recitabant Poetae. ³⁰ Septem insuli. Lipari-
tanis in mari Tyrrheno. ³¹ Aëolus. ³² Examine, vel iudice torqueudas animas.

³³ Ionis filius ex Aëgina, & ex Europa. unus è tribus apud inferos iudicibus. ³⁴ Ut &
Cholchis Iason furtim Medæ dolo aureum vellus sustulerit. ³⁵ Centauros & ponitur
pro fab. & pugna Centaurorum cum Lapithis. ³⁶ Iulij Frontonis nobilis & docti viri,
in cuius ædibus recitabant Poetae. ³⁷ Porticus quam adumbrant platani. ³⁸ Fre-
quentia auditorum. vel recitatoris clamore. ³⁹ Resonant. vel assiduâ recitatione iam edo-
cta elamant, quid agant venti, quas tor. &c. & est Pæbor.

⁴⁰ Semper,

* Poema varium,
nonnullis dict. à
Satyris, quorum ca-
chinno & derisio.

nes hoc carminis
genus imitatur. I. C.
Scaligero 1. Poeti-
ces 12. c. A canistellis

omni pomorum ge-
nere plenis quibus
prodeuntes Satyri

Nymphas allicie-
bant. II. Casaub. 1.
lib. de Satyra, à sa-
turâ lance, quam an-
tiqui dii agri annua

soluentes vota pri-
mitijs omnis fructum
generis refectam
offerebant.

1 Scribam, recita-
bo, vel vicem ijs
refectam?

2 Recitando rauci,
vel clamosi.

3 Recitatione illius
poematis de Theseo
gestis à Codro vili
Poetâ scriptis.

4 Nec par pari re-
fectam?

5 Comœdias Lati-
nas à togâ Roma-

6 Lugubres

7 Trag. de Telepho rege Myfæ, cui vulnus & auxilium Pelias

8 In antiq; charta ab exteriori parte. 9 Trag. de Oreste scenis agitata.

10 Historia Romuli & Rheni quos peperit Rhea in loco Martis. vel luc. Mart. in Ponto pro

11 Septem insuli. Lipari-
tanis in mari Tyrrheno. 12 Aëolus.

13 Examine, vel iudice torqueudas animas.

14 Ut &
Cholchis Iason furtim Medæ dolo aureum vellus sustulerit.

15 Centauros & ponitur
pro fab. & pugna Centaurorum cum Lapithis.

16 Iulij Frontonis nobilis & docti viri,
in cuius ædibus recitabant Poetae.

17 Porticus quam adumbrant platani. 18 Fre-
quentia auditorum. vel recitatoris clamore.

19 Resonant. vel assiduâ recitatione iam edo-
cta elamant, quid agant venti, quas tor. &c. & est Pæbor.

21 Ego itaque Grammaticorum ferulis & Rhetorum declamationibus valedixi.
22 Ficto themate declamatorio suasi Syllæ ut depositâ didaturâ priv. al. det.

23 Cui si ego pepercero, aliâ tamen manu peribit, vel perituræ cum alio. Nam Poetarum chartis. vel etiam si nihil ei inscribatur, perituræ.

24 Hoc studio & studio, hoc poematis genere, i. Satyra. *Stylum direxit.

25 Lucilius ex Aurunca Rutulorum ciuitate natus, Latine Satyræ primus autor, vnde & Turnus Satyrographus.
26 Spado dicitur, cui testes enallii sunt aut nerui, quibus testes dependent. Castratus, cui colli & testes, vide Sat. 6. 366. li.

27 Mulier impudica.
28 Ferociorem, vtpote è Thulciâ.

29 In Theatro.

30 Adæquet diuitijs cum ipsis certet.

31 Cinnamus, de quo Martialis lib. 7. alii Licinium Augusti libertum & tonsorem intelligunt.

32 Sub forfice sonante ca lebat. 33 Seruus è plebe. 34 AEgyptiæ, à Nilo AEgypti flumio. 35 Ciuitatis in AEgypto, duodecim miliaribus ab Alexandria distantis, sano Serapidis celebris, Strab. omnium libidinum atque impuritarum domicilij. 36 E seruo factus magister equitum Neronis. 37 Purpureas, à Tyro. Sat. 10. vers. 38. 38 Reu. lac. quæ vel mollitiæ vel pondere de laxaverit vel quæ reiecit sunt in humeros. 39 Ad refrigerium. vel iacando ostentat.

40 Annulum tenuis brachæ & leuem. 41 Inclusæ in annulo hyberno. 42 Temperet sibi ne scribat. 43 Noui hominis. vel nuper ex quadruplatorio lucro coempta.

44 Ex aduocato delatoris facti. 45 Vt qui crassus fuerit. vel delicatus & superbus. 46 M. Regulum hic intelligi volunt, cum suis & imperatoris amicis tum ipsi quadruplatoribus formidabilem. verisimilius. a. est dici Heliodorum Stoicum phil. quo deferente occisi sunt.

47 - Massa morio & Carus mimus Neronis liberti, delatores nequissimi. 48 Per delationes inierempta. 49 Mimæ, vxor Latini mimi. 50 Vt vel vñ corporis vel blanditijs propitium Latino redderet Heliodorum cum Regulum. vel generaliter, vxor à marito missa deprecatrix ad delatorem, cuiusmodi aliquid in Mimo representauit Latinus cum Thyme. 51 Heredimæ.

Semper, & assiduo raptæ lectore columnæ.

Expectes eadem à summo minimoq; Poeta.

Et nos ergo manum ferulæ subduximus, & nos

Consilium dedimus Syllæ, priuatus ut altum

Dormiret. stulta est clementia, cum tot ubique

Vatibus occurras, peritura parcere chartæ.

Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo,

Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus:

Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam.

Cum tener uxore ducat spado, Mæuia Tusci

Figat aprum, & nuda teneat venabula mamma:

Patricios omnes opibus cum prouocet vnus,

Quo tondente gravis iuueni mihi barba sonabat:

Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi

Crispinus Tyrias humero reuocante lacernas

Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,

Nec sufferre queat maioris pondera gemme:

Difficile est satyram non scribere. nam quis inique

Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se?

Causidici noua cum veniat lectica Mathonis

Plena ipso, & post hunc magni delator amici,

Et citò rapturus de nobilitate comesa (palpat

Quod superest, quem Massa timet, quem munere

Carus, & à trepido Thymele summissa Latino:

Cum te summoncant, qui testamenta merentur

- 32 Noctibus, 33 in cœlum quos euehit optima summi
 Nunc via processus, vetula 34 vesica 35 beata:
 40 36 Vnciolâ 37 Proculeius habet, sed 37 Gillo 38 deuncē:
 Parteis quisque suas, 39 ad mensuram inguinis heres:
 Accipiat sanè mercedem 60 sanguinis, & sic
 Palleat, ut nudis preffit qui calcibus anguem,
 Aut 61 Lugdunensem rhetor dicturus ad aram.
 45 Quid referam, quanta siccum iecur ardeat ira:
 Cam populum gregibus comitū premat hic spoliator
 Pupilli 62 prostantis? at 63 hic damnatus 64 mani
 Iudicio (quid enim saluis infamia nummis?).
 Exul 65 ab octaua Marius bibit, & 66 fruitur dijs
 50 Iratis: at tu victrix prouincia 67 ploras.
 Hæc ego non credam 68 Vennsina digna 69 lucerna?
 Hæc 70 ego non agitem? Sed quid magis? Heracleas,
 Aut 71 Diomedæas, aut 72 mugitum Labyrinthi,
 Aut mare percussum 74 puero 75 fabrumq; volante?
 55 Cum 76 leno accipiat mæchi bona, 77 si capiendi
 Ius nullum uxori, doctus 78 spectare lacunar,
 Doctus & ad calicem vigilantem stertere, naso.
 Cum fas esse putat curam sperare cohortis,
 79 Qui bona donauit præsepibus, & caret omni
 60 Maiorum censu, dum peruolat axe citato
 80 Flaminiam: 81 puer Automedon nam lora tenebat,
 82 Ipse lacernatæ cum se iactaret 83 amicæ.

32 Nocturni concubitus operâ.
 33 Ad opes & dignitatem.
 34 Pars ea qua mulier est.
 35 Diuitis.
 36 Duodecimam hereditatis partem.
 37 Adulter.
 38 Undecim partes.
 39 Ad penis vtriusque proportionem.
 40 Coitu exhausti.
 41 Instituit Caligula cœramina facundia: Lugduni in Gallia, in quibus oratores victos spongia linguæ scripta sua delere oportebat nisi ferulis obinrgari aut flumine mergi maluissent: hoc mouentes oratores dicturi ad aram quæ Lugduni insignis erat, pallebant.
 42 Spoliati & cœ redacti ut proster, victum corpore morituros.
 43 Marius Priscus ab Afris quos proconsul spoliatur, accusatus est: cui 7000 nummum in æarium inferre damnato, Italiâ interdictum.
 44 Qui Romæ ante nonam non decubuit.
 45 Voluptatem capit ex ira dum, retinens magnam spoliationis partem, & sibi in exilio lantius quam antea indulgens.
 46 Non restituta tibi pecuniâ.
 47 Horatij Vennsini.
 48 Satyrâ elucubrâtâ.
 49 Annon hæc potius insecter quàm fabuler?
 50 De Herculis ærumnis fabulas.
 51 Fab. de Diomede ab vxore non recepto & socijs in aues versis.
 52 Fab. de Thæseo & Minotauro in labyrintho mugiente.
 53 Icaro cadenti.
 54 Dædalum.
 55 Maritus leno. Gallice, vñ Russien.
 56 Cautum decreto Domitiani ne vxor capiendi legata ius haberet.
 57 In obsequium adulteri sursum spectare & velut ebrium simulare profundum somnum ronchi sono naso.
 58 Tigellinus qui per vitia præfecturam prætorij sub Nerone adeptus est. vel Corn. Fuscus qui patrimonium equis alendis dilapidarat, & puer aurigæ officium Neroni præstiterat, postea à Domitiano cohortibus prætorianis præfectus.
 59 Viam à Ca. Flaminio stritam.
 60 Fuscus auriga Neronis vt Automedon Achillis.
 61 Cum ipse Nero blanda gesticulatione se ingereret & comendaret lac, amicæ.
 62 Spono quem exactis testibus cum dote & flammeo, solenni nuptiarum officio ad se deductum Nero pro vxore habuit.

64 Pecunias prouinciæ non restituentes.
 65 Qui Romæ ante nonam non decubuit.
 66 Voluptatem capit ex ira dum, retinens magnam spoliationis partem, & sibi in exilio lantius quam antea indulgens.
 67 Non restituta tibi pecuniâ.
 68 Horatij Vennsini.
 69 Satyrâ elucubrâtâ.
 70 Annon hæc potius insecter quàm fabuler?
 71 De Herculis ærumnis fabulas.
 72 Fab. de Diomede ab vxore non recepto & socijs in aues versis.
 73 Fab. de Thæseo & Minotauro in labyrintho mugiente.
 74 Icaro cadenti.
 75 Dædalum.
 76 Maritus leno. Gallice, vñ Russien.
 77 Cautum decreto Domitiani ne vxor capiendi legata ius haberet.
 78 In obsequium adulteri sursum spectare & velut ebrium simulare profundum somnum ronchi sono naso.
 79 Tigellinus qui per vitia præfecturam prætorij sub Nerone adeptus est. vel Corn. Fuscus qui patrimonium equis alendis dilapidarat, & puer aurigæ officium Neroni præstiterat, postea à Domitiano cohortibus prætorianis præfectus.
 80 Viam à Ca. Flaminio stritam.
 81 Fuscus auriga Neronis vt Automedon Achillis.
 82 Cum ipse Nero blanda gesticulatione se ingereret & comendaret lac, amicæ.
 83 Spono quem exactis testibus cum dote & flammeo, solenni nuptiarum officio ad se deductum Nero pro vxore habuit.

84 Tabellas ceratas
85 in compitis. pa-
lam, nemine contra-
dicente.

86 Hexaphoro, le-
stica quam sex viri
portabant.

87 Molli & delicato

88 Domitius Regu-
lus testamentorum
corruptor, vel Opho-
nius Tigellinus, qui
trium patruorum ve-
neno sublatorum,
subtrahis tabuli &
falso signatis, here-
ditate inuasit.

* Compendiosa &
breui operâ falsas te-
stamentorum tabu-
las condendi, vel Ex-
iguus, id est, paucis
verbis testamentorū
tab. scriptis, quum
falsarius se heredem
ex asse inscripserit.

89 Annulo signa-
torio, qui gemmam
egyptiam, id est, effi-
giatam habet inclu-
sam, saluâ tasô.

90 Venenum rube-
re.

91 Peritior venefi-
ca quam illa locusta,
cuius ex Gallis ro-
caz Nero usus o-
perâ Britannicum
sustulit.

92 Populo sciente,
vidente, adeoque per-
mittente.

93 Quod indicium
est veneno sublatos
fuisse.

94 Dig. exilio in-
brenes, id est, angustas insulas Cycladas, e quibus Gyarus maxime sterilis est & grauissimū
exilij locus, sic Sat. 10. vi Gy. vi clausus scopulis, paruaque Serypho. 95 In aliquo pre-
tio. 96 Accepta referunt. 97 Aedificia pratoribus digna. 98 Citreas,
marmoreas, eburneas. 99 Signum capri ceu Phryxi in calatura prominens & extube-
rans. 1 A Satyrâ scribenda quiescere. 2 Ipse socer. 3 Pueri qui viris nubunt,
& foeminae. 4 Nobilis puer stuprum committens vel patiens. 5 Ineptus poeta.

6 Omnes inquit affectus, omnia vitia à diluuiō ad usq; nostra tempora materia est huius
mei libelli Satyrici. 7 Imbribus mare augentibus. 8 Patrastrum, 9 Themidos oraculū,
10 Receptaculum, Metaph. & velis sumpta. 11 Ellipsis tē magis vexant, vel inuasit animos
12 Non parte vel medicâ pecuniâ. 13 Ad fortunâ alea in tabellâ coniecta. 14 Vniuersa
se familiari.

Nonne libet medio⁸⁴ ceras implere capaces

⁸⁵ Quadruuiō : cum iam⁸⁶ sexta ceruice feratur

Hinc atque inde patens, ac nuda penē cathedra,

Et multum referens de Mecenate⁸⁷ supino

⁸⁸ Signator, falso qui se lautum atque beatum

* Exiguīs tabulis & ⁸⁹ gemma fecerat vda?

Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum

Porrectura viro miscet sitiente⁹⁰ rubetam,

Instituitq; rudes⁹¹ melior locusta propinquas

⁹² Per famam & populum⁹³ nigros efferre maritos.

Aude aliquid⁹⁴ breuib; Gyaris & carcere dignum

Si vis esse⁹⁵ aliquis. probitas laudatur & alget.

Criminibus⁹⁶ debent hortos,⁹⁷ prætoria,⁹⁸ mensas,

Argentum vetus, & ⁹⁹ stantem extra pocula caprū.

Quem patitur¹ dormire nurius² corruptor auaræ,

Quem³ sponsæ turpes, & ⁴ prætexitus adulter?

Si natura negat, facit indignatio versum,

Qualem cunq; potest: quales ego, vel⁵ Cluuienus.

⁶ Ex quo Deucalion⁷ nimbis tollentibus æquor

Nauigio⁸ montem ascendit,⁹ sorte isq; poposcit,

Paullatimq; anima caluerunt mollia saxa,

Et matribus nudas ostendit Pyrrha puellas:

Quidquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas

Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli.

Et quando uberior vitiorum copia? quando

Maiores avaritiæ patuit¹⁰ sinūs? alea quando (itur

Hos¹¹ animos? neque enim¹² loculis comitantibus

Ad¹³ casum tabulæ, posita sed luditur¹⁴ arcâ.

85 Prelia

SATYRA I.

5

- ¹⁵ Prælia quanta illic dispensatore videbis
¹⁶ Armigero? simplexne furor ¹⁷ sestertia centum
 Perdere, & horrenti tunicam non ¹⁸ reddere seruo?
 Quis totidem erexit villas? Quis fercula septem
 95 ¹⁹ Secretò cœnauit ²⁰ auus? nunc ²¹ sportula primo
 Limine parua sedet, turbæ rapienda ²² togatæ.
²³ Ille tamen faciem prius inspicit, & trepidat, ne
 Suppositus venias, ac falso nomine poscas.
 Agnitus accipies. iubet à præcone vocari
 100 Ipsos ²⁴ Troiugenas. nam vexant limen & ipsi
 Nobiscum. ²⁵ da Prætori, ²⁶ da deinde Tribuno.
 Sed libertinus ²⁷ prior est, prior, inquit, ego adsum.
 Cur timeam, dubitemue locum defendere? quamuis
 Natus ad ²⁸ Euphratem, molles quod in aure ²⁹ fe-
 nestræ
 105 Arguerint, licet ipse negem? sed ³⁰ quinque tabernæ
³¹ Quadringenta parant. quid confert ³² purpura
³³ mains
 Optandum, si Laurenti custodit in agro
 Conductas ³⁴ Coruinus oueis? ego possideo plus
³⁵ Pallante, & ³⁶ Licinis. expectent ergo Tribuni:
 110 Vincant diuitiæ: ³⁷ sacro nec cedat honori,
 Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat ³⁸ albis.
 Quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
 Maiestas, etsi ³⁹ funesta pecunia templo
 Nondum habitas, nullas numinorum ereximus aras
 115 Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus,
 Quæq; salutato ⁴⁰ crepitat Concordia nido.
 Sed cum ⁴¹ summus honor finito computet anno

¹⁵ Rixas.
¹⁶ Seruo, qui domi-
 no iudenti nummos
 aleas & cætera belli
 arma subministrat,
 vnde armigero. Me-
 tab. à bellantibus
 sumpta
¹⁷ 750. lib. moneta
 nostræ.
¹⁸ Donare al. re-
 sistuere.
¹⁹ In sua domo, pri-
 uatim, solus.
²⁰ Quis est maiori-
 bus.
²¹ Iam vero clien-
 tes non ad cœnam
 rectam & τραπεζας sed
 πρὸς admittuntur,
 sed ijs in domus in-
 troitu apponitur
 Sportula cibum vel
 C. quadrantes con-
 tinent.
²² Clientibus &
 pauperibus quorum
 toga est.
²³ Qui sportulam
 distribuit.
²⁴ Nobiles sordidæ
 sportulam petentes,
 quæ pauperibus pa-
 rabatur.
²⁵ Inquit prætor.
²⁶ Inquit tribunus.
²⁷ Loco vel opibus
 & hæc sibi poeta
 sub persona libertini.
²⁸ El Mesopotamie
 qui oritur ex Tigri-
 se monte Armenia.
²⁹ Fissuræ vel fora-
 mina in lobis, more
 patrio.
³⁰ Quasi in foro
 habeo.

³¹ Quad. H. S. id est. census equestris. ³² Equestris nobilitas purpurâ & annulo designata.
³³ Maius & optandum. ³⁴ Nobilissima ortus familia, pauper tamen. ³⁵ Claudi li-
 berto, ditissimo nec non quæstorij & prætorij ornamentis insignito. ³⁶ Licinio Stolo-
 ne, Crasso P. Licinio coga. diuite, & Licinio Cæsari. liberto & consore. ³⁷ Prætorio aut
 tribunitio. ³⁸ Seruicæ transmarinis aduecti venales prostitutebantur cretæis gypsatisq; pe-
 dibus. ³⁹ Exigiosa funetum causa. ⁴⁰ Et concordia in cuius templi fastigio positos
 nidos ciconiæ rotho crepitantes reuolunt. ⁴¹ Si (inquit poeta) summi magistratus, præto-
 res, &c. computent quantum annui redditus sportula referat, quid facient pauperes quibus
 sportula sola victum & necessaria suppeditat?

Sper-

42 Clientes & af-
fectus.

43 Plurimi fenato-
tores lecticis vesti-
petunt sportulam,
circumducunt etiam
ægotas & gravidas
uxores, quarum no-
mine sportulam pe-
tant, interdum & ab-
sentes illas simulant
ad esse in clausis le-
cticis.

44 Distributori.

45 Vxor mea.

46 Nec valet, dato
& dimitte.

47 Inquit distribu-
tor.

48 Respondet mari-
tus impostor, noli
ex, quiescit, dor-
mit.

49 Primâ & secun-
dâ horâ clientes sa-
lutant patronos &
sportulam petunt.

50 Deinde deducunt
eos ad forum Augu-
sti, in quo iura red-
debantur iuxta A.
pollinis eburneam
statuam, ubi visuntur
triumphales statuæ.

51 Crispinus.

52 Imaginem.

53 Seruorum ex A.
rabia summus, Tur-
neb. legit Alabar-
ches, quem vide 31.
lib 35, c. & Brodus

4. l. Misc. c. 2, ut sit
scriptoræ magister,
ab ἀλαβὰ quod
Hesychio testis, est
atramentum.

54 Sed & alium ex.

onerare. 55 Post longam cœnæ expectationem,
optimas feras, & delicatissimos pisces.

56 Spe cœnæ recte frustratis. 57 Op-
timas feras, & delicatissimos pisces. 58 Dives patronus. 59 Mensis vel patinis. 60 Ad
quam Domini & coniox soli accumbunt.

61 Absument lautis epulis patria bona. 62 Luxuriose sibi, amicis sordide. 63 Istius diuitis & eiusmodi inuictorum. 64 In
Romanorum apparatu conuiujs integer apponi solebat aper.

65 Quod multis suffi-
ceret. 66 Nec tamen impune heluaris. 67 Balnea ingressurus portas Pauonis
carnem omnium difficillimæ confectionis. 68 Ex nimia repletionis & cruditi-
te dum in balnea descendit. 69 Diuulgatur rumor de tuâ morte per omnia con-
uiuia

Sportula quid referat, quantum rationibus addat.

Quid facient⁴² comites, quibus hinc toga, calceus
hinc est,

Et panis, fumusq; domi?⁴³ densissima centum

110

Quadranteis lectica petit, sequiturq; maritum

Languida, vel prægnans, & circumducitur uxor.

Hic petit absenti, nota iam callidus arte,

⁴⁴ Ostendens vacuam, & clausam pro coniuge sellâ,

⁴⁵ Galla mea est, inquit, ⁴⁶ citius dimitte, moraris?

125

⁴⁷ Profer Galla caput. ⁴⁸ noli vexare, quiescit.

Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.

⁴⁹ Sportula, ⁵⁰ deinde forum iurisq; peritus Apollo,

Atque triumphales, inter quas ausus habere

⁵¹ Nescio quis ⁵² titulos Ægyptius, atq; ⁵³ Arabarches:

130

Cuius ad effigiem ⁵⁴ non tantum meiere fas est.

Vestibulis abeunt veteres, ⁵⁵ lassiq; clientes,

Votaq; deponunt, quanquam longissima cœnæ

Spes homini. caules ⁵⁶ miseris, atque ignis emendus.

⁵⁷ Optima sylvarum intereâ, pelagiq; vorabit

135

⁵⁸ Rex horum, vacuisq; toris tantum ipse iacebit.

Nam de tot pulchris & latis ⁵⁹ orbibus, & tam

Antiquis, ⁶⁰ unâ ⁶¹ comedunt patrimonia mensâ.

Nullus iam parasitus erit. sed quis feret istas

⁶² Luxuriæ sordes? ⁶³ quanta est gula, quæ sibi ⁶⁴ totos

140

Ponit apros, animal ⁶⁵ propter conuiuia natum?

⁶⁶ Pœna tamen præsens, cum tu ⁶⁷ deponis amictus

Turgidus, & crudum panonem in balnea portas.

⁶⁸ Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus.

⁶⁹ It noua nec tristis per cunctas fabula cœnas:

145

Ducitur

- Ducitur ⁷⁰ iratis plaudendum funus amicis.
⁷¹ Nil erit ulterius quod ⁷² nostris moribus addat
⁷³ Posteritas : eadem cupient, facientq, ⁷³ minores.
 Omne in ⁷⁴ præcipiti vitium stetit. ⁷⁵ utere velis:
 150 Totos pande ⁷⁶ sinus. Dicas hic forsitan, unde
 Ingenium par materię? unde illa ⁷⁷ priorum
 Scribendi quodcunq, ⁷⁸ animo flagrante liberet
⁷⁹ Simplicitas, ⁸⁰ cuius non audeo dicere nomen.
 Quid refert, dictis ignoscat ⁸¹ Mutius, an non?
 155 ⁸² Pone Tigellinum: ⁸³ tedâ lucebis in illâ,
 Qua stantes ardent, qui ⁸⁴ fixo gutture fumant,
 Et latum media ⁸⁵ sulcum diducit arena.
⁸⁶ Qui dedit ergo tribus patruis ⁸⁷ aconita, vehatur
⁸⁸ Pensilibus plumis, atque illinc despiciat nos?
 160 ⁸⁹ Cum veniet contra, digito compeſce labellum:
 Accusator erit, qui verbum dixerit, hic est.
⁹⁰ Securus licet Æneam, ⁹¹ Rutulumq, ferocem
 Committas: ⁹² nulli gravis est percussus Achilles,
 Aut multum ⁹³ quæſitus ⁹⁴ Hylas, urnamq, secutus.
 165 Ense velut stricto, quoties Lucilius ardens
⁹⁵ Infremuit, ⁹⁶ rubet auditor cui ⁹⁷ frigida mens est
 Criminibus, tacitâ sudant præcordia culpâ.
 Inde iræ, & lachrymæ. ⁹⁸ tecum prius ergo voluta

⁷⁰ Quibus intestatus, nihil reliqueris.
⁷¹ Nil sceleris aut vitij.
⁷² Perditis ac pessimis.
⁷³ Posterius, nec peiora excogitare poterunt.
⁷⁴ Stat in summo, ut ulterius accendi non possit.
⁷⁵ Poeta se ad scribendum adhortatur.
⁷⁶ Velorū, Metaph.
⁷⁷ Græcorum Comicorum & Lucilij.
⁷⁸ Irâ & odio adversus vitia & viciosos.
⁷⁹ Libertas, quæ simpliciter sine vâlemento aut ambage loquitur quod sentit.
⁸⁰ Adeo per delatores à Domitiano oppugnata est & oppressa.
⁸¹ Mutius Albutius quem insectatus est Lucilius, Pers. Sat. 1.
 Te Lupe, te Muti.
⁸² Licuit quidem respondit monitor, Lucilio libere innuere in scelere & flagitiosos. nondum in-

hibita à tyrannis libertate, sed si tu notaris Tigell. vel alium quemlibet imperatori gratum.
⁸³ Indutus tunica moleſta ex sparto, pice, & bitumine illito ardebis, vide Sæd. & v. 35. Brodæum, Miscellan. 1. l. c. & Sigonius de iudiciis 3. l. 1. & c. ⁸⁴ Fixo gutture ne se curarent vel vno impactu. Senec. 3. de ira. circumdati defixis corporibus ignes. ubi alij legunt, defixis corp. & ira sulcus est ipsa fossa. Lipsius ibi. ⁸⁵ Lipsius in loco citato legit ex ver. cod. Et latius medium sulcus diducit arenam. ut sulcus sit fossa in media arena, qua defossi & ad palum defixi cremabantur viui. sicut proxime adnotatum est. ⁸⁶ Ergo inquit poeta Tigellinus qui & c. vide supra 67. v. ⁸⁷ Aconitum herba venenosa ab ἀκόνιτῃ dicta quod inter cantes nascatur, vel ab ἀκόνιτῃ cœν ἀκόνιτῃ iaculum, quod olim tela sua barbari illinebant veneno, quæ ratione & deduci toxicum vult I. C. Scal. Solinus, ab Acone porto Heracleæ. ⁸⁸ Pens. plu. in lectica. ⁸⁹ Vbi vero Tigellinus. vel eiusmodi quispiam dicat monitor obuiam tibi fiet. ⁹⁰ Tutius epico carmine historias scribes & prælia, ut Virgilius certamina Æneæ & Turni. ⁹¹ Turnum Rutulorum ducem. ⁹² Neminem offendiſt Historia de Achille percusso. ⁹³ Ab Hercule. ⁹⁴ Qui aquarum profectus dum se inclinaret vna cum urna decidit in sum. Ascanium. ⁹⁵ Inf. indignabundo ore. ⁹⁶ Pudore & ira quæ vindictam cogitat. ⁹⁷ Metu & conscientia scelerum. ⁹⁸ Priusquam classicum canas & Satyricum distingas stylum.

Hec,

99 Pugnae comitibus
sera poenitentia.

1 Quoniam itaque,
inquit Poeta, pericu-
losus est plenum o-

pns alex, legibusque cantu
nequis vinos carmine proscindat, experiar quid liceat in mortuos.

2 In vijs Flam. & Lat. nobilium vnae & reliquae condebantur super exstructis sepulchris.

Hæc, animo, ante tubas: 99 galeatum sero duelli
Pœnitet; 1 experiar, quid concedatur in illos,
Quorum 2 Flaminiâ tegitur cinis atque Latina.

170

SATYRA II.

Reprehendit hypocrisin in Philosophis, Iudicibus, Sa-
cerdotibus, Ducibus, Nobilibus, qui omnes impiè
de inferorum supplicijs sentientes, Victores ipsi à
victis gentibus corrumpuntur, necnon alios cor-
rumpunt.

1 Vltra 2 Sauromatas fugere hinc libet, & 3 gla-
cialem

1 Ad barbaras & re-
motissimas gentes
rapidâ fugâ me con-
ferre malim, quàm
hic Romæ degere,
ubi fidei Philosophi
verbis quidem præ-
se ferunt continen-
tiam, vitâ vero, &
moribus flagitiosissi-
mi sunt & impurissi-
mi.

2 Egiptæ at-
que Asiae versus
Fœream incolas.

Russes &
Tartars.

3 Septentriona-
lem.

4 Mare ab æquæ
celer. &
velociter fluere.

4 Oceanum, quoties aliquid de moribus 5 audent
Qui 6 Curios simulant, & 7 Bacchanalia viuunt.

8 Indocti primum: quidquam plena omnia 9 gypso

10 Chryssippi inueniatis nam 11 perfectissimus horum est, &

Si quis 12 Aristotelem similem, vel 13 Pittacon emit,

Et iubet 13 archetypos 14 plutei seruare 15 Cleanthas.

Frontis nulla fides: quis enim non 16 vicus abundat

17 Tristibus obscænis? castigas turpia, cum sis

Inter Socraticos notissima 18 fossa 19 cinedos.

Hispida membra quidem, & dura per brachia fetæ

Promittunt 20 atrocem animum: sed podice 21 leui

Ceduntur tumide, 22 medico vidente, 23 mariscæ.

Rarus sermo illis, & magna 24 libido tacendi,

5 Sup. differere aut præcipere.

6 Continentiam M. Curi viri frugalis & optimi.

7 Tanquam celebrantes Bacchanalia, omnium scelerum seminarium. Liu. 4. 6.

8 Apprime indocti. 9 Statua gypsacea. 10 Stoici, & in Dialecticis acutissimi & acerrimi. 11 Ironici, vel Stoicorum perfectissimus haberi vult. 12 Imaginem A-

ristotelis vel Pittaci sapientis. 13 Ordo est, iub. plut. ser. arch. Cle. 14 Primi genios & originales typos ad viuant in imaginem formatos. 15 Armarium, musæum. 16 In urbe.

17 Hypocritis fronte seueris, vitâ turpibus. 18 Pathica sententia. Synec. notiss. pathicus. 19 Cin. & dracos, qui tantum Socratis sanctimoniam, & disciplinam præ se ferunt, & ipse So-

crates male audiebat nomine mæscæ amoris. 20 Grænam & fœnerum. 21 Vide Persij Sat. 4. vers. 10. 22 Vi qui sciat vlcera hæc ex turpitudine constata esse, & iussa incidi, ut ad eandem redeas. 23 Hæmorrhoides. 24 Voluntas & speciosum silentij studium.

Atque

- 15 *Atque*²⁵ *supercilio breuior coma.*²⁶ *verius ergo,*
*Et magis ingenuè*²⁷ *Peribonius. hunc ego*²⁸ *fatus*
*Imputo, qui vultu*²⁹ *morbum, incessuq, fatetur.*
Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
*Dat veniam: sed*³⁰ *peiores, qui talia*³¹ *verbis*
- 20 *Herculis inuadunt, & de virtute locuti*
*Clunem agitant. ego te ceuentem,*³² *Sexte, verebor?*
Infamis Varillus ait, quo deterior te?
Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
*Quis tulerit*³³ *Gracchos de seditione querentis?*
- 25 *Quis cælum terris non misceat, & mare cælo;*
*Si fur displiceat*³⁵ *Verri, homicida*³⁶ *Miloni,*
*Clodius accuset mæchos,*³⁸ *Catilina Cethegum,*
*In*³⁹ *tabulam Sullæ si dicant*⁴⁰ *discipuli tres?*
*Qualis erat*⁴¹ *tragicæ nuper*⁴² *pollutus adulter*
*Concubitu: qui tunc*⁴⁴ *leges reuocabat amaras*
- 30 *Omnibus, atque*⁴³ *ipsis Veneri, Martiq, timendas:*
Cum tot abortiuis secundam Iulia vuluam
*Solueret, & patruo simileis effunderet*⁴⁶ *off. is.*
*Nonne igitur iure, ac merito*⁴⁷ *vitia ultima*⁴⁸ *fictos*
- 35 *Contemnunt Scauros, &*⁴⁹ *castigata remordent?*
*Non tulit ex*⁵⁰ *illis*⁵¹ *toruum*⁵² *Laronia quendam*
*Clamantem toties: ubi nunc*⁵³ *lex Iulia, dormis?*
*Ad quem*⁵⁴ *subridens, Felicia tempora: quæ te*

25 Crine Stoicus, ut qui ad cutim condebatur.

26 Tolerabilius simplicius.

27 insignis ille cinxus, turpis dinem palam professus.

28 Huius vitia non malitiae suae, sed tatis inputo, vel crasi, seu potius ἀκρίβεια imo

ἀκλῆστια

ut Pers. 3. de Natta, sed super hic vno.

29 Morb. animi, i. vitia, & leuitatem, vel etiam corporis morb. sc. maricas.

30 Sed illi longè peior, qui talia (i.e. ex impetu peccantium) vitia increpant.

31 Granibus, seu ris quæ Herculem illum in biuio (ut est apud Xenophonem) deceant.

32 Stoice pathice, egoue te ceui. clunes agitantem, verebor? inquit Varil. vir notissimæ infamiae.

33 Tib. & Caim qui tribuni, dum re-

34 Quis non omnia con-

35 Qui lurtis & rapinis Sici-

36 Qui interfecit P. Clodium,

37 Nobilis adulterio Caesaris uxoris, germanique sororis incestu.

38 Coniuratores in Remp.

39 Proscriptionis tabulam.

40 Caesar, Pompeius, Cras-

41 Aliorum rigi-

42 Clandius Imperator

43 Agrippinam filiam fratri Germanici duxit, quæ sæpius abortum fecit ne coheredem Neroni pareret cum verò Iuliam nominet, idque nuper factum dicat, intell. de Domitiano, qui Iuliam Titii Vespasiani filiam alteri nuptam corrupit, eique coactæ conceptum à se abigere mortis causa extitit.

44 Iuliam contra adulteros, & alte. am qua interdictum mares castrari.

45 Dijs adulteris.

46 Foetus immaturos embryones, deformes instar Domitiani

47 In imperantes, extreme vitiosi.

48 Hypocritas, cuiusmodi erat M. A. Em. Scaurus qui fuit (teste Salustio) nobili, impiger, &c sed callide sua vitia occultans. Synecdh.

49 Et ipsi obiurgati remord. i. vicissim obiurgant.

50 Hypocritis.

51 Severum.

52 Ait Laronia

53 Ver. 30. leges amaras.

54 Ait Laronia

adutere leges agrarias conarentur. ipsi oppræsi sunt castique.

fundat & exclamet, O cælum, o terra, o maria Neptunia!

liam spoliavit, notissimus ex Ciceronis in eum actionibus.

notus item ex Cic. 27 Nobilis adulterio Caesaris uxoris, germanique sororis incestu.

38 Coniuratores in Remp.

39 Proscriptionis tabulam.

40 Caesar, Pompeius, Cras-

41 Aliorum rigi-

42 Clandius Imperator

43 Agrippinam filiam fratri Germanici duxit, quæ sæpius abortum fecit ne coheredem Neroni pareret cum verò Iuliam nominet, idque nuper factum dicat, intell. de Domitiano, qui Iuliam Titii Vespasiani filiam alteri nuptam corrupit, eique coactæ conceptum à se abigere mortis causa extitit.

44 Iuliam contra adulteros, & alte. am qua interdictum mares castrari.

45 Dijs adulteris.

46 Foetus immaturos embryones, deformes instar Domitiani

47 In imperantes, extreme vitiosi.

48 Hypocritas, cuiusmodi erat M. A. Em. Scaurus qui fuit (teste Salustio) nobili, impiger, &c sed callide sua vitia occultans. Synecdh.

49 Et ipsi obiurgati remord. i. vicissim obiurgant.

50 Hypocritis.

51 Severum.

52 Ait Laronia

53 Ver. 30. leges amaras.

54 Ait Laronia

subr.

55 Ironicè.

56 Verſantur Ro-
mani peccare te pre-
ſente, vt quondam
Catone in Florali-
bus.

57 Tertius morum
grauis caſtigatōr,
adiectus Cenſorio
& Vticeſi.

58 Plinio oleum
Balfaminum ab
ὀπός, i. ſuccus &
βάλανμον,

ἀ ἰουήγρ

i. Princeps olei.

59 Excitantur ne
dormiant. vt verſ. 37.

60 In predicones
lata dicta à C. Scan-
tinio qui Marcelli
filium de ſupro ap-
pellauit.

61 Metaph. à re mi-
licari. vis unita, &
ſexus vnus.

62 Ipſæ meretrices
non ſollant.

63 Cinædus quiſpiā.

64 Agendo & pa-
tiendo.

65 Nænia enim in
prima ſat. figit a-
ptum, & in ſexta
ſunt quæ in theatris
luſtantur.

66 Luſtatorum ci-
bos æon panes.

67 Grauidam, into-
meſcentem filo.

68 Ulyſis vxore,
quæ procos tela,
quæ in nocte retexe-
bat decepit.

69 Puella Lydia à

Pallade, quam in certamen textoriz artis pronocarat, viſta & in Araneum verſa. 70 Ligneo

ſſipite quem alligatum ſervi qui deliquerant trahebant, cuique inſidebant. Angl. a ſlog.

71 In adulterio cum domino deprehenſa, & perpetuo lanificio damnata. 72 Ex alle

hæredo conſtituto. 73 Teſtamenti. 74 Hiſt. Pacuuius, diues infamis, de quo Sat.

12. v. 128. 75 Vxori vt taceret, liberti cum marito ſcelus. 76 Cum marito & draeco.

77 Mariti molles vxoribus, vt taceant, dant lapillos pretioſos ad ornatum & oblongos in
modum Cylindri inanes, vniones oſalem formam habentes. 78 Miſeris muliereculis.

79 Caſtigatio morum ignoſcit virorum malorum nequitiz, vexat mulierum ſimplicitatem.

alii polypſi magis quam naſtri per cornos intelligi ſell. volunt. 80 Simples & infirmas
mulieres. 81 Pug. inquit Poeta, ſicut illi nec ſibi conſtantes, atque ſclerum conſcij Philo-
ſophi Laroniam.

Moribus opponunt, 56 habeat iam Roma pudorem,

57 Tertius è cælo cecidit Cato. ſed tamen vnde

Hæc emis, hirsuto ſpirant 58 opobalsama collo

Quæ tibi? ne pudeat dominum monſtrare tabernæ.

Quòd ſi 59 vexantur leges, ac iura: citari

Ante omnes debet 60 Scantinia. reſpice primùm

Et ſcrutare viros. faciunt hi plura: ſed illos

Defendit numerus, 61 iunctæq; umbone phalanges.

Magna inter molleis concordia. non erit vllum

Exemplum in noſtro tam deteſtabile ſexu.

62 Tædia non lambit Cluuiam, nec Flora Catullam.

63 Hiſpo ſubit iuuenes, & morbo pallet 64 utroque.

Nunquid nos agimus cauſſas, ciuilia iura

Nonimus, aut vlllo ſtrepitu fora veſtra mouemus?

Luſtantur 65 pauca, comedunt 66 coliphia pauca,

Vos lanam trahitis, calathisq; peracta refertis

Vellera: vos tenui 67 prægnantem ſtamine fuſum

68 Penelope melius, leuius torquetis 69 Arachne.

Horrida quale facit reſidens in 70 codice 71 pellex.

Notum eſt, cur 72 ſolo 73 tabulas impleuerit 74 Hiſter

Liberto, dederit viuus cur multa 75 puellæ.

Diues erit, in igno quæ dormit 76 tertia lecto.

Tu nube, atque tace. 77 donant arcana cylindros.

De 78 nobis poſthæc triſtis ſententia fertur.

Dat veniam 79 coruis, vexat cenſura 80 columbas.

81 Fugerunt trepidi vera ac manifeſta canentem

Stoicide. quid enim falſi Laronia? ſed quid

- Non facient alij, cum tu ⁸² multitia sumas.
⁸³ Cretice, & hanc vestem populo mirante, perores
 In ⁸⁴ Proculas & Pollineas? est mœcha Fabulla,
 Damnetur si vis, etiam Carfinia: ⁸⁵ talem
 70 Non sumet damnata togam. sed ⁸⁶ Iulius ardet,
 Æstuo, nudus agas: minus est insania turpis.
⁸⁸ En habitum, quo te leges, ac iura ferentem
⁸⁹ Vulneribus crudis populus modò victor, & illud
⁹⁰ Montanum positis audiret vulgus aratris.
 75 ⁹¹ Quid, non proclames, in corpore iudicis ista
 Si videas? quero, an deceant multicia ⁹² testem,
 Acer & indomitus, libertatisq; magister
 Cretice ⁹³ pelluces. ⁹⁴ dedit hanc contagio labem,
 Et dabit in plureis: sicut grex totus in agris
 80 Vnius scabie cadit, & * porrigine porci,
⁹⁵ Vnaq; conspectâ liuorem ducit ab vna.
 Fœdius hoc aliquid quandoq; audebis amictu
 Nemo repente fuit turpissimus, accipient te
 Paullatim. ⁹⁶ qui longa domi redimicula sumunt
 85 Frontibus & toto posuere monilia collo,
 Atque ⁹⁷ Bonam tenera placant abdomine ⁹⁸ porcæ,
 Et magno cratère deam. sed ⁹⁹ more sinistro
 Exagitata procul non intrat sæmina limen.
 Solis ara deæ maribus patet. ite profanæ,

81 Vestes scilicet
 vel bombycinas
 molli intextas sub
 stamine, & in tantū
 tenues ut per eas sin
 gula membra perspi
 ci possint.

82 O Iudex, alludit
 que vel ad Creticum
 vel ad Cretiam insul.
 in qua fuerit indices
 severissimi Iouis
 filij.

83 Meretrices &
 mœchas.

84 Adulteri qui p.
 pe coniecti virili
 toga induc in publi
 cum prodire cog.
 bantur.

86 Sed inquit Sol
 in mense Iulio ar
 det.

87 Nudus itaque
 eas præstat n. te in
 sanum quam mol
 lem haberi.

88 Itonice. Egre
 gius sane iudex, quē
 ausat illi præci Ro
 mani militis & a
 griculturne intenti
 in infantia & iuven
 tute imperij Rom.

89 E recenti præ
 tio redeuntes anti
 qui illi & bellicosi
 Romani.

90 Kallisti illi rudes
 & ab omni mollicie

alieni. 91 Quid conuictorum non proclameris? Antiqui Romani militia & agri
 cultura horridi, in mollem hunc iudicem: 92 Multo minus indicem. 93 Mem
 bra per vestem tenuem apparent. 94 Tu mollium commercio corruptus mox & alij
 affricabis hanc molliciei labem, non secus ac, &c. * Alij legunt porrigine. 95 Ex
 opinione vulgi inquit Iuribus 5. 17. censentis vnam vnam sub vindemiam ab altera con
 specta colorari. 96 Inuicit forte effeminatos sacerdotes quos in Albano Domitiaque
 constituerat. Sueton. quorum sacra dicit magis Orgia & Cotytia referre quam Gynæ
 cia. 97 Bonam deam. Maiani. Terram, Proserpinam, Opem, &c. vide Ma
 crobium. 2. Sat. 12. 98 Quæ propria est terræ hostia, quod ea segetes quas
 Ceres Proserpinæ ostenderat primum est depasta. Macrobius. ibidem. 99 Con
 trario ritu, quoties scilicet sæminis ut in *γυναικείῃ* excluduntur mares, ita ut
 vera sit illa Etymologia Apollonijs interpretis, Orgia dicta *δὲ τῷ τῷ εἰς γυναικῶν*, quod profa
 ni arceantur a sacris, utcumque alij deducunt *δὲ τῷ τῷ ὀργῆς* furore Bacchico, alij
δὲ τῷ τῷ ὀργῆς montibus in quibus celebrantur, &c.

1 Nocturna vel mystica iace.

2 Atheniensem à primo Athenarum Rege.

3 Sacendotes molles & effeminati deæ Cotyttus in quorum lasciviam scripsit Eupolis comediam Baptes.

4 Ad lascitudinem falsas, vel fictam deæ personam de-lasse.

5 E phaltria seu saltatrice deam impudentiæ. Politiani Miscell. cap. 10.

6 Alius supercilia denigrat.

7 Callanistro, Ang. a Celsing pin.

8 Genas vel pilos oculorum.

9 Non secus ac impudica ac libidine effrata mulier, quæ ex pene è vitro facta bibit.

10 a Call.

11 Veste plurimas scutularum formas habente ut in aranearum telis.

12 Subalba à flore galbani ferulæ in Syria, cuius succus notus, vel galbinea. I. cerulea vestimenta rafa quæ pilis & vil-

lis carent. 13 Ipso servo in tantum molli, ciret (more domini) salpet Iunonæ, quod mulieres faciunt: uti viri per genium suum, Iovem, Hercule, &c.

14 Alius habet speculum quod gestarat Otho Imperator iussu hastæ, vel quo mupere Othonis gloriatur iste æque insolenter ac Tarnus hasta Actoris Arunci apud Virg. 12. AEn.

15 Otho. 16 Ironice. 17 Inter Othoquem & Vitellium. 18 Parum conveniunt inter se hæc Othonis qui veluti Fortis ac summus civis curavit Galbam interficiendum, simul cum Vitellio de palacio & imperio Rom. dimicavit. idemque molliis se quotidie rasit & pane lacte asinino madido faciem perpoliuit.

19 Inter Veronam & Cremonam ubi Otho odio (ut refert Suetonius) ciuiliis belli se interemit. 20 Cuiusmodi molliem in speculo & fucis sibi, quandiu bella exercebant, negarunt luxuriosissima illæ Reginæ, Babylonæ & Aegypti. 21 Victa navali prælio ad Actium.

22 Inter hos molles. 23 Turpis libe, qualis est inter Gallos in sacris deæ Phrygiæ quo die lauabatur Cybele in Almore, flu. 24 Lasciva & dissoluta. 25 Numine affatus, furijs correptus. 26 Gula, vel etiam vocis.

27 Gula & vitijs dignus qui hule turpi collegio præsit. Dignum patella opusculum,

Clamatur: nullo gemit hic tibia cornu.

Talia¹ secretâ coluerunt Orgia tadâ

² Cæcropiam soliti³ Bapte⁴ lassare⁵ Cotyto.

⁶ Ille supercilium madidâ fuligine tactum

⁷ Obliquâ producit acu, pingitq; trementeis

Attollens⁸ oculos: vitreo bibit ille Priapo,

¹⁰ Reticulumq; comis auratum ingentibus implet,

Cerulea indutus¹¹ scutulata, aut¹² galbana rafa,

¹³ Et per Iunonem domini iurante ministro.

¹⁴ Ille tenet speculum patici gestamen Othonis,

Actoris Arunci spoliū: quo se¹⁵ ille videbat

Armatum, cum iam tolli vexilla iuberet.

¹⁶ Res memoranda novis annalibus, atque recenti

Historiâ, speculum¹⁷ civilis sarcina belli.

¹⁸ Nimirum summi ducis est occidere Galbam,

Et curare cutem summi constantia civis:

¹⁹ Bebbriaci in campo spoliū affectare Palati,

Et pressum in faciem digitis extendere panem,

²⁰ Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,

²¹ Mœsta nec Actiacâ fecit Cleopatra carinâ.

²² Hic nullus verbis pudor, aut reuerentia mense:

Hic²³ turpis Cybeles, &²⁴ fracta voce loquendi

Libertas, & crine senex²⁵ phanaticus albo

Sacrorum Antistes, rarum ac memorabile magni

²⁶ Gutturis exemplum, ²⁷ conducendusq; magister.

115 Quid tamen expectant : ²⁸ Phrygio quos tempus e-
rat iam

More ²⁹ supervacuum ³⁰ cultris abscindere ³¹ car-
nem?

Quadringenta dedit ³² Gracchus sestertia ³³ dotem
Cornicini, ³⁴ siue hic recto cantauerat ære.

Signatæ ³⁵ tabulæ: ³⁶ dictum feliciter. ingens

120 Cœna ³⁷ sedet: gremio iacuit ³⁸ noua nupta ³⁹ mariti.

O proceres, ⁴⁰ censore opus est, an ⁴¹ haruspice nobis?

Scilicet horreret, maioraq; monstra putaret,

Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?

⁴² Segmenta, & longos habitus, & ⁴³ flâmæa sumit

125 ⁴⁴ Arcano ⁴⁵ qui sacra ferens nutantia loro

Sudauit clypeis ⁴⁶ ancilibus. ⁴⁷ ô pater urbis!

Vnde nefas tantum Latij ⁴⁸ pastoribus? unde

Hæc tetigit, ⁴⁹ Gradiue, tuos ⁵⁰ vrticæ nepotes?

⁵¹ Traditur ecce viro clarus genere, atq; opibus vir:

130 Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,

Nec quereris ⁵² patri. vade ergo, & ⁵³ cede seueri

Iuguribus campi, quem negligis. officium cras

⁵⁴ Primo sole mihi peragendum ⁵⁵ in valle Quirini.

Quæ causâ officij? quid queris? nubit amicus,

135 Nec multos adhibet. liceat modò viuere: fient,

Fient ⁵⁶ ista palàm, cupient & in ⁵⁷ Acta referri.

Interea tormentum ingens ⁵⁸ nubentibus hæret,

Quòd nequeunt parere, & ⁵⁹ partu retinere maritos.

43 Velamenta lutea vel rubra quibus tegi nouis nuptis mos erat. 44 Ab interiore parte annexo.

45 Vnus è Salijis. i.e. Martis sacerdotibus qui ancilia collo suspensa fe-
rebat, saltando sudans.

46 Scutis ancillis. i.e. vndique circumcisus, è quibus primum è
coelo decidisse fertur, oraculo edocti Romani ibi fore perpetuum imperium nisi hoc asseruare-

tur, ad eius similitudinem & alia vnde: im effinxere, ne internosceretur. 47 Mars pater
Romuli, qui urbem Rom. condidit.

48 Rodibus primum & agrestibus. 49 Mars à
gradiendo in bella vltro citroque, vel à *gradax* hastam vibro.

50 Libidinis pruritus. 51 In Matrimonium. 52 Apud patrem Ionem. 53 Recede à Campo Martio, seuerò,
quòd in eo fiebant comitia, exercitia militaria, & olim iudicia.

54 *διαλογικῶς* hæc, 55 In porticu vel templo Quirini. i.e. Romuli. 56 Mariam inter se sponsalia & nuptia.

57 Publico decreto, vt illa quæ in libris actorum referantur, tanquam res memorabiles, &
quæ ratæ ac legitimæ sint. 58 Masculis hæc. 59 Ne steriles repudientur: libeci
enim pigra & vincula coniugij.

28 More sacerdo-

tum Phrygiæ de-

29 Quæ ijs mulie-

bria patientibus

nulla est vsui.

30 Lapideis vel testa-

Samia ad imitatio-

nem Atys pueri Cy-

bele dilecti.

31 Penem. Virilia.

32 Nobilia.

33 Dotis nomine.

34 Aut certe tubi-

cini.

35 Nuptiales & do-

tales.

36 Acclamatum est.

Feliciter cedant nu-

ptiæ.

37 Posita est, vt in

prima Sat. Sportu-

la sedet, vel multi

cœnantes sedent.

38 Gracchus.

39 Cornicinis aut

tubicinis.

40 Qui spucifissi-

mos hos mores cor-

rigat.

41 Qui inspectis

harugarum. i. hostia-

rum extis portenta

hæc expier.

42 Monilia inter-

pretatur Seruius,

1. A. Enclid. ego sim-

brias exposuerim.

Ang. Gardes or-

laces, quas mulie-

ribus aureas indul-

tas testatur Valer.

5. lib. 2. cap.

1 Nocturna vel my-
stica face.

2 Atheniensem à
primo Athenarum
Rege.

3 Sacerdotes molles
& effeminati de:
Cotyttus in quorum
lasciniam scripsit
Eupolis comediam
Baptas.

4 Ad lascitudinem
saltare, vel fictam
de personam de-
lasciare.

5 E psalteria seu sal-
tatrice deam impu-
dentia. Politiani
Miscell. cap. 10.

6 Alius supercilia
denigrat.

7 Callimisto, Ang.
a Crispin
pin.

8 Genas vel pilos
oculorum.

9 Non secus ac im-
pudica ac libidine
efferrata mulier, quæ
ex pene c vitro facto
bibit.

10 a Call.

11 Veste plurimas
seutularum formas
habente vt in ara-
nearum telis.

12 Subalba à flore
galbani ferulæ in
Syria, cuius succus
notus, vel galbinea.
Lærulea vestimenta
rasa quæ pilis & vil-
lis carent.

13 Ipso seruo in tantū molli, diuret (more domini sui) per Iunonē, quod mulieres
faciunt: vti viri per genium suum, Iouem, Hercule, &c.

14 Alius habet speculum quod
gestarat Otho Imperator instar hastæ. vel quo in opere Othonis gloriatur iste æque insolenter
ac Tarnus hasta Actoris Arunci apud Virg. 12. AEn.

15 Otho. 16 Ironice.

17 Inter Othonem & Vitellium. 18 Parum conueniunt inter se hæc Othonis qui veluti
Fortis, ac summus ciuis curauit Galbam interficiendum, simul cum Vitellio de palacio & im-
perio Romæ dimicauit: idemque mollis se quotidie rasit & pane lacte asinino madido faciem
perpoluit.

19 Inter Veronam & Cremonam vbi Otho odio (vt refert Suetonius) ciuili
belli se interemit. 20 Cuiusmodi molliem in speculo & fucis sibi, quandiu bella exerce-
bant, negarunt luxuriosissima illæ Reginæ, Babylonis & Aegypti.

21 Vicia nauali
prelio ad Actum. 22 Inter hos molles. 23 Turpis libe, qualis est inter Gallos
in sacris deæ Phrygiæ quo die lauabatur Cybele in Almonē flu.

24 Lasciua & disso-
luta. 25 Numine affatus, furijs correptus. 26 Gula, vel etiam vocis.

27 Gula & vitij dignus qui huic turpi collegio præsit. Dignum patella ope-
culum.

Clamatur: nullo gemit hic tibicina cornu.

Talia² secretâ coluerunt Orgia tædâ

² Cæcropiam soliti³ Baptæ⁴ lassare⁵ Cotytto.

⁶ Ille supercilium madidâ fuligine tactum

⁷ Obliquâ producit acu, pingitq; trementeis

Attollens⁸ oculos: vitreo bibit ille Priapo,

¹⁰ Reticulumq; comis auratum ingentibus implet,

Cerulea indutus¹¹ scutulata, aut¹² galbana rassa,

¹³ Et per Iunonem domini iurante ministro.

¹⁴ Ille tenet speculum patici gestamen Othonis,

Actoris Arunci spoliū: quo se¹⁵ ille videbat

Armatum, cum iam tolli vexilla iuberet.

¹⁶ Res memoranda nouis annalibus, atque recenti

Historiâ, speculum¹⁷ ciuili sarcina belli.

¹⁸ Nimirum summi ducis est occidere Galbam,

Et curare cutem summi constantia ciuis:

¹⁹ Bebriaçi in campo spoliū affectare Palati,

Et pressum in faciem digitis extendere panem,

²⁰ Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,

²¹ Mæsta nec Actiacâ fecit Cleopatra carinâ.

²² Hic nullus verbis pudor, aut reuerentia mense:

Hic²³ turpis Cybeles, &²⁴ fracta voce loquendi

Libertas, & crine senex²⁵ phanaticus albo

Sacrorum Antistes, rarum ac memorabile magni

²⁶ Gutturis exemplum, ²⁷ conducendusq; magister.

Quid

115 *Quid tamen expectant :²⁸ Phrygio quos tempus e-*
rat iam

More²⁹ supervacuum³⁰ cultris abscindere³¹ car-
nem?

Quadringenta dedit³² Gracchus sestertia³³ dotem
Cornicini,³⁴ siue hic recto cantauerat ære.

Signatæ³⁵ tabulæ: ³⁶ dictum feliciter. ingens

120 *Cœna³⁷ sedet: gremio iacuit³⁸ noua nupta³⁹ mariti.*

O proceres, ⁴⁰ censore opus est, an⁴¹ haruspice nobis?

Scilicet horreret, maioraq; monstra putaret,

Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?

⁴² Segmenta, & longos habitus, & ⁴³ flâmæa sumit

125 *⁴⁴ Arcano ⁴⁵ qui sacra ferens nutantia loro*

Sudauit clypeis⁴⁶ ancilibus. ⁴⁷ ô pater urbis!

Vnde nefas tantum Latys⁴⁸ pastoribus? unde

Hæc tetigit, ⁴⁹ Gradiue, tuos ⁵⁰ vrtica nepotes?

⁵¹ Traditur ecce viro clarus genere, atq; opibus vir:

130 *Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,*

Nec quæreris⁵² patri. vade ergo, & ⁵³ cede seueri.

Iugeribus campi, quem negligis. officium cras

⁵⁴ Primo sole mihi peragendum ⁵⁵ in valle Quirini.

Quæ causâ officij? quid quæris? nubit amicus,

135 *Nec multos adhibet. liceat modò viuere: fient,*

Fient⁵⁶ ista palàm, cupient & in⁵⁷ Acta referri.

Interea tormentum ingens⁵⁸ nubentibus hæret,

Quòd nequeunt parere, & ⁵⁹ partu retinere maritos.

28 More sacerdo-

tum Phrygiae de-

29 Quæ iis mulie-

bria patientibus

30 nulli est vsui.

31 Lapideis vel testa-

Samia ad imitatio-

nem Atys pueri Cy-

bele dilecti.

32 Penem, Virilia.

33 Nobilis.

34 Dotis nomine.

35 Aut certe tubi-

cini.

36 Nuptiales & do-

tales.

37 Acclamatum est.

Feliciter cedant nu-

ptiæ.

38 Posita est, ut in

prima Sat. Sportu-

la sedet, vel multi

cœnantes sedent.

39 Gracchus.

40 Cornicinis aut

tubicinis.

41 Qui spurcissi-

mos hos mores cor-

rigat.

42 Qui inspicis

harugarum, i. hostia-

rum extis portenta

hæc expiet,

43 Monilia inter-

pretatur Seruius,

1. Aeneid. ego sim-

brias exposuerim.

Ang Gardes oz

laccs, quas mulie-

ribus aures indul-

tas testatur Valer.

5. lib. 2. cap.

43 Velamenta lutea vel rubra quibus tegi nouis nuptis mos erat.

44 Ab interiore

parte annexo.

45 Vnus è Salijis, i. e. Martis sacerdotibus qui ancilla collo suspensa fe-

rebat, saltando sudans.

46 Scutis ancillis, i. e. vndique circumcisus, è quibus primum è

cœlo decidisse fertur, oraculo edocti Romani ibi fore perpetuum imperium si hoc asseruare-

tur, ad eius similitudinem & alia vnderim effinxere, ne internosceretur.

47 Mars pater

Romuli, qui urbem Rom. condidit.

48 Rudibus primum & agrestibus.

49 Mars à

gradiendo in bella vltro citroq; vel à xpaδέω hastam vibro.

50 Libidinis pruritus.

51 In Matrimonium.

52 Apud patrem Iouem.

53 Recede à Campo Martio, seuero,

quòd in eo fiebant comitia, exercitia militaria, & olim iudicia.

54 *ἡγάλας* hæc,

55 In porticu vel templo Quirini, i. e. Romuli.

56 Mariam inter se sponsalia & nuptia.

57 Publico decreto, ut illa quæ in libros actuum referantur, tanquam res memorabiles, &

quæ ratæ ac legitime sint.

58 Masculis hæc.

59 Ne steriles repudientur liberi

enim pignora & vincula coniugij.

60 Bene consuluit
viris natura, ut si
maxime veint ta-
men non possint in
mulieres transfor-
mari.

61 Arachne. ferunt
(loquit Iunius) Phy-
sici mulierem steri-
lem concipere pos-
se, si pyxide inclu-
sam araneam gesserit
in sinu. Turneb. l. 1. c. 17. de vnguentaria
aliqua crassa intelli-
git Lyde, quæ medi-
camina sterilitatem
a nouentia promit-
tit & venditat.

62 Luperco sacerdo-
tes Februantes nudi
per urbem discurr-
bant: hircinæ; pel-
le seriebant palmas
mulierum quæ se of-
ferebant, hinc for-
cundicatæ sperantes

63 Deposita nobili
coga, induti tunica
sine manicis Retia-
rij gladiatoris, qui
inermis & in sola tu-
nica pugnabat.

64 Fuscina & reti
armatus. Retiarius
myrmillonem, cuius
galeæ inerat piscis
effigies, in amphi-
theatro captabat.
subinde dicens, pis-
cem peto, non te peto.
quid me fugis Galles?

65 Manlii. 66 Posteris, nepotibus AEmylii. 67 Nobilibus in primo subselliorum
ordine spectantibus, podium autem locus in Theatro Orchestrae proximus. 68 Praetorem
qui munera gladiatoria exhibet. Munerarium. Alii intelligunt Neronem. alii Domitianum.
69 Hinc vero hæc oriuntur scelera, quod inferos, fabulas esse aniles credant omnes.
70 Quo Charon ratem subigit. 71 Infantes qui nondum quadrimum in bal-
neis non lauantur. 72 Scipiones qui in Hispania perierunt, vel Africani maior & mi-
nor. 73 306. Fabij à Valentibus ad Cremeram flu. intercepti & cæsi 74 In
Appulia ab Annibale. 75 Animæ virorum in bello cæsum. 76 Turpis
& monstrosa, cuiusmodi nunc sunt. 77 Veluti ipso visu contaminati. 78 Ig-
nis ad expurgandum. & 79 Aqua ex aspergillo laureo 80 Et ta-
men illos tradit. 81 Hybernæ, Irlandiæ. 82 Insulas xxx. à Septen-
trionali parte Britannia à Claudio imperatore adiectas Rom. imperio. 83 In Sol-
itio æstiuo. 84 Nos Romani ijs vitijs victi sumus, quæ barbari illi quos armis vicimus
non agnoscerunt.

Sed ⁶⁰ melius, quod nil animis in corpore iuris
Natura indulget. steriles moriuntur, & illis
Turgida non prodest ⁶¹ conditâ pyxide Lyde;
Nec prodest agili palmas præbere ⁶² Luperco.

Vicit & hoc monstrum ⁶³ tunicati ⁶⁴ fuscina Gracchi,
Lustravitq; fuga mediam gladiator arenam.

Et ⁶⁵ Capitolinis generosior, & Marcellis,

Et Catuli ⁶⁶ Pauliq; minoribus, & Fabijs, &

⁶⁷ Omnibus ad podium spectantibus. his licet ⁶⁸ ipsum
Admoneas, cuius tunc munere ⁶⁸ retia misit.

⁶⁹ Esse aliquos Maneis, & subterranea regna,

Et ⁷⁰ contum & Stygio ranas in gurgite nigras,

Atque unâ transire vadum tot millia cymbâ,

Nec pueri credunt, nisi ⁷¹ qui non dum ære lauantur.

Sed tu vera puta. Curius quid sentit, & ambo

⁷² Scipiadae? quid Fabricius, manesq; Camilli?

Quid ⁷³ Cremeræ legio, & ⁷⁴ Cannus consumpta iu- ¹⁵⁰
uentus,

Tot ⁷⁵ Bellorum animæ, quoties hinc ⁷⁶ talis ad illos

Umbra venit, cuperent ⁷⁷ lustrari, si qua darentur

⁷⁸ Sulfura cum tædis, & si foret ⁷⁹ humida laurus.

⁸⁰ Illuc, heu miseri traducimur. arma quidem ultra

Littora ⁸¹ Iuvernæ promouimus, & modo captas

⁸² Orcadas, ac ⁸³ minimâ contentos nocte Britannoas.

Sed ⁸⁴ quæ nunc populi sunt victoris in urbe,

Nos faciunt, illi, quos vicimus. & tamen unus

Armenius Zalates cunctis narratur ephebis

165 *Mollior ardenti sese⁸⁵ indulgisse Tribuno.*

86 *Adspice quid faciant commercia : venerat obses.*

Hic fiunt homines, nam⁸⁷ si mora longior urbem

Indulgit pueris, non unquam deerit amator:

Mittentur braccæ, cultelli, fræna, flagellum,

170 *Sic prætextatos referunt⁸⁸ Artaxata mores.*

trios simplices & honestos, vñ cum Romano cultu mores effeminatos (qui prætextam parum decent) domum referant. 88 Maioris Armeniæ urbem iuxta Araxem sin. sitam.

85 Intuspe obsequium.

86 Ironict.

87 Si diutius hic morentur, corruptentur donis, braccis, cult. fræ. & flagellis. vel omittent & exuent cum patris armis & vestitu mores etiam patris.

SATYRA III.

Inducitur Vmbritius aruspex poetæ causas reddens cur Baias migret à Roma, in qua per Græcorum aliarumque gentium quæ in urbem confluxere, adulationes, dilationes, veneficia aliasque malas artes, ut & ruinas, incendia, pauperum contemptum, vim & latrocinia, honesto ciui in vrbe non sit locus.

Quamuis digressu veteris¹ confusus² amici, Laudo tamen³ vacuis quod sedem figere

⁴ Cumis

Destinet, atque⁵ unum ciuem donare⁶ Sibyllæ.

⁷ Ianua⁸ Baiarum est & gratum litus amœni

5 *Secessus. ego vel⁹ Prochyta præpono¹⁰ Suburræ.*

Nam¹¹ quid tam miserum, tam solū vidimus, ut non

Deterius credas, horrere incendia, lapsus

Tectorum assiduos, ac mille pericula seue

Urbis, &¹² Augusto recitanteis mense poetæ?

10 *Sed dum¹³ tota domus rhedâ componitur unâ,*

¹⁴ Substitit ad¹⁵ veteres arcus, ¹⁶ madidamque

Capenam:

leberimo. 11 Quid alibi tam miserum, quo Romæ non sit deterius? vel quid fuit tam miserum atque vnice horrendum, quo ne quid miserius contingat, non metuas?

12 Qui, ubi cæteris vacat per intensum feruorem importuna recitatione, obuios necat.

13 Supellex & facultates Vmbritij.

14 Vmbritius expectans rhedam.

15 Romanuli vel Horatiorum, in memoriam victoriæ erectos.

16 Propter fontes & aqueductus, qui in propinquo illius portæ sunt.

1 Perturbatus, tristis sum.

2 Vmbritij aruspex, eius temporis periti.

3 Non ita ciuium plenis.

4 Campaniæ ciuitate antiquissima.

5 Se addere ciuem

6 Quæ Cumis sacellum habuit.

7 Roma proficiscen-
tibus per Cumas ite-
ret, & tanquam in-
troitus ad Baias.

8 Urbis in Campa-
nia amenissima.

9 Insulam in litore
Campano.

10 Vico Romæ ce-

17 Vbi constitutum
Agerie denotia-
bat, vel vbi const,
simulatum con-
gressum & loquendi
tempus cum Nym-
pha Ageria.
18 Lucus Aricinus,
fons, & delubra Mu-
tis a Numa sacra-
ta.
19 Vrbe a Domi-
tiano pullis.
20 Vas ex virgulis
& fopum est su-
pellex.
21 Adquam iu-
mentum ligati pos-
set, vel sub cuius
vmbra quiescere
liceret.
22 Iudæi syluam in-
colentes mendicant,
eiectis Camcen, qui-
bus sacrum erat ne-
mus cum delubro.
23 Ego & Vmbri.
in Aricinum lucum
descen.
24 Illis naturalibus
& simplicibus.
25 Fontis, nullus n.
fons nomine vacare
credebatur.
26 Naturalem.
27 Arte posita
marmora.
28 Ita incipit.
29 Atque eadē cras
teret. i. imminuet
aliquid de exiguis.
30 Cum quo
Dædæ Creta fugit.
31 Dum Parcarum
vni superest filii vitæ
mez quod torq.
32 Excedamus
patria.
33 Adulatores o-

lim cornicines, nunc Romæ publicani,

34 Falsum in verū, vitia in virtutes. 35 Resciciendā.

36 Aquam venalem, vel ē fluminibus vectorijs locrum. 37 Portuum vectiga-

lia & stationis pretium. 38 Cloacæ vel lacunæ sordes expurgandas. 39 Sub

hastā fixa quæ publicæ auctionis nota est, fœni caput venale exponere. 40 Art. &

Cato. 41 In muneribus gladiatorijs per municipia buccas, & buccinas locabant.

42 Ipsi ad opes pronesti & præfecti nunc edunt gladiatoria. 43 Quod signum est vel-

le populum interfici visum: vti contra, pressus pollex, nota est populi intercedentis pro-

vidō ne ingularetur, Politian, Miscel. 42. c.

Hic, ¹⁷ vbi nocturnæ Numa constituebat amicæ.

Nunc ¹⁸ sacri fontis nemus, & delubra locantur

¹⁹ Iudæis: quorum ²⁰ cophinus, fœnumq; supellex.

Omnis enim populo mercedem pendere iussa est

²¹ Arbor, & eiectis ²² mendicat sylva Camænis.

²³ In vallem Ageriæ descendimus, & speluncas

Dissimiles ²⁴ veris. quanto præstantius esset

²⁵ Numen aque, viridi si margine clauderet undas

Herba, nec ²⁶ ingenuum violarent ²⁷ marmora to-

phum?

Hic tunc ²⁸ Vmbrius: Quando artibus, inquit, ho-
nestis

Nullus in vrbe locus, nulla emolumenta laborum,

Res hodie minor est herè quam fuit, ²⁹ atque eadem
cras

Deteret exiguis aliquid: proponimus ³⁰ illuc

Ire, fatigatas vbi Dædalus exiit alas:

Dum noua canicies, dum prima, & recta senectus,

Dū superest ³¹ Lachesi quod torqueat, & pedibus me

Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.

³² Cedamus patriæ: uiuant ³³ Arturii istic

Et Catulus: maneant qui ³ nigra in candida ver- ³⁰
tunt.

Quis facile est ³⁵ ædē conducere, ³⁶ flumina, ³⁷ portus,

³⁸ Siccandam eluiem, portandum ad busta cadauer,

Et ³⁹ præbere caput dominæ venale sub hastâ.

Quondam ⁴⁰ hi cornicines, & ⁴¹ municipalis arenæ

Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,

⁴² Munera nunc edunt, & ⁴³ verso pollice vulgi

Quem-

- Quemlibet occidunt⁴⁴ populariter inde reuersi
 Conducunt⁴⁵ foricas. & cur non omnia? cum sint,
 Qualeis ex humili magna ad fastigia rerum
 Extollit, quoties voluit, fortuna iocari.
- 40 Quid Romæ faciam? mentiri nescio: librum
 Si malus est, nequico laudare, & * pscere: ⁴⁶ motus
 Astrorum ignoro: furus⁴⁷ promittere patris
 Nec volo, nec possum: ⁴⁸ ranarum viscera nunquam
- 45 Inspexi: ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
 Quæ mandant, noriat alij: me nemo ministro
 Fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tanquam
⁴⁹ Mancus, & extinctæ corpus non utile dextræ.
 Quis nunc diligitur nisi ⁵⁰ conscius, & cui feruens
- 50 ⁵¹ Æstuat occultis animus, semperq; tacendis?
 Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,
 Participem qui te secreti fecit honesti.
 Carus erit ⁵² Verri, qui Verrem tempore, quo vult,
 Accusare potest. ⁵³ tanti tibi non sit ⁵⁴ opaci
- 55 Omnis arena⁵⁵ Tagi, quodque in mare voluitur aurum
 Ut somno careas, ponendaq; præmia sumas
 Tristis, & à magno semper timearis amico.
 Quæ nunc diuitibus gens acceptissima nostris,
 Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
- 60 Nec pudor obstabit. non possum ferre Quirites
 Græcam urbem, quamuis ⁵⁶ quota portio fecis
 Achææ?
- Iam pridem ⁵⁷ Syrus in Tiberim defluxit Orontes,
 Et linguam, & mores, & cum tibicine ⁶⁰ chordas
 Obliquas, nec non ⁶¹ gentilia tyrsæna secum
- 65 Vexit, & ⁶² ad Circum iussas prostare puellis.
⁶³ Ite, quibus grata est ⁶⁴ pictâ lupa Barbara mitrâ.

44 Cum populi ap-
 plausu.
 45 Purgandas.
 * Psc. adulterie
 lib. quem non pro-
 bo.
 46 Ut futura ca-
 nam.
 47 Inquirentibus
 in patris annos.
 48 Victimarum
 exta inquirere, rube-
 tarum tamen exta
 ad veneficia non
 tradere.
 49 Tanquam mem-
 brum emortuæ
 dextræ.
 50 Secretorum al-
 terius scelerum.
 51 Taceat ne, an
 proferat.
 52 Spoliatori con-
 tra & scelerato, qua-
 lis erat Verres.
 53 In vero sapiens
 nulla lucris spe teru-
 rare alterius arcana,
 quorum & tu con-
 scijs æstues, timeas-
 que ne è medio tol-
 laris ab illo qui te
 conlectum timer.
 54 Obscuris vmbis
 arborum, Martial:
 vel aureis arenis
 turbidi.
 55 Auriferi fl. in
 Lusitania
 56 Quæ cum mala
 conscientia non e-
 rant sumenda.
 57 Roman Græco-
 rum vitijs pollutam,
 58 Nec tamen hæc
 maxima pars est tur-
 pissimæ illius gen-
 tis.
 59 Syri quidam O-
 rontem fl. habitant,
 venerunt Roman

ad Tyberim sitam. 60 Cum obliquorum instrumentorum chordis obliquos etiam mores
 tibicinis. 61 Gentis suæ propria. hinc n. Ambubaiz dicta à voce Syriaca *אמבוא*
 62 Ab ijs mos prostituendi meretrices in maximo Circo Romæ.
 Prostant. 64 Syra meretrix more patrio caput picta redimita mitrâ.

65 Rusticus

65 O Romule, tui
cives à te pastore
orti & (si cum alijs
conferantur) rustici
ad sportulam, & coe-
nam tantum curre-
re, aut gladiatorem
agere norunt: isti
vero qui vndique in
urbem hanc confu-
xere omniscij sunt,
& domos in amoe-
nissimis vrbis locis
captant, Exquilijs
& Viminali col-
lib.

66 Vestem qua ad
salutandum cursitet,
hinc coenam vel
sportulam promeri-
tus, & Poeta de Gra-
ecis loquutus, Graeca
offectas verba, à
76 ἵππῳ, curro, &
δ' αἰνῶν, coena.

Tamebus 3. 17. En-
dromidem simplici-
ter exponit.

67 Ceromate, quod
ex oleo & terra fit,
peruncto.

68 Viſtoriz præ-
mia.

69 Insula in mari
Aegæo præalta &
eminente.

70 Pæoniz citi-
tate.

71 Prima Cycladum.

72 Insu. in Icario
quæ Ioniz adiacet.

73 Vrbe Catix.

74 Vrbe minoris Afiz.

75 Viminalem collem.

76 Artibus
suis se in maximas familias insinuantes, quarum hereditatem captant, ijs quippe est Ing. ve-
lox, &c.

77 Oratore Athen. Demosthenis præceptore. vel illo Rom. quem Plinius elo-
quentissimam laudat.

78 Concitator, vberior.

79 Omniscium, omnes artes pro-
fessum, est. n. gra. rh. ge. &c.

80 Qui Athletas vngit.

81 Funambulus.

82 My-
steriorum gnarus

83 Cogente fame seu paupertate, quæ excitat artes si iusseris, volabit
alter Dædalus.

84 Denique vel quod summum est.

85 Dædalus.

86 Annon

65 Rusticus ille tuus sumit 66 trechedipna, Quirine,
Et 67 ceromatico fert 68 niceteria collo.

Hic 69 alta Sicyone, ast hic 70 Amydone relicta,

Hic 71 Andro, ille 72 Samo, hic 73 Trallibus, aut 74 A. 70

labandis

Esquilijs, dictumq; petunt 75 à vimine collem,

76 Viscera magnarum domuum, dominiq; futuri.

Ingenium velox, audacia perdita, sermo

Promptus, & 77 Isæo 78 torrentior: æde, quid illum

Esse putes? 79 quemuis hominē secum attulit ad nos, 78

Grammaticus, rhetor, geometres, victor, 80 aliptes,

Augur, 81 schœnobates, medicus, 82 magus: omnia

novit.

Græculus 83 esuriens, in cælum, iusseris, ibit.

84 Ad summam, non Maurus erat, nec Sarmata, nec

Thrax

85 Qui sumpsit pennas, medijs sed natus Athenis. 80

86 Horum ego non fugiam 87 conchylia? me prior ille

88 Signabit, sultusq; toro meliore recumbet,

Aduetus Romam, 89 quo pruna & coctona vento?

90 Vsque adeo nihil est, quod nostra infantia cælum

Hausit 91 Auentini 92 baccâ nutrita Sabinâ? 85

Quid? quod adulandi gens prudentissima, laudat

Sermonem indocti, faciem deformis amici,

Et longum inualidi collum cervicibus aequat

Herculis, Antæum 93 procul à tellure tenentis.

74 Vrbe minoris Afiz.

75 Viminalem collem.

76 Artibus

suis se in maximas familias insinuantes, quarum hereditatem captant, ijs quippe est Ing. ve-
lox, &c.

77 Oratore Athen. Demosthenis præceptore. vel illo Rom. quem Plinius elo-
quentissimam laudat.

78 Concitator, vberior.

79 Omniscium, omnes artes pro-
fessum, est. n. gra. rh. ge. &c.

80 Qui Athletas vngit.

81 Funambulus.

82 My-
steriorum gnarus

83 Cogente fame seu paupertate, quæ excitat artes si iusseris, volabit
alter Dædalus.

84 Denique vel quod summum est.

85 Dædalus.

86 Annon

87 Vestes ho-
rum purpureas conchylionum liquore tinctas.

88 Testamenta.

89 E Syria cum
prunis & ficibus ipse venalis.

90 Nihilne nobis est prærogatiz, quod Romæ nati & nu-
trici fuimus? aerem Romanum hausimus?

91 Romani, Auentinus, n. vnus est ex septem vr-
bis Romæ montibus.

92 Fructibus & cibus Italicis, & opponitur prunis & coctonis Syris.

93 Cum enim in palestra reciperet vires à matre sua Terra contacta gigantem hunc à terra
levatum Hercules profocavit.

- 90 *Miratur vocem angustam, qua deterius nec*
 94 *Ille sonat, quo mordetur gallina marito.*
Hec eadem licet & nobis laudare: sed⁹⁵ illis
Creditur. an melior cum⁹⁶ Thaida sustinet, aut cum
 97 *Vxorem comœdus agit, vel⁹⁸ Dorida nullo*
 95 *Cultam palliolo. mulier nempe ipsa videtur,*
Non⁹⁹ persona loqui: vacua, &¹ plana omnia dicis.
Infra ventriculum, &² tenui distantia rimâ.
Nec tamen³ Antiochus, nec erit mirabilis illic
Aut⁴ Stratocles, aut cum molli⁵ Demetrius⁶ Hæmo.
 100 *⁷ Natio comœda est. rides? maiore cachinno*
Concutitur: flet, si lacrymas adspexit amici,
Nec dolet: igniculum brumæ si tempore poscas,
Accipit⁸ endromidem: si dixeris æstuo, sudat.
Non sumus ergo⁹ pares: melior, qui semper & omni
 105 *Nocte dieq; potest alienum sumere vultum,*
⁶ A facie iactare manus: laudare paratus,
Si bene ructavit, si rectum minxit amicus:
Si⁷ trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
Præterea sanctum nihil est, & ab⁸ inguine tutum:
 110 *Non⁹ matrona laris, non filia virgo, neque ipse*
Sponsus¹⁰ lævis adhuc, non filius¹¹ ante pudicus.
Horum si nihil est, aulam¹² resupinat amici.
¹³ Scire volunt secreta domus, atque inde timeri.
Et quoniam cœpit Græcorum mentio,¹⁴ transi
 115 *Gymnasia, atque audi facinus maioris¹⁵ abollæ.*
¹⁶ Stoicus occidit Baream, delator amicum,
Discipulumq; senex,¹⁷ ripâ nutritus in illâ,
Ad quam Gorgonei delapsa est penna caballi.
Non est Romano cuiquam locus hic, ubi regnat

- 94 Gallus qui inter
ascendendum galli-
nam mordet.
95 Græculus & Sy-
ri.
96 Meretricis par-
tem in comœdia.
97 Matronam.
98 Nympham O-
ceani filiam nudam.
99 Non qui perso-
nam alterius sustinet
vel non personatus.
1 Non virilia sed
muliebria habere.
2 Peritissimi mimi
& histriones præ his
nullius pretij sunt.
3 Græci ad mimicâ
nati sunt.
4 Vestem crassam &
villosam qua in
gymnasijs uteban-
tur ne calefacti
refrigererent.

A RUGGE GOLONE.

- 5 Græco huic.
6 Veluti cum admi-
ratione,
7 Si trullam vini
ebibit, ita ut fundum
inuerterit, epotoque
vino labris fugiens
crepuerit. Turneb.
sed alij alius, ut sit
sive mingat sive po-
dat.
8 Pence, libidine.
9 Materfamilias.
10 Imberbis, im-
pubes,
11 Prinsquam hic
aduenerat,
12 Subodoratur, &
secreta domus sciu-
tatur.
13 Iuxta illud Ital.
seruo d'altum si fa,

chi dice il suo secreto a chi no l'fa.

- 14 Missis his leuibus Græcorum de plebe exercita-
tionibus.
15 Toga philosophica, q. d. audi scelera philosophorum Græc.
16 P. A. Egnatius falso testimonio circumuenit Baream Soranum amicum suum & discipu-
lum sub Nerone. Tacitus r. hist. alij de Heliodoro hoc intelligunt.
17 Fl. Cidni qui
præterfuit Tarsum in Cilicia, cui nomen inditum a Tarpog. cum hic sive Perseo, sive Pegaso
è Gorgonis Medusæ sanguine nato vultu è talantibus excidisset.

18 Pro-

18 Adulatores

Græci ex artificibus,
vii Protogenes ille
Pictor, ex caramitis.
hoc enim vult Diphilus
Ioni charus, vel
Imperator dilectus:
& delatoribus, quod
significat Erimantus,
litium vates.

19 Patroni vel Principis.

20 Græcæ sc.

21 Quam Romæ.

22 Ut saluet & comitetur patronum,
cum magistratus
per ministros sportulas
togatis præcipiant. Vi. 1. Sat.
v. 95.

23 Matronas, diuites & orbas.

24 Competitor sportulæ.

25 Diuitis serui filius, i. libertinus à latere comitatur ingenuos quos iā opibus æquauit, vel fil. ingen. com. à latere diuitem seruum, id. que à sinistra, cedens illi viam.

26 Ingenui enim filius, nepos, dum sportulam mendicat, nobilissimus tamen scortis non dubitet pro vna atque altera consuetudine donare, quantum tribuni ex stipendio accipiunt, rem perdit.

27 Libertinus vero qui vestita, i. togata & plebeia contentus vehere, nobile & cella vectum scortum conducere aut excipere habet. direxit.

28 Scipio Nafica vir opt. à senatu iudicatus simulacri templum fieret.

29 Rex Romanus secundus, sanctissimus & iustissimus vir.

30 Lucius Metellus Pontifex, ex Vestæ templo incendio eripuit Palladium, ipse flammis corcatus est.

31 Patina id est, quanto cum apparatu & sumptu.

32 Magnorum deorum, Virgil. Iouis, Mineræ, Mercuri, quos ex Samothracia Insula AEGæi maris in Phrygiam Dardanus aduexit, ex Phrygia a, AENEAS in Italiam.

33 Martis & Romuli,

18 Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimantus, 120

Qui gentis vitio nunquam partitur amicum:

Solutus habet. nam cum facilem stillauit¹⁹ in auremExiguum de²⁰ naturæ patriæq; veneno,

Limine summoueor, perierunt tempora longi

Seruitij: ²¹ nusquam minor est iactura clientis. 125

Quid porro officium (ne nobis blandiar) aut quod

Pauperis hic meritum? si curet nocte togatus

²² Currere, cum prætor lictorem impellat, & ire

Præcipitem iubeat, dudum vigilantibus orbis,

Ne prior²³ Albinam, aut Modiam²⁴ collega saluet 130²⁵ Diuitis hic serui claudit latus ingenuorumFilius: ²⁶ alter enim, quantum in legione Tribuni

Accipiunt, donat Caluinæ, vel Catiænæ,

Ut semel, atque iterum super illam palpitet: at²⁷ tu,

Cum tibi vestiti facies scorti placet, hæres, 135

Et dubitas altâ Chionem deducere sellâ.

Da testem Romæ tam sanctum, quam fuit²⁸ hospesNuminis Idæi: procedat vel²⁹ Numa, vel³⁰ qui

Seruauit trepidam flagranti ex æde Mineruam:

Protinus ad censum, de moribus ultima fiet 140

Quæstio, quot pascit seruos, quot possidet agri

Iugera, quam multâ magnâq; ³¹ paropside cœnat?

Quantum quisque sua nummorum seruat in arca,

Tantum habet & fidei iures licet & ³² Samothraci,Et ³³ nostrorum aras, contemnere fulmina pauper 145

Creditur atque Deos, Dijs ignoscentibus ipsis.

Quid, quod materiem præbet caussasq; iocorum

Omnibus

- Omnibus hic idem? si sœda ac scissa lacerna,
Si toga sordidula est, & rupta calcens alter
150 Pelle³⁴ patet: vel si consuto³⁵ vulnere crassum,
Atque recens linum ostendit non una³⁶ cicatrix.
Nil habet infelix paupertas durius in se,
Quam quod ridiculos homines facit. exeat,³⁷ inquit,
Si pudor est, &³⁸ de puluino surgat equestri,
155 Cuius res³⁹ legi non sufficit, & sedeant hîc
Lenonum⁴⁰ pueri quocunque in fornice nati.
Hîc plaudat nitidi præconis filius, inter
⁴¹ Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenesq; lanistæ.
Sic libitum vano, qui nos distinxit,⁴² Othoni.
160 ⁴³ Quis gener hîc placuit censu minor, atque puellæ
⁴⁴ Sarcinulis impar? quis pauper scribitur heres?
⁴⁵ Quando in consilio est Ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues⁴⁶ migrasse Quirites,
Haud facîle emergunt, quorum virtutibus obstat
165 Res angusta domi, sed Romæ⁴⁷ durior illis
Conatus:⁴⁸ magno hospitium miserabile, magno
Seruorum ventres, & frugi cœnula magno.
Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negauit
⁴⁹ Translatus subitò ad Marfos, mensamq; ⁵⁰ Sabellâ,
170 Contentusq; illic ⁵¹ Veneto, ⁵² duroq; cucullo.
Pars magna Italiæ ⁵³ verum admittimus, in quâ
Nemo togam sumit, ⁵⁴ nisi mortuus. ⁵⁵ ipsa dierum
Festorum, ⁵⁶ herbofo colitur si quando theatro
175 Maiestas, tandemq; redit ad pulpita ⁵⁷ notum
⁵⁸ Exodium, cum personæ. ⁵⁹ pallentis hiatus
In gremio matris formidat rusticus infans:
Æqualeis habitus illic, ⁶⁰ similemq; videbis
⁶¹ Orchestræ, & populû: clari velamen honoris,*

34 Lacer hiat.
35 Rupturâ.
36 Confuturâ: vestigium.
37 Theatralius.
38 Ex quatuordecim illis gradibus theatri.
39 Roscia, quæ cauet ne quis in numero equitum sit, qui 400 HS. non habeat redditum.
40 Filij vel serui.
41 Retiarii (inquiunt interpretes) qui piscem in galea Myrmillonis recti implicare appetebat vestitus, gladiatori qui Samnitibus galeam pinna insignitam rapit, Lipsius.
Saturn. l. i.
42 L. Roscio Othoni qui tribunus tulit legem Rosciam de qua modò.
43 Quis filiam pauperi elocar?
44 Doti seu ornatum muliebri.
45 Quando aduocatur in consilium etiam ab infimis magistratibus?
46 Coloniam eduxisse vel secessisse, ut quondam in montem sacrum.
47 Longe durior quam alibi.
48 Sup. constat.
49 Curios Dentatus, al. P. Corn. Scipio. conueniet magis si generaliter intelligatur.
50 Inter Sabinos vel Samnites.

51 Cærules coloris, v. l. C. Scal. Exerc. 329. sect. 10. 52 Crassi filii. 53 Græci palliatos, Itali rogatos efferebant mortuos ad funus. 54 Ordo est, si quando ipsa mai. dierum festorum colitur theatro herbofo &c. videbis æqu. habit. 55 E viridi cespite vel theatro herbis & frondibus ornato. 56 Sepe recitatum. 57 Diuerbium seu carmen quod traegœdis è scena egressis ab exodiarijs ad recreandum spectatorem subiciebatur. 58 Fœces vel colore squalido illitæ. 59 Nec distinctas sedes & subicilia ut Romæ: Orchestra propriè est chori & saltatorum spatium, ab ὀρχήσασθαι, i. saltare.

60 Suffi-

60 Alij non habent tun. alb.

61 Romæ ultra facultates.

62 Ex mutuo are vel condonâ & mutuatâ veste.

63 Pauperes cum sumis, diuites haberi volumus.

64 Nobilem.

65 Te non ore, viz nutu dignatus.

66 Fabricius Veientro de quo Plin., & infra, 4. Sat.

67 Barbam serui, vel ubi deponit primæ barba lanuginē & crines pueri delatati, & domino dilecti, quæ numini alicui consecrare moris erat, eoque die festo celebrato cliētes liba ex melle, farre, & oleo puero mittebant, quæ venderet & peculium inde sibi compararet.

68 Cum libis ferm. i. seruoris & iræ causam. quod non tantum patronis in Nuptijs, Natali, Opere nouo, sed & seruiciorum eorum cogi præst. trib.

69 Gelida vrbe Tusciz, ab aquis frigidis & sita in monte.

70 In Etruria.

71 Non ornatis, vel Souti Tarquinij dolo deprehensis.

72 In præcipiti positâ, & declin. Hor. 4. od. 3. lib. Tibur

supinum. 73 Admiculo, sustentaculo.

74 I ab. tectis subuenit. 75 Novæ, dor. imminente usque minâ. 76 Vilia quæque vasa ex incendio erepta.

77 Vici- nas, imitatio Virgiliana. A Enas de suo thymo. i. A Entid. Iam proximus ardes Vælegon.

78 Consignatio tertia the third floor. 79 Tu pauper qui conduxisti coenaculum the garret.

80 Ingniente incendio. 81 Qui in summo habitat coenaculo.

82 Pauperi cui dam, forte Poeta illi rauco, de quo prima Sat. 83 Vxore sua.

84 Effigies Chironis centaursi è marmore sustinens abacum, vel opus Chironis de Chirurgicali.

60 Sufficiunt tunica summis ædilibus albæ.

61 Hic ultra vires habitus nitor: hic aliquid plus, 180

Quam satis est, interdum 62 alienâ sumitur arcâ.

Commune id vitium est: hic 63 viuimus ambitiosâ

Paupertate omnes, quid te moror? Omnia Romæ

Cum pretio, quid das, vi 64 Cossim aliquando salutes?

Vt te respiciat 65 clauso 66 Veientro libello?

Ille metit 67 barbam, crinem hic deponit amati.

Plena domus libis venalibus. 68 accipe, & illud

Fermentum tibi habe. præstare tributa cliētes

Cogimur, & cultis augere pecunia seruis.

Quis timet, aut timuit 69 gelidâ Præneste ruinam, 190

Aut positis nemorosa inter iuga 70 Volsiniis, aur

71 Simplicibus Gabijs, aut 72 proni Tiburis arce?

Nos urbem colimus tenui 73 tibicine fultam

Magnâ parte sui. nam sic 74 labentibus obstat

Villicus, & veteris rimæ contexit hiatus:

75 Securos pendente iubet dormire ruinâ.

Viuendum est illic, ubi nulla incendia, nulli

Nocte metus. iam poscit aquam, iam 76 friuola transfert

77 Vælegon: 78 tabulata tibi iam tertia famant,

79 Tu nescis: nam si gradibus 80 trepidatur ab imis, 200

Vltimus ardebit 81 quem tegula sola tuetur

A pluuiâ, molles ubi reddunt oua columbæ.

Lectus erat 82 Codro 83 Proculâ minor: vrceoli sex,

Ornamentum abaci: nec non & paruulus infra

Cantharus, & recubans sub eodē marmore 84 Cheiron, 205

Iamq; vetus Græcos seruabat cista libellos,

- Et diuina⁸⁵ Opici rodebant carmina mures.
 Nil habuit Codrus. quis enim negat? & tamen illud
 Perdidit infelix totum nil. ultimus autem
 210 *Ærumnæ cumulus, quod audum, & frustra rogantē*
Nemo cibo, nemo hospitio, tectoq; iuuabit.
Si magna⁸⁶ Asturī cecidit domus: horrida⁸⁷ mater,
⁸⁸ Pullati proceres, differt⁸⁹ vadimonia Prætor.
Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem.
 215 *Ardet adhuc, & iam accurrit qui⁹⁰ marmora donet,*
Conferat impensas: hic⁹¹ nuda, & candida signa:
Hic aliquid præclarū⁹² Euphranoris, &⁹³ Polycleti,
⁹⁴ Phæcasianorum vetera ornamenta deorum.
Hic libros dabit, &⁹⁵ forulos, ⁹⁶ mediamq; Mineruā:
 220 *Hic modium argenti. meliora, & plura reponit*
⁹⁷ Persius orborum lautissimus, & meritò iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.
Si potes auelli⁹⁸ Circensibus, optima⁹⁹ Soræ,
Aut⁹⁹ Fabrateriæ domus, aut⁹⁹ Frusione paratur,
 225 *Quanti nunc¹ tenebras unum conducis in annum,*
Hortulus² hic, puteusq; breuis, nec³ recte mouendus
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Vive⁴ bidentis amans, & culti villicus horti,
Vnde epulum possis centum dare⁵ Pythagoræis,
 230 *Est aliquid quocunq; loco, quocunq; recessu,*
Vnius sese dominum fecisse⁶ lacertæ.
Plurimus⁷ hic æger moritur vigilando: sed illum
Languorem peperit⁸ cibus imperfectus, & herens
Ardenti stomacho, nam quæ⁹ meritoria somnum

85 Barbai & Opici pop. Campani qui & Ofci. per ladū a. mures vocat Opicos, qui Græcè nescientes libris Græc. nō pepererunt: vel liguritores, obsecrum. n. liguritores Eannus Aufonius Opicum magistrum vocat.

86 Dinitis cuiuspiā, forte legend. Aruū de quo supra vers. 19

87 Roma vel matres Romanæ vt in publica calamitate.

88 Atrati lugent patres.

89 Sponsiones & stendi se & dictio nem iuris.

90 Materiam nouæ domus.

91 Effigies audorū corporum. è purissimo marmore.

92 Pictoris artificiosissimi.

93 Statuarij celeberrimi.

94 Deorum quos Phœcasij sacerdotes Atheniensium & Alexandrinorum à calceamentis candidis denominati coluerunt, vel deorum è Græcia latorum. Phæcasia. n. Hesiych. rustica sunt calceamenta, quibus calceati pingebantur dii Græci. & poni pro Phœcasiorū

vult Turnebus li. 10 c. 37. quem vide. 95 Capsulas, armaria repositoria. 96 Statuum Minervæ dimidiatam à vertice ad umbilicum vsque. 97 Fabius Persicus, vide Sat. 8. vers. 14. vel dinitis fictitium nomen. à Persis vel quod hic Arcturus Persa fuerit. 98 Ludis circensibus in Circo, quibus maxime delectabantur Romani. Sat. 10. vers. 80. 99 Oppid. Campaniæ in via Latina. 1 Teuebrosam domum Romæ. 2 In his oppidis. 3 Non profundus. 4 Agricultoræ. bidentis a. furca, vel restri genus est. 5 Oleribus. n. vescobantur discipuli Pythagoræ qui animatis abstinere docuit. 6 Agri aut hortuli lacertarum domicilij. Meton. contenti. 7 Romæ. 8 Non concoctus. 9 Officinæ quæ mercede locantur vel in quibus mechanici diurna nocturnaque plerunque opera victum mercedem.

Admit.

10 Mæno constat
 precio domus à stre-
 pitu remota, vel im-
 positum vicinis si-
 lentium vt quiesca-
 11 Dum mulio ver-
 bere & verbo incre-
 pat mandram, i. mu-
 lorum multitudinē
 non progredientem
 12 Hom. somnolen-
 to qualis erat Cl.
 Drusus Cæsar, alij
 legunt vrsō,
 13 Phocis, quæ al-
 tissime dormiunt.
 14 At si diues vo-
 catus sit, ad aliquod
 officium publicum
 aut priuatum.
 15 Alta lectica, in-
 star nauiis liburnæ,
 vel lectica à proce-
 ris ē Liburnia feruis
 lecticarij vesta.
 16 Quis uolet quā-
 mos quibus in via
 non ceditur, vt illi
 17 Populi & turbæ
 quasi fluxus & re-
 fluxus.
 18 Amite lectica.
 19 Mensuram, vas
 magnum.
 20 Cœnosa.
 21 Caliga clauis
 ornata & infixa
 22 Figitur mihi in
 digito.
 23 Cœna in sportu-
 la, non C. quadrantes
 & c. *et c.*
 24 Igni in calesta-
 toris subiecto ob-
 solis ne intepes-
 cant vel studio & festinatione.
 25 Qui sportulam accipiunt.
 26 Focus & supellex.
 27 Vir robustus & validus, tempore Neronis.
 28 Quem obsonis subiectum capiti
 impositum portat.
 29 Tremis, vacillat. ita Seneca Epist. 90. longo vehiculorum ordine
 pinis aut abies deferbatur, vicis intremensibus.
 30 Plaustrum.
 31 E Liguria in A-
 peniniam mont.
 32 Ingens saxum ē monte excisum.
 33 Corpus minuta-
 tum & in frustra concisum non apparet sed emanat vt anima.
 34 Famuli expectantes ad-
 uentum serui qui cœnam patebat, nihil de morte eius cogitantes apparant balneum.
 35 Ad sudorem abstergendum, pro strigilibus, cum sibi breuis sit.
 36 Gutto olei pleno,
 quod lotis iamque sicis superfundebatur,

Hæc

- Hæc inter ³⁷ pueros variè properantur: at ³⁸ ille
 265 Iam sedet in ³⁹ ripâ, tetrumq; nouicius horret
⁴⁰ Porthmea, ⁴¹ nec sperat ⁴² cœnosi gurgitis ⁴³ aluum
 Infelix, nec habet quem porrigat ⁴⁴ ore trientem.
 Respice nunc alia, ac diuersa pericula noctis:
⁴⁵ Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum
 270 Testa ferit, quoties rimosa, & ⁴⁶ curta fenestris
 Vasa cadunt, quanto percussam pondere signent;
 Et ledant silicem, possis ⁴⁷ ignauus haberi,
 Et subiti casus improvidus, ad cœnam si
⁴⁸ Intestatus eas: adeo tui fata, quot illâ
 275 Nocte patent ⁴⁹ vigiles, te pretereunte, fenestrie.
 Ergo optes, votumq; feras miserabile tecum;
 Et sint contentæ ⁵⁰ patulas defundere peluis.
 Ebrui ac petulanti, qui nullum fortè cecidit,
⁵¹ Dat poenas, noctem patitur lugentis amicum
 280 ⁵² Peleide, cubat in faciem, mox deinde supinus:
 Ergo ⁵³ non aliter poterit dormire, quibusdam
 Somnum rixa facit: sed, quamuis improbus ⁵⁴ annis,
 Atque mero feruens, ⁵⁵ cauet hunc, quem ⁵⁶ coctina
 Vitari iubet, & comitum longissimus ordo, (lena
 285 Multum præterea flammæ arum, & ⁵⁷ ænea lampas;
 Me, quem ⁵⁸ Luna solet deducere, vel breue lumen
 Candela, ⁵⁹ cuius dispenso & tempero filum,
 Contemnit, misera cognosce procemia rixæ,
 Si rixa est tibi tu pulsus, ego vapulo tantum.
 290 Stat contrâ, stariq; iubet: parere necesse est.
 Nam quid agas, cum te furiosus cogat, & idem
 Fortior? unde venis? exclamat. ⁶⁰ cuius aceto,
 Cuius ⁶¹ conche tumes? ⁶² quis tecum sectile porrum
 Sutor, & ⁶³ elixi veruecis labra comedit?

⁵⁵ Epitat diuitem, senatorem, magistratum.

Sat. 3. v. ⁵⁷ Quæ tribunis præferebatur.

lum dispono, ne citius absumatur aut extinguatur.

impletus? ⁶¹ Fabis in filiquis coctis.

⁶² Caput veruecinum,

³⁷ Famulos.

³⁸ Seruulus sat
mole obritus.

³⁹ Acherontis.

⁴⁰ Charontem,
puritorem.

⁴¹ Cui inhumatio &
inopi non ante an-
nos C. transtuehi lig-
cet.

⁴² Stygis.

⁴³ Cymbam Cha-
rontis.

⁴⁴ Quem mortuo-
rum ori inferere so-
lebant Greci, nauum
10. & stipem Cha-
rontis.

⁴⁵ Quantum spa-
cium sit a tectis sub-
& cœnaculis ad ter-
ram.

⁴⁶ Fracta.

⁴⁷ Sui negligens,
incautus.

⁴⁸ Non condito
prius testamento.

⁴⁹ Inquilinis ad-
huc vigilantibus.

⁵⁰ Sordes emittere
quæ in vasis sunt vt
vitra potius con-
spargaris quam ipsis
tectis detectis occi-
datis.

⁵¹ Discruciatum,
quia nihil celeris
admitit, quia ne-
minem verbera-
rit.

⁵² Achilles lugen-
tis Patrocli necem,
nec quietem admit-
tenus Iliad Hom.
æ. vi. l. 12.

⁵³ Non sine con-
tumelia & rixa.
Sueton. de Nerone
& Orbem idem re-
fert.

⁵⁴ Iuuenilibus.

⁵⁵ Purpurea vestis arcibitoria. Pers. 1.

⁵⁶ Luna lumen.

⁵⁷ Cuius funica-

⁵⁸ Vbi cœnatus es cibis vilissimis

⁵⁹ Quinam tibi sordidi conuuii?

64 Aut ego te pro-
culcabo.

65 Vbi habites?

66 Proprie est pre-
catio, sumitur & pro
fanis ludzorum, hic
pro loco vbi stipem
mendici efflagita-
bant.

67 Se iniuria laesos
simulantes, à te va-
dem exigunt vt ad-
fis in iudicio.

68 Non in totam
excussis tibi denti-
bus.

69 Catenis firma-
te.

70 Latro.

71 Quoties dispo-
sitis custodijs è
Pont. palude & sylua
Gallinaria locis la-
trocinijs aptis ar-
centur grassatores.

72 Ad escam faci-
lem & paratam, vel
ad profugium & re-
ceptum.

73 Sup. conficiun-
tur.

74 Maxima copia
ferri absumitur in
vinculis fabrican-
dis.

75 Ne non fit fer-
rum vnde fiant in-
strumenta rustica.

76 Tulliano solo,
quod extruxit Ho-
stilius Tullius.

77 Muli qui cum
longè præcesserint
monent me vt se-
quar.

78 Tuâ patriâ, ô
Iuuenalis.

79 Urbis tædio

propere cupientem recreari.

80 Oppido Volcorum in via Latina.

81 Templum

Eluinae Cereris quod Aquini est.

82 Ceres a. Heluina dicitur à fonte Eluino quod eluat, vel Hel-

uina. i. flaua, qui spicarum color est.

83 Quam vos colitis.

84 Mei auxilij.

85 Velut audax miles adiutor satyrazum, vel teçius aduersum frigus.

Nil mihi respondes? aut dic, ⁶⁴ aut accipe calcem. 295

Ede, ⁶⁵ ubi consistas? in quâ te quero ⁶⁶ prosequeris?

Dicere si tentes aliquid, tacitûsue recedas,

Tantundem est: feriunt pariter: ⁶⁷ vadimonia deinde

Irati faciunt. libertas pauperis hæc est,

Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,

Vt liceat ⁶⁸ paucis cum dentibus inde reuerti.

Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui spoliet te

Non deerit: clausis domibus, postquam omnis ubique

Fixa ⁶⁹ catenatae siluit compago tabernæ.

Interdum & ferro subitus ⁷⁰ grassator agit rem,

Armato ⁷¹ quoties tutæ custode tenentur

Et Pontina palus, & Gallinaria pinus.

Sic inde huc omnes tanquam ⁷² ad vinaria currunt.

Qua fornace graues, ⁷³ qua non incude catenæ?

⁷⁴ Maximus in vinculis ferri modus: vt timeas, ⁷⁵ ne 310

Vomer deficiat, ne marrae & sarcula desint.

Felices proauorum atavos, felicia dicas

Secula, quæ quondam sub regibus atque tribunis

Viderunt ⁷⁶ uno contentam carcere Romam.

His alias poteram, & plureis subnectere caussas: 315

Sed ⁷⁷ iumenta vocant, & sol inclinat: eundum est.

Nam mihi commotâ iam dudum mulio virgâ

Innuat. ergo vale nostri memor, & quoties te

Roma ⁷⁸ tuo ⁷⁹ refici properantem reddet ⁸⁰ Aquino:

Me quoque ad ⁸¹ Heluinam Cererem, ⁸² uestramq, 320

Dianam.

⁸³ Conuelle à Cumis: satyrazû ego, ni ⁸⁴ pudet illas,

Adiutor gelidos veniam ⁸⁵ caligatus in agros.

SATYRA IIII.
SATYRA IIII.

37

A libidine & luxuria Crispini, sumpta occasione describendi ridiculum quoddam Domitiani super rhombo pisce concilium, Senatorum in hanc rem sententias lepidè & falsè exponit.

Ecce¹ iterū Crispinus, & est mihi saepe vocandus
² Ad partes, monstrum³ nulla virtute redemptū
A vitis,⁴ aeger, solaq; libidine fortis.

⁵ Delicias viduæ tantū aspernatur adulter.

⁶ Quid refert igitur quantis⁶ iumenta fatiget
⁷ Porticibus, quanta⁷ nemorum vettetur in umbra,
Iugera quot vicina foro, quas emerit ades?

Nemo malus felix.⁸ minimè corruptor, & idem
Incestus, cum quo nuper⁹ vittata iacebat

¹⁰ Sanguine adhuc viuo terram subitura sacerdos.

Sed nunc¹¹ de factis leuioribus: & tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub¹² indice morum.

Nam quod turpe¹³ bonis, Titio, Seriaq; decebat
Crispinum. quid agas, cum dira & fœdior omni

¹⁵ Crimine persona est? nullum sex¹⁴ millibus emit

¹⁵ Aequantem sanè paribus sestertia libris,
Vt perhibent,¹⁶ qui de magnis maiora loquuntur.

¹⁷ Consilium laudo artificis, si munere tanto

¹⁸ Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi.

²⁰ Est ratio ulterior, magne si misit amica,
Quæ vehitur clauso¹⁹ latis specularibus antro.

Nil tale exspectes, emit²⁰ sibi: multa videmus

Quæ miser & frugi non fecit²¹ Apicius. hoc tu

Succinctus²² patria quondam Crispine papyro,

¹² Domitiano qui censoria arrepta virga in Corneliam Vestalem, eiusque stupratores sum-
rissimè animaduertit. ¹³ Bonis ciuibus. ¹⁴ Sup. nummū, h. e. xlv. lib. nostræ mo-
netæ. ¹⁵ Sex libras pendebat piscis, sex millibus nummū emebatur. ¹⁶ Adulatores.

¹⁷ Si tanti mollum emerit quo captaret hereditatem aut locupletis scemine iniret amorem,
excusandus est Crispinus. ¹⁸ Primam hereditatem in tabulis testamenti ceratū. ¹⁹ Fæ-
nestris lecticæ è lapide speculari. ²⁰ In suam gulam. ²¹ Luxuriosissimos, & otia iu-
nepotum altissimus gurgis, Plin. frugi tamen si cum Crispino conferatur. Vide Senec. ep. 91.

²² AEgyptiaca, fuit n. Crispinus verna Canopi. Sat. 1. & papyrus est herba palustris, quæ in
AEgypto multa nascitur, ex qua texuntur nauigia, funes, tegetes, stragula, vestes, &c.

¹ Namque eius &
in prima Satyra u. e.
ininerat.

² Vt partes agat in
his meis Satyris.

³ Perditæ vitiorum
seruus, quem nulla
virtus commendat,
ornate.

⁴ Ad existendum
vitijs, ad virtutes
amplexandas pu-
sillus.

⁵ Voluptatis gratiā
mœchatur, non lu-
cri, ut qui viduas se-
stantur anaras.

⁶ Malos in esedo
iunctos, quibus in
gelidis gestationi-
bus vehitur, & porti-
cibus cum pluit. Vi-
de Sat. 7. v. 178.

⁷ Viriætorum &
hortorū Plin. ep.
Vide Lips. epist. 1. t.
centuriæ Miscellan.

⁸ Crispinus ergo
infelicissimus, qui
corr.

⁹ Vestalis virgo
Vestæ sacra.

¹⁰ Incesti conniūta
terra obruenda vi-
ua, ex instituto Na-
mæ Pompiliij.

¹¹ Supp. queri-
mur.

23 Piscis.

24 Domitianum,
cuius cœne25 — Extrema & vi-
lissima pars equabat
hunc sumptum

Crispini.

26 Ad rustationem
vsq; ingurgitaret27 Alicus parafitos
Crispinus.28 Per municipia, vel
Aegyptios & con-
terraneos, ut suprà,patriâ Papyro. in
Nylo n. natant, & A-
lexandriæ vaneunt
viles hi pisciculi29 E trasto vase,
vel ex alienâ merce
surteptas.30 Facetè in re ri-
dicula musas inuo-
cat quasi rem ardua
aggressurus sit.31 Musæ ex Picrio
monte Thessaliæ vel
regione Macedo-
niæ. * Non vetulas32 Familiz Flauio-
rum.33 Per omnia vitia
Nero alter caluus
insuper erat sic Au-
sonius. Quem dixit
caluam sua Roma
Neronem.34 In Mari Adriati-
co nutriti & capti.

35 A Edem Veni

36 A Græci condi-
ta qui Syracusis ad-
uenerant, Dionysii
tyrannide fugientes.

37 Retia.

38 In Mæotide
palude.39 Solis calore
testudo.

40 Sequitur fluentis

41 Mæotidis exitus in Pontum Euxinum.

42 Piscator.

43 Domitiano, qui

tamquam Albanorum sacerdotum Pontifex damnauit

Corneliam Maximillam Vesta-

læm.

44 Venum.

45 Rerum etiam leuissimarum, ut algæ.

46 Pesca-

tore papere.

47 Consulari delatori.

48 Quod retineri non potest, inquit

Piscator, donabitur libenter & cito.

Hoc pretium²³ squamæ? potuit fortasse minoris

Piscator, quàm piscis emi. prouincia tanti

Vendit agros: sed maiores Apulia vendit.

Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus

24 Induperatorem: 25 cum tot sesteriâ partem

Exiguam, & modicæ sumptam de margine cœne

Purpureus magni²⁶ ructaret²⁷ scurra Palati,

Iam princeps equitum, magna qui voce solebat

28 Vendere municipales²⁹ fracta de merce siluros?

30 Incipe Caliope, licet hîc considerare: non est

Cantandum, res vera agitur, narrate puellæ

31 Pierides: prosi mihi vos dixisse * puellas.

Cum iam semianimum laceraret³² Flavius orbem

32 Ultimæ. & 33 caluo seruaret Roma Neroni,

Incidit³⁴ Hadriaci spaciū admirabile rhombiAnte³⁵ domûs Veneris, quâ³⁶ Dorica sustinet Ancon, 40Impleuitq;³⁷ sinus, neque enim minor hæserat illis,Quos operit glacies³⁸ Mæotica, ruptaq; tandem39 Solibus effundit⁴⁰ torpentis⁴¹ ad ostia Ponti

Desidia tardos, & longo frigore pingues.

Destinat hoc monstrum⁴² cymbæ, liniq; magister43 Pontifici summo: quis enim⁴⁴ proponere talem,

Aut emere auderet? cū plena & littora multo

Delatore forent: dispersi protinus⁴⁵ algæInquisitores agerent cum⁴⁶ remige nudo,

Non dubitaturi fugitiuum discere piscem,

Depastumq; diu viuaria Cæsaris, inde

Elapsum veterem ad dominum debere reuerti.

Siquid⁴⁷ Palphurio, si credimus⁴⁷ Armillato,

Quicquid conspicuū, pulchrumq; ex æquore toto est,

Res fisci est, ubicunq; natat: 48 donabitur ergo,

25

30

35

45

50

Ne

49 Ne pereat, iam 50 letifero cedente pruinis
 Autumno, iam quartanam 51 sperantibus ægris.
 Stridebat deformis hyems, prædâque recentem
 Seruabat, tamen hic properat, velut urgeat 52 Auster.
 60 Vtq, 53 lacus superant, ubi quanquam 54 diruta seruat
 Ignem Troianum, & Vestam colit Alba 55 minorem,
 Obstitit intranti miratrix turba parumper,
 Vt cessit, facili patuerunt cardine valvæ.
 Exclusi expectant admissa 56 obsonia 57 patres.
 65 Itur ad 58 Atriden, tunc 59 Picens accipe dixit
 Priuatis maiora focis, 60 genialis agatur
 Iste dies, propera stomachum 61 laxare saginis,
 Et tua seruatum consume in secula rhombum.
 Ipse capi voluit. 62 quid apertius? & 63 tamen illi
 70 Surgebant cristæ: nihil est, quod credere de se
 Non possit, cum laudatur 64 dijs æqua potestas.
 Sed deerat pisci patinæ 65 mensura: vocantur
 Ergo in concilium proceres, quos oderat ille,
 In quorum facie misera, 66 magnaëq, sedebat
 75 Pallor amicitie, primus 67 clamante Liburno,
 68 Currite, iam sedit, 69 rapta properabat abolla
 70 Pegasus, attonitæ positus modo villicus urbi.
 71 An ne aliud tunc præfetti? quorum optimus, atque
 Interpres legum sanctissimus: omnia quanquam
 80 Temporibus diris transtunda putabat 72 inermi
 Iustitia. venit & 73 Crispi iucunda senectus,
 Cuius erant mores qualis facundia, mite
 Ingenium maria, ac terras, populosq, 74 regenti
 85 Quis comes utilior, si clade, & 75 peste sub illa
 Sæuitiam damnare, & honestum asferre liceret
 Consilium? sed quid violentius aure tyranni?
 Cum quo 76 de pluuiis, aut æstibus, aut nimboſo

67 Præcone è Liburnia oriundo in consilium vocante.

68 O Proceres (clamant
 præco) sedit. n. ipse Imperator.

69 Veste festinanter arcepta.

70 Iuriscôn-

71 Fecerunt quam villicus

72 Debili & languida principia

73 Crispus senex iucundus.

74 Imperatori.

75 Domitiana.

76 De rebus iniucundis utcumque leuibus loqui, periculosum & lethale erat.

49 Fisco, 221 ne
 corruptatur &
 computretur.

50 Sub fine Autum-
 ni morbosus in hye-
 mem vergentia.

51 Timentibus.

52 Quo flante, aer

calidus ambiens

corruptit pisces &

carnes.

53 Vbi iam piscator

delatoribus co-

mitatus lacus sub

micribus Albæ sa-

perarat.

54 A Tullio Hostilio

55 Romana.

56 Rhombum.

57 Senatores, qui in

Albano erant cum

Imperatore.

58 Domitian, Im-

peratorem Rom. vti

inuit Agamemnon

Græcorum.

59 Piscator ex agro

Piceno, qui mari A-

driatico adiacet.

60 Latus vt natalis

quo indulgetur Ge-

nio, vide 2. Sat. Persi

vers. 3.

61 Soluere, euacua-

re vt has delicias ca-

pian, vel, lax. i. ex-

tendere his deli-

cijis.

62 Quid ap. inquit

poeta hac adulatione

Piscatoris?

63 Domitianus ta-

men hinc intumuit.

64 Reges & princi-

pes, Domitianus su-

pra omnes alios, qui

Domus & Deus

postul appellari vo-

luit.

65 Capax piscis

integni.

66 Imperatoria.

68 O Proceres (clamant

70 Iuriscôn-

71 Fecerunt quam villicus

72 Debili & languida principia

73 Crispus senex iucundus.

74 Imperatori.

75 Domitiana.

76 De rebus iniucundis utcumque leuibus loqui, periculosum & lethale erat.

77 *Metaph.* impetuo
sam Domitiani vio-
lentiam.

78 *A*Estiva vel bru-
malia, i.e. octoginta
annos.

79 *H*is cantis artibus
80 *F*ilto suo Domi-
tio, ut nonnulli autu-
mam, nec tamen con-
fla quis fuerit iste
iuuenis.

81 *I*gnobilis, obsec-
rus, ut filij terræ. Gi-
gas, n. à γίγας
& γῆ.

82 *I*uueni nil prof.
simulata stoltitia.

83 *L*eones, neque n.
habet siccæ & arida
Mamidia vrsos qui
frigidis gaudent, te-
ste Plinio. 8. lib. 36.
cap. Sed & Roma-
ni veteres iudes
ex Africa adue-
ctos leones obuia
& nota vocæ vrsos
dixere vide Lips. 2.
Elect. 4. cap.

84 *T*heatro in Al-
bano vbi quotannis
Domitianus quin-
quatria Mineræ
celebrans feras con-
sciendas exhibuit.

85 *Q*ui cum videres
inter alios nobiles
& fratrem tuum oc-
cidi, simulatâ stoli-
ditate effugisti cru-
delitatem amerculi tui
Tarquinij superbi.

86 *P*risco, rudi, &
simplici.

87 *N*ec lætior, æque pallidus licet non æque nobilis. 88 *R*ubrius Gallus. 89 *Q*uod
Tibiam in pueritia corruerat, ut quidam volunt, & videtur ex sequentibus. 90 *M*aledi-
centior castigatior vel nequior. 91 *N*erone qui probroso carmine laceravit Quintianum ut
mollem & effeminatum. 92 *M*ontanus Curtius ventricosus. 93 *Q*uo singulo

ribus amomi. 94 *D*uorum nobilium cadauera peruncta. 95 *P*ompeius Rufus senior
aperire. *Hellenism.* 96 *I*ngulare reos testa delatione. 97 *A*nibus cadauera vorantibus
imò præagitantibus. 98 *C*ornelius Fuscus à Domitiano præfectus prætorio missus est con-
tra Dacos, à quibus magna accepta clade occisus est. 1 *I*nexercitatus & imperitus è delictis &
onerosa armorum meditatione ad bellum profectus. 2 *F*abritius Veiento. & 3 *C*arullus Mes-
salinus, de quibus Plin. ad Sempron. Rufum. 4 *N*epe cæcus, & tamè amat quod non viderat.

Cæcus

*V*ere locuturi fatum pendebat amici.

*I*lle igitur nunquam direxit brachia contra

77 *T*orrentem, nec cuius erat, qui libera posset

*V*erba animi proferre, & vitam impendere vero.

*S*ic multas hyemes, atque 78 octogesima vidit

*S*olstitia, 79 his armis, illa quoque tutus in aula.

*P*roximus eiusdem properabat Acilius æui

*C*um 80 iuvene indigno, quæ mors tam seua maneret, 95

*E*t domini gladiis iam destinata: sed olim

*P*rodigio par est in nobilitate senectus.

*V*nde fit, ut malim 81 fraterculus esse gigantum.

82 *P*rofuit ergo nihil misero, quod comminus 83 vrsos

*F*igebat Numidas, 84 Albana nudus arena

*V*enator. quis enim iam non intelligat artes

*P*atritias? quis priscum illud miretur 85 acumen

*B*rute tuum? facile est 86 barbatæ imponere regi.

87 *N*ec melior vultu quamuis ignobilis ibat

88 *R*ubrius, 89 offensæ veteris reus, atque tacende.

*E*t tamen 90 improbius 91 *S*atyræ scribente cinædo.

92 *M*ontani quoque venter adest abdomine tardus.

*E*t 93 matutino sudans Crispinus 94 amomo,

*Q*uantum vix redolent 95 duo funera. senior illo

96 *P*ompeius tenui 97 iugulos aperire susurro.

*E*t qui 98 vulturibus seruabat viscera Dacis

99 *F*uscus 1 marmorea meditatus prælia villa.

*E*t cum mortifero prudens 2 *V*eiento 3 *C*atullo,

*Q*ui nunquam 4 visæ flagrabat amore puellæ,

*G*rande, & conspicuū nostro quoq; tempore monstrū, 115

- 115 Cæcus adulator, dirusq; ⁵ à ponte ⁶ satellites,
 Dignus ⁷ Aricinos qui mendicaret ad axes,
 Blanda; deuexa iactaret ⁸ basia rheda.
 Nemo ⁹ magis rhombum stupuit, nam plurima dixit
 In leuum conuersus: at illi dextra iacebat
- 120 Bellua, sic ¹⁰ pugnas ¹¹ Cilicis laudabat, & ictus,
 Et ¹² pegma, & pueros ¹³ inde ad velaria raptos.
 Non cedit Veiento, sed ut ¹⁴ fanaticus ¹⁵ æstro
 Percussus ¹⁶ Bellona tuo diuinat, & ingens
 Omen habes, inquit, magni, clariq; triumphi,
- 125 Regem aliquem capies, aut de ¹⁷ temone Britanno
 Excidet ¹⁸ Ariuiragus, peregrina est bellua, cernis
 Erectas in terga ¹⁹ sudes? hoc defuit vnum
 Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
²⁰ Quid nam igitur censes, conciditur? absit ab illo
- 130 Dedecus hoc, Montanus ait, testa alta paretur,
 Que tenui ²¹ muro spatiosum colligat orbem.
²² Debetur magnus patinae, subitusq; ²³ Prometheus.
 Argillam, atque rotam citius properate: sed ex hoc
 Tempore iam Cæsar figuli tua castra sequantur.
- 235 Vicit digna viro sententia, nouerat ille
 Luxuriam ²⁴ imperij veterem, ²⁵ noctesq; Neronis
 Iam medias, ²⁶ aliamq; famem cum pulmo ²⁷ Falerno
 Arderet. nulli maior fuit ²⁸ vsus edendi
 Tempestate mea, ²⁹ Circeis nata foreat, an
- 240 ³⁰ Lucrinum ad saxum, ³¹ Rutupinove edita fundo
 Ostrea callebat primo deprendere morsu.
 Et semel aspecti littus dicebat ³² ecbini.
 Surgitur, & misso procures exire iubentur

⁵ A ponte in quo
 sedent stipem men-
 dicantes, nequitiam
 effrontem ferebat.

⁶ Afflecta & consi-
 liarius principis.

⁷ Qui mend. à curru
 pratercedis cliuam
 Aricinum in Appia
 via, vbi fecent men-
 dici.

⁸ Verba, precas, of-
 cula ipsa.

⁹ Quam hic Catul-
 lus.

¹⁰ Quos tamen non
 videbat.

¹¹ Gladiatoris è Ci-
 licia, Asur minoris
 regione, Turcomania

¹² Ea arte fabrica-
 tum ut per se surge-
 ret, & in sublime
 cresceret. l. C. Scalæ
 Poet. 21.

¹³ Ab hoc pegma-
 te in alta theatri ve-
 lamina,

¹⁴ Numine afflatus,
 ut Mineræ sacer-
 dotes.

¹⁵ Proprie insectum
 est, quod & tabanus
 & asilus appellatur,
 armenta vexans &
 in fugam atq; furorē
 agens, sumitur pro
 furoris stimulo à
 numine incusso.

¹⁶ Minerva belli-
 potens dea.

¹⁷ Curru aut impe-
 rio.

¹⁸ Rex Britanno-
 rum.

¹⁹ Spinas, pinnas,
 Catachresis.

²⁰ Inquis Impera-

tor. ²¹ Circuitu laterum. ²² Opus est perito aliquo figulo, qualis fuit
 Prometheus qui homines è luto finxisse dicitur. ²³ Imperatorum. ²⁴ E-

pulas Neronis, de media die in mediam noctem protrahat. ²⁵ Incitamenta sto-

machum reficientia & appetitum procurantia. ²⁶ Ardente vino & è Falerno monte,

²⁷ Peritia in ciborum delectu. ²⁸ Rupibus ad montem Circæum in litore

Campaniæ. ²⁹ Scopulum in lacu Lucrino. ³⁰ Promontorium & litus, à

Rutupiis oppido Cantiorum in Britannia dictum, Ang. **Richburrow.** ³¹ Piscio

marini è genere cancrorum.

32 Imperator Domitianus.

33 De bello adversus Catos pop. Germaniar, nunc Haſor dictos.

34 Pop. item Germaniar qui hodie Guelarienses dicuntur. al. Franken.

35 Anxietas index vel anxios rediens.

36 Subito vel tristi nuncio, hoc n. significat pennata epistola, ut contra laureata letitiam, alij de aui-

bus literas gestantibus nihil ad rem. alij ad veredarios respiciunt qui pennam in capite gestabant velocitatis symbolum.

37 Viros nobiles. 38 Nemine nobilium vindictam ansio, verum quum in ignobiles crudeliter exercere coepit ab ijs occisus est. 39 Sententia in plebem exitio fuit Domitiano mad. caede — 40 Nobilium inter quos & Aetium Lamiam nobilissimam fam. virum interfecit.

Concilio quos Albanam³² dux magnus in arcem

Traxerat attonitos, & festinare coactos,

Tanquam³³ de Catibis aliquid, torvisque³⁴ Sicambis

Dicturus: tanquam diuersis partibus orbis

³⁵ Anxia ³⁶ praecipiti venisset epistola ³⁶ penna.

Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset

Tempora seuitiae, ³⁷ claras quibus abstulit urbi

³⁷ Illustresque animas impune, & ³⁸ vindice nullo:

³⁹ Sed perijt postquam cerdonibus esse timendus

Caeperat, hoc nocuit ⁴⁰ Lamiarum caede madenti.

SATYRA V.

Parasitum à cœnis diuitum dehortatur, in quibus contemptum miserè & contumeliose tractato non liceat frui nedum tangere delicias, quæ ipsis diuitibus apponuntur.

1 Eques Romanus, Scorta nobilis, Cæsaris Augusti temporis de quo Hor.

5 Sat. 1. lib.

2 Alter scorta Cæsaris.

3 Licet iures te nec pudere propositi abiecti, nec tædere harum iniuriarum, crederet non nolim.

4 Natura ventris paruo contenta est.

5 Finge tamen illud paruum non suppetere.

liberè potius mendices quam æque miseram vitam agas seruiliter aſulando. 6 Nulla caeuerna, nullus pons vacat ubi litiori vel ripæ ora quam aqua alluit. hic locus eminens vel canerna in mœro vel ripâ.

7 Proprie Minor pars tegetis, qua mendici se tegunt. Sat. 9. A tegete & baculo. 8 Tantine æstimas cœnam illam qua tot iniurias pateris?

11 Alij legunt Posce, ut constet carmen.

9 Tantine æstimas cœnam vnde ieiunus surgis.

SI te propositi nondum pudet, atque eadē est mens,

Ut bona summa putes, aliena viuere quadri:

Si potes illa pati, quæ nec ¹ Sarmentus iniquas

Cæsaris ad mensas, nec vilis ² Galba tulisset,

³ Quauis iurato metuam tibi credere testi.

⁴ Ventre nihil noui frugalius, ⁵ hoc tamen ipsum

Defecisse puta, quod inani sufficit aluo.

⁶ Nulla ⁷ crepido vacat? nusquam pons, & ⁸ tegetis pars

Dimidia breuior? ⁹ tantine iniuria cœnæ?

Tam ¹⁰ ieiuna fames? cum ¹¹ possis honestius illic.

Et

- Et¹² tremere, & ¹³ sordes farris mordere canini?
 Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
 Mercedem solidam veterum capis officiorum.
 Fructus amicitiae magnae cibus: ¹⁴ imputat hūc ¹⁵ rex,
 15 Et quanuis rarum, tamen imputat. ergo duos post
 Si libuit menses neglectum adhibere ¹⁶ clientem,
¹⁷ Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto,
 Unā ¹⁸ simus ait: ¹⁹ votorum summa, quid ultra
 Queris? habet ²⁰ Trebius propter quod rūpere somni
 20 Debeat, & ²¹ ligulas dimittere sollicitus, ne
 Tota ²² saluatrix iam turba peregerit orbem
²³ Sideribus dubijs, aut ²⁴ illo tempore, quo se
 Frigida circumagunt ²⁵ pigri ²⁶ sarraca Bootae.
 Quatis caena tamen? vinum quod ²⁷ succida nolit
 Lana pati, de conuiuia ²⁸ Corybanta videbis,
 25 ²⁹ Iurgia proludunt: sed mox & pocula torques
 Saucius, & ³⁰ rubra deterges vulnera mappa,
 Inter ³¹ vos quoties, libertorumq; cohortem
 Pugna ³² Saguntina feruet commissā lagena.
³³ Ipse ³⁴ capillato diffusum consule potat,
 30 Calcatamq; tenet ³⁵ bellis socialibus vuam
³⁶ Cardiacō nunquam cyathum missurus amico,
 Cras bibet ³⁷ Albanis aliquid de montibus, aut de
³⁸ Setinis, ³⁹ cuius patriam, titulumq; ⁴⁰ senectus
 Deleuit multa veteris ⁴¹ fuligine ⁴² testae,
 35 Quale coronati ⁴³ Thrasea, Heluidiusq; bibebant,
⁴⁴ Brutorum, & Cassi natalibus, ⁴⁵ ipse capaces

12. Frigore hor-
 rere.
 13. Sordidam cani-
 num panem ē
 farris.
 14. Imputat tibi sa-
 tisfactum & rela-
 tum.
 15. Diues patro-
 nus.
 16. Te.
 17. Vt sit qui ter-
 tiam culcitram sup-
 plect in lecto quo
 discumbitur ad coe-
 nam.
 18. Coenemus.
 19. Est tibi iam tuo-
 rum vot. summa.
 20. Tu habes, Enalla-
 ge persona.
 21. Lig. vestium vel
 ca'ceorum ansas non
 ligare.
 22. Vt reliqui cli-
 entes circumstantes
 saluent patronum,
 nec dum tu vene-
 ris.
 23. Diluculo, dubia
 luce.
 24. Ipsa nocte.
 25. Quia polo vici-
 nior est.
 26. Planstra septen-
 trionalia signi vrsam
 maiorem insequen-
 tis, Arctophyla-
 cis.
 27. A sudore recens
 & lignorem qu. si
 sitiens, vinum ta-
 men hoc non im-
 hibat.

28. Temulentum, insanum, instar Corybantis Cybeles sacerdotis caput rotantem. 29. Et
 conuiuia proludia sunt pugnae. 30. Gruentata. 31. Clientes parasitos. 32. Fi-
 diti ē Sagunto in Hispania. 33. Patronus contra. 34. Antiquo, forte Lucilium
 Opimiam innotui, quo consule diffusa sunt vina quae in ducentiesimum annum seruata fuerint.
 35. Sexti, Iulio Caesare & M. Philippo Coss. 36. Laboranti cordis dolore, vel stoma-
 chi vitio ab humore acri vellicante & rodente, cui medicina a vino. 37. Vinum Albanum,
 38. Montibus iuxta Setiam opp. Campaniae. 39. Gypsatis picatisque amphoris a cerui-
 cibus affixa erant pituitia cum inscriptione ubi natum sit vinum, & quo consule conditum.
 40. Vetusitas. 41. Mucore & fumi. 42. Vasis. 43. Partus, & Helu, Priscus socer ipsius,
 de quorum studio libertatis & constantia lege Suetonium & Tacitum in Nerone. 44. Iunij
 Br., qui Tarquinium expulit, & D. Iunij Br. & Cassij qui Caesarem confoderunt. 45. Ipse
 Virro, i. patronus diues.

46 Vasa ex electro
aquis indurato è
gummi & lacrymis
Heliadum Phaeton-
tis sororum in alnos
sive vt alij fabulan-
tur, in populos ver-
sarum.

47 Asperas Beryllis
vel Ber. sexangula
forma politos ad
splendoris repercut-
tionem.

48 Phialas Beryllis
ornatas.

49 Tuos vngues
aduncos, nequid
abrasas.

50 Nec iniuria,
namque.

51 Ex annulis.

52 Manubrio en-
sis.

53 AENEAS cecius,
stellatus Jaspide ful-
ua ensis erat. Virg. 4.
AENEID.

54 Ab Elisa.

55 Regi Lybie.

56 Vitreum calicem
quatuor rostra velut
nafos habentem,
qualem habuit su-
tor Beneuentanus
Vatinius, à quo ca-
lices eiusmodi vi-
trei dicti sunt Vati-
niani.

57 Rupta n. vitrea
sulphureatis permu-
tabantur.

58 Aqua decocta &
vitris demissa in ni-
nes vt refrigeretur,
vel simpliciter niue
Scyth.

59 Clientibus, para-
fitis. *Emphatice.*

60 AEthiops.

61 Macilenta &
sine pulpa.

62 Vide 1. Sat. in

calce. 63 Pincerna ex Asia, qualis Ioui raptus Ganymedes. 64 Tertij & quarti regum
Rom. 65 Vtensilia & supellex Rom. regum vilis. 66 Ironice contraria miscet, vt saepe,
67 Fastu, vt te contemnat. 68 Aquar. 69 Qui ira vetustate induruit vt vix frangi
possit. 70 Panis ex farina.

46 Heliadum crustas, 47 & inaequales 48 beryllos
Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum,
Vel si quando datur, custos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas, 49 vnguesq; obseruet acutos. 49
50 Da veniam, praeclara illic laudatur iaspis,
Nam Virro (ut multi) gemmas ad pocula transfert
51 A digitis, quas in 52 vaginae fronte solebat
Ponere xelotypo 53 iuuenis 54 praelatus 55 Hiarbae.
Tu 56 Beneuentani sutoris nomen habentem 45
Siccabis calicem nasorum quatuor, ac iam
Quassatum, & 57 rupto poscentem sulfura vitro.
Si stomachus domini feruet vinoq; ciboq;
Frigidior Geticis petitur 58 decocta pruinis.
Non eadem 59 vobis poni modò vina querebar: 59
Vos aliam potatis aquam. tibi pocula cursor
60 Getulus dabit, aut nigri manus 61 offesa Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem
Cliuosa ueheris dum per 62 monumenta Latinae.
63 Flos Asiae ante ipsum pretio maiore paratus, 55
Quam fuit & 64 Tulli census pugnacis, & 64 Anci,
Et ne te teneam, Romanorum omnia regum
65 Friuola. quod cum ita sit, tu 66 Getulum Ganymede
Respice, cum sities: nescit tot millibus emptus
Pauperibus miscere puer. sed forma, sed aetas 60
Digna 67 supercilio. quando ad te peruenit ille?
Quando vocatus adest 68 caldae, gelidaeq; minister?
Quippe indignatur veteri parere clienti,
Quodq; aliquid poscas, & quòd se stante recumbas.
Maxima quaeque domus seruis est plena superbis. 65
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
69 Vix fractum, solidae iam mucida frustra 70 farinae,
Quae genuinum agitent, non admittentia morsum.

Sed

- Sed tener & niueus, molliq; siligine factus*
 70 *Seruat domino, dextram cohibere memento.*
Salua sit 71 *artopte reuerentia. finge tamen te*
72 Improbulum, 73 superest illic qui 74 ponere cogat:
** Vin' tu consuctis audax conuiuia 75 canistris*
Impleri, panisque tui nouisse colorem?
 75 *76 Scilicet hoc fuerat, propter quod sepe 77 reſecta*
Coniuge, per montem aduersum, 78 gelidâsq; cucurri
Esquillas, fremeret ſaua cum grandine vernus
79 Iuppiter, & multo ſtillaret penula nimbo.
Aspice quàm longo 80 diſtendat pectore lancem
 80 *Quæ fertur domino squilla, & quibus undiq; 81 ſepta*
Asparagis, quæ 82 deſpiciat conuiuia cauda,
Cum venit excelsi manibus ſublata miniſtri.
Sed tibi dimidio 83 conſtrictus 84 gammaus 85 ouo
Ponitur exigua 86 feralis cœna patella,
 85 *Ipſe 87 Venafrano piſcem perſundit: at hic, qui*
88 Pallidus offertur miſero tibi caulis, 89 olebit
Lucernam: illud enim veſtris datur 90 alueolis, quod
91 Canna 92 Micipſarum 93 prora ſubuexit acuta;
Propter quod Romæ cum 94 Boccare nemo lauatur,
 90 *95 Quod tutos etiam facit à ſerpentibus atris.*
Mullus erit domino, quem miſi 96 Corſica vel quem
97 Taurominitanæ rupes, quando omne 98 peractū eſt;
Et iam defecit noſtrum mare, dum gula ſeuit
Retibus aſſiduus penitus ſcrutante 99 macello
 95 *1 Proxima, 2 nec patitur Tyrrhenum creſcere piſcum.*
3 Inſtruit ergo focum pronincia, ſumitur illinc
4 Quod captator emat Lenus, 5 Aurelia vendat.
Virroni murena datur, quæ maxima venit

71 Diſpenſatoris panis, ex artopte panis & oïtroyga video.

72 Saluſcie.

73 Artopies.

74 Deponere panem illum candidum.

* Ait artopies.

75 Pane, Metonym. contin.

76 Clientis verba.

77 Media nocte.

78 Collem Romæ ventis expoſitum.

79 Aer.

80 Impleat.

81 Condiſa & circumdata herbis delicatis.

82 Alcè lata deorſum in menſam aſpicat.

83 Semiplenus.

ſpent.

84 E marini cancri ſpecie.

85 Ovis ſuis, vel quibus conditur.

86 Nuda & ieiuna inſtar cœnæ feralis.

87 Oleo optimo ex agro Venafrano in Campania.

88 Languens, ſlaccidus.

89 Præ ſe feret odorem lucernæ.

90 Patinis ligneæ.

91 Nauicula a Canoa, vel doliolum ecannis.

92 Afroſum à Meſſia rege.

93 Naui.

94 Cui Numida aliquo vel Afro, à Boccari rege Maurorum denom.

95 Proxima, 2 nec patitur Tyrrhenum creſcere piſcum.

96 Inſula in mari Ligottiſco.

97 Exhaustum, exinanitum.

98 In mari Tyrrheno.

99 Piſces quos emptos heredi

95 Cuius olei odorem tetrum non ferunt ſerpentes.

97 Rup. iuxta Taurominium oppid. Siciliæ.

99 Piſcatore quoties à macello. Maria.

1. infero. 3 Piſcibus inſtr. focum & cœlinam noſtram. 4 Piſces quos emptos heredi petæ orbis donent. 5 Mulier quæ piſces vendit — al. diues orba quæ datos ab heredi

dipetis piſces vendit.

Gurgite

6 AEolio antro: & pennas ex figmento Poet.

7 Piscatores cum liris & retibus.

8 Vorticem in freto inter Siciliam & Italiam.

9 Eisdem formæ & generis, quam cū colubra coire ferunt vt & murænam.

10 Notæ deterioris

11 Lupus Tib. pisc.

12 Cavernas & meatus subterraneos, per quos fordes è Suburra & tota vrbe defluunt in Tiberim.

13 Vitroni, patrono diuiri & auaro.

14 Qualia munera.

15 Annæo, Sen. Neronis præceptor, opt. & sanctissimo viro.

16 C. Piso Calpurnius & * Aurelius Cottaviri liberales

17 Quam imagines, imperia & magistratus.

18 Liberalitas.

19 Gallina vel anas

20 Formosi vel pulchricomi.

21 Non minor a pro Calidonio quæ occidit Meleager.

22 Integer appositus fumar

23 Luxuriosis optata, tonitruis n. nascuntur copiose.

24 Gulosus quidam

25 O Africa ne exerceas terram ad fruges.

26 Carptor, vide Sat. 1. vers. 16.

27 Ne qua indignationis causa tibi desit.

28 Agiliter versato.

29 Gigas qui bones Herculis abegerat, quem Hercules pedibus ex antro protraxit

30 Incidendo fercula, vt docuit magister

31 Ironice. Tanquam sit nobilis, cui est prænomen, nomen, cognomen, vide Polinamum xxxi. cap. Miscell.

Gurgite de Siculo: nam dum se continet Auster,
Dum sedet, & siccatur madidas in ⁶ carcere pennas, 109
Contemnunt mediam temeraria ⁷ lina ⁸ Charybdim,
Vos anguilla manet longæ ⁹ cognata colubra,
Aut ¹⁰ glacie aspersus maculis ¹¹ Tiberinus, & ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
Et solitus mediæ ¹² cryptam penetrare Suburra, 109
¹³ Ipsi pauca velim, facilem si præbeat aurem,
Nemo petit, modicis ¹⁴ quæ mittebantur amicis
A ¹⁵ Seneca, quæ ¹⁶ Piso bonus, quæ * Cotta solebat
Largiri, namque & ¹⁷ titulis, & fascibus olim
Maior habebatur ¹⁸ donandi gloria. solum 110
Poscimus, vt cænes ciuilitate. hoc face, & esto:
Esto (vt nunc multi) diues tibi, pauper amicis.
Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
¹⁹ Altilis, & ²⁰ flauis ²¹ dignus ferro Meleagri
Fumat ²² aper, post hunc raduntur tubera, si ver 111
Tunc erit, & faciant ²³ optata tonitrua cænas
Maiores. tibi habe frumentum ²⁴ Aledius inquit,
²⁵ O Libye, disjunge boues, dum tubera mittas.
²⁶ Structorem interea, ne qua indignatio desit,
Saltantem spectas, ²⁷ & Chironomonta ²⁸ volanti 112
Cultello, donec peragat ²⁹ dictata magistri
Omnia ³⁰ nec minimo sanè discrimine refert
Quo gestu lepores, & quo gallina secetur.
Ducèris planta, velut ictus ab Hercule ³¹ Cacus,
Et ponere foris, si quid tentaueris unquam (pinat 113
Hiscere, ³² tanquam habeas tria nomina. quādo pro-
Virro tibi, sumitq, tuis contacta labellis
Pocula? quis vestrum temerarius usque adeo, quis
Perditus, vt dicat regi, bibe? plurima sunt, quæ

Non

- 130** Non audent ³⁴ homines pertusa dicere lena.
³⁵ Quadringenta tibi si quis deus, aut ³⁶ similis dijs,
 Et melior ³⁷ fatis donaret; ³⁸ homin- io, quantus
 Ex nihilo fieres: quantus Virronus amicus!
³⁹ Da Trebio, pone ad Trebium, vis frater ab istis
135 Ilibus? ⁴⁰ 6 nummi vobis hunc praestat honorem,
 Vos estis fratres. dominus tamen, ⁴¹ & domini rex
 Si vis tu fieri, ⁴² nullus tibi paruulus aula
 Luserit Aeneas, nec filia dulcior ⁴³ illo.
 Iucundum & charum sterilis facit uxor amicum.
140 Sed tua nunc ⁴⁴ Mycale pariat licet, & pueros tres
 In gremium patris fundat: simul ipse loquaci
 Gaudebit ⁴⁵ nido, ⁴⁶ viridem thoraca iubebit
 Afferri, minimasq; nuces, ⁴⁷ assenq; rogatum,
 Ad mensam quoties ⁴⁸ parasitus venerit infans.
145 Vilibus ⁴⁹ ancipites fungi poeuntur amicis,
 Boletus domino. sed qualem ⁵⁰ Claudius edit,
 Ante ⁵¹ illum uxoris, post quem nil amplius edit.
 Virro sibi, & reliquis ⁵² Virronibus illa iubebit
 Poma dari, quorum solo pascaris odore,
150 Qualia perpetuis ⁵³ Pheacum autumnus habebat,
 Credere quae possis surrepta ⁵⁴ sororibus Afris.
 Tu ⁵⁵ scabie frueris mali, quod in aggere rodit,
⁵⁶ Qui tegitur parma & galea, metuensq; flagelli
 Discit ⁵⁷ ab hirsuta iaculum torquere capella.
155 Forsitan impense Virronem parcere tredas:
 Hoc agit, ut doleas. nam quae comedia? nimis
 Quis melior plorante gula? ergo omnia sunt,
 Si nescis, ut per lachrymas effundere bilem
 Cogaris, ⁵⁸ pressosq; diu stridere molari.
160 Tu tibi liber homo, & regis conuiua videris,

ex horti Hesperidum in Africa. 55 Scabito malo. 56
Centurione qui exeret tyrones, hirsuto instar capellæ, et induto sago
to è corio capellæ, alys a sago illo Cilicio ex luccinis pilis contesto,
dere.

Captain

59 Mos bullæ au-
rez gestandæ ab E-
truscis sumptus est.
vide Persij Sat. 5.

60 31.

60 Tenuiores & li-
bertinæ conditionis,
coriaceam bullam
vel nodum gere-
bant.

61 verba clientum.

62 Gallina.

63 Inquit Poeta, non
tangitis durum pa-
nem dum expectatis
illas dapes, sed fru-
stra.

64 Om. fer. si pot.
quæ parasitis cuc-
niunt, equidem
debes. 65 Omnibus contumelijs & plagis excipient te, tuo merito, qui ferre hæc velis.

Captum te nidore suæ putat ille culinae.

Nec male coniectat. quis enim tam nudus, ut illum

Bis ferat? 59 Hetruscum puero si contigit aurum?

Vel 60 nodus tantum, & signum de paupere loro?

Spes bene cœnandi vos decipit. 61 ecce dabit iam

Semesum leporem, atque aliquid de clunibus apri.

Ad nos iam veniet minor 62 altilis. 63 inde parato

Intactoque omnes, & stricto pane tacetis.

Ille sapit, qui te sic vititur. 64 omnia ferre

Si potes: & debes. 65 pulsandum vertice raso

Præbebis quandoque caput, nec dura timebis

Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.

SATYRA VI.

Vrsidium Posthumum ab vxore ducenda dissuasurus, acriter satis insurgit in mulierum libidines, super-
biam, Græcæ linguæ, liberalium artium, critices, po-
litices, imò gladiatoria inuerecundam affectatio-
nem, superciliosum in maritos imperium, crudelita-
tem, temulentiam, superstitionem denique & ve-
neficia.

CRedo pudicitiam Saturno rege moratam
In terris, visamque diu, cum frigida paruas
Præberet spelunca domos, ignemque, larémque,
Et pecus, & dominos communi clauderet umbra:
Syluestrem montana torum cum sterneret vxor
Frondebis, & culmo, vicinarumque ferarum
Pellibus: haud similis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos:
Sed potanda ferens infantibus vbera magnis,
Et sæpe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo, cæloque recenti
Vivebant homines, qui rupto robore nati,

7 Compo-

1 Seculo aureo,
simplici.

2 Culta & elegans
amica Propertij.

3 Lesbia, Catulli
amica, effuse lacry-
mans de morte pas-
serculi.

4 Quæ auide vesce-
batur.

5 Recens extructo
& ab elementis se-
creto.

6 Ex figmento poe-
tico. Virg. Gensque
vixit æuam & rumpit robore
gata.

7 Compositique luto 8 nullos habuere parentes.
 Multa pudicitiae veteris vestigia forsan,
 15 Aut aliqua extiterant & sub Ioue, sed Ioue 10 non-
 Barbato, 11 nondum Grecis iurare paratis (dum
 12 Per caput alterius, cum furem nemo timeret
 Caulibus, aut pomis, & aperto viueret horto.
 Paulatim deinde ad superos 13 Astraea recessit
 20 14 Hac comite, atque duae pariter fugere sorores.
 Antiquum, & vetus est alienum Posthume lectum
 15 Concutere, atque 16 sacri genium contemnere fulcri.
 Omne aliud crimen mox ferrea protulit aetas:
 Viderunt primos argentea secula 17 mœchos.
 25 18 Conuentum tamen, & pactum, & sponsalia 19 nostra
 Tempestate paras: iamque 20 à tonsore magistro
 Pectus, & 21 digito pignus fortasse dedisti.
 Certè sanus 22 eras, uxorem Posthume ducis?
 Dic qua 23 Tisiphone? quibus exagitare 24 colubris?
 30 Ferre potes dominam saluis 24 tot restibus ullam?
 Cum pateant altae 25 caligantesque 26 fenestrae?
 Cum tibi vicinum se præbeat 27 Æmilius 28 pons?
 Aut si de multis nullus placet exitus, illud
 Nonne putas melius, quodd tecum 29 pusio dormit?
 35 Pusio qui noctu 30 non litigat, exigit à te
 Nulla iacens illic munuscula, nec queritur quodd
 Et 31 lateri parcas, nec quantum iussit, 32 anheles.
 Sed placet Vrsidio 33 lex Iulia: 34 tollere dulcem
 Cogitat heredem cariturus 35 turture magno,
 40 36 Mullorumque iubis, 37 & captatore macello.
 Quid fieri non posse putes, si iungitur vlla
 Vrsidio? si mœchorum 38 notissimus olim
 Stulta 39 maritali iam porrigit ora capistro.

7 A deo vel à Prometheus effici.
 8 Terra filii.
 9 Aetate argentea.
 10 Nondum adultus & adultero.
 11 Et peccare. Græcam notas per fidiam.
 12 Parentum adeo deorum, qui nondum erant.
 13 Iustitia Astræ Titanos & Auroræ filia.
 14 Pudicitia.
 15 Ascendere, violare.
 16 Coniugalitatori præsidem, Synech, fulcri quo subiicitur lectus.
 17 Iouem, Neptunum, Martem, Apollinem, Mercurium, &c.
 18 Amicorum super sponsalibus.
 19 Hac ætate maxime adultera.
 20 Ut nitidior placeas uxori futuræ.
 21.
 22 Sponsæ annulum.
 23 Prius.
 24 Furia vltrice ὀφειλωμένη, i. colubris enitita.
 25 Quibus te potius suspendas.
 26 Propter altitudinem, vel noctis tenebras.
 27 Vide te precipitare possis.
 28 à M. Æmilio Scauro conditus.
 29 Quod vxor facit.
 30 Te clinopale & nocturna opera defatiges.
 31 In adulteros lata.
 32 Suscipere & educare.
 33 Aui, vel potius pisce, quia magno.
 34 Iubatis & barbatis nullis.
 35 Et alijs obsequijs quæ a captatoribus è macello emptæ oibis donantur.
 36 Vrsidius.
 37 Coniugali vinculo, fixo.

40. Qui sepius pe-
siturus, superuenien-
te marito, ab eius
adultera virore cista
tectus, loeris, non
secus ac in mimo vi-
dimus Lacinium mi-
num simile quid
representantem.

41. Pudica & casta.

42. Ne insanias.

43. Iovem Capitoli-
num in introitu ar-
chi Tarpeia.

44. Auratis corni-
bus.

45. Coniugij præsi-
di pronuba, in pel-
lices & adulteros
sanguis.

46. Tam insigni a-
dultero.

47. Cuius mysteria
non nisi castis solem.
sunt celebranda.

48. Tanquam basia
& snaria in pudica
potius quam pia of-
cula.

49. Quod fieri soli-
tum nuptiarum die.

50. Sponsæ Viridij
velut in rebe co-
docata.

51. De pudicitia cu-
iusd.

52. Vilibus oppidis
caste ut prius in a-
gro, quod si non
possit, multo minus
Romæ.

53. Nec desunt cor-
ruptores virginum
etiam in agris.

54. Pompeij, Liviae
vel Iulidis, in quibus
spatiantur mulieres.

55. Qualem tu vellis, pudicam.

56. Sedibus theatri.

57. Sal-
utationem manibus gesticulantis Leda representante mimo.

58. Rustica.

59. Non continet vri.

60. Ganniu & murmure libidi-
nis.

61. Longo vero ludorum interitio & ipsa histrionicam exercent, ac mi-
moriam vestes contrectant.

62. Sub. mit. long. gestus & igneus quos exprimit mi-
moriam vestes contrectant.

63. Forensibus causis & iudicijs.

64. Ludis.

65. Circenses ludi magnæ matri Deum consecrati.

66. Specta-
culorum desiderio.

67. Ornamenta & arma histrionica.

68. Mimi.

69. Can-
didæ, & de Antone Caduri filia scitipetæ.

40. Quem toties textit perituri cista Latini?

Quid? quod & 41 antiquis uxor de moribus illi

Queritur: 42 o medici mediam pertundite venam.

Delicias hominis 43 Tarpeium limen adora

Pronus, & 44 auratam 45 Iunoni cæde iuuenecam,

Si 46 tibi contigerit capitis matronæ pudici.

Paucæ adeo 47 cereris vittas contingere dignæ,

Quarum non timeat pater 48 oscula. 49 nocte coronæ

Postibus, & densos per limina tende corymbos.

Vnus 50 Iberinæ vir sufficit? ocyus illud

Extorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno.

Magna tamen scæna est 51 cuiusdam rure paterno

Viventis, vivat 52 Gabijs, ut vixit in agros

Vivat 53 Fidenis, & agello cedo paterno.

Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in

Speluncis? 54 adeon semuerunt Iuppiter & Mars?

54 Porticibusne tibi monstratur scæna 55 voto

Digna tuo? 56 cuneis an habent spectacula totis

Quod securus antes, quodq; inde excerpere possis?

57 Chironomon Ledian molli saltante Batillo

58 Tuccia 59 vesica non imperat, 58 Appula 60 gannit.

Sicut in amplexu, 61 subitum & miserabile, longum

Attendit Thymele, Thymele tunc rustica discit.

62 Ast alie quoties auleæ recondita cessant;

Et vacuo clausoq; 63 sonant fora sola theatro,

Atque à 64 plebeis longe 65 Megalestia, 66 tristes

67 Personæ 67 thysiumq; tenent, & 67 subligat 68 Accia

69 Urbicus 70 exodio risum mouet 71 Attellane

72 Qualem tu vellis, pudicam.

73 Sedibus theatri.

74 Sal-
utationem manibus gesticulantis Leda representante mimo.

75 Rustica.

76 Non continet vri.

77 Ganniu & murmure libidi-
nis.

78 Longo vero ludorum interitio & ipsa histrionicam exercent, ac mi-
moriam vestes contrectant.

79 Sub. mit. long. gestus & igneus quos exprimit mi-
moriam vestes contrectant.

80 Forensibus causis & iudicijs.

81 Ludis.

82 Circenses ludi magnæ matri Deum consecrati.

83 Specta-
culorum desiderio.

84 Ornamenta & arma histrionica.

85 Mimi.

86 Can-
didæ, & de Antone Caduri filia scitipetæ.

Gestibus

- Gestibus Autonoes, 72 hunc diligit Ælia pauper.*
 73 *Soluitur his magno comædi 74 fibula. 75 sunt quæ*
 75 *Chrysogonum cantare vetent. Hispula tragoedo*
Gaudet. an expectas, ut 76 Quintilianus ametur?
Accipis uxorem, de qua citharædus Echion,
Aut 77 Glaphyrius fiat pater, Ambrosiusque 78 cho-
raules.
 Longa per angustos figamus 79 pulpita vicos,
 80 Ornentur postes, & grandi ianua lauro,
Vt testudineo tibi 81 Lentule 82 conopæo
Nobilis Euryalum mirmillonem 83 exprimat infans.
Nupta 84 Senatori comitata est Hippia 85 ludium
Ad 86 Pharon, & 87 Nilum, 88 famosaque 89 mœnia
Lagi,
 85 90 *Prodigia & mores urbis damnante 91 Canopo.*
Immemor 92 illa domus, & coniugis, atque sororis,
Nil patriæ indulsit. plorantesque improba natos,
Vtque magis stupeas, 93 ludos 94 Paridemque reliquit.
Sed quanquam in magnis opibus, 95 plumaque paterna
 90 *Et 96 segmentatis dormisset paruula cunis,*
Contempsit pelagus: famam contempserat olim,
Cuius apud 97 molleis minima est iactura cathedras.
98 Tyrrhenos igitur fluctus, 99 lateque sonantem
Pertulit Ionium constanti pectore, quamuis
 95 *Mutandum toties esset mare. iusta pericli*
Si ratio est, & honesta timent, pauidoque gelantur
Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis,
Fortem animū præstant rebus, quas turpiter audent.
Si iubeat coniux, durum est conscendere nauim:

72 Hos exodiarios paupercule amant.

73 Aliæ magno concubitu concedunt, soluta fibula.

74 Quæ virilia exerceant, ut abstineant à Venere, & vitem conferunt.

75 Aliæ citharædum pellicunt ad libidinem cuius vñ rauceleat.

76 Doctus & probus caste appetur.

77 Citharædum item.

78 Qui in choro tibij canit.

79 In quibus nuptiarum tuarum & Vrsidij agantur. Permissio satis amara.

80 Frondibus & ramis laureis ad celebritatem nuptiarum.

81 Nobilis, vel lanista è nobili factus, ut Lentulus, cui ex suis gladiatoribus pariat vxor tot gladiatores.

82 Lecto vel cunis velo coopertis, ad arcendos culices, quod velum conopæum dicitur à *κονοπεύω*, colex.

83 Valerius & imaginem referat.

84 Fabricio Veletoni, de quo præcedente satyra.

85 Sergium gladiatorem.

86 Alexandria à Lago patre Cleopatra regnarum.

87 Alexandria à Lago patre Cleopatra regnarum.

88 Alexandria à Lago patre Cleopatra regnarum.

89 Alexandria à Lago patre Cleopatra regnarum.

88 Ipsam Alexandriæ iunctam ponte. 89 Alexandriam à Lago patre Cleopatra regnarum.

90 Prodigiousam hanc Hippia & urbis nostræ libidinem exorantibus ipsis Aegyptijs lasciuia.

91 Canitate Aegypti impetissima. i. Sat. 16. 92 Hippia Circenses quos omni Romanorum conditioni maxime in votis & deliciis esse, vbi que arguit.

93 Scenicos ludos, fuit autem Paris pantomimus Domitiano charus, inuicem exiliij causa. 94 Molli & tenera educatione.

95 Scenicos quæ mollioribus cathedris veantur aut sedent, 96 Tyrrhenos litoris nominati, 97 Maris Ionij fluctus,

1 Tunc fundum nauis graueolens nauisam mouet.

2 Vertigine rotatur & omnia sursum versum ferri videtur.

3 Ludij amica.

4 Diminutiu. Sergius.

5 Barbatus erat & senior.

6 Sancio vel mutilo ex infectis neruis.

7 Rudem & missionem à munere gladiatorio.

* Catachr.

8 Formosissimos videri amafios, qualis erat Hyacinthus puer Apollini dilectus.

9 Quod si idem Ser. rudem i. gladium e ligno, Polyb.

ἐὺλαυν μέλαινα. Diony. ξι.

10 ξύλινον, baculum seu virgam, signum missionis à gladiatura impetraret, statim & Hippiae deformis visus deferretur ut prior maritus Veiento.

10 Transito.

11 Imperatores qui diu haberi volunt.

vel respice quot & quales adulteros admiserit Messalina rivalis Claudij Imp.

12 Messalina.

13 Imperatorio.

14 Matram quæ cõtone cooperta pro lecto erat: alij pro lupanari ipso sumunt.

15 Cæsarea, Imperatoria.

16 Ne cognosceretur.

17 Matronalem nigrum crinem meretricio flauo galero absce.

18 Frequentatam, vel calidum à Lycisca recens egressa, vel à

centone calorem retinens.

19 Vacuam Lycisca quæ interdum eam habuerat, quam ad noctis

usum Messalina conduxerat in suam.

20 Auro ornatis.

21 Præfigens cellæ nomen

Lyciscæ, quam se profitebatur.

22 Vnde tu oriundus eras.

23 Forte Ironici, cuius

genua gæco nescio quis fuerit ex vago concub.

24 Quod sub noctem mediam sit.

Tunc ¹sentina grauis, tunc summus ²vertitur aer.

Quæ mœchum sequitur, stomacho valet, illa maritum

Conuomit, hæc inter nautas & prandet, & errat

Per puppim, & duros gaudet tractare rudentes.

Qua tamen exarsit forma? qua capta iuuenta est

Hippia? quid vidit propter quod ³Ludia dici

Sustinuit? nam ⁴Sergiolus iam ⁵radere guttur,

Cœperat, & ⁶secto ⁷requiem sperare lacerto.

Præterea multa in faciem deformia, sicut

Attritus galea, mediisque in naribus ingens

* Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli:

Sed gladiator erat, facit hoc illos ⁸Hyacinthos,

Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa sorori,

Atque viro, ferrum est, quod amant. ⁹hic Sergius idem,

Accepta rude, cœpisset Veiento videri.

¹⁰Quid priuata domus, quid fecerit Hippia curas?

Respice ¹¹riuales diuorum: Claudius, audi,

Quæ tulerit, dormire virum cum senserat ¹²uxor,

Ausa ¹³Palatino ¹⁴tegetem præferre cubili,

Sumere nocturnos meretrix ¹⁵Augusta ¹⁶cucullos,

Linquebat comite ancilla non amplius una,

Et ¹⁷nigrum flauo crinem abscondente galero

Intravit ¹⁸calidum veteri centone lupanar;

Et cellam ¹⁹vacuam, atque suam, tunc nuda papillis

Constitit ²⁰auratis, ²¹titulum mentita Lyciscæ,

Ostenditque, ²²tuum ²³generose Britannice ventrem.

Excepit blanda intrantes, atque æra poposcit.

Mox lenone suas iam ²⁴dimittente puellas

Tristis abit, sed quod potuit, tamen ultima cellam

Clausit adhuc ardens rigide tentigine vuluæ,

Et resupina iacens multorum absorbu itus,

100

105

110

115

120

125

130

Et

Et lassata viris nondum satiata recessit,
Obscurisq; genis turpis, fumoq; lucernæ
Fœda lupanaris tulit²⁵ ad puluinar odorem.

²⁶ Hippomanes, carmenq; loquar, coctumq; venenū,

¹³⁵ Priuignoq; datum? faciunt grauiora coacte

²⁷ Imperio sexus, minimumq; ²⁸ libidine peccant.

Optima sed quare Cæsennia teste marito?

²⁹ Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam:

Nec ³⁰ Veneris pharetris macer est, aut lampade fer-

¹⁴⁰ ³¹ Inde faces ardent, ³² veniunt à dote sagittæ. (uet:

³³ Libertas emitur: ³⁴ coràm licet innuat, atque

Rescribat, ³⁵ vidua est locuples, quæ nupsit auaro.

Cur desiderio Bibulæ Sertorius ardet?

Si verum excutitis, facies, non vxor amatur.

¹⁴⁵ Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet,

Fiant obscuri dentes, oculiq; minores,

Collige sarcinulis dicet libertus, & exi:

Iam grauis es nobis, & sæpe emungeris, exi

Ocyus, & propera, ⁵ sicco venit altera naso.

¹⁵⁰ ³⁶ Interea ³⁷ calet, & regaat, poscitq; maritum

Pastores, & ouem ³⁸ Canusina, ³⁹ vltimosq; Falernas.

⁴⁰ Quantulum in hoc? pueros omnes, ⁴¹ ergastula tota,

Quodque domi non est, & habet vni inus, ematur.

⁴² Mense quidem brumæ, cum iam mercator ⁴³ Iason

¹⁵⁵ ⁴⁴ Clausus, & ⁴⁵ armatis obstat casa candida nautis,

Grandia tolluntur ⁴⁶ crystallina, maxima rursus

⁴⁷ Myrrhina, deinde ⁴⁸ adamas notissimus, & Bere-

In digito factus pretiosior, ⁴⁹ hunc dedit olim (nices

Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,

¹⁶⁰ Obseruant ubi festa ⁵⁰ mero pede sabbata reges,

²⁵ Ad pulu. Imperatoris.

²⁶ Quid dicam de philiris, incantamentis & veneficijs mulierum?

²⁷ Caruncula in fronte pulli de partu equæ. vel, quod fuerit equa distillas ab inguine virus.

²⁸ Infirmitas & prauis affectibus.

²⁹ Præ alijs earum flagitijs.

³⁰ Mille sestertia,

³¹ Non sagittis & face amoris.

³² A dote amor eius.

³³ Libertatem agendi quæ veit dote magna emit vxor, maritus verò dotem accepit, libertatem vendidit.

³⁴ Etiam coram marito l.in. atque rei. mercho.

³⁵ Ordo est, locuples quæ nupsit auro est vidua, e. sui iuri est, & ex suo arbitrio viuit tanquam vidua.

³⁶ Altera vxor adolescentula superueniet.

³⁷ Quandiu autem annis & forma floret.

³⁸ Viget & imperat.

³⁹ E Canusio in Apulio oues & lanam optimam.

⁴⁰ Vinum, vites Falernas quas vltimi sustentant.

⁴¹ Hoc parum est.

⁴² Beaxu est nup.

⁴³ lu & glaciem.

⁴⁴ obit. casa niue candida nautis.

⁴⁵ e myrrha.

⁴⁶ grippa dedit incestæ sorori Berenice.

⁴⁷ Poscit seruos omnes ex ergastulis.

⁴⁸ Argonauta pro quouis mercatore.

⁴⁹ Instruitis & accinctis ad nauigandum ex imperio vxoris importunæ

⁵⁰ Per mare petantur vasa Crystallina.

⁵¹ Preciosissimus lapis, & ille notus ex munere Agrippæ.

⁵² Nudo.

⁴³ Decembri quo

⁴⁴ Domi propter ge-

⁴⁵ Quem A-

⁴⁶ Quem A-

⁴⁷ Quem A-

⁴⁸ Quem A-

⁴⁹ Quem A-

⁵⁰ Quem A-

⁵¹ Quem A-

⁵² Quem A-

51 Ex veteri insti-
tuto & lege.

52 Senescunt nom-
pe, ut quibus vesci
Iudæis non liceat.
* Procatalepsis.

53 Imagines ma-
iorum.

54 Sabine raptæ
origo belli, eadem
utramque aciem in-
teruenientes belli
modus & foederis
inter Tatium & Ro-
mulum extiteret.

55 Pauperem & ig-
nobilem uxorem
Appulam.

56 Scipionis Afri-
cani filia, Cornelia
Gracchi vxor, Caij
& Tiberij Graccho-
rum mater.

57 Superbiam & fa-
stum quæ apparent
in supercilio.

58 Si propter tri-
umphos maiorum
tuorum non secus
ac magna dos esset,
mihi imperiosa in-
fultes.

59 Tolerationes
de Annibale, Sypha-
ce & Carthagine à
tuis denicatis, & re-
cede.

60 Am. cl. parce
precor Pæan.

61 Apollo à πᾶσι.

62, aut πᾶσι
τὰς ἀνίας,

aut acclamatione
ἐὶ πᾶσι.

63 Diana.

64 Nioben Tantali
filiam, uxorem Am-
phionis.

65 Iouis ex Antiope filius, Thebanus. 66 Quatuordecim numero. 67 A-
polline & Diana Iouis ex Latona filijs. 68 Quæ triginta capitum fatus enixa, Virg. 5. AEn.
69 Ut suas virtutes aut formam tibi usque obijciat? 69 Plus habet amaritudinis superbia
eius, quam est dulcedinis ex gravitate morum & forma. 70 Herba amarissimi succi. 71 Tā
indulgens & vxorius? 72 Propter virtutes. 73 Ob superbiam. 74 Maiore diei
parte, cum quinque tantum horæ ex duodecim amori supersint. 75 De Itala Græca facta.
76 Sulmo oppidum Pelignorum. 77 Attica, a Cecrope primo Athenarum rege.

78 Omnia Græcæ, proferunt.

Et ⁵¹vetus indulget ⁵²senibus clementia porcis.

* Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur?

Sit formosa, decens, diues, fecunda, vetustos

Porticibus disponat ⁵³auos, intactior omni

Crinibus effusis ⁵⁴bellum dirimente Sabina,

Rara avis in terris, nigroq; simillima cygno:

Quis feret uxorem, cui constant omnia? malo,

Malo ⁵⁵Venusinam, quam te ⁵⁶Cornelia mater

Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers

Grande ⁵⁷supercilium, & ⁵⁸numeras in dote trium-
phos. 165

⁵⁹Tolle tuum precor Hannibalem, victumq; Syphacē

In castris, & cum tota Carthagine migra.

⁶⁰Parce precor ⁶¹Pæan, & tu ⁶²depone sagittas,

Nil pueri faciunt, ipsam configite ⁶³matrem

⁶⁴Amphion clamat. sed Pæan contrahit arcum. 175

Extulit ergo ⁶⁵gregem natorum, ipsumq; parentem,

Dum sibi nobilior ⁶⁶Latonæ gente videtur,

Atque eadem ⁶⁷scrofa Niobe fecundior alba.

Quæ tanti gravitas? quæ forma, ⁶⁸ut se tibi semper

Imputet? huius enim rari, summique voluptas 180

Nulla boni, quoties animo corrupta superbo:

⁶⁹Plus ⁷⁰aloes, quam mellis habet. quis ⁷¹dedi-
tus autem

Usque adeo est, ut non illam, quam ⁷²laudibus effert

⁷³Horreat? inque dies ⁷⁴septenis oderit horis?

Quedam parua quidem, sed non toleranda maritis. 185

Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla

Formosam, nisi quæ ⁷⁵de Thysca Græcula facta est?

De ⁷⁶Sulmonensi mera ⁷⁷Cecropis, ⁷⁸omnia Græcæ,

79 *Cum sit turpe magis nostris nescire Latine,*
 190 *Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,*
Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra?
Concumbunt Graece. 80 donec tamen ista puellis:
Tunc etiam, quam sextus & octogesimus annus
Pulsat, adhuc Graece? non est hic sermo pudicus
 195 *In vetula quoties lasciuum interuenit illud*
81 Ζὸν γὰρ ἔχῃ. 82 modò sub lodice relictis
Vteris in turba: 83 quod enim non excitat inguen
*Vox blanda, & nequam? 84 digitos habet. *ut tamen*
omnes

Subsidant pennae, dicas haec mollius 85 Aemo,
 200 *Quaqua 86 & 85 Carpophoro, facies tua computat annos.*
a Si tibi 86 legitimis pactam, iunctamq; tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla videtur
Causa, nec est quare coenam, & 87 mustacea perdas
88 Labente officio, crudis donanda; 89 nec illud;
 205 *Quod prima pro nocte datur, cum lance 90 beata*
91 Dacicus, & scripto radiat Germanicus auro.
b Si 92 tibi simplicitas uxoria, deditus uni
Est animus, submitte caput ceruice parata
Ferre iugum: nullam inuenies, quae parcat amanti.
 210 *93 Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,*
Et spolijs. igitur longe minus utilis illi
Vxor, quisquis erit bonus, optandusq; maritus.
Nil unquam inuita donabis coniuge: vendes
 215 *Hac obstante nihil: nihil, haec si nolit, emetur.*
Hac dabit affectus, ille excludetur amicus
Iam senior, cuius 94 barbam tua ianua vidit.
95 Testandi cum sit lenonibus, atque lanistis
Libertas, & iuris idem contingat 96 aene,

praemium nouae nuptae à marito prima nocte datur. 90 Diuite. 91 Nummi amelli
 signati imagine Domitiani Dacici & Germanici cognominati ob victorias Dacorum & Ger-
 manorum. b Alterum argumenti membrum. 92 Si simpliciter uxoris sit,
 93 Ipsa licet te redamet, gaudet tamen te torquere molestijs & spoliare bonis. 94 Pa-
 mam, qui ab adolescente te patrum coluit. 95 Testamenta condendi. 96 Glo-
 riosis,

79 Cum Latinis
 conueniat magis
 Latine.
 80 Tolerabilius
 hoc in puellis, tu ve-
 ro quam, &c.
 81 Mea vita, non
 anima.
 82 Verba haec qui-
 bus in lasciuis com-
 plexibus sub lodice
 & stragulo vsa es, in
 publicum profers.
 83 Cuius libidinem
 non incendit?
 84 Lascinia verbo-
 rum non segetius in-
 eltat quam manus
 palpatio.
 85 Mimis nobilif-
 simis.
 * Quod si omnes
 adhibueris vocis in-
 genijque neruos &
 artes ad irritandam
 venrem & vt pla-
 ceas, rugosa tamen
 facies te annosam
 prodit.
 a Dilemma, aut ama-
 turus es aut non, si
 non am, cur ducis?
 si am, miser eris.
 86 Sponfalibus tab.
 legitime contractis.
 87 Cibaria dulcia
 musto conspersa, quae
 sub fineta, conuiuijs
 dari in nuptialibus
 eccenis solita.
 88 Discendentibus
 iam qui officij nup-
 tialis gratia conue-
 nerant, vel, lab. of-
 ficio stomachi, quia
 addit, crudis do-
 nanda.
 89 Nec est cur per-
 das illud quod de-
 positae virginitatis

97 Ex edicto tamen
vxoꝝ cogere in-
scribere heredes e
rivalibus tuis non
paucos.

98 *ἀντιπρόσωπον*.
proprie qui eundem
ritum habet com-
munem.

99 *ἡ πόρνη* inbet ser-
uum cruci adfigere,
1 Tu inquit.

2 Nimis longa po-
test esse.

3 *ἡ πόρνη*.

4 In tantum homo
est servus?

5 Esto quod nil ad-
miserit, adfigatur ta-
men.

6 Has ades cum
marito, ubi regna-
vit.

7 Sæpius nubendo
terit, vel priora la-
cerat & noua sunt
flammea, i. velamen-
ta rubei coloris qui-
bus nouæ nuptæ ca-
put coopiebatur.

8 Prioris mariti.

9 Quibus ornari
solebant limina in
festiuitate nuptiali.

10 Nec enim ultra
octauum licebat illi
nubere, Non consu-
lunt sed maritorum
numero annos suos
computant, &c. Se-
nec. 3. de Benef. 16.

11 Quinque annis.

12 *ἡ πόρνη*, sepulchris

2, mulierum in-
scribebantur mari-
torum nomina.

23 Ad paupertatem
reducti ex sumptu

& nequitia vxoris.

24 Abiecit a filia tanquam ægra nec sufferre valente.

25 In foro etiam causas agunt mulieres.

26 *ἡ πόρνη*, cui Hostilius Mancinus ædilis
Curulis diem dixit, quod ab ea lapide noctu percussus sit.

27 *ἡ πόρνη*, Oratori & iuriconsulto nobili,
molliores.

97 Non unus tibi ⁹⁸ rivalis dictabitur heres.

99 Pone crucem seruo: ¹ meruit quo crimine servus ²²⁰
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi,

Nulla unquā de morte hominis cunctatio ² longa est.

³ O demens. ⁴ ita servus homo est? ⁵ nil fecerit, esto,

Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

Imperat ergo viro: sed mox ⁶ hæc regna relinquit, ²²⁵

Permutatq; domos, & ⁷ flammea conterit, inde

Auolat, & ⁸ spreti repetit vestigia ⁹ lecti.

Ornatas paulo antè fores, pendentia linquit

⁹ Vela domus, & adhuc ⁹ virides in limine ramos.

Sic crescit numerus, sic fiunt ¹⁰ octo mariti, ²³⁰

¹¹ Quinque per autumnos: ¹² titulo res digna sepul-

Desperanda tibi salua concordia foeru: (chri.

Illa docet spolijs ¹³ nudi gaudere mariti:

Illa docet missis a ¹⁴ corruptore tabellis

Nil rude, nil simplex rescribere: decipit illa ²³⁵

¹⁵ Custodes, aut ære domat: tunc ¹⁶ corpore sano

Aduocat ¹⁷ Archigenem, ¹⁸ onerosaq; pallia iactat.

Abditus interea latet, & secretus adulter

Impatiensq; moræ pauet, & ¹⁹ præputia ducit.

Scilicet expectas, ut tradat mater honestos, ²⁴⁰

Aut alios mores, quàm quos habet? ²⁰ utile porro

Filiolam turpi vetulæ producere turpem.

²¹ Nulla ferè causa est, in qua non femina litem

Mouerit, accusat ²² Manilia si rea non est.

Componunt ipsæ per se, formantq; ²³ libellos, ²⁴⁵

²⁴ Principium atque locos ²⁵ Celso dictare paratæ,

²⁶ Endromidas Tyrijs, & fœmineum ²⁶ ceromæ.

14 Mœcho.

15 Adhibitos a marito qui vxorem suspectam ob-

feruent & custodiant.

16 Filia, quæ sana cum sit egritudinem simular.

17 Medicum.

18 Mactatur.

19 Mactatur.

20 Quæ-

21 Mer-

22 Exordium, atque loc. argumentorum.

23 Vide Sat. 3. vers. 103. & 68. has a. p. puras &

Quis

- Quis nescit? aut quis non vidit vulnera²⁷ pali
 Quem cauat assiduus sudibus, scutoque lacessit,
 250 Atque omnes implet²⁸ numeros? dignissima prorsus
²⁹ Florali matrona tuba: nisi si quid in illo
 Pectore plus agitat,³⁰ veræq; paratur arena.
 Quem præstare potest mulier³¹ galeata pudorem
 Quæ fugit à sexu?³² vires amat. hæc tamen ipsa
 255 Vir nollet fieri, nam³³ quantula nostra voluptas?
³⁴ Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat:
 Balteus, & ³⁵ manica, & ³⁶ crista, ³⁷ crurisq; sinistri
 Dimidium tegmen: vel si ³⁸ diuersa mouebit
 Prælia,³⁹ tu felix ocreas vendente puella.
 260 ⁴⁰ Hæ sunt, quæ tenui sudant in⁴¹ cyclade, quarum
⁴² Delicias & panniculus bombycinus vrit.
 Aspice, quo fremitu monstratos perferat ictus,
 Et quanto galeæ curruetur pondere,⁴³ quanta
 Poplitibus sedeat, ⁴⁴ quàm denso fascia libro,
 265 Et ride positis⁴⁵ scaphium cum sumitur armis.
 Dicite vos⁴⁶ neptes Lepidi, cæcæve Metelli,
 Gurgitis, aut Fabij, quæ⁴⁷ Ludia sumpserit unquam
 Hos habitus? quando ad palum gemat uxor⁴⁸ Asyli?
 Semper habet lites, alternaque iurgia lectus,
 270 In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo,
 Tunc grauis illa viro, tunc⁴⁹ orba tigride peior,
 Cum simulat gemitus occulti conscia facti,
 Aut odit⁵⁰ pueros, aut ficta pellice plorat
⁵¹ Vberibus semper lachrymis, semperque paratis
 275 ⁵² In statione sua, atque⁵³ expectantibus illam,
 Quo iubeat manare modo: tu credis amorem,
 Tu tibi tunc⁵⁴ curruca places, fletumque labellis

vendat! Iron. 40 Et tamen hæc sunt. 41 Leni & tenuissimo velamento rotundo.
 42 Delicatum corpus. 43 Dum genæ flectat reclinato corpore ad euitandos ictus.
 44 Quam denso volumine replicetur illi succinctæ fascia. 45 Metellam. 46 Matronæ
 nobilissimis oriundæ viris Lep. Metello, & Fab. Gurgite. 47 Uxor Ludij alicius. 48 Gla-
 diatoris. 49 Orba catulis qua nullum animal eruculentius. 50 Liberos in lectum o-
 edium cui quem pellicatus insinuat, vel seruos infestat. 51 Abundantibus. 52 Me-
 taph. militibus. 53 Quasi signum ab illa datum. 54 Ut suis illa tucaliona pro suis
 fouet, ita in suppositos & alienos liberos pro suis alens, &c.

27 Ad quem in re-
 ra defixum scemina
 se exercent tanquam
 tyrones, vt simulata
 pugna, feriendi, insi-
 liendi, recedendi vo-
 rangi disciplinam o-
 discant. Vegetius.
 28 Motuum, & ex-
 ercitationum mili-
 tarium.

29 Vt tuba sonito
 vocata nudato cor-
 pore in Floralibus
 discurrat.

30 Ad veram gladi-
 aturam in arena.

31 Cui frontem
 perficit galea.

32 Virilia exercitia
 & arma.

33 Præ scemina.
 notum est Tyresiar
 arbitrium super
 contentione lotis
 cum lunone. Me-
 tam. 3.

34 Qualis erit mun-
 dus & ornatus mu-
 liebris, si venalis ex-
 ponetur grauis arma-
 tura illius tanquam
 Samnitis gladi-
 atoris?

35 Gaumileto.

36 Galearum pin-
 næ.

37 Protendebant
 n. milites sin. pedem
 in pugna quem ad-
 uersus hostium ictus
 ferro tegebant.

38 Retiatorum,
 mimillonum & va-
 ria genera pugna.

39 O te felicem cui
 uxor, crurum ar-
 maturas habet quas

97 Ex edito tamen
vxoꝝ cogere in-
scribere heredes è
rivalibus tuis non
paucos.

98 *avvregisne.*
proprie qui eundem
rium habet com-
mune in.

99 Vxor inbet ser-
uum cruci adfigere,
1 Tu inquit.

2 Nimis longa po-
test esse.

3 Au vxor.

4 In tantum homo
est servus?

5 Esto quod nil ad-
miserit, adfigatur ta-
men.

6 Has ades cum
marito, ubi regna-
bit.

7 Sæpius nubendo
terit, vel priora la-
cerat & noua sumit
flammea, i. velamen-
ta rubei coloris qui-
bus nouæ nuptæ ca-
pnt coopeiebantur.

8 Prioris mariti.

9 Quibus ornari
solebant limina in
festiuitate nuptiali.

10 Nec enim vltra
octauum licebat illi
nubere. Non consu-
lum sed maritorum
numero annos suos
computant, &c. Se-
ner. 3. de Benef. 16.

11 Quinque annis.

12 Fron. sepulchris
2. mulierum in-
scribebantur mari-
torum nomina.

13 Ad paupertatem
redacti ex sumptu
& nequitia vxoris.

14 Moecho. 15 Adhibitos à marito qui vxorem suspectam ob-
seruent & custodiant. 16 Filia, quæ sana cum sit egritudinem simular. 17 Medicum.

18 Abijcit à filia tanquam ægra nec sufferre valente. 19 Mastupratur. 20 Quæ-

stum facit ex filia adulterij. 21 In foro etiam causas agunt mulieres. 22 Mere-
rix, cui Hostilius Mancinus ædilis Curulis diem dixit, quod ab ea lapide noctu percussus sit.

Agel. 4. 14. 23 Plebes. 24 Exordium, atque locos argumentorum.

25 Oratori & iuriconsulto nobili. 26 Vide Sat. 3. vers. 103. & 68. has a. purpuras &
molliores.

97 Non vnus tibi⁹⁸ rivalis dictabitur heres.

99 Pone crucem seruo: ¹ meruit quo crimine seruus ²²⁰
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi,

Nulla unquã de morte hominis cunctatio² longa est.

3 O demens. ⁴ ita seruus homo est? ⁵ nil fecerit, esto,

Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

Imperat ergo viro: sed mox⁶ hæc regna relinquit, ²²⁵

Permutatq; domos, & ⁷ flammæa conterit, inde

Auolat, & ⁸ spreti repetit vestigia⁸ lecti.

Ornatas paulo antè fores, pendentia linquit

⁹ Vela domus, & adhuc ⁹ virides in limine ramos.

Sic crescit numerus, sic fiunt ¹⁰ octo mariti, ²³⁰

¹¹ Quinque per autumnos: ¹² titulo res digna sepul-

Desperanda tibi salua concordia seruu: (chri.

Illa docet spolijs ¹³ nudi gaudere mariti:

Illa docet missis à ¹⁴ corruptore tabellis

Nil rude, nil simplex rescribere: decipit illa ²³⁵

¹⁵ Custodes, aut ære domat: tunc ¹⁶ corpore sano

Aduocat ¹⁷ Archigenem, ¹⁸ onerosaq; pallia iactat.

Abditus interea latet, & secretus adulter

Impatiensq; moræ pauet, & ¹⁹ præputia ducit.

Scilicet expectas, ut tradat mater honestos, ²⁴⁰

Aut alios mores, quàm quos habet? ²⁰ utile porro

Filiolam turpi vetulæ producere turpem.

²¹ Nulla ferè causa est, in qua non scemina litem

Mouerit, accusat ²² Manilia sirea non est.

Componunt ipsæ per se, formantq; ²³ libellos, ²⁴⁵

²⁴ Principium atque locos ²⁵ Celso dictare paratæ,

²⁶ Endromidas Tyrias, & fœmineum ²⁶ ceroma.

- Quis nescit? aut quis non vidit vulnera? pali
Quem cauat assiduus sudibus, scutoque lacessit,
250 Atque omnes implet²⁸ numeros? dignissima prorsus
²⁹ Florali matrona tuba: nisi si quid in illo
Pectore plus agitat,³⁰ veræq; paratur arena.
Quem præstare potest mulier³¹ galeata pudorem
Que fugit à sexu? ³² vires amat. hæc tamen ipsa
255 Vir nollet fieri, nam³³ quantula nostra voluptas?
³⁴ Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat:
Balteus, & ³⁵ manica, & ³⁶ cristæ, ³⁷ crurisq; sinistri
Dimidium tegmen: vel si ³⁸ diuersa mouebit
Prælia, ³⁹ tu felix ocreas vendente puella.
260 ⁴⁰ Hæ sunt, quæ tenui sudant in⁴¹ cyclade, quarum
⁴² Delicias & panniculus bombycinus vrit.
Aspice, quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curuetur pondere, ⁴³ quanta
Poplitibus sedeat, ⁴⁴ quàm denso fascia libro,
265 Et ride positis ⁴⁵ scaphium cum sumitur armis.
Dicite vos ⁴⁶ neptes Lepidi, cæcæve Metelli,
Gurgitis, aut Fabij, quæ ⁴⁷ Ludia sumpserit unquam
Hos habitus? quando ad palum gemat uxor ⁴⁸ Asyli?
Semper habet lites, alternæque iurgia lectus,
270 In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo,
Tunc grauis illa viro, tunc ⁴⁹ orba tigride peior,
Cum simulat gemitus occulti conscia facti,
Aut odit ⁵⁰ pueros, aut ficta pellice plorat
⁵¹ Vberibus semper lachrymis, semperque paratis
275 ⁵² In statione sua, atque ⁵³ expectantibus illam,
Quo iubeat manare modo: tu credis amorem,
Tu tibi tunc ⁵⁴ curruca places, fletumque labellis*

vendat! Iron. 40 Et tamen hæc sunt. 41 Leni & tenuissimo velamento rotundo.
42 Delicatum corpus. 43 Dum genua flectat reclinato corpore ad euitandos ictus.
44 Quam denso volumine replicetur illi succinctæ fascia. 45 Metellam. 46 Matronæ
nobilissimis oriundæ viris Lep. Metello. & Fab. Gurgite. 47 Uxor Ludij alicuius. 48 Gla-
diatoris. 49 Orba catulis quæ nullum animal truculentius. 50 Liberos in lectum o-
dium cui quem pellicatus insinuat. vel seruos insedat. 51 Abundantibus. 52 Me-
taph. a militibus. 53 Quasi signum ab illa datum. 54 Ut audi illa oculi omnia pro suis
fouet, ita in suppositos & alienos liberos pro suis alens. &c.

27 Ad quem in tes-
ra defixum foemina
se exercent tanquam
tyrones, vt simulata
pugna, feriendi, infi-
liendi, recedendi vo-
rant disciplinam o-
disant. Vegetius.
28 Motuum, & ex-
ercitationum mili-
tarium.
29 Vt tubæ sonitu
vocata nudatio cor-
pore in Floralibus
discurrat.
30 Ad veram gladi-
aturam in arena.
31 Cui frontem
perfricit galea.
32 Virilia exercitia
& arma.
33 Præ scemina.
notum est Tyresis
arbitrium super
contentione Iouis
cum Iunone. Me-
tam. 3.
34 Qualis erit mon-
dus & ornatus mu-
liebris, si venalis ex-
ponetur grauis arma-
tura illius tanquam
Samnitis gladi-
atoris?
35 Gauleti.
36 Galearum pin-
næ.
37 Protendebant
n. milites sin. pedem
in pugna quem ad-
uersus hostium ictus
ferro tegebant.
38 Retiariorum,
mirmillonum & va-
ria genera pugna.
39 O te felicem cui
in uxor, crurum ar-
maturas habet quas

55 Dum ipsam ob-
culatus consola-
ris.

56 Quæ adulterij
sibi male conscia,
scelus suum vt tegat,
te suspitione peccat-
icis vexat.

57 Si deprehensa
sit.

58 Dic ô oratorum
disertissime colo-
rem aliquem vel ra-
tionem ad defensionem
vel excusationem
sceleris.

59 Non habeo in-
quit orator, quo pos-
sim excusare.

60 Dic ipsa, inquit
maritus vel Poeta.

61 Verba uxoris.

62 Omnia, vide sec.
Sat. vers. 35.

63 Mulier nata sum,
inquit illa, cui per
sexus imbecillita-
tem errare in pro-
cliui est.

64 Hæc Poeta.

65 E depresso cri-
mine maior pro-
rumpit malitia &
impudentia.

66 Quæ tandem
causa est prodigiosa
huius nequitiosissimi
scilicet opulentia &
luxu.

67 Tractando la-
nam Thuscæ.

68 Bella præ for-
ibus, hostis in Italia.

69 In Excubitis ad
portam Collinam,
cum Annibal tertio ab urbe lapide castra posuisset.

70 Ex victorijs nostris & rerum affluentia.

71 Ad septem istos (alii, istos legunt, non
tam ex huius loci scopo) Romæ colles fluxere deliciæ Sybaritarum, populi in ea Italiæ parte
que magna Græcia dicta est, omni deliciarum genere effeminati. 72 Luxuria Græca,
Asiatica. Miletos n. ciuitas est in sinibus Ioniz & Cariæ, in Asia minori, & Rhodes insula in
mari Carpathio Cariæ adiacens. 73 Mollicies & ebrietas Tarentinorum, qui coronati &
vnguentis madidi potabant. est autem Tarentum ciuitas Calabria. 74 Metonymia ef-
fecta. 75 Corrupterunt præci temporis frugalitatem & pudicitiam. 76 Ab ef-
fectu. 77 Libidini addita ebrietas, libidinosa & ebria mulier. 78 Oris, fellatrices
notat. 79 Quæ ven. ebr. 80 Ad Venerem instigantia, vt & omnia conthylia.

81 Vino vnguenta miscentur.

82 Vino vnguenta miscentur.

55 Exsorbes, quæ scripta, & quas lecture tabellas,
Si tibi 56 Zelotypæ retegantur scrinia mæchæ.

Sed 57 iacet in serui complexibus, aut equitis. dic, 280

Dic aliquem sodes, dic 58 Quintiliane colorem.

59 Hæremus. 60 dic ipsa. 61 olim conuenerat, inquit,
Vt faceres tu quod velles, nec non ego possem

Indulgere mihi. clames licet, 62 & mare cælo

Confundas. 63 homo sum. 64 nihil est audacius illis 285

Deprensus, iram atque animos 65 à crimine sumunt.

66 Vnde hæc mōstra tamē, vel quo de fonte requiris?

Præstabat castas humilis fortuna Latinas

Quondam, nec vitij contingi parua sinebat

Tecta labor, somniq; breues, & 67 vellere Thusco

Vexate, duræq; manus, ac 68 proximus urbi

Annibal, & 69 stantes Collina in turre mariti. 290

Nunc patimur longæ pacis mala: sæuior armis

Luxuria incubuit, 70 victumque ulciscitur orbem.

Nullum crimen abest facinusque libidinis, ex quo 295

Paupertas Romana perit. 71 hinc fluxit 72 ad istos

Et Sybaris colles, hinc 73 & Rhodos, & Miletos,

74 Atque coronatū & petulans madidumq; Tarentū.

Prima peregrinos 75 obscæna pecunia mores

Intulit, & turpi 76 fregerunt secula luxu

Diuitiæ 77 molles. quid enim 78 Venus ebria curat? 305

Inguinis & 79 capitis quæ sint discrimina nescit.

Grandia 80 quæ medys iam noctibus 81 ostrea mordet,

Cum 82 perfusa mero spumant vnguenta Falerno,

- 305 Cum bibitur ⁸³ concha, cum iam ⁸⁴ vertigine testum
Ambulat, & ⁸⁵ geminis exsurgit mensa lucernis.
I nunc, & dubita qua sorbeat aëra ⁸⁶ fanna
⁸⁷ Tullia, quid dicat notæ ⁸⁸ Collacia ⁸⁹ Maura,
Maura ⁹⁰ Pudicitia veterem cum præterit aram.
310 Noctibus hîc ⁹¹ ponunt lecticas, micturiunt hîc,
Effigiemq; deæ longis ⁹² siphonibus implent,
⁹³ Inq; vices equitant, ⁹⁴ ac luna teste mouentur;
Inde domos abeunt: ⁹⁵ tu calcas ⁹⁶ luce reuersa
Coniugis ⁹⁷ urinam magnos ⁹⁸ visurus amicos.
315 ⁹⁹ Nota Bonæ secreta deæ, cum tibia ¹⁰⁰ lumbos
Incitat, & cornu pariter vinoque feruntur
Attonite, crinemq; rotant ululante ¹⁰¹ Priapo
¹⁰² Mænades. & quantus tunc illis mentibus ardor
Concubitus! quæ vox saltante libidine, quantus
320 Ille ¹⁰³ meri veteris per crura madentia torrens!
¹⁰⁴ Lenonum ancillas posita ¹⁰⁵ Laufella ¹⁰⁶ corona
Prouocat, ¹⁰⁷ & tollit pendentis premia coxæ.
¹⁰⁸ Ipsa ¹⁰⁹ Medullinæ frictum crissantis ¹¹⁰ adorat.
¹¹¹ Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.
325 Nil ibi per ludum simulabitur, omnia fient
Ad verum, quibus incendi iam frigidus æuo
¹¹² Laomedontiades, & ¹¹³ Nestoris ¹¹⁴ hernia possit.
Tunc prurigo more impatiens, tunc ¹¹⁵ fœmina simplex,
Et pariter toto ¹¹⁶ repetitur clamor ab antro.
330 ¹¹⁷ Iam fas est, admitte viros, dormitat adulter?
Illa iubet sumpto iuuenem properare ¹¹⁸ cucullo:
Si nihil est, seruis incurritur: abstuleris spem

sacerdotes in Bacchanalibus.

2 Furore percita Baccha à καίριδαυ. i. furere.

3 ἀρὰ ἐν τῷ μέθῃς καὶ πόθῃ τῷ ἀρεθῇ οἷς, κινεμένης.

4 Publicas meretrices

& prostitutas.

5 Matrona.

6 Præmio certaminis nefandi.

7 Vin-

cir.

8 Mox & ipsa Lauf.

9 Matronæ quæ Val. Claudio nupsit.

10 γυνὴ δὲ

κλεινομένην τρεῖς.

11 Et libidinis victoria æquatur nobilitati generis.

12 Pri-

amus filius Laomedontis iam senior.

13 Grandævus & herniosus Nestor.

14 Celas

ceus rames, ubi intestina, humor aliquis vel omentum in scrotum detidit.

15 Non sus-

ficit umbratilis opera οἰσθῆς, virum verè desi derat.

16 Ob omnibus mulieribus.

17 Iam ô sanitrix, liceat vîris ingredi ad sacra hæc Bonæ deæ.

18 Ne cognoscatur.

Sermo-

83 Poculo capaci.

84 Cicutumolui vi-

detur, quod sit ubi

turbidi spiritus e

ventriculo copiose

ad cerebrum aicen-

dunt.

85 Vbi oculorum

neruis potu distentis

& debilitatis distra-

huntur radij.

86 μῦς & οὐς

λαοβιάδης.

87 88 μῦς & οὐς.

89 Dex pudicitia.

90 Concumbunt.

91 Urina per vesicæ

& naturæ meatus

prorumpente tan-

quam per siphonas,

i. fistulas ceutubos.

92 ἰσχυρὰ καὶ

καὶ παρὰ φύσιν

αὐτὸν πρὶς τῶν.

93 Noctu.

94 O marite.

95 Mæn.

96 In platea Pud-

icitia deæ ipsam.

97 Salutaturus pa-

tronos.

98 Et notius quâ

flagitiosa sint secre-

ta Bonæ deæ, de qua

in Sat sec. v. 85.

99 Ad saltandum.

al. ad libidinem, ut

Pers. pri Sat.

cum carmina lumb-

um instans.

1 Non minore sce-

lerum rabie in his

quasi Priapæis fe-

runtur quam Bacchi

Servorum? veniet conductus aquarius: hic si
 Queritur, & desunt homines, mora nulla per ipsam,
 Quò minus imposito clunem submittat asello. 335
 Atque utinam ritus veteres, & ¹⁹ publica saltem
 His intacta malis agerentur sacra: sed omnes
 Nouerunt ²⁰ Mauri atque Indi, ²¹ quæ psalteria penè
 Maiorem, quàm sint duo Cæsaris ²² Anticatones,
²³ Illuc, ²⁴ testiculi sibi conscius vnde fugit mus, 340
 Intulerit, ubi velari pictura iubetur,
 Quæcunque ²⁵ alterius sexus imitata figuram est.
 Et ²⁶ quis tunc hominū contemptor numinis? aut quis
²⁷ Simpuuium videre Numæ, nigrumq; catinum,
 Et ²⁸ Vaticano fragiles de monte patellas 345
 Ausus erat? sed nunc ad quas non ²⁹ Clodius aras?
 Audio quid veteres olim moneatis amici:
 Pone seram, ³⁰ cohibe, sed quis custodiet ipsos
 Custodes? cauta est, & ab ³¹ illis incipit uxor.
 Iamq; eadem summis pariter, minimisq; ³² libido est, 350
 Nec melior, ³³ pedibus silicem quæ conterit atrum,
 Quàm quæ ³⁴ longorum vehitur ceruice Syrorum.
 Ut spectet ³⁵ ludos, conducit ³⁶ Ogulnia vestem,
 Conducit comites, sellam, ceruical, ³⁷ amicas,
 Nutricem, & ³⁸ flauam cui det mandata puellam. 355
 Hæc tamen argenti superest quodcunque paterni
 Leuibus athletis, ac vasa ³⁹ nouissima donat.
 Multis res angusta domi est, ⁴⁰ sed nulla pudorem
 Paupertatis habet, nec se metitur ad illum
 Quem dedit ⁴¹ hæc posuitq; modū, tamē utile quid sit 360
 Prospiciunt aliquando viri, ⁴² frigusque famemq;
⁴³ Formica tandem quidam expauere magistra.

19 Iuuenalia,
 pro salute publica
 nuncupata.
 20 Remotissimi,
 sub sole Occidente
 & Oriente degen-
 tes.
 21 P. Clodius sub
 specie & habitu
 Psalterii ad consti-
 prandam Pompeiam
 Cæsaris vx.
 22 Libri duo, quos
 Cæsar scripsit con-
 tra Catonem vtic.
 quem Cicero libro
 laudauerat, cum ve-
 ro complicati essent
 in modum Cylindri
 assimilant eos poeta
 peni.
 23 In ædes Præto-
 ris in quibus cele-
 brabantur sacra Bo-
 næ dex.
 24 Masculus mus.
 25 Masculi, Sen.
 epist. 97.
 26 Olim nemo re-
 ligionem vtet fir-
 mificem contemnere
 ausus est.
 27 Vas ligneum à
 Numa in sacris ad-
 hibitum
 28 Fidiles ex argil-
 la à monte Vatica-
 no.
 29 Mæchi, Clodij
 similes.
 30 Vxorem.
 31 Custodibus.
 32 Adulterium.
 33 Nudis, peri-
 phrasis mulieris ig-
 nobilis & pauperis.
 diuitis.
 34 Circenses & theatrales.
 35 Ambitiosa pauperula.
 36 Tan-
 quam clientas.
 37 Pulchram vel flanicomam,
 38 Vltima, nec sibi quicquam re-
 liqui facit.
 39 Nulla tamen pudore paupertatis inhibetur, ne reprehendatur & deri-
 deatur ab alijs si cultus & sumptus, vltra fortunæ suæ modum, vela pandat, vel, non est pu-
 dica & frugalis, vti decet pauperem.
 40 Paupertas.
 41 De cultu & victu solliciti
 sibi prospiciunt.
 42 Formi, magistra & exemplo prouidentiz & laboris.

- 44 Prodigia non sentit pereuntem foemina censum,
 At velut exhansta 45 rediniuus pullulet arca
 365 Numus, & è pleno semper tollatur aceruo,
 Non unquam reputant, quanti sibi gaudia consent.
 Sunt quas eunuchi 46 imbelles, ac 47 mollia semper
 Oscula delectent, & 47 desperatio barbae,
 Et quod 48 abortiuo non est opus, illa voluptas
 370 Summa tamen, quod iam calida & matura iuuenta
 49 Inguina traduntur medicis, iam 50 peffine nigro.
 Ergo expectatos, ac iussos 51 crescere primum
 Testiculos, postquam caeperunt esse bilibres,
 52 Tonforis damno tantum rapit 53 Heliodorus.
 375 54 Conspiciuus longe, cunctisq; notabilis intrat
 Balnea, nec dubie 55 custodem vitis, & horti
 Prouocat à domina factus spado. dormiat ille
 Cum 56 domina. sed tu iam* durum Posthume, 57 iamq;
 Tondendum 58 cunuchos* Bromium committere noli.
 380 Si gaudet cantu, nullius 59 fibula durat
 60 Vocem vendentis praetoribus. 61 organa semper
 In manibus, 62 dens radiant testudine tota
 Sardonyces, 63 crispo 64 numerantur 65 peffine chorde,
 Quo tener 65 Hedymeles operã dedit, hunc tenet, hoc
 385 Solatur, 66 gratosq; indulget basia plectro. (se
 Quaedam de numero 67 Lamiarum, ac nominis alti
 Cum 68 farre & vino 69 Ianum, Vestamq; rogabat,
 An 70 Capitolinam deberet 71 Pollio 72 quercum
 Sperare, & fidibus promittere. quid faceret plus
 390 Aegrotante viro? medicis quid 73 tristibus erga
 Filiolum? stetit ante aram nec turpe putauit
 Pro 74 cithara 75 velare caput, 76 dictataq; verba

44 At sem. prod.
 45 Ex mortuo con-
 sumptoq; rediniuus
 renascatur.
 46 Ad impregnan-
 dum impotentes co-
 eunt. n. sed nihil e-
 mittunt. Scalig. Ex-
 etc. 175.
 47 Eunuchorum
 qui imberbes & le-
 ues sunt inopi ca-
 loris, qui pilos
 creat.
 48 Potione abor-
 tum faciente.
 49 Testes trad.
 euellendi chirurgis,
 quorum opus prius
 & ad medicos perti-
 nebat.
 50 Crine pubes-
 cente.
 51 Ad iustam mag-
 nitudinem priusqua
 euellantur.
 52 Cui eunuchi im-
 berbes nihil lucri
 afferunt.
 53 Chirurgus.
 54 Et ille spado
 consp. longe.
 55 Priapum.
 56 Tuas o Vrsidis
 Posthumi.
 57 * Pubescentem &
 grandem concubi-
 non tuum.
 58 τράχυν αλ-
 δ ποταμίδει.
 59 Supra vers. 73.
 60 Citharædi a
 pratore ludos eden-
 te ad canendum con-
 ducti.
 61 Instrumenta
 musica.
 62 Gemmae copiose
 ornant testudinem.

vel digiti annulis & gemis radiantes pulsant testudinē. 63 Plectro è calamo vel pilis crispatis.
 64 Percutuntur. 65 Citharodus. 66 In gratiam prioris domini. 67 Nobilium. Lamia
 a familia originem duxit à Iamo Formiarum rege & conditore. 68 Sacrificio. 69 Ve-
 tera & prima Romanorum numina. 70 In certamine medico à Domitiano inter alia toui
 Capitolino instituto. 71 Citharædas & amasius suus. 72 Coronam è quercu. 73 Ve-
 pote desperantibus. 74 Ipso citharædo. 75 Rem diuinam facere & vota nuncupare, quod
 ex instituto vet. faciebant velati. 76 A sacerdote verbis praecunte.

Pro-

77 Subtimida & dubia an votis exta agnoscere felicitate responderent.

78 Regnabat n. in Italia ante Saturnum quem regno pulsum hospitio excepit.

79 Dum mukum digne stat deos copulans, sanguine crasso & melancholico in pedum venas delabente sit varic. Aphor. 31.

80 Paludamento indutis quod militaris imperatoria vestis est.

81 Innerecunde, impudenter.

82 Exertis.

83 Scythia Asiaticae pop.

84 Exitium portendentem, mutantem regna cometen.

Luc. 1.

85 Rom. nomini infenso.

86 Ipsa fingit spargere rumorem.

87 Armeniae mai. fluvium inundasse.

88 Terrae motu.

89 Pauperes vicini.

90 Ne quid crudelius in eos statuat.

91 Dom. latrans canis.

92 Vasa ampla.

93 Sarcinas & instrumenta balnearia. Metaph. a milit.

94 Ambizioso strepitu feris molesto, vel exercitio ad sudorem excitandum.

95 Plumbae, quam in balneis agitabant qui sudare volebant.

96 Pudendi.

97 Crepitum concaue manus inter vagandum illis edere, vel obscenius quid poppyssa.

Protulit (ut mos est) & aperta 77 palluit agna.

Dic mihi nunc quaeso, 78 dic antiquissime diuim,

Respondes his Iane pater? magna oia caelo.

Non est (ut video) non est, quid agatur apud vos.

Hæc de comædis te consulit, illa tragædum

Commendare volet, 79 varicosus fiet aruspex.

Sed cætet potius, quàm totam peruolet urbem

Audax, & cætus possit quàm ferre virorum,

Cumq; 80 paludatis ducibus præsentem marito

Ipsa loqui 81 recta facie, 82 strictisq; mamillis.

Hæc eadem novit, quid toto fiat in orbe,

Quid 83 Seres, quid Thraces agant, secreta nouerca,

Et pueri, quis amet, quis decipiatur adulter,

Dicet quis viduam prægnantem fecerit, & quo

Mense, quibus verbis concumbat quæq; , modis quot.

84 Instantem regi 85 Armenio, Parthoque cometen

Prima videt: famam, rumoresque illa recentes

Excipit ad portas. quosdam 86 facit isse 87 Niphaten

In populos, magnoque illic cuncta arua teneri

Diluuiis; nutare urbes, 88 subsidere terras,

Quocunque in triuiis, cuicunque est obuia narrat.

Nec tamen id vitium magis intolerabile, quàm quod

89 Vicinos humiles rapere, & concidere loris

90 Exorata solet. nam si latratibus alti

Rumpuntur somni: fustes huc ocyus, inquit,

Adferre, atque illis 91 dominum iubet antè feriri,

Deinde canem: grauis occursum, teterrima vultu

Balnea nocte subit: 92 conchas, & 93 castra moueri

Noctè iubet, 94 magno gaudet sudare tumultu,

Cum lassata graui ceciderunt brachia 95 massa,

Callidus & 96 cristæ digitos impressit aliptes,

Ac summum domine femur 97 exclamare coëgit.

Conuiuie miseri interea somnoq; fameq;

Vrgentur. tandem illa venit 98 rubicundula, totum

98 A sudore.

99 Oeno-

395

400

405

410

415

420

425

- 99 Oenophorum sitiens, plena quod¹ tenditur urna
 Admotum pedibus, de quo² sextarius alter
 Ducitur ante cibum rabidam facturis orexim,
 430 Dum redit, & terram³ loto ferit inestimo.
 4 Marmoribus⁵ rini properant, aut lata⁶ Falerno
 7 Peluis olet, nam sic⁸ tanquam alta in dolia longus
 Deciderit serpens, bibit, & vomit. ergo maritus
 Nauseat, atque⁹ oculis bilem substringit opertis.
 435 Illa tamen grauior, quæ cum discumbere cæpit,
 Laudat Virgilium,¹⁰ peritura ignoscit Elise,
 Committit vates, & comparat inde Maronem,
 Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
 Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
 440 Turba tacet, nec caufidicus, nec præco loquatur,
 Altera nec mulier: verborum tanta cadit vis,
 11 Tot pariter pelues, & tintinnabula dicas
 Pulsari: iam nemo¹² tubas atque æra fatiget,
 Vna¹³ laboranti poterit succurrere lunæ.
 445 14 Imponit finem sapiens & rebus honestis.
 Nam quæ docta nimis cupit & facunda videri,
 15 Crure tenus medio tunicas succingere debet,
 16 Cedere Sylvano porcum,¹⁷ quadrante lauari.
 Non habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit,
 540 18 Dicendi genus, aut¹⁹ curtum sermone²⁰ rotato
 Torqueat²¹ enthymema, nec historias sciat omnes,
 Sed quædam ex libris & non intelligat. odi
 Hanc ego, quæ repetit voluitq;²² Palemonis artem,
 Seruata semper lege, & ratione loquendi,
 455 Ignotosq; mibi tenet²³ antiquaria versus,

99 Vas vicarium amplum.

1 Impletur, vel preberur illi.

2 Vnum & alterum exhaurit sextarium, vt vomitu ventriculum lauet & appetitum pronocet.

3 Vomitu quo abluet & purgat stomachum.

4 Per panimentum marmoris.

5 Vomitus.

6 Quod hauserat vt reuocaret.

7 In quam euomit.

8 Non secus ac serpens qui natura vini acidissimus, si in dolum cecidit.

9 Vt compefeat vomitum, vel indignationem.

10 Vt quæ non sine causa, vel quæ ex amoris impatientia sibi mortem conscinerit.

11 In tantum sonora est.

12 Nil opus est tubarum & pelioium crepitu, quo credit superstitiosum vulgus succurri posse lunæ laboranti.

13 Eclipsim patienti.

14 Etiam philosophatur, & de summo bono statuit.

15 Sumat hunc oratoris vel Peripatetici habitum.

16 Non Cereri vt

17 Aut Stoica quad.

18 Rhetoricam.

19 Cui altera

20 propositio desit.

21 Succincto conuersione concluso, quod Cicero versum, Aristot.

22 Argumentum Dial. alteram partem ant-

23 Argumensum, vnde & nomen habet, hic pro vniuersa Dialectica ponitur, q. d. nec habeat

24 mo concipiens, fuit a. Rhemnius Palemon Grammaticus tunc

25 vxor tua Dialecticam.

26 Grammaticam, fuit a. Rhemnius Palemon Grammaticus tunc

27 ex-ellentissimus tum arrogantissimus, Fab. Quintiliani præceptor.

28 Antiqua locu-

29 tione inuestigata & Critica.

mulier, sed tanquam vir Sylvano, vel Epicuream professa c. Syl. Por. lau. Hor. 3. Sat. 1. lib. Dum in quadrante lauatum, &c.

18 Rhetoricam. 19 Cui altera propositio desit. 20 Succincto conuersione concluso, quod Cicero versum, Aristot.

21 Argumentum Dial. alteram partem ant- 22 Argumensum, vnde & nomen habet, hic pro vniuersa Dialectica ponitur, q. d. nec habeat

23 mo concipiens, fuit a. Rhemnius Palemon Grammaticus tunc vxor tua Dialecticam.

24 Grammaticam, fuit a. Rhemnius Palemon Grammaticus tunc ex-ellentissimus tum arrogantissimus, Fab. Quintiliani præceptor.

25 Antiqua locu- 26 Grammaticam, fuit a. Rhemnius Palemon Grammaticus tunc tione inuestigata & Critica.

24 Negligentia.
25 Barbare loquentis vide 3. Sat.

v. 107.

26 Nec matrum vitiose verba componentem cor ipiat.
27 Monile è sinistragdis.

28 Inanes, vniões onalem formam habentes.

29 In crustatione panis lacte asinino macerati. Sat. 2.

v. 107.

30 Unguenta fragrantia à Poppæa Neronis vx. inuenta.

31 His cosmeticis.

32 Vt mœchis placeat.

33 Unguenta exfolijs Nardi & alijs folijs odoris.

34 Ex folijs æstu, vt qui à Equinoctiali propiores sint.

35 In crustamenta cosmetica.

36 Asinino quod reneram, erugatam & candidam reddit conseruatque cutem.

37 Vt Poppæa quæ in exilium missa asinus Læcon duxit in hunc usum.

38 Regiones Aquiloni subiacentes.

39 Candidi panis frustra.

40 Ancilla quæ pensa librat & disperdit.

41 Ornatrices potu, ad pœnas.

42 Seruus lædicarius è Liburnia.

43 Domini sc.

44 Pranguntur in huius vertice vel dorso virgæ è ferula.

45 Vt strenuè seruos flagellent.

46 Et interim quasi per otium.

47 Accipit rationes diei transactæ.

48 Examine & iudicio.

49 Gubernatio huius domi non mitior est quàm Sic. aula crudelissimis tyrannis infamis,

24 Nec curanda viris²⁵ opicæ castigat amicae Verba: ²⁶ solœcismum liceat fecisse marito.

Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Cum²⁷ virides gemmas collo circumdedit, & cum Auribus extensis magnos commisit²⁸ elenchos.

Intolerabilius nihil est, quàm fœmina diues.

Interea fœda aspectu, ridendâque multo

²⁹ Pane tumet facies, aut pingui³⁰ Poppæana Spirat, & ³¹ hinc miseri viscantur labra mariti.

Ad mœchum veniet lota cute, quando videri Vult formosa domi³² mœchis³³ foliata parantur.

His emitur quicquid³⁴ graciles huc mittitis Indi.

Tandem aperit vultum, & ³⁵ tectoria prima reponit,

Incipit agnosci, atque ³⁶ illo lacte fouetur,

Propter quod³⁷ secum comites educit asellas

Exul³⁸ Hyperboreum si dimittatur ad axem.

Sed quæ mutatis inducitur, atque fouetur

Tot medicaminibus,³⁹ costæq; siliginis offas

Accipit & madida, facies dicatur, an vlcus?

Est operæ pretium penitus cognoscere toto

Quid faciant, agitentq; die, si nocte maritus

Auersus iacuit, perijt ⁴⁰ libraria ponunt

⁴¹ Cosmetæ tunicas, tarde venisse ⁴² Liburnus

Dicitur, & pœnas⁴³ alieni pendere somni

Cogitur: ⁴⁴ hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,

Hic scutica, sunt quæ ⁴⁵ tortoribus annua præstent.

Verberat, atque ⁴⁶ obiter faciem linit, audit amicas,

Aut latum pictæ vestis considerat aurum,

Et cædens ⁴⁷ longi relegit transacta⁴⁸ diurni,

Et cædit, donec lassas cædentibus, exi

Intonat horrendum, iam ⁴⁸ cognitione peracta

⁴⁹ Præfectura domo Sicula non mitior aula.

Nam si constituit, solitoque decentius optat

Ornari,

- Ornari, & properat, iamque expectatur in hortis,
 490 Aut apud ⁵⁰ Iſiacæ potius ſacraria lenæ:
 Componit ⁵¹ crinem laceratis ipſa capillis
⁵² Nuda humeros ⁵³ Pſecas infelix, nudisq; mamillis.
⁵⁴ Altior hic quare cincinnus? ⁵⁵ taurea punit
 Continuo flexi crimen, facinusque capilli.
 495 Quid Pſecas amiſit? quæ nam eſt hic culpa puellæ,
⁵⁶ Si tibi diſplicuit naſus tuus? ⁵⁷ altera læuum
 Extendit, peſcitq; comas, & voluit in orbem.
⁵⁸ Eſt in conſilio matrona, admotæque ⁵⁹ lanis
⁶⁰ Emerita quæ ceſſat acu: ſententiâ prima,
 500 Huius erit, poſt hanc ætate atque arte minores
 Cenſebunt: tanquam famæ diſcrimen agatur
 Aut animæ: tanti eſt quærendi cura decoris.
 Tot premit ⁶¹ ordinibus, tot adhuc ⁶² compagibus altū
⁶³ Ædificat caput: ⁶⁴ Andromachen à fronte videbis,
 505 Poſt minor eſt: aliam credas, ⁶⁵ cedo, ſi breue parui
 Sortita eſt lateris ſpaciū, breuiorque videtur
 Virgine ⁶⁶ Pygmæa nullis adiuta ⁶⁷ cothurnis,
 Et leuis ereſta conſurgit ad oſcula planta.
 Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
 510 ⁶⁸ Damnorum, viuit tanquam vicina marito,
 Hoc ſolo propior, quòd amicos coniugis odit,
 Et ſeruos, ⁶⁹ grauis eſt rationibus. Ecce furentis
⁷⁰ Bellonæ, matrisq; deſum ⁷¹ chorus intrat, & ⁷² ingens
⁷³ Semiuir, ⁷⁴ obſcæno facies reuerenda minori,
 515 Mollia qui rupta ⁷⁵ ſecuit genitalia teſta.
 Iam pridem, cui ⁷⁶ rauca cohors, cui ⁷⁷ tympana cedit
 Plebeia, & ⁷⁸ Phrygia veſtitur bucca tiara,
 Grande ſonat, metuq; iubet Septembris, & ⁷⁹ Austri
- ⁸⁰ Altis calciamentis ſubere ſuffertis ſubleuatique. Brodz 2. 18. Hiſp. Chapines.
⁸¹ Quæ ille hinc ſuſtinet. ⁸² Per ſuos ſumptus. ⁸³ De his Sat. 2. v. 111.
⁸⁴ Sacerdotum. ⁸⁵ Corpore, vel, veneratione & exiſtimatione. ⁸⁶ Antifſes cui
 excedi ſunt teſtes. ⁸⁷ Reuerendus quod minori ſit pene. ⁸⁸ Sat. 2. v. 116. ⁸⁹ Canta,
 vel, quòd eunuchis vt & forminis ex frigore, ſuperflui humoris abundantia arteriam aſperam
 craſſiorem reddens, vocis meatum anguſtat. ⁹⁰ Sacerdotes minores tympana palſantes.
⁹¹ Perſis & Troiana in viſu inſula cuius lobi ſub mento conneſcebantur. ⁹² Qui in
 Septembri ſans febres & morbos generat.

⁵⁰ Porticum vel
 templum Iſidis, in
 quo adulterorum &
 moechorum con-
 uentus & colloquia
 fiebant de adu-
 terijs.
⁵¹ Domina, ipſa
 capillos lacerata à
 domina,
⁵² Ad verbera ſi
 quid peccet.
⁵³ Ancillæ nomen
 ſumptum ex Quidio,
 qui ita Dianæ orna-
 tricem nominat.
⁵⁴ Inquit Domina.
⁵⁵ Scutica ex tau-
 rino corio, vel pene.
⁵⁶ Si deformis ſit
 naſus tuus?
⁵⁷ Ancilla alt. crine
 à ſiniſtra parte com-
 ponit.
⁵⁸ Conuocatur ad
 conſilium.
⁵⁹ Lanificio.
⁶⁰ Quæ hebeti per
 annos ocolorum ta-
 cie à ſuendo ceſſat,
 metaph. à rude gla-
 diat.
⁶¹ Falcis & tiaris.
⁶² ῥατὰ ῥατὰ
 ῥατὰ ῥατὰ ῥατὰ
 ῥατὰ.
⁶³ proceram, qualis
 fuit Andr. Heſtoris
 vxor.
⁶⁴ Quidni alia iam
 videatur? vel has illi
 tiaras indulge.
⁶⁵ De Pygmæis quis
 non audiuit? qui in-
 ditæ montium inco-
 læ cubiti longitudi-
 nem non excedunt.

Aduen.

79 Ona n. expiationibus, lustrationibusque adhibebantur, ac præcipue in sacris Iſidis.

80 Vestes coloris sicæ rose, vel cuiusmodi est in autumnalibus vitis frödibus.

81 Mala totius anni.

82 Pers. 2. Sat. Tiberino in gurgise mergit, &c.

83 Superstitiosum, superstitio n. ex inscitia & timore.

84 Campum Martium, quem cum prius Tarquinij superbi ager fuisset, Brutus Marti consecravit.

85 Rependo instar quadropedis.

86 Si per sacerdotem vel somnium iusserit Iſis, dea Aegypti ex candida vacca Iö facta.

87 Ex Meroe insula Nili sub zona torrida quam describit Heliodor. lib. 10.

88 Quæ vicina est ouili extructo in Martio campo in memoriam Romuli & Remi qui ibi pecora pascebant.

89 Iſidis in somnis iubentis.

90 Epiphaneus Irocon.

91 Sacerdoti Iſidis vestes lineas indutorum.

92 Capite raso in Iſidis sacris.

93 Cum planctus Apim bouem querentes. Diod. Sic. 1. 4.

94 Creduli populi.

95 Antistes sustinent personam Anubidis, qui filius fuit Osiridis, & quod eandem gestaret armorum insignia ab Aegyptijs in specie canis colebatur. Diod. Sic.

96 Antistes.

97 Lecto intra nouem sacros dies violato.

98 Aci veniam indulgens.

99 Draconis effigies in Iſidis templo, de qua vide Diod. Sic. & Macrob. 1.

1 Conceptus preces.

2 Anſere & pop. i. placenta Iſidem colere, & sacerdotes vesci solebant.

3 Deus ille qui Anubis, v. 535.

4 Sat. 4. vers. 14.

5 Iudaicarum ab Hierosolymis.

6 In nemore Aricino viſitana, & alludit qui Dodonæas sacre. quæ responsa sub quercu reddebant.

Aduentum, nisi se centum lustrauerit 79 ouis,

Et 80 xerampelinas veteres donauerit ipsi,

Vt quicquid subiti & magni discriminis instat,

In tunicas eat, & 81 totum semel expiet annum,

Hybernium fracta glacie descendet in annem,

82 Ter matutino Tyberi mergetur, & ipsis

Vorticibus 83 timidum caput abluet. inde 84 superbi 525

Totum regis agrum, nuda ac tremebunda 85 cruentis

Erepet genibus, 86 si candida iusserit Iö.

Ibit ad Aegypti finem, calidæque petitas

87 A Meroe portabit aquas, & spargat in æde

Iſidis, 88 antiquo quæ proxima surgit ouili.

Credit enim 89 ipſus dominæ se voce moneri.

90 En animam, & mentem, cū qua dii nocte loquuntur.

Ergo hic præcipuum, summumque meretur honorẽ.

Qui grege 91 limigero circumdatus, & grege 92 caluo

93 Plangentis populi currit 94 derisor 95 Anubis. 530

96 Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor

Concubitu, sacris obseruandisque diebus,

Magnæque debetur violato pœna 97 cadurco.

Et 98 mouisse caput visa est 99 argentea serpens.

Illius lachrymis, 1 meditataque murmura præstant, 540

Vt veniam culpæ non abnuat, 2 anſere magno

Scilicet, & tenui popano corruptus 3 Osiris.

Cum dedit ille locum, 4 cophino, scænoque relicto,

Arcanam Iudæa tremens mendicat in aurem

Interpres legum 5 Solymarum, & magna sacerdos 545

6 Arboris, ac summi fida internuncia cæli.

Implet & illa manum, sed parcius ære minuto

Qualiacunque voles Iudæi somnia vendunt.

95 Antistes sustinent personam Anubidis, qui filius fuit Osiridis, & quod eandem gestaret armorum insignia ab Aegyptijs in specie canis colebatur. Diod. Sic.

96 Antistes.

97 Lecto intra nouem sacros dies violato.

98 Aci veniam indulgens.

99 Draconis effigies in Iſidis templo, de qua vide Diod. Sic. & Macrob. 1.

1 Conceptus preces.

2 Anſere & pop. i. placenta Iſidem colere, & sacerdotes vesci solebant.

3 Deus ille qui Anubis, v. 535.

4 Sat. 4. vers. 14.

5 Iudaicarum ab Hierosolymis.

6 In nemore Aricino viſitana, & alludit qui Dodonæas sacre. quæ responsa sub quercu reddebant.

- 7 Spondet amatorem tenerum, vel diuitis orbi
 450 Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
 Tractato, 10 Armenius, vel Cômagenus aruspex
 Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,
 Interdum & pueri faciet quod 11 deferat ipse.
 12 Chaldaeus sed maior erit fiducia, quicquid
 555 Dixerit astrologus, credent à fonte relatum
 13 Ammonis, quoniam 14 Delphis oracula cessant,
 Et genus humanum damnat 15 caligo futuri.
 Precipuus tamen est horum, qui sepius 16 exul,
 Cuius amicitia, 17 conducendaque 18 tabella
 560 19 Magnus ciuis obit, & formidatus Othoni.
 Inde fides arti, sonuit si dextera 20 ferro,
 Leuæque, si longæ castrorum in carcere mansit.
 21 Nemo Mathematicus genitum indemnatus habebit,
 Sed qui penè perit, 22 cui vix in 23 Cyclada mitti
 565 Contigit, & 24 parua tandem caruisse Scripho,
 Consulit ictericæ lentæ de funere matris,
 Ante tamen de te 25 Tanaquil tua, quando sororem
 Efferat, & patruos: an sit victurus adulter
 Post ipsam: quid enim maius dare numina possunt?
 570 Hæc tamen ignorat quid sidus triste minetur
 26 Saturni, 27 quo læta Venus se proferat astro.
 Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro:
 Illius occursus etiam vitare memento
 In cuius manibus, cœu pingui succina 28 trias
 575 Cernis 29 ephemeridibus, quæ nullum consulit, & iam
 Consulitur: quæ castra viro, patriamque petente
 Non ibit 30 pariter 31 numeris reuocata 32 Thrasylli.
 Ad primum lapidem uertitur cum placet, hora
 Sumitur ex libro, si prurit frictus ocelli
 580 Angulus, inspecta 33 genesi collyria poscit.

- 7 Ordo est, Armenius
 & Comag. spondet,
 &c.
 8 Recens castæ.
 9 Inspectis extis.
 10 Ex Orientali Sy-
 riæ parte.
 11 Accusat.
 12 Astrologis Ba-
 byloniis & Syris.
 13 Iouis ab æquino-
 ctiali, in arenosis
 n. Africæ desertis
 templum illi à Bac-
 cho conditum est,
 propter fontem ex
 aride conspecto in-
 uentum, vel Ham-
 monis à Ieri-
 soliarum, simulæ-
 chræm Ioui in sub-
 lunæ extructum
 14 Opp. Phocidis
 templo & oraculo
 Apollinis insigni.
 15 Ignoratio.
 16 Sup. fuit, ut ille
 Seleucus Mathema-
 ticus.
 17 Magna mercede
 & precio.
 18 Quæ iudicii ex
 cœli constitutione
 est notata.
 19 Sergius Galba.
 20 Manicis & cate-
 nis ferreis vinctis.
 21 Nemo creditur
 genitum & animum
 præcium habere, qui
 nō fuerit damnatus.
 22 Impetrato exilio
 ut effugeret præsen-
 tem mortem.
 23 Insula è Cyclad.
 aliquam in exilium.
 24 Reuocari ex illa
 exilij insula, Cyclad-
 um vnâ in mari
 Aegæo.
 25 Vxor tua futu-
 rorum cognitionis
 26 In quo signo

studiosus, ut illa Tarquinij Prisci vxor.

30 Frigidi & sicci, malefici.

vel qua do nō gaudeat quos planetas habeat amicos

28 Vinctas & pelluciditas cœu pinxus.

29 Libellum supputantem astrorum per singulos dies constitutionem.

30 Vnâ

31 Calculationibus.

32 Nob. Mathematici tem. iore liberij.

33 Natiuitatis themate.

E

Æ 74

34 Insignis Astro-
logus Aegyptius.
35 Paupercula.
36 In circo max.vbi
plurimi erant sorti-
legi & diuinatores.
ver. 589.

37 Physiognomoni-
cen metoposcopo.
38 Chiromanti.

39 Ex manus con-
trectatione. vel of-
culum ex collis la-
bijs sonans. et con-
cubitus.

40 Astrologus &
philosophus Indus,
Gymnosophista,
Brachmanes.

41 Fulguritorum
conditor & expia-
tor.

42 Plebei vates in
circo sedent & in ag-
gerē Tarquinij Su-
perbi qui est ad cir-
cum. Sat. 3. v. 65.

43 Syra mulier vel
meretrix aerea ge-
stans monilia.

44 Sortilegos & di-
uinatores qui in cir-
co ante salas, i. curres
lineas & delphino-
rum columnas ver-
sabantur.

45 Priore marito
deserto vel mortuo.

46 Paupercula.

47 Diuiti & nobili.
ipsa diues. Hypal-
la.

48 Venefica.

49 Conceptos iam
& formatos.

50 Marite.

51 Quic. et. potionis
abortum facientis.

52 Gravida fieri.

53 Parere.

54 Ex adulterio coniugis tux cum seruo AEthiope.

55 Niger.

56 Vtpote ma-
lum omen & inaspicatum.

57 Patrum pro nothis & suppositis tanquam suis.

58 Lacum Velabreum quo exponebantur spurij.

59 Clam à matribus.

60 Martis
sacerdotes.

61 Nobilium.

62 Supposito.

63 Expositis nud.

64 Lu-
dum & variam iocum.

65 Incantamenta.

66 Thessalia olim veneficij & magi-
cis famosa.

*Ægra licet iaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit* 34 *Petosiris.*

Si 35 *mediocris erit, 36 spatium lustrabit utrunque
Metarum, & sortes ducet, 37 frontemq, 38 manumq,*

Præbebit 39 *vati crebrum 39 poppysma roganti.* 585

Diuitibus responsa dabit 40 *Phryx augur, & inde
Conductus dabit astrorum, mundi, peritus,*

Atque aliquis senior, 41 qui publica fulgura condit.

42 Plebeium in Circo positum est, & in aggere fatum.

43 Que nudis longum ostendit ceruicibus aurum, 590

Consulit ante 44 Phalax, delphinorumq, columnas,

An saga vendenti nubat 45 causpone relicto.

*46 Hæ tamen & partus subeunt discrimen, & omnes
Nutricis tolerant fortuna urgente labores:*

Sed iacet 47 *aurato vix vlla puerpera lecto.* 595

Tantum 48 *artes huius, tantum medicamina possunt,*

Que steriles facit, atq; 49 homines in ventre necados

Conducit. 50 gaude infelix, atque ipse bibendum

Porrige 51 quidquid erit. nam si 52 distendere vellet,

Et 53 vexare uterum pueris salientibus, 54 esses 600

Æthiopis fortasse pater. mox 55 decolor heres

Impleret tabulas 56 nunquam tibi manè videndus.

Transseo suppositos, & gaudia, 57 vota, sæpe

58 Ad spurcos decepta lacus, atque 59 inde petitos

Pontifices, 60 Salios, 61 Scaurorum nomina 62 falso 605

Corpore laturos: stat fortuna improba noctu

Arridens 63 nudis infantibus. hos fouet omnes,

Inuoluitq, sinu, domibus tunc porrigit altis,

Secretumq, sibi 64 mimum parat. hos amat, his se

Ingerit, atque suos ridens producit alumnos. 610

Hic magicos adfert 65 cantus, hic 66 Thessalia vendit

- 61 Philtra, quibus valeant mentem ⁶² vexare mariti,
 62 Et solea pulsare nates. quod desipis, inde est,
 Inde animi caligo, & magna obliuio rerum
 615 Quis modò gessisti, tamen hoc tolerabile, si non
 Et furere incipias, ut ⁷⁰ auunculus ille Neronis,
 Cui totam ⁷¹ tremuli frontem Caesonia pulli
 Infudit. quæ non faciet, quod principis uxor?
 72 Ardebant cuncta, & fracta compage ruebant,
 620 Non aliter, quàm si fecisset Iuno maritum
 Insanum. minus ergo nocens erit Agrippinæ
 73 Boletus. siquidem unius præcordia pressit
 Ille senis, tremulumq; caput ⁷⁴ descendere iussit
 In cælum, & longam manantia labra saluam.
 625 75 Hæc poscit ferrum atque ignes, hæc potio torquet,
 Hæc lacerat mistos equitum cum sanguine patres.
 76 Tanti partus equæ, quanti una venefica constat?
 Oderunt natos de pellice: nemo repugnat,
 Nemo vetat, iam iam priuignum occidere fas est.
 630 Vos ego, pupilli, moneo, quibus amplior est res,
 Custodite animas, & nulli credite mense,
 Liuida materno feruent adipata veneno.
 77 Mordeat antè aliquis, quidquid porrexerit illa
 78 Quæ peperit, timidus prægustet pocula ⁷⁹ pappas.
 635 80 Fingimus hæc altum Satyra fumente ⁸¹ Cothurnū,
 Scilicet, & finem egressi legemq; ⁸² priorum,
 Grande Sophocleo carmen ⁸³ bacchamus biatu,
 Montibus ignotum ⁸⁴ Rutulis, cæloque Latino,
 Nos utinam vani! sed clamat ⁸⁵ Pontia, feci,
 640 Confiteor, puerisque meis atonita parauī,
 Quæ deprensa parent, facinus tamen ipsa peregi.
 * Tū ne duos una ⁸⁶ seuissima vipera cœna?
 Tū ne duos? ⁸⁷ septem, si septem sorte fuissent.

gica. 84 Italis mo. i. Romæ. Rutili vero populi Latii. 85 Pub. Petronij filia Vo-
 filij Bolani uxor, quæ duos ex Bolano filios veneno sustulit ut adultero naberet. 86 Inquis
 Poeta. 86 In tuos sœua ut vipera, e quibus semina marem, nati matrem enecant.
 87 Resp. Pontia.

61 Potiones ama-
 torias.
 62 Dementes red-
 dere.
 69 Pro sua libidine
 tractare. Pet. Sat. 5.
 v. 149.
 70 Caligula, qui
 philtris ab uxore
 Caesonia datis in su-
 rorem versus est.
 71 Carunculam e
 fronte recens nati
 pulli equini, i. Hip-
 pom. supra vers. 194.
 72 Caligula furor.
 73 Quo venenato
 sustulit Claudium
 imp.
 74 Relatum n. inter
 deos rursus à dijs de-
 trusum esse ad infu-
 ros iocatur Seneca in
De ira.
 Claudij Cæs.
 75 Hæc a. potio &
 philtrum Caesoniae
 Caligulam in furio-
 sam crudelitatem
 impulit.
 76 Si tantum mali
 ex uno Hippomane,
 quantum ex una ve-
 nefica?
 77 Prægustet.
 78 Ipsa mater.
 79 Alumnus vel
 tutor. Syracul.
παις ac pater
 est. ab Heb. *אב*
 gemit.
 80 Al. quis fortasse
 arguat nos hæc fin-
 gere.
 81 Tragicam licen-
 tiam & argumenta
 ficta.
 82 Poetarum Saty-
 ricorum.
 83 Poetico inflatu
 furor eadum Tra-
 petronij filia Vo-

88 Medea que liberos suos in odium Iasonis dilaniavit.
89 Quae Ilyn filium coctum Tereo apposuit.

90 Ut nostrae.

91 Pure amoris vel irae.

92 Deliberat.

93 Prudens, mentis compos, non ex vindicta, affectu aut infirmitate.

94 In theatralibus ludis.

95 Mariti Admeti vitam sua morte redimentem.

96 Sed his si Cp. d.

97 Similes Danai filibus I. quae ad vinum maritos interfecere.

98 Cuiusmodi fuit Eriph. quae vatem

Amphiararum maritum monili à Polydice corrupta prodidit.

99 Simil. Clytemnestrae quae ut Aegistho adultero frueretur maritum Agamemnona à bello Troiano redeuntem bipenni occidit.

1 Clytemnestra Tyndari filia. 2 Non artificiosam caedem, quale nostrarum venenum. 3 Sat. 170. 4 Et parata etiam ferro rem decernere. 5 Si maritus se praemuniret antidoto, quali usus est Mithridates rex Ponti. 6 A Sylla, Lucullo, Pompeio.

* *Credamus Tragicis quicquid de⁸⁸ Colchide torua
Dicitur, &⁸⁹ Progne. nil contra conor, & ille
Grandia monstra suis audebant temporibus: sed 645
⁹⁰ Non propter numos minor admiratio summis
Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
Hunc sexum, &⁹¹ rabie iecur incendente feruntur
Praecipites, ut saxa ingis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, cliuóque latus pendente recedit. 450
Illá ego non tulerim, quae⁹² cōputat, & scelus ingens
⁹³ Sana facit. ⁹⁴ spectant ⁹⁵ subeuntem fata mariti
Alcestim, &⁹⁶ similis si permutatio detur,
Morte viri cupiant animam servare catelle.
Occurrent multae tibi ⁹⁷ Belides, atque ⁹⁸ Eriphyle, 655
Mane ⁹⁹ Clytemnestram nullus non vicus habebit.
Hoc tantum refert, quod¹ Tyndaris illa bipennem
² Insulsam, & fatuam laeva dextraque tenebat,
At nunc res agitur tenui pulmone³ rubetae:
⁴ Sed tamen, & ferro, si⁵ prae gustaret Atrides
Pontica⁶ ter victi cautus medicamina regis. 660*

SATYRA VII.

Ad Telefinum poetam, Caesarem quidem studia & artes respicere, ceterum apud alios Romanos poetarum, historicorum, causidicorum, Rhetorum, & Grammaticorum studia & labores pro leui & vili esse.

1 Traiano, alij Ner-
va, alij Domitiano,
qui caetera vitiosus
sanebat tamen lite-
ris, fouebatq; Musas.
Vide vitam Iunen.
2 Neglectos & ino-
per poetas.
3 Sat. 3. 19, & 6. 59.

ET spes, & ratio studiorum in¹ Caesare tantum:
Solutus enim² tristes hac tempestate camoenas
Re spexit, cum iam celebres notique poetae
Balneolum³ Gabijs, Romae conducere furnos
Tentarent, nec foedum alij, nec turpe putarent

5
Praecones

- Præcones fieri, cum⁴ desertis Aganippes
 Vallibus, esuriens migraret in⁵ atria⁶ Clio.
 Nam si⁷ Pieria quadrans tibi nullus in arca
 Ostendatur, ames nomen, victumq⁸, Macheræ,
 10 Et veredas potius, commissa quod auctio vendit
 Stantibus œnophorum, tripodes, armaria, cistas,
⁹ Halcyonem Bacchi, ¹⁰ Thebas, & ¹¹ Terea¹² Fausti.
 Hoc satius, quàm si dicas sub iudice, vidi,
 Quod non vidisti. faciant ¹³ equites Asiæ,
 15 Quamquam & ¹⁴ Cappadoces faciant, equitesq¹⁵, By-
¹⁶ Altera quos nudo traduxit ¹⁶ Gallia talo. (thini,
 Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
 Cogetur posthac, nec tunc quicumque ¹⁷ canoris
 Eloquium vocale modis ¹⁸ laurumq¹⁹, momordit.
 20 Hoc agite ô iuvenes, circumspicit, & stimulat vos,
 Materiâque sibi ¹⁹ ducis indulgentia querit.
 Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
 Præsidia, atque ideo ²⁰ crocæ membrana tabelle
²¹ Impletur, ²² lignorum aliquid posce ocyus, & quæ
 25 Componis, dona ²³ Veneris ²⁴ Telesine marito.
 Aut claude, & positos ²⁵ tineæ pertunde libellos.
 Frange miser calamos, ²⁶ vigilatque prælia dele,
 Qui facis in parua sublimia carmina cella,
 Ut dignus venias ²⁷ hederis, & imagine ²⁸ macra.
 Spes nulla ulterior. didicit iam diues auarus
 30 Tantum admirari, tantum laudare disertos,
 Ut pueri ²⁹ Iunonis auem. sed defluit ætas
 Et ³⁰ pelagi patiens, & ³¹ cassidis, atque ³² ligonis:
 Tædia tunc subeunt animos, tunc seque suamq³³,
³³ Terpsichoren odit facunda, & nuda ³⁴ senectus.
 35 Accipe nunc artes, nequid tibi conferat iste

- 4 Musis studiis in
 remotis solitudini-
 bus iuxta Aganip-
 pem fontem Bœrotis
 a Cadmo innentum
 & Musis sacrum,
 5 Dinitum, vel, atria
 Licinia in foro quo
 convenire præcones,
 & ubi auctiones fieri
 solebant.
 6 Poeta Clius cul-
 tor.
 7 Tui docti poetæ
 qui musas è Pieria
 colit.
 8 Præconis illius
 temporis.
 9 Tragediam de
 Halcyone, Ceycis
 vxore à malo poeta
 Baccho scriptam.
 10 Tragediam de
 Thebarum regibus
 Laio, Oedipo, &c.
 11 Tragediam de
 Tereo, Progne, Phi-
 lom, &c.
 12 Mali poetæ.
 13 Serui ex Asia du-
 citi, iam equites Rom.
 sed levis fidei.
 14 Equites è seruis
 Cappad. qui Arme-
 niæ sunt contermini.
 15 Equites è seruis
 Bithyni in Asia mi-
 nore iuxta Pon-
 tum.
 16 Gallogræcia,
 cœu Galatia. vide
 Luc. Flor. a. l. 1, c.
 17 Poema altum
 & sonorum.
 18 Honorem laui
 & gloriam poematis
 sui degustant.
 19 Imperatoris li-
 beralitas & fauor.
 20 Vide Persij

Sat. 3. 10. 31 Carminibus. 32 Ad incendium. 33 Vulcano, igni.
 24 Poeta, ad quem hanc Sat. scribit. 35 Blattis & tineis escam mitte. 36 Car-
 mina quæ de bellis elucubratus es. 37 Corona ex hederis victorum poetarum præ-
 mio, vide Persij prolog. vers. 6. 38 Inopia, vel studio, vel tenui præmio. 39 Pannonem,
 30 Mercaturæ & nauticæ. 31 Militia. 32 Agricultura. 33 Studia poe-
 ticæ. 34 Ipsi iam senes inopesq^{ue}.

35 Poësis ipsius, vel
doctorum censura
qui in æde Musæ &
Apoll. de carmini-
bus indicabant & el,
nullo musarum in-
stinctu, sed iniuta Mi-
neræ carmina ag-
gressus.

36 Purat se cedere.

37 Neque hoc pro-
pter ingenium, sed
annos, quod Home-
rus antiquior sit
illo.

38 Dines quispiam.

39 Ferrata, ampla
& speciosa instar
portarum civitatis.

40 Clientum qui
tibi applaudant.

41 Divitum.

42 Precium condu-
ctorum subse- gra-
dum, orchestra.

43 Scalas & gradus
per quos ad pulpita
ascenditur.

44 Quippe quæ co-
ducta fuerunt.

45 Tabulatum in
quo saltat chorus.
Sat. 3. v. 178.

46 Sterile & inutile
studium exercitius
& vergemus.

47 Iaudem affectan-
tis porticea.

48 Nihil humile aut
vulgare.

49 Egregie & sub-
tiliter, veluti tenui
filo.

50 Non vulgari no-
ta & stylo. Metaph.

51 Molestijs vacuus
& liber.

52 Secessus & soli-
tudinis.

53 Natura idoneus,
quem ars perficiat.

54 Musarum ex Aonia antri, montibus & fontibus musis consecratis nobili.

55 Furorẽ in Orgijs Thyrsigeræ feruntur Bacchides, Poetæ a. in intela
Bacchi sunt.

56 Sicca & sobria quæ poetis hand convenit, qui non nisi mero (quod animæ
educit instrumenta) madidi & malefani carmina scribunt quæ vivere possint.

57 Apolline cui Cithæa vrbis ad radicem Parnasi Apollini sacra.

58 Ode 19.
qui in Nyssa Arabiæ educatus cultusque est.

Quem colis, & 3⁵ Musarum, & Apollinis æde relicta.

Ipse facit versus, atque uni 3⁶ cedit Homero

37 Propter mille annos, at si dulcedine famæ

Succensus recites, 3⁸ Maculonus commodat ædes,

Ac longe ferrata domus servire iubetur,

In qua sollicitas imitatur 3⁹ ianua portas.

Scit dare libertos extrema in parte sedentes

Ordinis, & magnas 4⁰ comitum disponere voces.

Nemo dabit 4¹ regum, 4² quanti subsellia constant,

Et quæ conducto pendent 4³ anabathra tigillo,

Quæq; 4⁴ reportandis posita est 4⁵ orchestra cathedris.

Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere sulcos

Ducimus, & 4⁶ litus tenui versamus aratro.

Nam si discedas, laqueo tenet 4⁷ ambitiosi

Consuetudo mali, tenet insanabile multos

Scribendi cacoethes, & ægro in corde senescit.

Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,

Qui 4⁸ nihil expositum soleat 4⁹ deducere, nec qui

Communi feriat carmen triiviale 5⁰ moneta,

Hunc, qualem nequeo monstrare, & sentio tantum, 5¹

Anxietate carens animus facit, 5² omnis acerbi

Impatiens, 5³ cupidus sylvarum, 5⁴ aptusq; bibendis

Fontibus 5⁵ Aonidum neque enim cantare sub antro

5⁶ Pierio, 5⁷ thyrsum, & potest contingere 5⁸ sana

Paupertas, atque æris inops, quo nocte dieque

Corpus eget, satur est, 5⁹ cum dicit Horatius, ohe!

Quis locus ingenio nisi cum se carmine solo

Vexant, & 5¹⁰ dominis, 5¹¹ Cyrrhæ, 6⁰ Nyssæq; feruntur

Pectora nostra, duis non admittentia curas?

Magnæ mentis opus, nec 6¹ de lodice paranda

Attonitæ, currus, & equos, faciesque deorum

5¹² Supra vers. 8,

5¹³ Furorẽ in Orgijs Thyrsigeræ feruntur Bacchides, Poetæ a. in intela
Bacchi sunt.

5¹⁴ Sicca & sobria quæ poetis hand convenit, qui non nisi mero (quod animæ
educit instrumenta) madidi & malefani carmina scribunt quæ vivere possint.

5¹⁵ Apolline cui Cithæa vrbis ad radicem Parnasi Apollini sacra.

5¹⁶ Ode 19.
qui in Nyssa Arabiæ educatus cultusque est.

5¹⁷ De domesticis curis.

6² Aspicere

- ⁶² Affpicere, & qualis ⁶³ Rutulum cōfundat ⁶⁴ Erinnyes. ⁶⁵ Mentē concep-
 Nam si Virgilio puer, & tolerabile desit
 Hospitium, ⁶⁵ caderent omnes à crinibus hydri, ⁶⁶ Turnum Rutulo-
 70 ⁶⁶ Surda nihil ⁶⁷ gemeret graue buccina. poscimus, ut ⁶⁷ Alezio furia. 7.
⁶⁸ Nō minor ⁷⁰ antiquo ⁶⁹ Rubrenus Lappa ⁷⁰ cothurno, ⁶⁸ Aeneid.
 Cuius & ⁷¹ alueolos, & lenam ⁷² pignorat Atreus. ⁶⁹ Non potuisset
 Non habet ⁷³ infelix Numitor, quod mittat amico, ⁷⁰ fingere furias angui-
 Quintille quod donet, habet: nec defuit illi ⁷¹ bus crinitas, ut ibi-
 75 Vnde emeret multa pascendum carne leonem ⁷² dem geminos eraxit
 Iam domitum, ⁷⁴ constat leuiori bellua sumptu ⁷³ crinibus angues.
 Nimirum, & capiunt plus intestina poëtae: ⁷⁴ Non audita, & el
 Contentus fama iaceat ⁷⁵ Lucanns in hortis ⁷⁵ rauca. Catachresis.
 Marmoreis, & ⁷⁶ Sarrano, tenuique ⁷⁶ Saleio ⁷⁶ Nec adeo hor-
 80 Gloria ⁷⁷ quantalibet, quid erit, si gloria ⁷⁸ tantum est? ⁷⁷ rendum fixisset A-
 Curritur ad vocem iucundam, & carmen ⁷⁹ amicæ ⁷⁸ lectus cornu, in eo-
⁸⁰ Thebaidos, letam fecit cum Statius urbem, ⁷⁹ dem 7. Aeneid. lib.
 Promisitq; ⁸¹ diem, tanta dulcedine captos ⁸⁰ Non minori
 Afficit ille animos, tantæque libidine vulgi ⁸¹ precio & aestima-
 85 Auditur: sed cum ⁸² fregit subsellia versu, ⁸² tione.
 Esurit, intactam ⁸³ Paridi nisi vendat ⁸⁴ Aguen. ⁸³ Poeta Tragicus.
⁸⁵ Ille & ⁸⁶ militiæ multis largitur honorem, ⁸⁴ Poetis Tragicis
⁸⁷ Semestri vatum digitos circumligat auro. ⁸⁵ prisca temporis.
 Quod nō dant proceres, dabit histrio, tu ⁸⁸ Camerinos, ⁸⁶ Tabulas vel al-
 90 Et Bareas, tu nobilium magna atria curas? ⁸⁷ neolos, lanceas.
 Præfektos ⁸⁹ Pelopea facit, ⁸⁸ Philomela tribunos. ⁸⁸ Tragedia de A-
 Haud tamen inuideas vati, quem ⁹⁰ pulpita pascunt. ⁸⁹ treo, quam dum scri-
 Quis tibi ⁹¹ Mecænas? quis nunc erit aut ⁹² Proculus. ⁹⁰ bit, suppellectilem
 Aut ⁹³ Fabius? quis ⁹⁴ Cotta iterū? quis ⁹⁵ Lentulus alter? ⁹¹ pignori exponit al-
 95 Tunc par ingenio pretium: nunc utile multis ⁹² pignori accipit A-
⁹² Pallere, & ⁹³ vinum toto nescire Decembri. ⁹³ treus scenicator.
 Vester porro labor ⁹⁴ facundior historiærum ⁹⁴ Prior expos. magni
 placet.

83 Pantomimo. 84 Fab. de matre Penthei conscriptam. 85 Paris. 86 Præfe-
 cturas. 87 Dignitate equestri cuius insigne annuli aurei, quos inuenit Iulus semestres, i.e.
 æstiuos minores, hybernos maiores, ut i. Sat. v. 18. 88 Nobiles. 89 Tragedia de
 Pelopea filia Thyestæ, vel de Philomela conscripta & Paridi vendita. 90 Recitationes
 in pulpitis. 91 * Vir liberalis & magnificus. Sat. v. 108. 92 Ex studio. 93 Ab-
 stemia agere Saturnalia quæ mense celebrantur Decembri, in quibus vino & epulis maxime
 indulgetur. 94 Villor.

95 Impensæ in oleo
ad lucernam.

96 Proscissæ & an-
tæ Metaph.

97 Obiectio.

98 Actuarius siue ad-
uocatus.

99 Sed historici sunt
genus igna, &c.

1 Resp. Poeta.

2 Actiones causarum
civilium.

3 Lib. actionum quos
secum in iudicium
adfert.

4 Puxit commouit-
que alius causidicus

ac illo, vel creditor.

5 Incertum illo in-
ficiente.

6 Legum, vel pro-
bationis.

7 Debitum.

8 Pulmones, vel
fauces.

9 Contentione o-
rationis.

10 In hac lance.

11 Veste ruffata i.
rubra induti.

12 Militis vel auri-
gæ ruffatæ factionis.

13 Indices, Hemi-
stich. Quidam 13

Metamorph.

14 De euentu vel
caussa subtimidus.

15 Causam dicturus,
ut Ajax ibid.

16 Pro eo cuius li-
bertas in questio-
nem vocatur, ut Cic.
pro Archia.

17 C. Attilio Bu-
bolco Cos. vel ru-
ssico aliquo iur.

18 Iecur ira infla-
tum, vel pulmonem spiritu.

19 Victoriz signa e
pulpito tuis ædibus affigantur. erat autem
hinc pauperiem oratorum quibus etiam victoribus pro palmatis ædibus erant cenacula ad
quæ scalis ascenderent.

20 Piscium e Thyuni genere.

21 Bulbigenas, Plin. l. 19.

22 Vile ut Etruscum, non aduerso flumine ex Campania vel Græ-

23 Qui Oratoribus verba iuris & formulas subministrant.

24 Di-

25 Nos tamen pauperes aduocati.

26 Triumphalis curtus maio-

27 Equo.

28 Equestris statua.

sum in porticu.

Scriptores, petit hic plus temporis, atque ⁹⁵ olei plus:

Namque oblita modi millesima pagina surgit

Omnibus, & crescit multa damnoſa papyro.

Sic ingens rerum numerus iubet, atque operum lex. 109

Quæ tamen inde ſeges? terræ quis fructus ⁹⁶ apertæ?

⁹⁷ Quis dabit historico, quantum daret ⁹⁸ acta legenti?

⁹⁹ Sed genus ignauum, quod tecto gaudet & umbra.

¹ Dic igitur quid causidicis ² ciuilia præſtent

Officia? & magno ³ comites in fasce libelli?

Ipsi magna ſonant; ſed tunc cum creditor audit

Præcipue, vel ſi ⁴ tetigit latus acrior illo,

Qui venit ad ⁵ dubium grandi cum ⁶ codice ⁷ nomen,

Tunc immenſa caui ſpirant mendacia ⁸ folles,

⁹ Conſpuiturque ſinus. verum deprendere meſſem

Si libet, ¹⁰ hinc centum patrimonia cauſidicorum,

Parte alia ſolum ¹¹ Ruſſati pone ¹² Laceriæ.

Conſedere ¹³ duces; ſurgis tu ¹⁴ pallidus ¹⁵ Ajax

Dicturus ¹⁶ dubia pro libertate ¹⁷ Bubulco

Iudice. rumpe miſer ¹⁸ teſum iecur, ut tibi laſſo

Figantur ¹⁹ virides ſcalarum gloria palme.

Quod vocis pretium? ſiccus petafunculus, & vas

²⁰ Pelamydū, aut veteres Aphrorū ²¹ epimenida bulbi.

Aut vinum Tiberi ²² deuectum quinque lagene,

Si quater egisti. ſi contigit aureus vnus,

Inde cadunt partes in federe ²³ Pragmaticorum:

²⁴ Amylio dabitur, quantum petet: & melius ²⁵ nos

Egimus. huius enim ſtat ²⁶ curruſ abeneus, alti

Quadruges in veſtibus, atque ipſe feroci

²⁷ Bellatore ²⁸ ſedens curuatum haſtile minatur

- Eminus, & statua meditatur praelia* ²⁹ *lusca.*
Sic ³⁰ *Pedo* ³¹ *conturbat,* ³² *Maibo deficit: exitus hic est*
³³ *Tongilli, magno cum* ³⁴ *rhinocerote lauare*
¹³⁰ *Qui solet, & vexat lutulenta balnea* ³⁵ *turba,*
Perq; forum iuuenes longo premit ³⁶ *assere* ³⁷ *Medos*
Empturus pueros, argentum, ³⁸ *myrrhina, villas.*
³⁹ *Spondet enim Tyrio* ⁴⁰ *stalaria purpura flo.*
Et tamen hoc ipsis est utile. purpura ⁴¹ *vendit*
¹³⁵ *Causidicum, vendunt* ⁴² *amethystina, conuenit illis*
Et strepitu, & ⁴³ *facie maioris viuere census.*
Sed finem impense non seruat prodiga Roma.
Vt redeant ⁴⁴ *veteres, Ciceroni nemo ducentos*
Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
¹⁴⁰ *Respicit hoc primum, qui litigat, an tibi* ⁴⁵ *serui*
Octo, decem ⁴⁶ *comites, post te an sit sell.* ⁴⁷ *togati*
Ante pedes. ideo conducti ⁴⁸ *Paulus agebat*
⁴⁹ *Sardomyche, atq; ideo pluris, quam* ⁵⁰ *Cossus agebat,*
Quam ⁵¹ *Basilus. rara in tenui facundia panno.*
¹⁴⁵ *Quando licei* ⁵² *stentem Basilo producere matrem?*
Quis bene dicentem Basilum ferat? ⁵³ *accipiat te*
Gallia, vel potius ⁵⁴ *nutricula causidicorum*
Africa, si placuit mercedem imponere lingue.
Declamare doces, & ⁵⁵ *ferrea pectora* ⁵⁶ *Vecti,*
¹⁵⁰ *Cum* ⁵⁷ *perimit seuos* ⁵⁸ *classis numerosa tyrannos.*
Nam quæcunq; sedens modò legerat, hæc eadè stans
Proferet, atque ⁵⁹ *eadem* ⁶⁰ *cantabit versibus* ⁶¹ *isdem,*
Occidit miseros ⁶² *crambe repetita magistros.*
Quis ⁶³ *color, & quod sit* ⁶⁴ *cause genus, atque ubi*
⁶⁵ *summa*
¹⁵⁵ *Questio, que veniant diuersa parte* ⁶⁶ *sagitta,*

lute filij supplicentem & misericordiam mouentem, quod fecit Cicero pro Fonteio. ⁴⁸ *Dis-*
cedas hinc in Galliam vel Africam. ⁴⁹ *Litigiosa.* ⁵⁰ *O Rhetorum præceptor.* ⁵¹ *Peri-*
medos declamet, alij de Dionysio exponunt quod de rege in hoc pistrinum fuerit coniectus,
⁵² *Discipulorum.* ⁵³ *Periodis & pronuntiatione.* ⁵⁴ *Eadem identidem, ab*
eodem, iisdem inculcara non sine fastidio enecat, non secus ac ⁵⁵ *disce, & dicitur.*
⁵⁶ *Ratio.* ⁵⁷ *Deliberationum, demonstrationum aut iudicialium.* ⁵⁸ *Controuersia*
statua. ⁵⁹ *Obiectiones & argumenta aduersarij. Metaph.* ⁶⁰ *Scire*

²⁹ *Altero oculo clauso ut istum dirigat.*

³⁰ *Causidicus.*

³¹ *Decoquit & res alienum contrahit, nonis creditoribus solouit, veteribus noui ita, dum se diuitem præfert.*

³² *Gutto ex cornu Rhinocerotis, quo in balneis vtuntur diuites.*

³³ *Clientum & servorum.*

³⁴ *Sat. 3. 245.*

³⁵ *Lecticarios ex Media. Lipl. legit Marfo, ut Sat. 9. 240 grege Masorum.*

³⁶ *Vasa. Sat. 6. 155.*

³⁷ *Exponit se tanquam diuitem.*

³⁸ *Latus clauus purpureus, ita præfixis, ut studeat pro lite.*

³⁹ *Commendat & facit ut conducatur maiori precio.*

⁴⁰ *Vestimenta violacea, ab Amethysti gemma colore.*

⁴¹ *Ostenatione maioris census.*

⁴² *Oratores.*

⁴³ *Qui lecticam ferant.*

⁴⁴ *Clientes.*

⁴⁵ *Amici anteaambulones.*

⁴⁶ *Orator, causidicus.*

⁴⁷ *Anulo in quo hæc erat gemma.*

⁴⁸ *Tenui oratori prod. max in gravi causa pro vita & fa-*

⁴⁹ *Dis-*

⁵⁰ *Peri-*

⁵¹ *Discipulorum.*

⁵² *Periodis & pronuntiatione.*

⁵³ *Eadem identidem, ab*

⁵⁴ *eodem, iisdem inculcara non sine fastidio enecat, non secus ac*

⁵⁵ *disce, & dicitur.*

⁵⁶ *Ratio.*

⁵⁷ *Deliberationum, demonstrationum aut iudicialium.*

⁵⁸ *Controuersia*

⁵⁹ *Obiectiones & argumenta aduersarij. Metaph.*

⁶⁰ *Scire*

60 Inquit discipulus.

61 Resp. magister.

62 Corruptum est.

63 Asino. Vide Pers. 2. Sat. 9. v.

64 Obtundit me et res audita ad nauseam illius declamatio de Annibale de liberante an recens è Caunenſi victoria pet. urb. suadente Maharbale & illi etiam in Capitolio pollicente.

65 Redueat, cum iam posuisset castra ad certum à Roma lapidem, deterritus fulmine & tempestate per tres dies.

66 Dicit dispensator qui Rhetori discipulum iradit.

67 Pers. 3. Sat. 4. v.

68 Themate ficto de rapore de his vide Quintil. de orat. & Seneca controuers. 1. ca.

69 Nec umbratili in schola accusatione venificum accusant.

70 Thema de ingr. marito. & hoc de Medea & Iasone exponi possunt.

71 Them. de noner. ea venificij prouig. num infimulante, quem offenderat miscntem collyriū agro oculos patri.

72 Poeta itaque suadet praeceptori ut &

ipse potius se conf. at b ad veras causas ab c imaginaria hac sophistarum exercitatione, quā huiusmodi perpetiatur d xapērias & calumnia.

73 Libertatis à Rhetorica. Menaph. à gladiatoribus qui rude donati cessant. 74 Merces minima. 75 Quo symbolo ab horreis publ. frumentum petat. 76 Quantula mercede. 77 Rhetor. sophista. 78 Nobilium.

79 In minima mansa quasi diuidens & ingerens praecepta Rhetorica. 80 Theod. Gadarei rhetoris. 81 Sup. antmis. 82 Sat. 4. v. 6. 83 In porticu potius quā platea.

84 Nec luto spargitur. 85 E lapide Numidico qui ad columnas optimus est. Horat. ad 1. lib. 3. Columnas vltima recisat Africa. 86 Orienti obiecta matutinum excipiat so-

lem. 87 Sumior. 88 Coquus.

Scire volunt omnes, mercedem soluere nemo.

60 Mercedē appellas? quid enim scio? 61 culpa docentis

Scilicet arguitur, quod 62 leua in parte mamille

Nil salit 63 Arcadico iuueni, cuius mihi sexta

Quaque die miserum dirus caput 64 Annibal implet. 160

Quicquid id est, de quo deliberat, an petat urbem

A Canais, an post nimbos, & fulmina cautus

65 Circumagat madidas à tempestate cohortes.

66 Quantum vis stipulare, & protinus accipe, quid do

Vi toties illum 67 pater audiat? ast alij sex

165

Et plures uno conclamant ore sophistae,

Et veras agitant lites 68 raptore relicto,

69 Fusa venena silent, 70 malus, ingratusq; maritus,

Et 71 quae iam veteres sanant mortaria cecos.

Ergo 72 sibi dabit ipse 73 rudem, si nostra mouebunt

Consilia, & vitæ diuersum iter ingreditur,

170

Ad pugnam qui rhetorica descendit ab e umbra,

74 Summula ne pereat, qua vilis 75 tessera venit

Frumenti, quippe haec merces lautissima. tenta

76 Chrysogonus 77 quanti doceat, vel 78 Pollio quanti

79 Lautorum pueros artem 80 scindens 81 Theodori. 175

Balnea 82 sescentis, & pluris 83 porticus, in qua

Gestetur dominus, quoties pluit: anne serenum

Exspectet, spargatue luto iumenta recenti?

84 Hic potius: namq; hic munda 85 nitet ungula mule.

Parte alia longis 86 Numidarum fulta columnis

180

Surgat, & 87 argentem rapiat coenatio solem.

Quanticunque domus, veniet 88 qui fercula doctè

Componit. veniet 89 qui pulmentaria condit.

- 185 Hos inter sumptus sestertia⁸⁹ Quintiliano
 Ut multum duo sufficient: res nulla minoris
 Constabit patri, quam filius.⁹⁰ unde igitur tot
 Quintilianus habet saltus?⁹¹ exempla novorum
 Fatorum transi: ^a felix, & ^b pulcher, & ^c acer,
 190 Felix, & sapiens, & nobilis, & generosus
 Appositam nigrae⁹² lunam subtexi⁹³ alutæ:
 Felix, orator quoque maximus, & ⁹⁴ iaculator.
 Et⁹⁵ si perfrixit, cantat bene, distat enim, ⁹⁶ que
 Sidera te excipiant modo primos incipientem
 195 Edere vagitus, & adhuc⁹⁷ à matre rubentem.
 Si fortuna volet, fies de rhetore⁹⁸ consul,
 Si volet hæc eadem, fies de consule⁹⁹ rhetor.
¹ Ventidius quid enim? quid ² Tullius? an ne aliud
 Sidus, & occulti miranda potentia fati? (quàm
 200 ³ Seruis regna dabunt, captiuis fata triumphos.
 Felix⁴ ille tamen, coruo quoque rarior albo.
 Pœnituit multos vanae sterilisq; cathedræ,
 Sicut⁵ Thrasymachi probat exitus, atque⁶ Secundi
 Carinatis, & hunc inopem vidistis Athenæ,
 205 Nil præter gelidas ausæ conferre⁷ cicutas.
⁸ Dy maiorū umbris tenuem, & sine pondere terrā,
 Spirantesq; crocos, & in urna perpetuum ver,
 Qui præceptorem sancti voluere parentis
 Esse loco, metuens virgine iam grandis Achilles
 210 ⁹ Cantabat ¹⁰ patriis in montibus: & ¹¹ cui non tunc
 Eliceret risum citharædis ¹² cauda magistri.
¹³ Sed Ruffum, atq; alios cedit sua quæq; iuuentus,
¹⁴ Ruffum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.

89 Rhetori. præcep-
 tori fili.

90 Obit.

91 Respon. à fati &
 fortuna illi obiga-
 rum bona

a fortune

b corporis &

c animi.

92 Senatorum cal-
 ceis luna affixa erat,
 scilicet nota cen-
 tenarii numeri pa-
 triorum à Romulo
 institutorum.

93 Calcei ex aluta.

94 Dialecticus, so-
 phista.

95 Si quid pecca-
 tum esset, in illius ta-
 men laudem verte-
 batur, ut rancus ex
 frigore etiam bene
 cantare diceretur.

96 Quod tibi nas-
 centi sit Sijm &

αἰὲρ ὀρέσας.

97 A partu re-
 centi.

98 Vt Cicero.
 Quintiliano à oma-
 menta potius consu-
 laria quam insignia
 potestatis data, re-
 fert Aulianus ad
 Gratianum.

99 Valerius Lycini-
 anus prætorius, exul
 de senatore, Rhetor
 de oratore factus,
 Plin. ad Corn. Minu-
 tianum.

1 Ven. Ruffus è cap-
 tivo & mulione ad
 præturam, consula-
 tum & triumphum
 conscendit. Val. Max.

6. 10. A. Gel. 1. 5. 4.

2 Qui ex serua natus Tarquinio Prisco in regno Rom. successit.

3 Quintilianus, 4 Rhetoricæ professionis quam exercebant sedentes in cath. 5 Car-
 thaginensis qui propter exiguam mercedem destitit à Rhetorica quam profiteri cœpisset.

6 Atheniensis, qui Rhetoricæ professus à Caligula in exilium relegatus est, quod per exerci-
 tationem in tyrannos perorasset. 7 Vide Pers. Sat. 1. v. 2. 8 Et eundem Sat. 1. v. 27.

9 Fidibus canere didicit. 10 Thessalis. 11 Et qui tunc grandis non risu con-
 temnebat senem Centaurum, al. & quis non risisset? 12 Inferior Chironis Centauri pars.

13 Nunc à Ruffum, i. præceptorem etiam puelli sui discipuli cedunt. 14 Satrium Ruffum
 Ciceronis æmulum, qui Cic. Gallicæ cuiusdam eloquentiæ esse dixit.

Quis

15 Grammatici.
16 Rheinnij Pal.
Grammatici, de quo
Sat. 6.4.58.

17 Ex hac merce-
dula.

18 Pedagogs ali-
quid diminuit, ab-
radit.

19 Oeconomus,
dispensator.

20 Sibi aliquid pre-
cidit.

21 **Somme a-
batementis.**

22 Sup. patitur sibi
de primo precio in-
dicto aliquid detra-
hi.

23 Dum aliquid
mercedis habeas.

24 Carminator.

25 **Soffled.**
Fuligine, vel manu
confectione.

26 Horatii opus.

27 Virgilij operi.

28 Lite, coram tri-
buno gratio cui de
minoribus causis
cognoscendi & iudi-
candi ius erat.

29 O parentes.

30 Balneatoris.

31 Huiusmodi quæ-
stionibus Gramma-
ticos vexare solebat

Tib. Nero, Suet vide
& Agellium 1.4.6.

& Senec. epist. 88.

32 Nomen nutricis
Anch. de qua nihil
constat.

33 Ex A. Eneid. 10,
quam Servius Cas-
periam nominat.

34 Quia senior,
cestes. ibid.

37 Paternum in discipulos induat affectum. Quintil. 2.3.

39 Ne præpotia ducant.

40 In fine libidinis.

41 Pater.

42 Finito anno.

43 Leuem mercedem, utpote autens quinque quos pop. in ludis sce-
nicis victoribus dari postulabat ab eo qui spectacula exhibebat.

Quis gremio¹⁵ Enceladi, doctiq;¹⁶ Palemonis adfert
Quantū grammaticus meruit labor? & tamē ex hoc²¹⁵
quodcunq; est (minus est autem quā rhetoris æra)

¹⁸ Discipuli custos præmordet ¹⁸ Accenitus ipse,

¹⁹ Et qui dispensat, ²⁰ frangit sibi: ²¹ cede Palemon,
Et patere inde aliquid decrefcere, non aliter, quā

²² Institor hybernæ tegetis, niueiq; cadurci,

²³ Dum modo non pereat, mediæ quod noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat,

²⁴ Qui docet obliquo lanam deducere ferro:

Dum modo non pereat totidem olfecisse lucernas,

Quot stabant pueri, cum totus²⁵ decolor esset

²⁶ Flaccus, & hæreret nigro fuligo ²⁷ Maroni,

Rara tamen merces, quæ²⁸ cognitione tribuni

Non egeat, sed²⁹ vos sæuas imponite leges,

Ut præceptorum verborum regula constet,

Ut legat historias, autores nouerit omnes

Tanquam ungues digitosq; suos, ut fortè rogatus

Dum petit aut thermas aut³⁰ Phœbi balnea, ³¹ dicat

³² Nutricem Anchisæ, nomen patriamq; ³³ nouerit

Anchemori, dicat ³⁴ quot Acestes vixerit annos,

Quot³⁵ Sicyonius Phrygius vini donauerit ³⁶ urnas. ²³⁵

Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,

Ut si quis cera vultum facit: exigite, ut sit

Et³⁷ pater ipsius cœtus, ne turpia ludant,

Ne³⁸ faciant vicibus, non est leue tot puerorum

Obseruare³⁹ manus, oculosq; ⁴⁰ in fine trementes.

Hæc, ⁴¹ inquit, cures, & ⁴² cum se verterit annus,

Accipe ⁴³ victori populus quod postulat aurum.

³⁵ Acestes. A. Eneid. 1. Siciliæ rex.

³⁶ Quia, cadis oneratus A.

³⁷ Paternum in discipulos induat affectum. Quintil. 2.3.

³⁸ Agant &

³⁹ Ne præpotia ducant.

⁴⁰ In fine libidinis.

⁴¹ Pater.

⁴² Finito anno.

⁴³ Leuem mercedem, utpote autens quinque quos pop. in ludis sce-
nicis victoribus dari postulabat ab eo qui spectacula exhibebat.

SATY.

SATYRA VIII.

Veram nobilitatem non traducem à maioribus deriuari, verum in sua virtute sitam esse, frustra ostentari fumosas parentum imagines, si ipsi in ignauos, falsarios, ganeones, mimos, & gladiatores per omnem turpitudinem degenerarint.

- S**temata quid faciunt? quid prodest Pötice longo
Sanguine censerì, pictosq; ostendere vultus
Maiorum, & ²stantes in curribus Æmylianos,
Et ³Curios iam dimidios, ⁴nasumque minorem
⁵Coruini, & ⁴Galbam auriculis nasoque carentem?
⁵Quis fructus generis tabula iactare capaci
Coruinum, & posthac multa deducere virga
Fumosos equitum cum dictatore magistros,
Si coram Lepidis male viuitur? ⁵effigies quò
¹⁰Tot bellatorum, si luditur alea pernox?
Ante ⁶Numantinos si dormire incipis ⁷ortu
Luciferi, quo signo duces, & castra mouebant?
⁸Cur Allobrogicis & magna gaudeat ara
Natus in Herculeo ⁸Fabius lare, si cupidus, si
¹⁵Vanus, & ⁹Euganea quantumuis mollior agna?
Si ¹⁰tenerum attritus ¹¹Catinensi pumice lumbum
¹²Squallentes ¹³traducit auos, ¹⁴emptorq; veneni
¹⁵Frangenda miseram ¹⁶funestat imagine gentem?
Totalicet veteres exornent undique ¹⁷cera
²¹Atria: Nobilitas sola est atque vnica, virtus.
¹⁸Paulus, vel ¹⁹Cossus, vel ²⁰Drusus moribus esto:

¹ Gradus generis & linea: quæ ad pictas imagines tanquam rami ex stirpe discurrunt. Plin. l. 35. c. 2. Statuas triumphales Æmyl.

³ Statuas nobilium vetustate diminutas & exesas.

⁴ Statuas equitum temporis edacitate imminutas.

⁵ Tibi non verito, nec memori virtutis maiorum, cuius tibi hæc monumenta legenti memoria subiicienda erat.

⁶ Imag. clariss. maiorum quales fuerunt Æmyl. Lepidus & Scipio Æmylianus qui Numantinus & Africanus cognominatus est.

⁷ Manu.

⁸ Cur titulos Fabij Max. qui Allobro. gas deuicit vlrpet. & originem gentis suæ ab Hercule dactam gloriatur Fabius Persicus fil. cui

ob luxum à Prætoribus Urbano paternis bonis interdictum? Val. Max. 3. 5. & Senec. 4. de Benef. 30.

⁹ Veneta vel Altina. lanarum a. mollitie laudantur Alcinates oues.

¹⁰ Quales Ætnæ excoquit velenomit. est autem Catina vrb. Siciliæ ad raglabrum.

¹¹ Annis, situ. vel tristitia ob scelus nepotis.

¹² Dedecor. Polyb. *παράδειγμα*. Metaph. à noxijs per forum traductis.

¹³ Veneficus.

¹⁴ Non ponenda cum alijs. si quis a. grauis criminis conuictus esset, & statua eius frangebatur.

¹⁵ Polluit.

¹⁶ Cereæ imagines.

¹⁷ P. Æmylius.

¹⁸ Cossus.

¹⁹ Corn.

²⁰ Clau. qui ex hostiam quæ Druso

cominus trucidato nomen reportauit.

21 Mores.

22 Liciorum, i. consulum & honores præcedant mores prius & sancti.

23 Te esse.

24 Verè triumphans & nobilis.

25 De te præclaro & bene merito ciue.

26 Non minori lætitia quàm Aegyptij exultant, inuenimus, ubi inuenerint Apim bonem qui Osiridem repræsentet.

27 Gigantem, fratrem Promethei regem Mauritanie in montem conuersum.

28 Album.

29 Incuruam, gibbosam.

30 Proceram & erectam, qualis fuit Europa à Ioue tauro rapta.

31 Aut si quis canes tardos scabie depilatos & *κίχρς* dicat pardos, tigres, leones, & si quid illis ferocius nobiliusve.

32 Specie & nomine nobilis, ut Cret. Sat. 2. v. 67. & Camer. 7. v. 90. re verò ignobilis & degener.

33 Cui nobilitas per matrem ex Iulia familia pari ac Nero grada. Tacit. 3.

34 Nobilis Matrona è gente Iulia.

35 Non plebeia quæ sub dio (alii legunt *Agger*, ut sic agger Tarquinij, ubi Ple-

beie mulieres texere solebant) textit.

36 Romulida, indigena Iulia fam. oriundus, ut Avill.

37 *Resp. Ruellio Porta. Fron.*

38 Ima & proficiscuntur contra Parthos & Germ.

39 Alij ad militiam in extremis Romani imperij finibus

40 Armenia monte nascitur.

41 Præsidia posita ad coercendos, ne rebellet, Belgas illos

42 *Hollanders* nuper à Domitiano domitos.

21 Hos ante effigies maiorum pone tuorum:

Præcedant ipsas illi te consule 22 virgas.

Prima mihi debes animi bona. sanctus haberi,

Iustitiæq; tenax factis dictisque mereris?

Agnosco 23 procerem: 24 salve Getulice, seu tu

Sillanus quocunque alio de sanguine, rarus

Ciuis, & egregius patriæ contingis 25 ouanti.

Exclamare libet 26 populus quod clamat Osiri

Inuento. quis enim generosum dixerit hunc, qui

Indignus genere, & præclaro nomine tantum

Insignis? nanum cuiusdam 27 Atlanta vocamus:

Æthiopem 28 cygnum: paruum 29 extortamq; puellam,

30 Europen: 31 canibus pigris, scabiæque vetusta

Leuibus, & siccæ lambentibus ora lucernæ,

Nomen erit pardus, tigris, leo, si quid adhuc est,

Quod fremit in terris violentius. ergo cauebis,

Et metues, ne sis tu 32 Creticus, aut Camerinus.

His ego quem monui? tecum est mihi sermo 33 Rubelli

Plance, tumes alto Drusorum sanguine, tanquam

Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses,

Ut te conciperet, 34 quæ sanguine fulget Iuli,

35 Non quæ ventoso conducta sub aëre textit.

Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima nostri,

Quorum nemo queat patriam monstrare parentis:

Ast ego 36 Cecropides. 37 viuas, & originis huius

Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem

Facundum inuenies: solet hic defendere causas

Nobilis indocti. venit de plebe 38 togata

39 Qui iuris nodos, & legum ænigmata soluat.

40 Hic petit 41 Euphraten iuuenis, 42 domitiq; Bataui

36 Romulida, indigena Iulia fam. oriundus, ut Avill.

37 *Resp. Ruellio Porta. Fron.*

38 Ima & proficiscuntur contra Parthos & Germ.

39 Alij ad militiam in extremis Romani imperij finibus

40 Armenia monte nascitur.

41 Præsidia posita ad coercendos, ne rebellet, Belgas illos

42 *Hollanders* nuper à Domitiano domitos.

- Custodes aquilas, armis industrius: at tu
 Nil nisi ⁴³ Cecropides, ⁴⁴ truncoq; simillimus Hermæ,
 Nullo quippe alio vincis discrimine, quàm quòd
 55 Illi marmoreum caput est, tua viuit imago.
 Dic mihi ⁴⁵ Teucrorum proles, animalia muta
 Quis generosa putet nisi fortia? nempe volucrem
 Sic laudamus equum, ⁴⁶ facili cui plurima palma
 Feruet, & exultat ⁴⁷ rauco victoria ⁴⁸ circo.
 60 Nobilis hic quocunque venit de ⁴⁹ gramine, cuius
 Clara fuga ante alios, & ⁵⁰ primus in æquore pulvis.
⁵¹ Sed venale pecus Corithæ, posteritas &
 Hirpini, si rara iugo victoria sedit:
 Nil ibi maiorum respectus, gratia nulla
 65 ⁵² Umbrarum, ⁵³ dominos pretijs mutare iubentur
 Exiguus, ⁵⁴ tritoq; trahunt epirhedria collo
 Segnipedes, digniq; ⁵⁵ molam versare Nepotis.
 Ergo ut miremur ⁵⁶ te, ⁵⁷ non tua, primum aliquid da,
 Quod possim titulis incidere præter honores (bes.
 70 Quos illis damus, & dedimus, ⁵⁸ quibus omnia de-
⁵⁹ Hæc satis ad iuuenem, quem nobis fama superbum
 Tradit, & inflatum, plenumq; ⁶⁰ Nerone propinquo.
 Rarus enim ferme sensus communis in ⁶¹ illa
 Fortuna, sed te censeri laude tuorum
 75 Pontice noluerim, sic ut nihil ipse futura
 Laudis agas. miserum est aliorum incumbere fama,
 Ne collapsa ruant subductis ⁶² tecta ⁶³ columnis.
⁶⁴ Stratus humi palmes ⁶⁵ viduas desiderat ulmos.
 Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
 80 Integer, ambigua si quando citabere testis
 Incertæq; rei, ⁶⁶ Phalaris licet imperet, ut sis

hil laude dignum habeas. 57 Atque hæc sufficiant obiter & per digressionem dicta Ru-
 bellio. 58 Vnde potius erubescendum erat. Nero a. ipse & à Julia familia originem duxit.
 59 Nobili & ampla. Stultitiam patiuntur opes. 60 Alleg. gloria tua. 61 Meritis &
 honore maiorum. 62 Vtque vitis ad terram cadit nisi sustentetur. Ita & tu contemnere
 ac peribis amotis maiorum laudibus. vel, ut vitis sustentanda est vlmis ne humi iaceat: ita & tu
 virtute tua. 63 Quibus maritetur vitis ac iouitur. ex sympathia vitis cum ulmo. Tili
 vitis in ulmo est. Virg. 2. Eclog. 64 Tyrannus Agrigentinorum.

Falsus

43 Genere specio-
sus.

44 Mercurij statua
quæ capite quidem
marmoreæ & forma
tæ, cætera trunci ru-
des & inutile lignu.

45 O Rubelli, qui te
Iulio Cæs. Iulo &
Teucris satum ia-
stas.

46 Fad. cursum, &
veloci.

47 Propter clamo-
rem, vel sonoro.

48 Spectante & stu-
diose acclamante
populo in Circo.

49 Alij leg. Ger-
mine.

50 Pedibus pulue-
rem in Circo mo-
uens, cæteros cursu
prævertitur.

51 Equi contra et-
iam generosissima
eque Corithæ & vi-
ctore equo Hirpino
nati non estimantur,
sed venduntur si de-
generes sint & raro
curuli certamine
vincant.

52 Mortuorum ma-
iorum Hirp & Cori-
thæ. Catachrestis.

53 Vili venduntur
b. rhedariis &
c. molitoribus Ne-
pos nomen molito-
ris.

54 Tuas virtutes,
quæ in te sunt.

55 Non maiores,
qui extra te.

56 Ex quorum ho-
noribus totas pen-
des, quum per te ni-

65 AEneae, vide Persij Sat. 3. v. 39.

66 Virtutem, veritatem, honestatem, bonam conscientiam, &c.

67 Sceleris sibi conscius, vivit vivere videtur, perijt.

68 Lucrina Gaurus mons est Campaniae maritimus prope lacum Lucrinum, ubi opus fuit.

69 Vaguentarii vel luxuriosi.

70 Vnguentis pleno.

71 Expecta & expecta tibi.

72 Provincialium, sociorum Rom.

73 Reges à praefectis exhaustos & fortunis omnibus exutos.

74 Vindicta & poena.

75 Cap. Cossutianus damnatus repetundarum, quod Cilicis cui praefuerat, spoliasset.

76 Iulius Tutor ite damnatus quod eandem provinciam rapinis vexasset.

77 Et ipsorum piratarum spoliatoris.

78 Sat. 1. 47.

79 Posterior praefectus, vel avaritiam publicam.

80 Praefectus prior.

81 O provincialis.

82 Qui vendat etiam pannos tuos, ne sit quo te spoliaret novus praefectus.

83 Dum Romam navigas praefectum

accusaturus, quo etiam damnato nihil tibi ex his redit, verum in avaritiam infertur.

84 Tincta purpura è muricibus qui capiuntur circa sanarum Laconiae regionis promontorium.

85 Vestimenta tincta conchyliis in Co. inf. captis.

86 Phidias tam affabre sculptum ut vivere videretur.

87 In qua non erant pocula à Mentore celata.

88 Ex his provincialium opibus.

89 Quem Scaurus accusavit damnatumque quod Asiam proconsul spoliasset.

90 Senatu motus quod Achiam depredatus esset.

91 Qui nec sacris parcebat.

92 Siciliæ prator & prædo.

93 Quam

Falsus, & admoto dictet periuria⁶⁵ tauro,

Summum crede nefas animam præferre pudori,

Et propter vitam vivendi perdere⁶⁶ causas.

⁶⁷ Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum

⁶⁸ Gaurana, & ⁶⁹ Cosmi⁷⁰ toto mergatur abeno.

⁷¹ Expectata diu tandem provincia cum te

Rectorem accipiet, pone iræ frena modumq;

Pone & avaritiæ, miserere inopum⁷² sociorum:

⁷³ Offa vides regum vacuis exhausta medullis.

Respice quid moneant leges, quid curia mandet,

Premia quæta bonos maneat, quàm⁷⁴ fulmine iusto

Et⁷⁵ Capito, & ⁷⁶ Tutor ruerint damnante senatu

Pirate⁷⁷ Cilicum,⁷⁸ sed quid damnatio confert,

Cum⁷⁹ Pansa eripiat, quicquid tibi⁸⁰ Natta reliquit?

Praconem⁸¹ Cherippe tuis circumspice⁸² pannis,

Iamq; tace: furor est⁸³ post omnia pedere naulum.

Non idem gemitus olim, nec vulnus erat par

Damnorum socijs florentibus, & modo victis:

Plena domus tunc omnis, & ingens stabat aceruus¹⁰⁰

Numorum,⁸⁴ Spartana chlamys⁸⁵ conchyliis Coa,

Et cum⁸⁶ Parrhasij tabulis, signisq; ⁸⁷ Myronis,

⁸⁸ Phidiacum vivebat ebur, nec non⁸⁷ Polycleti

Multus ubique labor,⁸⁹ raræ sine Mentore mensæ.

⁹⁰ Inde⁹¹ Dolabella est, atque hinc⁹² Antonius, inde¹⁰⁵

⁹³ Sacrilegus⁹⁴ Verres, referebant navibus altis

Occulta spolia, & ⁹⁵ plures de pace triumphos.

Nunc socijs iuga paucæ bovm, & grex parvus

Et⁹⁶ pater armenti capto eripietur agello, (equarum

Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,

F10

- Si quis in edicula deus unicus.⁹⁷ hæc etenim sunt
 Pro summis: nam sunt hæc maxima. despicias tu
 Forsitan⁹⁸ imbelles Rhodios,⁹⁹ unctamq; Corinibum
 Despicias meritò. quid enim¹ resinata iuuentus,
 115 Cruraq; totius facient tibi lenia gentis?
 Horrida² vitanda est Hispania,³ Gallicus axis,
⁴ Illyricumq; latus parce & ⁵ messoribus illis
 Qui saturant⁶ urbem⁷ circo scenæq; vacantem.
 Quanta autem inde feres tam divæ præmia⁸ culpæ,
 120 Cum tennes nuper⁹ Marius discinxerit Aphros?
 Curandum in primis ne magna iniuria fiat (est
¹⁰ Fortibus, & miseris, tollas licet omne quod usquā
 Auri atque argenti, scutum gladiumq; relinques,
 Et iacula & galeam. spoliatis arma supersunt.
 125 ¹¹ Quod modo proposui non est sententia, verum.
 Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
 Si tibi sancta cohors¹² comitum, si nemo tribunal
¹³ Vendit¹⁴ acerse comes, si nullum in coniuge crimē,
 Nec per¹⁵ conuentus, nec cuncta per oppida curvis
 130 Vnguibus ire parat nummos raptura¹⁶ Celeno:
 Tunc licet à ¹⁷ Pico numeres genus, altaq; si te
 Nomina delectant, omnem¹⁸ Titanida pugnam
 Inter maiores ipsamq; ¹⁹ Promethea penis:
 De quocunque voles præcium tibi sumito²⁰ libro.
 135 Quod si præcipitem rapit ambitus, atque libido,
 Si frangis virgis sociorum in sanguine, si te
 Delectent hebetes lasso lictore secures:
 Incipit ipsorum contra te stare parentum
 Nobilitas,²¹ claræque facem præferre pudendis.
 140 Omne animi vitium tanto conspectius in se
 Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.
²² Quò mihi te solitum falsas signare tabellis

97 Melius conveni-
 ent iunioris vitæ.
 Rom. Iron. vel hæc
 tanq; vtrumque tenuis
 pro summis haben-
 tur a pauperibus qui-
 bus reliqua sunt hæc
 ut maxime.
 98 Molles Sat. 6. 296.
 99 Vnguentis deli-
 butam, luxuriosam.
 1 Refina levigata.
 2 Sparta & Corinthi.
 3 Non laceranda
 rapinis præfectoris.
 4 Galli & Rhedis
 pugnares, vel Gall.
 regio quæ à Roma
 ad axem Ardicum
 vergit.
 5 Illyrij, qui litus
 austrum maris A-
 driatici incolunt.
 Scythiam, Germ.
 6 Indulgentiam.
 7 Afri.
 8 Roman.
 9 Circo, sibi ludia
 & theatralibus pro-
 fus indulgentem.
 10 Spoliationis.
 11 M. Priscus, Sat. 1.
 12 V. 9.
 13 Fort. istemque
 miseris.
 14 Digressus sum
 ab instituto veræ
 nobilitatis chara-
 cteris, nec tamen
 leviter tetigi, non
 minus vera sunt quæ
 oracula quæ folijs
 inscripsit Sibylla.
 15 Amicorum &
 domesticorum.
 16 Corruptus cor-
 rumpit.
 17 Catamitus in-
 tonsus, ex ætate
 ætatis & ætatis.
 18 Regiones pro-
 vinciarum tuarum.

16 Vxor velut Harpyia. Aeneid. 3. vel avaritia tua. 17 Primo Aboriginum rege, quæ
 patre, Saturni filio. 18 Ipsos Titanas deos & xxi.
 Deucalionis patrem. 20 Scriptore, vel historia. 21 Ut turpitudine tua eo clarius
 appareat, quo illustrior est tua nobilitas. 22 Quorsum te nobilem iactas?

23 *Emphaticè & appoſire, tu ſaſſarius, ſile religioſus.*

24 Quo Santones Galliz pop. videntur.

25 Viam Flaminiam vel Latinam. Sat. 1. v. 70.

26 Nobilis quiſpiã aurigandi ſtudioſus, nomen ſc̃t. quaſi e- quorum domitor, Hippodamas.

27 Quod per radios rotarum immiſſum currum in deſcenſu ſiſtit.

28 Conſolatus.

29 Grauis Senato- ris.

30 Fasciculos ſeni.

31 Oves.

32 lumentorum & pulionum deam, ſanquam numen ma- jime ſibi veneran- dum quodque ſibi propitium velis.

33 Imagines ciui- tatem deſ.

34 Intermiſſa auri- gatione repetere po- pinas.

35 Vaguentarius, nomen ſc̃t. ex Syria & Phoenicia vnde amittuntur vaguenta & odores.

36 Indez portæ Romæ, ſic dictæ, quod per eam Veſ- paſianus & Tienſ de

Judæis triumphan- tes ingreſſi ſunt eſt a. Idumæa Syriæ pars Judææ vicina.

37 Popinaria, ta- bernaria.

38 Vini.

39 Ruſſ.

40 Sed Dam.

41 Vela popinæ, vel ſudaria variis picturis intexta.

42 Iam vir, militiæ habilis.

43 Euphrati & Oronti, i. ad prohibendos hoſtes ne incurſionibus Syriam infeſtent.

44 Ne incurſent hoſtes in hæc prouincias, vel ne deficiant Galli aut Germani horum flu. co-

cola. 45 Imperatorem.

46 An tibi opus eſt nobili viro, & Cæſar, quem mittas ad

Offia Tiberis vt ibi nauim conſcendat cum mandatis & legatione? ſi opus ſit, qu. leg. in po-

pina. 47 Sicario.

In templi²³ quæ fecit auus, ſtatua^mq; parentis

Ante triumphalem? quòd, ſi nocturnus adulter

Tempora²⁴ Santonico velas adoperta cucullo?

Præter²⁵ maiorum cineres, atque offa volucris

Carpento rapitur pinguis²⁶ Damasippus, & ipſe,

Iple ro^{am} stringit multo²⁷ ſufflamine conſul,

Nocte quidem: ſed luna videt, ſed ſidera teſtes

Intendunt oculos. finitum tempus²⁸ honoris

Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum

Sumet, & occurſum nuſquam trepidabit amiei

²⁹ Iam ſenis, ac virga prior innuet, atque ³⁰ maniplos

Soluet, & infundet iumentis hordea laſſis.

Interea dum³¹ lanat. is, toruū^mque iuuenicum

More Numæ cedit Iouis ante altaria, iurat

³² Hipponam, & ³³ facies olida ad præſepia pictas.

Sed cum peruigiles placet³⁴ inſtaurare popinas,

Obuius aſſiduo³⁵ Syrophœnix vdius amomo

Currit, ³⁶ Idumææ Syrophœnix incolæ portæ

Hospitis affectu dominum, regemque ſalutat,

Et cum venali³⁷ Cyane ſuccincta³⁸ lagœna.

Defenſor culpæ dicet mihi: fecimus & nos

Hæc iuuenes. ³⁹ eſto: deſiſti nempe, nec vltra

Fouiſti errorem. breue ſit quod turpiter audeſ.

Quædam cum prima reſecentur crimina barba,

Indulge veniam pueris. ⁴⁰ Damasippus ad illos

Thermarum calices, ⁴¹ inſcriptaq; lintea vadit

⁴² Maturus bello Armeniæ, Syriæq; tuendis (nem

⁴³ Amnibus, & ⁴⁴ Rheno, atq; Iſtro. præſtare ⁴⁵ Nero-

Securum valet hæc ætas. ⁴⁶ mitte oſtia Cæſar,

Mitte, ſed in magna legatum quære popina,

Inuenies aliquo cum ⁴⁷ percuffore iacentem

145

150

155

160

165

170

Permiſſum

- Permissum nautis, aut furibus, aut fugitiuis,
 175 Inter carnifices, & fabros, ⁴⁸ sandapilarum,
 Et ⁴⁹ resupinati cessantia tympana ⁵⁰ Galli,
 Æqua ubi libertas, communia pocula, lectus
 Non alius cuiquam, nec mensa remotior Ali.
 Quid facias talem sortitus Pontice seruum?
 180 Nempe in ⁵¹ Lucanos, aut Thusca ⁵² ergastula mittas.
 At vos, ⁵³ Troiugene vobis ignoscitis, & que
 Turpia ⁵⁴ cerdoni, ⁵⁵ Volesos, ⁵⁶ Brutosq; decebunt.
 Quid, si nunquam adeo fœdis, adeoque pudendis
 Vitmur exemplis, ut non peiora supersint?
 185 Consumptis opibus vocem Damasippe locasti
⁵⁷ Sippario, clamorū ageres ut ⁵⁸ Phasma Catulli.
⁵⁹ Laureolum ⁶⁰ Velox etiam bene Lentulus egit,
 Iudice me dignus vera cruce, nec tamen ipsi
 Ignoscas ⁶¹ populo: populi frons durior huius
 190 Qui sedet, & spectat ⁶² triscurria patriciorum,
⁶³ Planipedes audit ⁶⁴ Fabios, ridere potest qui
⁶⁵ Mamercorum alapas, quanti sua funera vendant,
 Quid refert? vendunt ⁶⁶ nullo cogente Nerone,
 Nec dubitant ⁶⁷ celsi prætoris vendere ludis.
 195 Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone,
 Quid satius? ⁶⁸ mortem sic quisquā exhorruit, ut ⁶⁹ sit
 Zelotypus Thymeles, stupidi collega ⁷⁰ Corinthi?
⁷¹ Res haud mira tamen, citharædo principe mimus
 Nobilis, hæc ultia quid erit nisi ludus? & illic
 200 Dedecus urbis habes, nec ⁷² Mirmillonis in armis,
 Nec clypeo ⁷³ Gracchum pugnante, aut ⁷⁴ falce supina.
 (Damnatur enim tales habitus, & damnatur & odit)

patidarum partes sustinent. ⁶⁵ Domitiano non cogente eos, ut fecit Nero, qui in ar-
 nam descendere iussit 400 Senatores, 600 equites, quadringentos tamen apud Sætonium sal-
 so exscriptum pro quadragenis suspicatur Lipsius. 2. Saturno. 3. vt & sexcentos &c. ⁶⁶ In
 sublimi curru sedentis vt ludos quos præbet disponat Sat. 1. v. 160. ⁶⁷ Proponatur
 ex hac parte gladiatura, ex illa scenica: vtra harum eligenda? annon illa potius subeunda vel
 si opus sit. — ⁶⁸ Gladio mori. ⁶⁹ Agat partes Latini Zel, Thymeles, i. canturica.
 de quibus 1. Sat. 36. ⁷⁰ Mimi, histrionis. ⁷¹ Ord. e nobilis tamen: mi-nus est res
 haud mira principe citharædo. i. cum Nero sit citharædos. ⁷² Vide Sat. 2. v. 193.
 73 Nobilem. ⁷⁴ Quo vitur Mirmillo & Harpe Thræce, i. gladio incuruo con fisa, vt
 Retiarus fuscina cum tridenti & reti,

48 Peretrorum
 quibus vilium per-
 sonarum & damna-
 torum corpora effi-
 rebantur.

49 Ignavi, v. c. b. n.
 50 Sacerdotis Ci-
 beles.

51 Agros Luc. in B.
 truria vbi vinetia fo-
 diat.

52 In quibus serui
 in compeditibus o-
 pus faciunt.

53 Nobiles Rom.
 qui a Troianis ori-
 ginem deducitis.

54 Vili & ignobili.
 55 Nobiles.

56 Ludis scenicis.
 est n. Sippario au-
 larum cea velum sub
 quo latent mimi.

57 Fabulam dictam
 Phasma, i. ipestrum a
 Catullo mimogra-
 pho scriptam.

58 Partem Lameoli
 qui in fabula a Ne-
 uio vel Luberio scri-
 pta cruci affigitur.
 de quo Martialis. l. i.
 epigr. 7.

59 Lentulus Velox
 nobilis.

60 Qui hæc nobi-
 lium dedecora susti-
 net: spectare non sine
 applausu.

61 Extremè scurri-
 lia.

62 Comædos pla-
 nis, i. nudis pedibus
 agentes.

63 Nobiles.

64 Nobilium qui
 parastorum plagi-

75 Retarius esse
vult (qui solus ex
gladiatoribus aperta
facie pugnat) ut
videatur & cognos-
catur.

76 Et errant, nec
adversarium irreti-
unt.

77 Spectatores.

78 Fascia, qua gale-
rus sub mento vin-
citur.

79 Derisus à specta-
toribus quod peritus
Mirmillo imperitum
nobilem superaret.

80 Sanctissimum
virum, sed humili
loco natum.

81 Genere claro,
sed vitijs iniqua-
tissimo.

82 Nec enim vnum
commiserat patrici-
dium.

83 Parricidii con-
victus cum simia,
gallinaceo, serpente
& cane, tot simul
parricidis culeo in-
situs in mare vel
proximum flu. pro-
iciebatur.

84 Orestis qui ma-
trem Clytemnestra
interfecit.

85 Orestes.

86 Agamemnonis.

87 A matre & adul-
tero Aegystho, al. in
balneo, al. dum ves-
tem indueret sine
capitio.

88 Cæde sororis
sue El. ut Nero Bri-
tannici fratris.

89 Coniugis Hermiones filiae Menelai ducis Spartani, ut Nero cæde O-

ctaviae, Antoniae, & Poppæe.

90 Ut Nero Britannico.

91 Ut Nero.

92 Qui

præfedit in Galliis & Hisp. à Nerone descinerunt & in Neronem coniuraverunt aspirante so-

nato. 93 Ieron.

94 Neapoli, & in Achaia, alijsque locis peregrinis.

95 Me-

taph. à meretrice. 96 In Isthmicis certaminibus cum citharædis certans apio corona-

bat. Nero. 97 Coronam hanc tuam ex apio.

98 Domitij atani vel patris tui.

99 Vestem longam qua indutus es, cum tragediam de Thyeste, vel Antigone filia Oedipi

ageres. 1 Taruam, qua visus representasti fabulam Menalippes à Neptuno amari, non

à personando dict. ut Gellio videtur, inquit Iul. Scal. sed quod erat

Ad Augusti statnam, vel colossium quem 120 pedum erexit Nero

Nec galea frontem abscondit. 75 mouet ecce tridentē

Postquam vibrata pendentia retia dextra

76 Nequicquam effudit, nudum ad 77 spectacula vultū 205

Erigit, & tota fugit agnoscendus arena.

Credamus tunica, de faucibus aurea cum se

Porrigat, & longo iactetur 78 spira galero.

Ergo 79 ignominiam grauiorem pertulit omni

Vulnere, cum Graccho iussus pugnare secutor. 210

Libera si dentur populo suffragia, quis tam

Perditus, ut dubitet 80 Senecam præferre 81 Neroni?

Cuius supplicio 82 non debuit una parari

83 Simia, nec serpens vnus, nec culeus vnus.

Par 84 Agamemnonide crimen, sed causa facit rem 215

Dissimilem: quippe 85 ille deis authoribus ultor

86 Patris erat 87 cæsi media inter pocula, sed nec

88 Electræ iugulo se polluit, aut 89 Spartani

Sanguine coniugij, 90 nullis aconita propinquis

Miscuit, 91 in scena nunquam cantauit Orestes, 220

92 Troica non scripsit. quid enim 93 Virginius armis

Debit ulcisci magis, aut cum 94 Vindice 95 Galba?

Quid Nero tam seua, crudæque tyrannide fecit?

96 Hæc opera, atque hæc sunt generosi principis artes,

Gaudentis sædo 97 peregrina ad pulpita saltu 225

98 Prostitui, 99 Graiæq; apium meruisse corona.

Maiorum effigies habeant 99 insignia vocis,

Ante pedes 98 Domiti longum tu pone Thyestæ

99 Syrma, vel Antigones, seu personam Menalippes,

Et de marmoreo citharam suspende 2 Colosso. 230

89 Coniugis Hermiones filiae Menelai ducis Spartani, ut Nero cæde O-

ctaviae, Antoniae, & Poppæe. 90 Ut Nero Britannico. 91 Ut Nero. 92 Qui

præfedit in Galliis & Hisp. à Nerone descinerunt & in Neronem coniuraverunt aspirante so-

nato. 93 Ieron. 94 Neapoli, & in Achaia, alijsque locis peregrinis. 95 Me-

taph. à meretrice. 96 In Isthmicis certaminibus cum citharædis certans apio corona-

bat. Nero. 97 Coronam hanc tuam ex apio. 98 Domitij atani vel patris tui.

99 Vestem longam qua indutus es, cum tragediam de Thyeste, vel Antigone filia Oedipi

ageres. 1 Taruam, qua visus representasti fabulam Menalippes à Neptuno amari, non

à personando dict. ut Gellio videtur, inquit Iul. Scal. sed quod erat

Ad Augusti statnam, vel colossium quem 120 pedum erexit Nero

Quis

- Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
 Inueniet quicquam sublimius? ³ arma tamen vos
 Nocturna, & flammis domibus, templisq; parastis,
 Ut ⁴ Braccatorum pueri, ⁵ Senonumq; minores,
 235 Ausi quod liceat ⁶ tunica punire molesta.
 Sed vigilat consul, ⁷ vexillaque vestra coercent.
 Hic ⁸ nouus Arpinas ignobilis, & modò Romæ
⁹ Municipalis eques ¹⁰ galeatum ponit ubique
 Præsidium attonitis, & ¹¹ in omni gente laborat.
 240 Tantum igitur muros intra ¹² toga contulit illi
 Nominis, & tituli, quantum non ¹³ Leucade, quantum
¹⁴ Thessaliæ campis Octauius abstulit udo
 Cædibus assiduus gladio. sed Roma parentem,
 Roma ¹⁵ patrem patriæ Cicronem libera dixit.
¹⁶ Arpinas alius Volschorum in monte solebat
 245 Poscere mercedes alieno lassus aratro,
 Nodosam post hæc ¹⁷ frangebatur vertice vitem,
 Si lentus pigra ¹⁸ muniret castra dolabra:
 Hic tamen & ¹⁹ Cimbros, & summa pericula rerum
 250 Excipit, & solus trepidantem protegit urbem.
 Atq; ideo postquã ad Cimbros, stragemq; volabant,
 Qui nunquam attigerant maiora cadauera corui,
²⁰ Nobilis ornatur lauro collega secunda.
 Plebeia ²¹ Deciorum animæ, plebeia fuerunt
 Nomina: pro totis legionibus hi tamen & pro
 255 Omnibus auxilijs, atque omni * plebe Latina
 Sufficiunt * dijs infernis, terræque parenti.
 Pluris enim Decij, quàm qui seruantur ab illis.
 ** Ancilla natus ²³ trabeam, & ²⁴ diadema Quirini

3 Hæc satis nota ex Salustio.

4 Ut olim Narbonenses ex Gallia Braccata, &

5 Lugdunenses qui sub Brenno Romam ceperunt & incendierunt.

6 Tunalimenti ignium illira qua obuoluti cremabantur viui, scio cum ioco, candela loco, vel, as

si quis Herculem Oeteum repræsentaret, Sat. l. v. 155.

7 Copias & conatus vestros.

8 Cicero Arpino Volschorum oppido ortus.

9 Ex municipio Arpinati adscitus eques.

10 Armatum.

11 Dum consulit reip. Rom. quæ gentium caput est.

12 Prudentia in pace.

13 Cræta pugna nauali iuxta Leucadem promontorium Epiri, qua deuncti sunt Antonius & Cleopatra.

14 Phasalie campis, ad Philippum in Thessalia, ubi deuncti sunt Brutus & Cassius.

15 Quo nomine primus eum salutauit M. Cato.

16 C. Marius Mercenarius in suo Ar-

pino arator. 17 Vitæ centurionis in Marij vertice frangebatur, Sat. l. v. 153. 18 Miles gregarius seu faber

19 Cimbros & Teutonas qui ex Dania & Germania maximò cum exercitu Romanis contententes magnum terrorem Italix incusserunt, sed à Mario deuicti præda coruis facti sunt.

20 Nobilis collega Qu. Catulus Lucatius secundo loco triumphauit cum vni Mario homini nouo victoriæ honos tribueretur, licet utriusque Cos. auspicijs res gesta sit.

21 Patris & filij qui se pro Rom. legionibus deuenerunt.

** Dijs manibus, terræque patri.

23 Vestem trabibus pannorum albis & purpureis intertextam.

24 Fasciam caput vinciebant, coronam Romuli.

25 Secutus enim
est Tarquinius Su-
perbus regum vlti-
mus.

26 Laxare conspi-
rabant.

27 Tarquinius, quos
reducere volebant.

28 Tit. & Tib filij
Iunij Bruti Coss.

29 Horatio Cocli-
te.

30 Mu. Sexuola.

31 Clælia quæ ob-
ses Porcenæ data
Tiberim tranavit
deceptis custodi-
bus.

32 Brutum & Aqi-
linum, vel. Valerium
& senatores.

33 Indicanit vindex
Cecineus Aquilio-
rum seruis.

34 Orbis filijs vel
cuius mors lugenda

esset matronis, quas à tyrannorum impudicorum vi, indicio suo lib. rarat.

Bruti & Aquili cum alijs coniuratis.

35 Virgis cesos, coniolatus ille primus imperium

liberum primum securi percussit.

36 Græcorum deformissimus animo & corpore.

37 A Vulcano fabricatis.

40 Ad quod (Romuli instituto ut impe-
rium augetur) vndeque confugere scelerati.

41 Latro, sicarius, homicida, &c. qui ad a-
sylum hoc confugit.

Et fasces meruit regum²⁵ ultimus ille bonorum. 260
Prodita²⁶ laxabant portarum claustra²⁷ tyrannis
Exulibus²⁸ iuuenes ipsius consulis, & quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Quod miraretur cum²⁹ Coclite³⁰ Mutius, &³¹ que
Imperij fines Tiberinum virgo notauit. 265
Occulta ad³² patres produxit crimina³³ seruis
34 Matronis lugendus: at³⁵ illos³⁶ verbera iustis
Afficiunt poenis, &³⁶ legum prima securis.
Malo pater tibi sit³⁷ Therstes, dummodo tu sis
38 Æacidae similis, 39 Vulcaniaq; arma capeffas, 270
Quam te Therstæ similem producat Achilles.
Et tamen ut longè repetas, longeq; reuoluas
Nomen: ab infami gentem deducis⁴⁰ asylo.
Maiorum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut⁴¹ illud, quod dicere nolo. 275

SATYRA IX.

Obscenam Cinædorum & Pathicorum turpitudinem
acriter at nimis apertè insectatur.

1 Dramatica hæc
satyra: P. poetam,
N. Næuolum deno-
tat.

2 Marfyas Phrygius
Apollinem in certa-
men musices prouo-
care ausus ab eo vi-
ctus, & excoriatus
est.

3 Tristi qualem ha-
bebat Ranola cum

deprehenderetur meretricis Rhodopes ing. lingens.

4 Quidni tristis sit & poenam ex-
palleat, quando etiam seruis colaphum incutimus lambentibus dolciaria?

5 Cr. Pollio

6 Soluere pollicitos,

PSceve velim, quare toties mihi Næuole tristis
Occurras fronte obducta, ceu² Marfyas victus!
Quid tibi cum³ vultu, qualem deprensus habebat
Ranola, dum Rhodopes vda terit inguina barba?
4 Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruis. 5
Non erat hac facie miserabilior⁵ Crepereius
Pollio, qui triplicem usuram⁶ præstare paratus

Circiat,

- Circuit, & ⁷ fatuos non inuenit, unde repente
Tot rugæ? certè modico contentus ⁸ agebas
¹⁰ Vernam equitem, ⁹ conuiua ioco mordente facetus,
Et salibus uehemens ¹⁰ intra pomœria natis.
Omnia nunc contrà, vultus grauis, horrida ¹¹ sicca
Sylua comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
Præstabat calidi circumlita fascia ¹² visci,
¹⁵ Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura.
Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
Torret ¹³ quarta dies, olimq; domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas & gaudia, sumit utrunque
²⁰ ¹⁴ Inde habitum facies. igitur flexisse videris
Propositum, & vitæ contrarius ire priori.
Nuper enim (¹⁵ ut repeto) ¹⁶ sanū Isidis, & ¹⁷ Gany-
Pacis, & ¹⁸ aduete secreta palatia matris, (mede
Et ¹⁹ Cererem (nam quo non prostat fœmina templo?)
²⁵ Notior ²⁰ Ausidio mœchus celebrare solebas,
(Quod taceo) atque ipsos etiam ²¹ inclinare maritos.
N. Vtile & hoc multis vitæ genus, at mihi nullum
Inde operæ pretium, ²² pingues aliquando lacernis
Munimenta togæ duri, crassiq; coloris,
³⁰ Et male percussas textoris pectine Galli
Accipimus, tenue argentum, ²³ venæq; secunde.
²⁴ Fata regunt homines, fatum est in partibus illis
Quis sinus abscondit. nam si tibi sidera cessant,
Nil faciet longi mensura incognita nerui:
³⁵ Quamuis te nudum ²⁵ spumanti ²⁶ Virro labello
Viderit, & blandæ assidue, denseq; ²⁷ tabellæ
Sollicitent, ²⁸ ἡ δὲ γὰρ γλυκὶ αὐτὰρ αἰναιδὺν.
²⁹ Quod tamen ulterius monstrū, quā mollis auarus?
³⁰ Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.

- ⁷ Qui illi pecuniam credat non red. ita.
⁸ Vernæ cum esset equitum opes æquabas animo, cultu, nitore.
⁹ Eratque conv. fac. i. mor.
¹⁰ Urbanis, Pomœria n. sunt loca post vel pope mœnia quæ nec habitari nec arari fas erat.
¹¹ Non delib. & vnguento splendentis.
¹² Philothri è resina & cera pilos euellentis.
¹³ Quartana & iam familiaris febris.
¹⁴ Ex animo.
¹⁵ Ut memoria repeto.
¹⁶ Sat. 6. v. 488.
¹⁷ Statuam Gany-medis à Vespasiano erectam in templo pacis.
¹⁸ Cibeles matris deū è Phrygia aduectæ templum quod in palatio est.
¹⁹ Et ipsum castræ Cereris templum.
²⁰ Mœcho insigni.
²¹ Ad turpe ministerium.
²² Vsu immundos, vel, crassioris è Gallia lanæ & sili, unde addit percussos textoris pectine Galli.
²³ Mart. 4. Sequaxia pinguem sexticis alumnæ. & me pinguis Gallia vestis.
²⁴ Minus purum, mixtum.
²⁵ Etiam c. t. x. i. q.

cinædus iste scarabeus. ²⁵ Præ libidine & desiderio saliu fluente. ²⁶ Dines Pothicus.
²⁷ Literæ missæ. ²⁸ Sup. optet. i. expedit, ut cinædus sit moribus dolicis. alij legunt
αὐτὸς γὰρ ἐφέλαται αὐτὰρ αἰναιδὺς. i. ipse cinædus attrahit vel pellicit ad se vinum
²⁹ Auarus est, quod etiam molliu deterius monstrum est. ³⁰ Verba Virronis ad Drancium.

31 Inquit Drancus.
32 Et hoc Virronis
sum.

33 Quas tibi do-
naui.

34 Tui an exquent
sumptus meos.

35 Resp. Drancus,
iracundus, obscen-
us, impius. Et hic
quidem locus ex eo-
rum numero est prop-
ter quorum insolentiam
toto Iuvenalis
opere abstinere bo-
num virum iubet
Jul. & Scal. 3. Poetic.
9.

36 Qui rapiaris ad
ministerium cyathi
Iouis tanquam Ga-
nymedes.

37 Ecquid speran-
tum clientibus ve-
stris si nihil donetis
libidinis vestrae &
voluptatum mini-
stris?

38 En pulchrum &
delicatum Gany-
medes.

39 Ne sole scilicet
fuscetur instar Co-
nopae, quae sole in
arceat. His signaculis
dicitur Quasol.
Ital. Cape letto.

40 Vasa vel sphae-
ras & armillas e
saccino.

41 Calend. Mart.
quibus natalis Ve-
neris celebratur
& matronalia, ubi
mulieribus à mari-
tis & amatoibus
mittebantur mu-
nera.

42 Salax vir.

43 In Apulia.

non minus uberrae

rituro simile adeoque

48 Cauernosus.

49 Pice obturac i. recondit.

50 Duraturo atque diu vigorem & ani-

quam mihi praeiolum cum puero, matre sua & catello collusore

hoc deficiente ego prorsus destitui tanquam Polyphemus unico ab Ulyssae effosso oculo.

56 Nudis.

31 Computat, & cœnet, 32 ponatur calculus, adsint,
Cum tabula pueri, numera sestertia quinque

Omnibus in 35 rebus, numerentur deinde 44 labores,

35 An facile & primum est agere intra viscera penè
Legitimum, atque illic hesternæ occurrere cœnae?

Seruius erit minus ille miser, qui foderit agrum,

Quàm dominum. sed tu sanè tener, & puerum te,
Et pulchrum, & 35 dignum cyatho, cœloq; putabas.

37 Vos humili affecle, vos indulgebitis unquam
Cultori, iam nec morbo donare parati?

38 En cui tu viride 39 umbellam, cui 40 succina mittas

Grandia, natalis quoties redit, aut 41 madidum ver

Incipit, & strata positus, longaq; cathedra

Munera foemineis tractus secreta 41 calendis.

Dic 42 passer, cui tot montes, tot prœdia seruis

43 Appula, 44 tot miluos intra tua pascua lassos?

Te 45 Trifolinus ager fecundis vitibus implet,

46 Suspectumq; iugum Cumis, & 47 Gaurus 48 inanis.

Nam quis plura 49 linit 50 victuro dolia musto?

51 Quantum erat 52 exhausti lumbos donare clientis

Iugeribus paucis? 53 melius ne hic rusticus infans

Cum matre, & casulis, & cum lusore catello

Cymbala pulsantis legatum fiet amici?

Improbus es, cum poscis, 54 ait, sed pensio clamat,

Posce, sed appellat 55 puer unicus, ut Polyphemi

Luta acies, per quam solers euasit Ulysses.

Alter emendus erit, namq; hic non sufficit, ambo

Pascendi. quid agam bruma spirante? quid oro?

Quid dicam? 56 scapulis seruorum mense Decembri,

Et 56 pedibus? durate, atque 57 expectate cicadas?

44 Latifundia quibus transuolandis milui defatigantur. Perf. 3. quantum

45 In Campania. 46 Misenum promontorium Cumis imminens

47 Mons Campaniae non procul à Baiis.

48 Duraturo atque diu vigorem & ani-

quam mihi praeiolum cum puero, matre sua & catello collusore

hoc deficiente ego prorsus destitui tanquam Polyphemus unico ab Ulyssae effosso oculo.

56 Nudis. 57 An iubebo expectare astatem?

Verum

- Verum ut dissimules, ut mittas ⁵⁸ cetera, quanto
 70 ⁵⁹ Metiris pretio, quod ni tibi deditus essem,
 Deuotusq; cliens, uxor tua uirgo maneret?
 Scis certe quibus ista modis, quam sepe rogâris,
 Et quæ pollicitus, fugientem sepe ⁶⁰ puellam
 75 Amplexu rapui, ⁶¹ tabulas quoque ruperat, & iam
⁶² Signabat, tota uix ⁶³ hac ego nocte redemi
 Te plorante foris, testis mihi lectulus, & tu,
 Ad quem peruenit lecti sonus, & dominæ vox.
 Instabile, ac diuini ceptum, & iam penè solutum
 80 Coniugium in multis domibus seruauit adulter.
⁶⁴ Quo te circūagas? ⁶⁵ quæ prima, aut ultima ponas?
 Nullum ergo meritum est ingratis ac perfide nullū,
 Quod tibi filiulus, uel filia nascitur ex me?
⁶⁶ Tollis enim, & ⁶⁷ libris actorum spargere gaudes
 85 Argumenta uiri. ⁶⁸ foribus suspende coronas
 Iam pater es, dedimus quod ⁶⁹ famæ opponere possis.
 Iura parentis habes, ⁷⁰ propter me scriberis hæres,
 Legatum omne capis, nec non & dulce ⁷¹ caducum.
⁷² Commoda præterea iunguntur multa caducis:
 Si numerum, si tres impleuero. P. iusta doloris
 90 Ne uole causa tui: contra tamen ille quid affert?
 N. Negligit, atque alium bipedem sibi querit ⁷³ asellū
 Hæc soli commissa tibi celare memento,
 Et tacitus nostras intra te fige querelas.
 Nam res mortifera est inimicus ⁷⁴ purpura leuis.
 95 ⁷⁵ Qui modo secretum commiserat, ardet, & odit,
 Tanquam prodiderim quicquid scio, sumere ferrum,
 Fuste ⁷⁶ aperire caput, ⁷⁷ candelam apponere ualuis
 Non dubitat, nec contemnas, aut despicias, quod
 His ⁷⁸ opibus nunquam cara est ⁷⁹ annona ueneni.
 100 Ergo occulta te ges, ut ⁸⁰ curia Martis Athenis.

caudatum & simplicem quem itidem decipiat. ⁷⁴ Dropace leuigatus & mollis. ⁷⁵ Sat. 1. v. 112. ⁷⁶ Cominuere. ⁷⁷ AEdes incendere. Sat. 1. v. 146. ⁷⁸ Opulentis. ⁷⁹ Emptio, copia, impensa. ⁸⁰ Areopagitæ qui tacentes indicabant per characteres & literas. Pers. 4. nigrum scis ponere Theta. dicitur Areopagus ab αἶψα, Mars, & πᾶσι, saxum, collis. hæc n. a Neptuno Mars homicidij accusatus coram duodecim dijs, sex sententijs absolutus est.

- ⁵⁸ Officia mea in te.
⁵⁹ Aestimare.
⁶⁰ Vxorē tuam.
⁶¹ Nuptiales in quibus uerba solennia fuerant, liberum proceadendum gratia, uxorem duci. Brissou de formul.
⁶² Alteri viro nuptura.
⁶³ Huius noctis labor.
⁶⁴ Quod te vertat, ad quod subterfugium?
⁶⁵ Ad excusationem: sic Dido quibus anteferant AEnid 4.
⁶⁶ Educas.
⁶⁷ In quibus natos sibi liberos profecti parentes eorum nomina scribebant, notato die & consule. Brissou antiq. r. l. 5. c.
⁶⁸ In signum perierij.
⁶⁹ Impotentie & mollitiei infamie.
⁷⁰ Sæpe a legata concipiebantur his uerbis. Quamque liberos habuerit.
⁷¹ Cuius nisi liberos habeat, lege Papia, decima pars in fiscum cadit, & dicitur caduca.
⁷² Circueat.
⁷³ Qui tres liberos susceperat, à tutela excusabatur. in sacris supendis prior erat: testieram trimenti triplicem accipiebat, &c.
⁷⁴ Draucum bene

87 O ruffice & infulse, *Hemistich. Virg.*
 88 Ne exaudiāt ali, *Hypall.* galli cantum secundum.
 89 Qui pensa librat, vel, qui libros ex-scribit.
 90 Vide Sat. 3, v. 119 & Sat. 1, v. 136.
 91 Baltheorum verba & lora quibus cāsi sunt.
 92 Audire nol.
 93 Secretis domini sui repleat, fatiget, enecet.
 94 Ut taceant, supra n. dixerat, & sacras nostras inu. a te fige querelas.
 95 Fortiui, itaque dulcissimi.
 96 Pro salute pop. Rom. sacra faciens honz. Dez, in cuius sacris largiter potarunt mulieres. Sat. 6. ver. 313.
 97 Mullex vinolēta.
 98 Dominus tamen malus cum sit, & sibi male conscius, est ferus deterior illis quorum vitas aut pane suo.
 99 Hac vrbe in septem collibus posita.
 100 Romam.
 101 Terra.
 102 Mari.
 103 Molles, & os. *Virg.* *Hemistichium poet.* Calui quo Pom. prium taxauit, Digito caput uno scalpit, quid credas hunc fieri velle? virū.
 104 Salacibus & ad Venērem stimulantibus herbis vescere.
 105 Præcepta de Venere excitanda.
 106 Iubet me satum & Parca mea contentū esse tenui ex opera mea viciā.

P⁸¹ O Corydon Corydon, *secretum diuitis vllum*
Esse putas? serui ut taceant, iumenta loquentur,
Et canis, & postes, & marmora: claude fenestras,
Vela tegant rimas, iunge ostia, tollito lumen 105
*E medio,*⁸² *clament omnes, prope nemo recumbat:*
*Quod tamen ad*⁸³ *cantum galli facit ille secundi,*
Proximus ante diem caupo sciet, audiet & quæ
*Finxerunt pariter*⁸⁴ *librarius, archimagiri*
⁸⁵ *Carptores: quod enim dubitant componere crimē* 110
In dominos? quoties rumoribus ulciscuntur
⁸⁶ *Balthea? nec deerit qui te per compita querat*
⁸⁷ *Nolentem, & miseram vinosus*⁸⁸ *inebriet aurem.*
*Illos ergo*⁸⁹ *roges quicquid paulò antè petebas*
A nobis, taceant illi, sed prodere malunt 115
*Arcanum, quàm*⁹⁰ *subrepti potare Falerni*
⁹¹ *Pro populo faciens quantum*⁹² *Laufella bibebat.*
Viuentum rectè cū propter plurima, tum his
Præcipuè causis, ut linguas mancipiorum
Contemnas: nam lingua mali pars pessima serui. 120
⁹³ *Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis*
Quorum animas & farre suo custodit, & ære:
N. Idcirco ut possim linguam contemnere serui,
Vtile consilium modo, sed commune dedisti:
Nunc mihi quid suades post damnum tēporis, & spes 125
Deceptas? festinat enim decurrere velox
Flosculus angustæ miseræque breuissima vitæ
Portio, dum bibimus, dum sarta, unguenta, puellas
Poscimus, obrepit non intellecta senectus.
 P. Ne trepida: nunquam pathicus tibi deerit amicus¹³⁰
*Stantibus & saluis*⁹⁴ *his collibus, undique ad*⁹⁵ *illos*
*Conueniunt &*⁹⁶ *carpentis, &*⁹⁷ *nauibus omnes,*
⁹⁸ *Qui digito scalpunt uno caput: altera maior*
*Spes superest, tu tantum*⁹⁹ *erucis imprime dentem.*
*N. Hæc*¹ *exempla para felicibus, at*² *mea Cloto* 135
*Et*³ *Lachesis gaudent, si pascitur inguine venter.*

- O parui, nostriq; lares, quos ture minuto,
 Aut farre, & tenui soleo² exornare corona,
 Quando ego figam aliquid, quo sit mihi tuta senectus
- 140⁴ A tegete, & baculo? viginti millia fœnus
 Pignoribus positis, argenti vascula puri,
 Sed quæ⁵ Fabricius censor notet, &⁶ duo fortes
 De grege Mæstorum, qui me ceruice locata
 Securum iubeant clamoso insistere circo.
- 145 Sit mihi præterea curuus cælator, & alter
 Qui multis facies pingat cito, sufficient hæc.
⁷ Quando ego pauper ero, votum miserabile, nec spes
 His saltem, nam cum pro me fortuna rogatur,
 Affigit ceras⁸ illa de naue petitas,
- 150 Quæ Siculos cantus effugit remige surdo.

peritas mihi à fato est.

8. Vlysis, qui à Circe admonitus ne pateretur se allici Sirenum
 iuxta Siciliam habitantium cantu, socijs cera aures obturanit, & se ad malum navis alligari
 iussit, atque ita prætervexus est.

3. Alij legunt, Exor-
 rare. i. coronatus flo-
 ribus precari soleo.

4. Sat. 5. v. 8. i. à
 mendicando.

5. Quæ censura no-
 tam increantur. Fa-
 bricius, n. Tuscinius
 & Q. A. Enilius Pa-
 pus Censores, P.
 Cornelium Rostri-
 num duobus con-
 sularibus & Disa-
 tura functum mone-
 runt Senatu quod
 haberet decem pon-
 do argentea vasa.
 A Gel. 4. lib. & Val.
 Max. 2. 4.

6. Servi leſicarij à
 Mæſia regione Pan-
 noniæ finitima.

7. Quoniam pau-

SATYRA X.

Pulcherrimæ huius Satyræ argumentum sumptum est
 ex Platonis Alcibiade secundo. Videtur etiam an-
 te oculos habuisse Persij secundam Satyræ,
 & illud Socratis de Votis, referente Val: Maximo in
 2. cap. 7. lib. Est n. absolutissima huius Sat. Propositio.
 In qua Poeta docet vota mortalium propè execra-
 tiones esse, qui diuitias, honores, eloquentiam, glo-
 riam bellicam, longam vitam, pulcritudinem à dijs
 precantur, quæ tamen plerumq; votorum compo-
 res pessundent. Verum petendam esse bonam men-
 tem, cætera Deo permittenda qui nouit quid cuique
 conueniat.

- O Mnibus in terris, quæ sunt à¹ Gadibus vsq;
 Auroræ et² Gangem, pauci dignoscere possunt
 Vera bona, atque illis multum³ diuersa, remota
 Erroris nebula: quid enim ratione timemus,
⁵ Aut cupimus? ⁴ quid tam dextro pede concipis, ut te
- ⁴ Quid tam prospero auspicio voues & precaris: dextra n. numina fauere credebantur.

1. Inſin mari Ag-
 lantico prope Hiſ-
 pania n. ab Occiden-
 te. Cadiz.

2. Flon. max. qui ori-
 entalem Indiam ſe-
 cat. Ad Orientem.

3. Mala.

Cona-

5 Dominis, vt Nep-
aus exauditis Theſci
votis de Hippolyto.
vide verſ. 32 ſ. ſeq.

6 Præſentes &
prompti nimis.
7 Pace.

8 Iſtra verſ. 114.
9 Vt Milo Croto-
nienſis, de quo A.
Gel. 1.4. 16.

10 Quæ longe max.
11 Quibus Nero
Imper. vndique oc-
caſione quæſita inſi-
diabatur diuitum o-
pibus.

12 Caſſium Longi-
num, l. C. cum inter-
ſci inſiſit Nero non
alio inieſto crimine
quàm quòd Caſſij v-
nias è Caſaris per-
cuſſoribus ſtatim
reſeruiſſet.

13 Seneca vir ſan-
ctiſſimus quo præ-
ceptore ipſe Nero
uſus fuerat, crimina-
tionibus Feſti Ruſſi
& Tigellini tanquàm
hortis, villis, opibus
ipſum principem
tranſcenderet, Piſo-
nianæ denique con-
ſurationis accuſatus,
(cum re vera diuitiæ
eſſent in cauſa) Ne-
ronis inſu, incuſis ſi-
bi venis obijt. Ta-
cit. 1.4.

14 Proximam ne-
cem Plantij Laterani-
cos, deſignati Nero
adiungit adeo pro-
perè, &c. Tac. 1.5.

15 Militum, percuſ-
ſorum.

16 Pauperum inquilinorum in coenaculis conductis quæ ſumma tabulata ſunt, vt dictum
Sat. 2. v. 199.

17 Percuſſor. 18 Et illius quidem non carlati. Turneb. 29. 1. 18 La-
tronis. 19 In quo arcas habuerunt ſenatores, in quibus pecunias tutius disponebant. vi-
de Sat. 1. v. 260.

20 Sat. 5. v. 43. & 34. 21 Flammei erit coloris in auratis pocu-
lis, vt, ard. veneno. 22 Democritus qui ſemper ridebat ineptias hominum. 23 He-
raclitus qui miſerias hominum continenter flebat.

24 In promptu quidem eſt ridere,
ſed mirum vnde ſuppeteret Heraclito tanta lacrymarum copia! 25 In Abdera, aliſque
Hæcæis urbibus, vt in Roma, 26 De his ſoyra.

Conatus non præniteat, votiſq; peracti?

Euertere domos totas optantibus⁵ ipſis

Dij⁶ faciles, nocitura⁷ togæ, nocitura petuntur

Militiæ, & torrens dicendi copia, multis

Et⁸ ſua mortifera eſt faciundia, viribus⁹ ille

Conſiſus perijt, admirandiſq; lacertis.

Sed plures nimia congeſta pecunia cura

Strangulat, & cuncta exuperans patrimonia cenſus,

Quanto delphinis balena¹⁰ Britannica maior.

Temporibus¹¹ diris igitur, inſuſuq; Neronis

Longinum, & magnos¹² Senecæ prædiuitis hortos

Clauſit, & egregias¹³ Lateranorum obſidet ædes

Tota cohors. rarus venit in¹⁴ coenacula¹⁵ miles.

Pauca licet portes argenti vaſcula¹⁶ puri,

Nocte iter ingreſſus¹⁷ gladium, contumq; timebis,

Et motæ ad tūnam trepidabis arundinis umbram.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Prima ferè vota, & cunctis notiſſima templis,

Diuitiæ vt creſcant, vt opes, vt maxima toto

Noſtra ſit arca¹⁸ foro. ſed nulla aconita bibuntur

Ficilibus: tunc illa time, cū pocula ſumes

Gemmata, & lato¹⁹ ſetinum²⁰ ardebit in auro.

Iam ne igitur laudas, quòd de ſapientibus²¹ alter

Ridebat, quoties à limine mouerat vnum

Protuleratq; pedem: flebat contrarius²² alter?

Sed facilis cuius rigidi cenſura cachinni.

Mirandum eſt vnde ille oculis ſuffecerit humor.

Perpetuo riſu pulmonem agitare ſolebat

Democritus, quanquam non eſſet²³ urbibus illis

Prætecta, & trabæ, faſces, lectica, tribunal.

Quid

Quid si vidisset prætorem²⁷ in curribus altis
 Extantem, & medio²⁷ sublimem in pulvere circi
 In²⁸ tunica Iouis, & pictæ²⁹ sarrana ferentem
 Ex humeris³⁰ aulæa togæ, magnæq; coronæ
 40 Tantum orbem, quanto cervix³¹ non sufficit ulla?
 Quippe tenet sudans hanc³² publicus, &³³ sibi consul
 Ne placeat, curru servus portatur eodem.
 Da nunc &³⁴ volucrem, sceptro quæ surgit eburno,
 Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
 45 Agminis³⁵ officia, &³⁶ niueos ad frena Quirites,
 Defossa in oculis quos sportula fecit amicos,
 37 Tunc quoque materiam risus inuenit ad omnes
 Occursus hominum, cuius prudentia monstrat
 Summos posse viros, & magna exempla daturus
 50 38 Veruecum in patria³⁹ crassoq; sub aëre nasci.
 Ridebat curas, necnon & gaudia vulgi,
 Interdum & lacrymas, cum Fortune ipse minaci,
 Mandaret⁴⁰ laqueum, * mediumq; ostenderet unguē.
 Ergo supervacua, aut perniciofa petuntur,
 55 Propter quæ fas est⁴¹ genua incerare deorum.
 Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ
 Inuidiæ, mergit longa atque insignis honorum
 42 Pagina, descendunt statuae, 43 restemq; sequuntur.
 Ipsas deinde⁴⁴ rotas bigarum impacta securis
 60 Cedit, & immeritis franguntur crura caballis,
 Iam stridunt⁴⁵ ignes, iam folliibus atque caminis
 Ardet⁴⁶ adoratum populo caput, &⁴⁷ crepat ingens
 48 Seianus, deinde ex facie toto orbe⁴⁹ secunda
 Fiunt vrceoli, pelues, sartago, patelle.

27 Sublimem in
 curru ludos Circens
 ses agentem, Sat. 3,
 194.

28 Triumphali ve-
 ste, quam triumphā-
 tes & Iouis templo
 sumptam induce-
 bant.

29 Tyria, Syris eni-
 Tyrus dicta est que
 prius Sarras à pileo
 70, cuius succo

purpura tinge-
 tur, maximusque ibi
 horum piscatus.

30 Toga lata & am-
 pla instar aulæorum
 & uibus anularum pa-
 riores teguntur.

31 Sup. ferendo.

32 Servus seu minist-
 ster pub. qui coro-
 nam sustentet.

33 Triumphanti &
 tergo servus desitit
 solebat, qui in medio
 triumphu acclama-
 tione interclamarer.
 Respice post te: Ho-
 mines iussu membra-
 to.

34 Aquilam ebur-
 nei Sceptri vertici
 inserit pram.

35 Amicos, seruos,
 ministros.

36 Clientes, cines
 albis togis indutos
 circa curram.

37 Etiam suorum
 pore.

38 Abdarâ Deme-
 criti patriâ, in Thra-
 cia ubi barbari sunt
 & rudes instar ver-
 uecum.

39 Qui pingues & hebetes reddit, ut tenuis contra ingeniosos.
 40 In suum ipsius For-
 tunæ suspendium. * Infamem digitum, Pers. 2.5.

illinere, inquit Turneb. 30. 15. Sed concepta vota & in charta conscripta deorum genibus cere
 obliquata figere. idem 1. 17.

41 Aenea quæ Imaginibus affixa honorum gradus conti-
 nebat. 42 Reste deiiciuntur & in Scalas Gemomas trahuntur. Restem a laqueo-
 que stanebat.

43 Reste deiiciuntur & in Scalas Gemomas trahuntur. Restem a laqueo-
 que stanebat. 44 Scatuis altioribus iniicere easque detrachere moris fuisse meminit Lipsius in Sen. O. 8. an.

45 Scatuis altioribus iniicere easque detrachere moris fuisse meminit Lipsius in Sen. O. 8. an. 46 Scatuis altioribus iniicere easque detrachere moris fuisse meminit Lipsius in Sen. O. 8. an.

47 Scatuis altioribus iniicere easque detrachere moris fuisse meminit Lipsius in Sen. O. 8. an. 48 Scatuis altioribus iniicere easque detrachere moris fuisse meminit Lipsius in Sen. O. 8. an.

49 Scatuis altioribus iniicere easque detrachere moris fuisse meminit Lipsius in Sen. O. 8. an. 50 Scatuis altioribus iniicere easque detrachere moris fuisse meminit Lipsius in Sen. O. 8. an.

50 Pone

5 Dominis, vt Nep-
tus exauditis Thefei
votis de Hippolyto.
vide vers. 32 & seq.

6 Præfentes &
prompti nimis.
7 Pace.

8 Infra vers. 114.

9 Vt Milo Croto-
nides, de quo A.
Gel. 14. 16.

10 Quæ longe max.

11 Quibus Nero
Imper. vndique oc-
casione quæfita in-
diabatur diuitum o-
pibus.

12 Cassium Longi-
num, l'ctum inter-
fici iussit Nero non
alio iniecto crimine
quàm quòd Cassij v-
nias è Cæsaris per-
cussoribus statum
retinisset.

13 Seneca vir fan-
tissimus quo præ-
ceptore ipse Nero
usus fuerat, crimina-
tionibus Festi Ruffi
& Tigellini tanquàm
hortis, villis, opibus
ipsum principem
transcenderet, Piso-
nianæ denique con-
iurationis accusatus,
(cum re vera diuitiæ
essent in causa) Ne-
ronis iussu, incisis si-
bi venis obiit. Ta-
cit. 14.

15 Proximam ne-
cem Plautij Laterani-
cos, designati Nero
adiungit adeo pro-
pere, &c. Tac. 15.

16 Militum, percus-
sorum.

17 Pauperum inquilinorum in cœnaculis conductis quæ summa tabulata sunt, vt dictum
Sat. 3. v. 199.

18 Percussor. 17 Et illius quidem non carlati. Turneb. 39. 1. 18 La-
tronis.

19 In quo arcas habuerunt senatores, in quibus pecunias tutius disponebant, vt
de Sat. 1. v. 260.

20 Sat. 5. v. 41. & 34.

21 Flammei erit coloris in auratis pocu-
lis, vt, ard. veneno.

22 Democritus qui semper ridebat ineptias hominum. 23 He-
raclitus qui miseras hominum continenter flebat.

24 In promptu quidem est ridere,
sed mirum vnde suppetaret Heraclito tanta lacrymarum copia! 25 In Abdera, aliisque
Thraciæ urbibus, vt in Roma, 26 De his socrus.

Conatus non pœniteat, voti quæ, peracti?

Euertere domos totas optantibus ipsi

Dij faciles, nocitura togâ, nocitura petuntur

Militiâ, & torrens dicendi copia, multis

Et sua mortifera est facundia, viribus ille

Confusus perijt, admirandisq; lacertis.

Sed plures nimia congesta pecunia cura

Strangulat, & cuncta exuperans patrimonium census,

Quanto delphinis balena Britannica maior.

Temporibus diris igitur, iussuq; Neronis

Longinum, & magnos Senecæ prædiuitis hortos

Clausit, & egregias Lateranorum obsidet ædes

Tota cohors. rarus venit in cœnacula miles.

Pauca licet portes argenti vascula puri,

Nocte iter ingressus gladium, contumq; timebis,

Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbram.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Prima ferè vota, & cunctis notissima templis,

Diuitiæ ut crescant, ut opes, ut maxima toto

Nostra sit arca foro. sed nulla aconita bibuntur

Fictilibus: tunc illa time, cum pocula sumes

Gemmata, & lato Setinum ardebit in auro.

Iam ne igitur laudas, quod de sapientibus alter

Ridebat, quoties à limine mouerat vnum

Protuleratq; pedem: flebat contrarius alter?

Sed facilis cuius rigidi censura cachinni.

Mirandum est unde ille oculis suffecerit humor.

Perpetuo risu pulmonem agitare solebat

Democritus, quanquam non esset urbibus illis

Prætecta, & trabecæ, fascēs, lectica, tribunal.

Quid

- Quid si vidisset prætorem²⁷ in curribus altis
 Extantem, & medio²⁷ sublimem in pulvere circi
 In²⁸ tunica Iouis, & pictæ²⁹ sarrana ferentem
 Ex humeris³⁰ aulæa togæ magnæq; coronæ
 40 Tantum orbem, quanto cervix³¹ non sufficit vlla?
 Quippe tenet sudans hanc³² publicus, &³³ sibi consul
 Ne placeat, curru seruus portatur eodem.
 Da nunc &³⁴ volucrem, sceptro quæ surgit eburno,
 Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
 45 Agminis³⁵ officia, &³⁶ iuueos ad frena Quirites,
 Defossa in oculis quos sportula fecit amicos,
 37 Tunc quoque materiam risus inuenit ad omnes
 Occursus hominum, cuius prudentia monstrat
 Summos posse viros, & magna exempla daturos
 50 38 Veruecum in patria³⁹ crassoq; sub aëre nasci.
 Ridebat curas, necnon & gaudia vulgi,
 Interdum & lacrymas, cum Fortune ipse minaci,
 Mandaret⁴⁰ laqueum, * mediumq; ostenderet unguē.
 Ergo supernacua, aut perniciofa petuntur,
 55 Propter quæ fas est⁴¹ genua incerare deorum.
 Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ
 Inuidiæ, mergit longa atque insignis honorum
 42 Pagina, descendunt statuæ, 43 restemq; sequuntur.
 Ipsas deinde⁴⁴ rotas bigarum impacta securis
 60 Cedit, & immeritis franguntur crura caballis,
 Iam stridunt⁴⁵ ignes, iam folliibus atque caminis
 Ardet⁴⁶ adoratum populo caput, & 47 crepat ingens
 48 Seianus, deinde ex facie toto orbe⁴⁹ secunda
 Fiunt vrceoli, pelues, sartago, patellæ.

27 Sublimem in
 curru ludos Circens
 ses agentem, Sat. 3,
 194.

28 Triumphali ve-
 ste, quam triumphā-
 tes à Iouis templo
 sumptam iudue-
 bant.

29 Tyria, Syriæ enī
 Tyrus dicta est quæ
 prius Sarea à pisci-
 bus, cuius succo
 purpura tingeba-
 tur, maximūq; ibi
 horum piscatus.

30 Toga lara & am-
 pla instar aulæarum
 quibus aulatum pa-
 riores teguntur.

31 Sup. ferendo.

32 Seruus cum mini-
 ster pub. qui coro-
 nam sustentet.

33 Triumphanti à
 tergo seruis destitu-
 tolebat, qui in medio
 triumphī acclama-
 tione interclamarēt,
 Reffice post te: Ho-
 mines iussu memora-
 to.

34 Aquilam ebor-
 nei Sreptri vertici
 insculptam.

35 Amicos, seruos,
 ministros.

36 Clientes, cives
 albis togis indutos
 circa curram.

37 Etiam suotem-
 pore.

38 Abdarā Demo-
 criti patriā, in Thra-
 cia vbi barbari sunt
 & rudes instar ves-
 uecum.

39 Qui pingues & hebetes reddit, vt tenuis contra ingeniosos.
 40 In suum ipsius For-
 tunæ suspendium. * Infamem digitum, Pers. 2. 5.

41 Non cereis candelis oblati-
 illinere, inquit Turneb. 30. 15. Sed concepta vota & in charta conscripta deorum genibus cereis
 obsignata figere, idem 1. 17.

42 A Enca quæ imaginibus affixa honorum gradus conti-
 nebat. 43 Reste deiiciuntur & in Scalas Gemomas trahuntur. Restem a laqueosque sta-
 tuis altioribus iniicere easque detrahère moris fuisse meminit Lipsius in Sen. Octau.

44 Sta-
 tuas equestres, currus triumphales, equos gneos. 45 Quibus funduntur & liquuntur statua-
 46 Nuper in honore habitum. 47 Cum crepitu resoluuntur in igni. 48 Statua Seiani.

49 Fugerat n. collega perpetuus Imperatoris, eique secundi honores habebantur.

3° Pone

50 Ironice poeta
hæc de Seiano vel
dialogismus est Iouis
populi Seiano inul-
tantis.

51 Coronatus Ioui
Capitolino sacri-
fica.

52 Candidum, Ioni
gratum, qui eadem
tornâ Europæ pla-
uerat.

53 Ad supplicium,
Scalas Gemonias,
vel Siberiam.

54 Hæc inter se po-
pulus in horas mo-
bili.

55 Quo teste prob.
Imperat. r. insidias
sibi struxisse Seia-
num?

56 A Tiberio qui in
Capreas insulam
parvam prope Cam-
paniam, quo volup-
tatibus & libidini
liberius indolgeret,
secessit.

57 Pop. Rom. Ro-
mulo & Remo ori-
undus. *Ally habent,
Tremens.*

58 Hæc quæ sequi.
Poeta.

59 Si Thüscorum
dea patriæ & a-
lumno suo Seiano
in tantum fauisset ut
Tiberium opprime-
re valuisset, hæc ipsa
hora Seianum popu-
lus Rom. Imperato-
rem salutare paratus
fuisset.

60 Ex quo per suffragia (quæ plerumque venalia erant) non eligimus magistratus. 61 Ele-
ctionis & comitiorum quæ permittit Imperatoribus. 62 Populus qui olim eligebat pacis
& belli magistratus. 63 Victum è pane & voluptatem è ludis. 64 Alter populi intro-
ductur dialogismus. 65 Ira Imperatoris, vel, for. ad exurendos multos. 66 Vereor
ne Brutidius quem modo conveni pallentem ex male conscio animo vel metu principis quod
amicus esset Seiano, se interficiat ut Ajax. — vel, Quam timeo ne Tiberius male se à Senatu de-
fensum arguens in Senatores & ciues cæde ruat non sanius quam Ajax ille Sophocleus in pe-
des. 68 Seianum. 69 Nostri quos habemus & seruos & inimicos, ne quis eorum neget nos cal-
70 Magistratus urbanos, sellis p. curulis in Curiam vehi & ex ijs iura dare solebant magi-
stratus.

50 Pone domi ⁵¹ lauros, duc in capitolia magnum 61
52 Cretatumq; bouem, Seianus ⁵³ ducitur unco
Spectandus. gaudent omnes. ⁵⁴ quæ labra? quis illi
Vultus erat? nunquam (si quid mihi credis) amari
Hunc hominem. sed quo cecidit sub crimine? quis nã
Delator? quibus indicijs? ⁵⁵ quo teste probavit? 70
Nil horum. verbosa & grandis epistola venit
⁵⁶ A Capreis: bene habet, nil plus interrogo: sed quid
Turba ⁵⁷ Remi? sequitur fortunã, ut semper, & odit
Damnatos. ⁵⁸ idem populus, ⁵⁹ si Nurscia Thüseo
Fauisset, si oppressa foret secunda senectus 71
Principis, hæc ipsa Seianum diceret hora
Augustum. iam pridem, ⁶⁰ ex quo suffragia nulli
Vendimus, effugit ⁶¹ curas. nam ⁶² qui dabat olim
Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
Continet, atque duas tantum res anxius optat 80
⁶³ Panem, & Circenses. ⁶⁴ perituros audio multos.
Nil dubium, magna est ⁶⁵ fornacula. ⁶⁶ pallidulus mĩ
Brutidius meus ad Martis fuit obuius aram,
Quam timeo victus ne pœnas exigit Ajax,
Ut male defensus. curramus præcipites, &
Dum ⁶⁷ iacet in ripa, calcemus Cæsaris ⁶⁸ hostem:
Sed videant ⁶⁹ serui, ne quis neget, & pauidum in ius
Cervice astricta dominum trahat. hi sermones
Tunc de Seiano, secreta hæc murmura vulgi.
Vis ne salutari sicut Seianus? habere 90
Tantumdem? atque illi ⁷⁰ sellas donare curules?

- Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis angusta Caprearum in rupe sedentis
Cum⁷¹ grege Chaldaeo⁷² vis certè, peila, cohortes,*
 95 *⁷³ Egregios equites, & castra⁷⁴ domestica. quid ni
Hæc cupias? & qui nolunt occidere quenquam,
Posse volunt.⁷⁵ sed quæ præclara, & prospera tanti,
Ut rebus lætis par sit mensura malorum?*
 79 *Huius qui trahitur prætextam sumere mauis,*
 100 *An⁷⁷ Fidenarum, Gabiorumq; esse potestas?
Et⁷⁸ de mensura ius dicere, ⁷⁸ vasa minora
Frangere pannosus vacuis ædilis ⁷⁹ Vlubris?
Ergo quid optandum foret ignorasse fateris
Seianum. nam qui nimios optabat honores*
 105 *Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
Casus, & impulsæ præceps immane ruinae.
Quid⁸⁰ Crassos? quid⁸⁰ Pompeios euerit? & ⁸¹ illi,
Ad sua qui domitos deduxit ⁸² flagra Quirites?*
 110 *Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaq; numinibus vota exaudita ⁸³ malignis.
Ad⁸⁴ generum Cereris sine cæde & vulnere pauci
Descendunt reges, & ⁸⁵ sicca morte tyranni.
⁸⁶ Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis*
 115 *Incipit optare, & totis⁸⁷ Quinquatribus optat,
Quisquis adhuc uno partem colit⁸⁸ asse Minervam,
Quem sequitur custos angustæ vernula⁸⁹ capse:
Eloquio sed uterque perit orator, virunque
Largus & exundans letho dedit ingenij fons.*
 120 *Ingenio⁹⁰ manus est & ceruix cæsa. nec unquam
Sanguine caufidici maduerunt rostra⁹¹ pusilli.*

71 Mathematicis, quibus maxime colebat Thrasyllum Chalæum. Sat. 6. v. 375.

72 Vis principilatum, vel legionis præfecturam, pilum a pellicum Rom. hostile erat missile. cohors decima legionis pars.

73 Equitum domesticorum magistrum, vt Sei.

74 Prætoriana, quæ primus ad muros Urbis non procul à porta Viminali posuit Seianus.

75 Sed quæ conditio tam laeta est ac læta, quæ nihil acerbi habeat admistum?

76 Summum imperium Seiani cum periculo?

77 Municipiorum vilium magistratus.

78 Pers. Sat. 1. v. 131.

79 Deserto Volscorum oppido.

80 Patrem & filios à Caesarianis, illos à Parthis euerfos.

81 Casarem, vel etiam Syllam aut Cinnam.

82 Imperium, dictatorem perpetuum.

83 Quæ importunitate visâ mala pro bonis concedunt.

84 Plutonem Proserpinæ maritum. i. mortem.

85 Non cruenta. 86 Puer elementarius qui tenet Minervæ literis innotat, quem servus capfarius deducit ad scholam & redcit pauculos ferens libros, in festis Minervæ sapientie præfidis sibi exoptat eloquentiam Demosthenis aut Ciceronis. 87 Festis Palladi sacris, dictis à quinque diebus quibus celebrabantur, Ovid. sed Varro à Festo à quinto idus Mart.

88 Exigua mercede rudimenta acquisita. 89 Quæ libros tenet. 90 Manus & caput Cic. abscissa affigebantur rostris è quibus in Antonium dixerat. 91 Mali vel maledictis.

91 Versum hunc
Ciceronis de op-
presso Catilina in
suo consulatu, &
Quintiliano 2. l. 4. c.
& alius veratum pro-
pter obsecram Natam
92 Proverbia itera-
tam a malefactorum
irritatione vult asse-
rere Turneb. 7. 19.
93 Iam inepto
versu.

94 Orationes Cic.
in Antonium, malo
omne Philippicæ
inscriptæ ab ijs quas
in Philippum regem
habuit Demosthe-
nes.

95 Secunda Philip-
pica.

96 Demosthenem,
qui accepto nuncio
de Antipatri & Cra-
teri aduentu, ex A-
thenis in Calabriam
Thraciæ profugit
ad templum Nep-
tuni, cuius aræ cum
Archias satellites cum
abstrahere conare-
tur, Dein, veneno,
quod in calamo ha-
buit, hantio interiit.

97 Populum in the-
atro, quo orationes
recitabat.

98 Pater Demosth.
Max. regno iudicis,
qui gladios fabri-
cant.

99 Fumo, fuligine,
candenti igni.

1 Lutosi Vulcani,
i. fabri ferrarii offi-
cina, vel igne.

2 Scholam rhetoris, Iliæ. 3 Monumentis tunc tunc è χείρας νεοτῆς,
quo a loco hostes fusi se in fugam conuertunt, in tumulo stipitibus affixa erigebantur spolia.

4 Ornamenta navium victoriæ navalis monimenta. 5 Triumphant, è lapide
in altum extracto in quo incidebatur pugna.

6 Tropea, quæ summa credunt bona
scribendi. 7 Ex hac ambitione & bellica laudis gloria. 8 Cladibus & bellis civilibus. 9 In-
ficus, quæ ex muris erumpens saxa discent. Perf. Sat. 1. v. 35.

10 Saxeis sepulchris in quibus urnæ & cineres conduntur. 11 Capti-
12 Quarta orbis pars tunc tertia. 13 Annibalis cineres. 14 A mari Atlantico ab Occidente, patens ad Ni-
lum. 15 Flab Opientæ. 16 A sole verticali.

91 O fortunatam natam me consule Roman,

Antoni gladios potuit contemnere, si⁹³ sic

Omnia dixisset. ridenda poemata malo,

Quàm te conspicue diuina⁹⁴ Philippica fame

⁹⁵ Volueris à prima quæ proxima. seuus & ⁹⁶ illum

Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ

Torrentem, & pleni moderantem⁹⁷ frena theatri,

Dys ille aduersis genitus, fatoq; sinistro,

Quem⁹⁸ pater ardentis massæ fuligine⁹⁹ lippus

A carbone, & forcipibus, gladiosque parante

Incude, & luteo Vulcano ad² rhetora misit.

Bellorum exuvie, ³ truncis affixa ³ trophæis

Lorica, & fracta de casside buccula pendens,

Et curtum temonem iugum, victæq; triremis

⁴ Aplustre & summo tristis captiuus in⁵ arcu,

Humanis maiora bonis creduntur: ad⁶ hæc se

Romanus, Graiusq; ac barbarus induperator

Erexit, causas discriminis, atque laboris

⁷ Inde habuit: tanto maior famæ sitis est, quàm

Virtutis. quis enim virtutem amplectitur ipsam,

Premia sit tollas? patriam tamen⁸ obruit olim

Gloria paucorum, & laudis tituliq; cupido

⁹ Hæsurî¹⁰ saxis cinerum custodibus, ad quæ

Discutienda valent¹¹ sterilis mala robor a ficus:

Quandoquidem data sunt ipsis quoq; fata sepulchris.

Expende¹² Annibalem, quot libras in duce summo

Inuenies? hic est, quem non capit¹³ Africa¹⁴ Mauro

Perfusa Oceano,¹⁵ Nilog, admota¹⁶ tepenti.

- 150 Rursus ad Æthiopum populos,¹⁷ aliosq; elephantos,
Additur imperiis Hispania: ¹⁸ Pyrenæum
Transilit, opposuit natura ¹⁹ Alpemq; niuemq;
Diduxit scopulos, & montem rupit ²⁰ aceto.
Iam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit,
155 Actum, inquit, nihil est, ni Pœno milite ²¹ portas
Frangimus, & media vexillum pono ²² Suburra.
O qualis facies, & quali digna tabella,
Cum ²³ Getula ducem portare bellua ²⁴ luscum:
Exitus ergo quis est? ô gloria! vincitur idem (nus
160 Nempe, & in exilium præceps fugit, atque ibi mag-
Mirandusq; cliens sedet ad prætoria ²⁵ regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
²⁶ Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
Non gladij, non saxa dabunt, non tela: sed ille
165 Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor
²⁷ Annulus. ²⁸ I demens, & sævas curre per Alpeis,
Ut ²⁹ pueris placeas, & declamatio si. is.
³⁰ Vnus ³¹ Pelleo iuueni non sufficit orbis.
³² A stuat infelix angusto limite mundi,
170 Ut Gyare clausus scopulis, paruaq; Seripho.
Cum tamen ³³ a figulis munitam intraverit urbem,
³⁴ Sarcophago contentus erit. Mors sola fatetur,
Quântula sint hominum corpuscula: creditur olim
³⁵ Velificatus Athos & quicquid ³⁶ Græcia mendax
175 Audet in historia cum stratum classibus ³⁷ isdem
³⁸ Suppositumq; rotis solidum mare: credimus altos
Defecisse amnes, epotaq; flumina ³⁹ Medo

17 Non India or-
entalis, sed Lybia &
Mauritanie, ubi etiã
elephantus iuat.

18 Montem qui Hi-
spaniam à Gallia di-
uidit.

19 Nivosa Alpes,
montes qui Italiam
à Gallia & Germa-
nia determinant.

20 Igne & aceto, ut
refert Lin. 31.

21 Roma.

22 Vico vrbis cele-
berrimo.

23 Elephas è Getu-
lia parte Lybie.

24 Vnuculum, alte-
rum n. oculum ami-
serat vigilijs & pa-
lustris caelo dum in
Euriam descende-
ret.

25 Antiochi regis
Syrie donec libeat
transire & mereri
sub Prusie rege Ri-
thynie: vel Prusie
ipsius, donec enigi-
lare regi libeat.

26 Letum Anni-
bali qui omnia in-
terturbar, non togas
non &c sed annulus
vin, Can & vl. mo-
dij annulorum quos
senatorum & equi-
tum Cannis caeso-
rum digitis detra-
ctos Carthaginem
misi, dabit.

27 In cuius palea
venerum in hunc
vinum habuit.

28 Poeta, Iron. 29 Sat. 7. 161. 30 Cam n. Anaxarchum de infinitis mundis au-
diisset differentem, senisse dicitur, dixisseque: me miserum qui nondum vobis dominos factus
sum.

31 Alexandro nato in Pella Macedonie vrbe. 32 Vix habet in toto mun-
do spirandi locum quasi coarctatus esset brevibus intis. Gyaris & Seripho, de quibus Sat. 1. 73.
& 6. 163.

33 Babyloniam quam ex octo latere muris cinxit Semiramis, ubi perijt Alexander.
34 Sepulchro, è lapide Athos, dicto quod cavayera consumat, ex griecos & φάγω. Lapis Sar-
cophagus intra quadraginta dies totum corpus absorbit exceptis dentibus. I. C. Scal. Exer-
cit. 29. sect. 2.

35 Mons altissimus Macedonie à Xerxe Persarum rege abscindi à con-
tinenti iussus & circum navigatus. 36 Historici Græci vani & mendaces, Herodotus &c.

37 Quibus Athos fuit velificatus. 38 Pontem è navibus quo Seson Abido, Asiam Eu-
rope iunxit Xerxes, suppositum rotis currum. 39 Exercitus è Medis & Persis.

40 Furore poetico
ebrius veritatem &
fidem historiarum exce-
dit.

41 Poeta.

42 Insula in mari
Euboico è regione
Atticæ, ubi navali
prelio superatus est
Themistocle Xer-
xes.

43 Ventos, quod
pontem eius dissec-
tant. Herodot. 7.

44 Respicit ad AE-
neid. Virg. 1. Lucianus
ventos vincit &
carcere frangat, &c.

45 Pat. compe-
dum in pelagus ini-
ci iussit.

46 Neptunum, ab
cæcis & jacta,
quod terram qua-
tiat. A. Gel. 1. 18.

47 Fron quod non
& Neptunum notis
inuri iussit.

48 Tam stulto &
vesano?

49 Scapha.

50 Sanguine -- sc.
suorum.

51 Olim iuuenis.

52 In sylvis iuxta
Tabracam in Africa
minori, simiarum
plenis.

53 Dissimilitudo in
vultu plurima.

54 Calum.

55 Instar infantium,

quæ secunda infantis

56 Edentula.

57 Heredipetæ ipsi.

58 Hemisæroti ta-
more. Sat. 6. v. 115.

59 Quod tamen
omnium nonisimè,
iamore radicali de-
storum, inofficia.

60 Irruma.

61 Auditus.

62 Etiam eximius tibicen, qualis fuit Seleuc.

Prudente, & ⁴⁰ madidis cantat quæ ⁴¹ Sostratus alio.

Ille tamen qualis redijt ⁴² Salamine relicta

In ⁴³ Corum, atque Eurum solitus servare flagellis

Barbarus, ⁴⁴ Æolio nunquam hoc in carcere passos,

Ipsam ⁴⁵ compedibus, qui vinxerat ⁴⁶ Ennosigæum?

⁴⁷ Mitius id sanè, quod non & stigmate dignum

Credidit. ⁴⁸ huic quisquam vellet servare deorum?

Sed qualis redijt? nempe una ⁴⁹ naue ⁵⁰ cruentis

Fluctibus, ac tarda per densa ⁵¹ cadavera prorâ.

Has toties optata exegit gloria pœnas.

Da spatium vitæ, multos da Iupiter annos,

Hoc ⁵² recto vultu, solum hoc & ⁵³ pallidus optas.

Sed quàm continuus & quantis longa senectus

Plena malis, deformè & tetrum ante omnia vultu,

Dissimilemquæ, ⁵⁴ sui, deformem pro cute pellem,

Pendentesque, genas, & taleis aspice rugas,

Qualeis, umbriferos ⁵⁵ ubi pandit Tabraca saltus,

In vetula scalpit iam mater simia bucca.

⁵⁶ Plurima sunt iuuenum discrimina, pulchrior ille

Hoc, atque ille alio: multum hic robustior illo.

Vna senum facies, cum voce trementia membra,

Et iam ⁵⁷ læve caput, madidique ⁵⁸ infantia nasi.

Frangendus misero gingiva panis ⁵⁹ inermi,

Usque adeo grauis uxori, natisque, sibique,

Ut captatori moneat fastidia ⁶⁰ Cossa.

Non eadem vini, atque cibi torpente palato

Gaudia: nam coitus iam longa obliuio: vel si

Coneris, iacet exiguus cum ⁶¹ ramice neruus,

Et quamuis tota palpetur nocte, iacebit.

An ne aliquid sperare potest hæc ⁶² inguinis ægri

Canicies? quid, quod merito suspecta ⁶³ libido est,

Quæ venerem affectat sine viribus? aspice ⁶⁴ partis

Nunc damnum alterius, nam quæ cantante voluptas,

Sit licet eximius citharædus? sit ve ⁶⁵ Seleucus,

Et

- Et⁶⁵ quibus aurata mos est fulgere lacerna.
 Quid refert magni, sedeat qua parte theatri,
 Qui vix cornicines exaudiat, atque tubarum
 215 Conventus? clamore opus est, ut sentiat auris,
 Quem dicat venisse puer, quot nuntiet horas.
 Præterea minimus gelido iam corpore sanguis
 Febre calet sola. circumfilit agmine facto (ras,
 Morborum omne genus,⁶⁷ quorum si nomina qua-
 220 Promptius expediam, quot amauerit⁶⁸ Hippiæ mæchos,
 Quot⁶⁹ Themison ægras autumnino occiderit uno,
 Quot⁷⁰ Basilus socios, quot⁷¹ circumscripterit⁷² Irius
 Pupillos, quot longa viros exorbeat uno
 73 Maura die, quot discipulos⁷⁴ inclinet Amillus,
 225 Percurram citius quot villas possideat nunc,
 75 Quo tondente gravis iuveni mihi barba sonabat.
 Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
 Perdidit ille oculos, & ⁷⁶ luscis inuidet, huius
 Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
 230 Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum
 Suetius, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
 Ore volat pleno mater⁷⁷ ieiuna. sed omni
 Membrorum damno maior⁷⁸ dementia, quæ nec
 Nomina seruorum, nec vultum agnoscit amici
 235 Cum quo præterita cœnavit nocte,⁷⁹ nec illos
 Quos genuit, quos eduxit. nam⁸⁰ codice sæuo
 Heredes vetat esse suos,⁸¹ bona tota feruntur
 Ad⁸² Phialen, tantum artificis valet halitus oris,
 Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
 240 ⁸³ Ut vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
 Funera natorum, rogi aspiciendus amata
 Coniugis & fratris, plenæq; ⁸⁴ sororibus urnæ.
 Hæc data pœna diu viventibus, ut renouata
 Semper clade domus multis in luctibus, inq;
 245 Perpetuo mœrore, & ⁸⁵ nigra veste senescant.
 86 Rex Pylius (magno si quicquam credis Homero)

66 Optimi n. tibi
 cines vestes longas
 & sulentissimas induci
 vagabantur per pala-
 tiria. Hor. ad Pilo-
 nes.

67 Hemistich. Quæ.

68 De qua Sat. 6.

v. 83.

69 Medicus.

70 Præter spoliens
 provinciales.

71 Desraudavit.

72 impistavit.

73 De qua Sat. 6.

v. 307.

74 Sat. 9. 266.

75 Sat. 1. 25.

76 Ipse in totum
 cecus habet quod
 luscis inuideat.

77 Ut cibet pullos,
 ipsa ieiunat.

78 Vbi memoria,
 ratio & omnia men-
 tis organa deficiunt.

79 Nec lib. ros suos
 quos per obliuio-
 nem vel impietatem
 exhereditat.

80 Testamenti ta-
 bulis impia.

81 Heredem ex asse
 instituit.

82 Fellatricem.

83 Fac tamen vi-
 grant.

84 Sororum ossibus
 & cinere.

85 Pulla, lugubri.

86 Nestor, qui reg-
 nabat in Pylo vrbis
 Laonia.

87 Cum tres homi-
num aetates ab Ho-
mero vixisse dicatur,
proxime accessit ad
aetatem cornicis quæ
nouem viuere leuitur.

88 Tria, sc.

89 Videtur Poeta
innuere Nestora
300 annos vixisse
cum alij 30 annis æ-
tatem terminantes,
90. cum vixisse di-
cant, completo n.
centenario numero
in sinistra, ulterio-
rem computat vitæ
numerum in dextra,
de qua ratione vide
Coel. Rhodigin. 23. l.
32. cap.

90 Tot antiquis.

91 Cui Pareat ni-
mum parcant.

92 Cum videt fortæ
filium suum Antilochum
grandem & barba-
tum occisum & rogo
ardentem.

93 Pater Achillis.

94 Laertes.

95 Ulysses filium
suum, Ithacæ ducem.

96 Per maris decen-
nali errore iacta-
tum, vel simpliciter
de naufragio enata-
tum ad Calypsum in-
sulam, Odyss. 11.

97 Ad sepulchra
maiorum.

98 Aui sui fratris.

99 Filij adhuc vi-
uentibus qui patri
funus essent.

1 Troianarum mulie-
rum.

2 Filia Priami.

3 Prius quæ.

4 Quibus Helenam raperet, ipse audax. 5 Asia partem magnam. 6 AENEID. 2. Arma
senex deserta, &c. 7 Pileo Persica. vide BRILL. de regno Pers. 8 Herci. 9 Vi-
empla. 10 Mithridatem, qui 40 annorum belli tedia, veneno, cum non posset gladio, finiuit.
existimanti pronuntiavit, neminem ante obitum felicem. 11 C. Marij & romæ, qui a Sylla
mem mendicauit in Africa,

Exemplum ⁸⁷ vitæ fuit à cornice secunde.

Felix nimirum, qui ⁸⁸ tot per secula mortem

Distulit atque suos iam ⁸⁹ dextrâ computat annos,

Quique nouum ⁹⁰ toties mustum bibit. orô parumper 250

Attendas, quantum de legibus ⁹¹ ipse queratur

Fatorum, & nimio de flamine, cum videt ⁹² acris

Antilochi barbam ardentem. nam querit ab omni

Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret,

Quod facinus dignum tam longo admiserit æuo. 255

Hæc eadem ⁹³ Peleus raptum cum luget Achillem,

Atque ⁹⁴ alius, cui fas ⁹⁵ Ithacum lugere ⁹⁶ natantē.

Incolumi Troia Priamus venisset ⁹⁷ ad umbras

Assaraci magnis solennibus, & Hectore funus

Portante ac ⁹⁹ reliquis fratrum ceruicibus, inter 260

Iliadum lachrymas, ut primos edere planctus

Cassandra inciperet, scissaq; Polyxena palla:

Si foret extinctus ³ diuerso tempore, quo iam,

Cœperat ⁴ audaces Paris ædificare carinas.

Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit 265

Euerfa, & flammis ⁵ Asiam, ferroque cadentem.

Tunc ⁶ miles tremulus posita tulit arma ⁷ tiara,

Et ruit ante aram summi ⁸ Iouis, ut vetulus bos

Qui domini cultris tenue & miserabile collum

Præbet, ab ingrato iam fastiditus aratro. 270

Exitus ille utcunque ⁹ hominis: sed torua canino

Latrauit rictu, que post hunc vixerat ¹⁰ uxor,

Festino ad ¹¹ nostros, & ¹² regem transeo Ponti,

Et ¹³ Croesum, quem vox iusti facunda Solonis

Respicere ad longæ iussit spatia ultima vitæ. 275

Exilium, & carcer Minturnarumq; paludes,

Et mendicatus victa Carthagine parvis

¹⁵ *Hinc causas habuere. quid illo ciue tulisset*

Natura in terris, quid Roma beatus unquam,

²⁸⁰ *Si ¹⁶ circumducto ¹⁷ captiuorum agmine, & omni*

Bellorum pompa, animam exhalasset ¹⁸ opimam,

Cum de ¹⁹ Teutonico vellet descendere curru?

²⁰ *Prouida Pompeio dederat Campania febres*

Optandas, sed multe urbes, & publica vota

²⁸⁵ *Vicerunt. igitur fortuna ipsius, & urbis*

Seruatum victo caput abstulit. hoc cruciatus

²¹ *Lentulus, hac poena caruit, ceciditq; *Cethegus*

*Integer, & iacuit ²² * Catilina cadauere toto.*

Formam optat modico pueris, maiore puellis.

²⁹⁰ *Murmure, cum ²³ Veneris sanum videt anxia mater*

²⁴ *Vsq; ad delicias votorum. ²⁵ cur tamen, inquit,*

Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.

Sed vetat optari faciem ²⁶ Lucretia, qualem

Ipsa habuit. cuperet ²⁷ Rutile ²⁸ Virginia gibbum

²⁹⁵ *Accipere, atque suam Rutile dare. filius autem*

Corporis egregij miseros, ²⁹ trepidosq; parentes

Semper habet. rara est adeo concordia formæ

Atque pudicitie. sanctos licet ³⁰ horrida mores

Tradiderit ³¹ domus, ac veteres imitata ³¹ Sabinus.

³⁰⁰ *Præterea ³² castum ingenium, vultumq; modestum*

³³ *Sanguine feruentem tribuat ³³ natura benigna*

Larga manu, (quid enim puero conferre potest plus

Custode, & cura natura potentior omni?)

³⁴ *Non licet esse viros. nam prodiga corruptoris*

³⁰⁵ *Improbilas ipsos audet tentare parentes.*

Tanta in muneribus fiducia. nullus ³⁵ ephebum

³⁶ *Deformem seu castrauit in arce tyrannus,*

Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, nec

Claudij seruitum veniret, à patre fuit interfecta. ²⁹ De castitate filij. ² Horstia edu-

catio, & ³⁰ natura casta. ³⁰ Panperies pudicitie mater, ³¹ Castissima. Sat. 6. 163.

³³ *Pudibundum, rubescerem, quæ virginitas est tinctura. ³³ Causa institutione.*

³⁴ *Sed vel corrumuntur vel castrantur. ³⁵ Sat. 6. vers. 370. ³⁶ Sed pulcherr-*

¹¹ *Ex vita longa*

¹⁶ *In triumpho.*

¹⁷ *Cimbriorum*

& Teutonum.

**Juytlanders
& Easterings**

¹⁸ *Etiam, etiam
phantem & quasi o-
pima spolia feren-
tem.*

¹⁹ *Quo de Teuto-
nibus triumphans
vehabar.*

²⁰ *Cum Pomp. Na-*

poli in Campania

grani laboraret so-

bri (quæ futuris ma-

lis voluit eum eri-

perere) suscepta pub-

lice vota & maligna

longi sati fortuna

caput eius à Cesare

victi gladijs Achille

& Photini à Prolo-

mæo in hoc misso-

rum reseruauit.

²¹ *Non capite ab-*

scisso.

²² *Coniurator in*

patriam, notus ex

*Salustio. **

²³ *Quæ venustatis*

dea est.

²⁴ *Delicias etiam*

votis concipit.

²⁵ *Et cur (obijciat*

aliquis) hæc vota

reprehendas? & La-

tona ipsa gaudet

Dianæ filiâ quia

pulchra sit.

²⁶ *Quæ propter*

formam à Tarqui-

nio Sexto per vim

coastuprata sibi

mortem consciuit.

²⁷ *Deformis & gibo-*

sa.

²⁸ *Filia L. Virgini*

plebei, quæ ne in li-

bidinosum Appij

sed pulcherr-

37 *Frontis hæc ad matrem*

38 *Filij tui.*

39 *Marte à Volemo in adulterio cum Venere deprehensis & inreitis.*

40 *Piscis quem in supplicium adulteris deprehensis mariti per posteriora immitunt, ut & raphanum.*

41 *Filius pulcher & amabilis ut Endymion Lenz dilectus.*

42 *Quam diligit & delegit, non eius à qua pro cio corruptus est & conductus.*
43 *Detormis & diues qualis erat Seruilia Brutii mater, quæ Cæsari dedisse credebatur, referente Plutarcho.*

44 *Vt adultero donet.*

45 *Veneri.*

46 *Nobilis ac prodiga.*

47 *Plebeia ac auara.*
48 *In cæteris male morata, induit comitatem, liberalitatem, &c. ut moechis largiatur.*

49 *Obiectio.*

50 *Respons. neque enim grane proposita vitæ periculis exemit Hip & Bel.*

51 *Filio Theier qui à nouerca Dna tra-*

ctus incesto amori non resistebat apud

patrem stupri talio accusatus, dū patris irā fugeret, ab equis territis discit eum & discorptus

est. 52 *Filio Glanci qui Schenobæ Præti regis virginorum uxorem ipsum ad adulterium pel-*

licentiam aspernatus post multa hinc pericula perijt. 53 *Phædra Minois regis Cretæ filia.*

Se in visionem excitauit. 54 *Paros ex repudiato amore.* 55 *Ducat Messa-*

linam necesse utrinque amori. 56 *C. Silium Cos designato n iunem formosissimum*

deprecibat Messalina, cui nupta causa exiti fuit. Tac. l. 1. Suet. in Claud. 57 *Messalina*

gissu est. 58 *Veste nuptiali.* Sat. 3. 125. 59 *Purpureâ togâ vel stragulâ testus.*

60 *Letus genialis stornitur in honorem Genij, de quo vide Pers. Sat. 3. v. 3.* 61 *Lucilla-*

simus. 62 *Decies centena millia sestercium qui in dote lauciorum mos & numerus legi-*

Strumosum, atque utero pariter, gibboq; tumen-

tem.

37 *I nunc & 38 iuuenis specie letare tui, quem* 310

Maiora expectant discrimina. fiet adulter

Publicus, & pœnas metuet quasunque maritus

Exigit iratus. nec erit felicior astro

39 *Martis, ut in laqueos nunquā incidat. exigit autē*

Interdum ille dolor plus, quā lex vlla dolori 315

Concessit. necat hic ferro, secat ille cruentis

Verberibus, quosdam moechos & 40 mugilis intrat.

Sed tuus 41 Endymion 42 dilectæ fiet adulter

Matronæ, mox cum dederit 43 Seruilia numos,

Fiet & illius quam non amat. 44 exuet omnem 320

Corporis ornatum. quid enim vlla negauerit 45 vdis

Inguinibus, siue est hæc 46 Hippia, siue 47 Catulla?

48 *Deterior totos habet illic femina mores.*

49 *Sed casto quid forma nocet? 50 quid profuit olim*

51 Hippolyto graue propositum? 52 quid Bellerophonti? 325

Erubuit nempe 53 hæc cœu fastidita repulsa:

Nec Stenobœa minus, quā Cressa excanduit, & se

54 Concussere ambæ. mulier sæuissima tunc est,

Cum stimulos odio 55 pudor admouet. elige 56 quid nam

Suadendum esse putes, 57 cui nubere 58 Cæsaris uxor 330

Destinat. optimus hic, & formosissimus idem

Gentis patritiæ rapitur miser extinguendus

59 Messalinæ oculis. dudum sedet illa parato

60 Flammeolo, 61 Tyrusq; palam 62 genialis in 63 hortis

Sternitur, & 64 ritu decies centena dabuntur 335

Antiquo, veniet cum⁶⁵ signatoribus⁶⁶ auspex.

Hæc tu secreta, & paucis commissa putabas.

⁶⁷ Non nisi legitime vult nubere, quid placeat, dic:

Ni parere velut, ⁶⁸ pereundum est ante lucernas.

340 Si scelus admittas, dabitur mora parula, dum res

Nota urbi & populo, contingat ⁶⁹ Principis aures,

Dedecus⁶⁹ ille domus sciet ultimus intere a tu

Obsequere⁷⁰ imperio, si tanti est vita dierum

Paucorum.⁷¹ quicquid lenius, meliusq; putaris,

345 Præbenda est gladii: pulchra hæc & candida ceruix.

⁷² Nil ergo optabunt homines? si consilium vis,

⁷³ Permites ipsis expendere numinibus, quid

Conueniat nobis, rebusq; sit utile nostris.

Nam pro iucundis aptissima quæque dabunt dii.

350 Charior est illis homo, quàm sibi, nos ⁷⁴ animorum

Impulsu, & cæca, magnaq; cupidine ducti

Coniugium petimus, partumque uxoris: at illis

Notum, qui pueri, qualisque futura sit uxor.

Vt tamen & poscas aliquid, voueasque sacellis

355 ⁷⁵ Extæ, & candiduli ⁷⁶ diuina tomacula porci,

⁷⁷ Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.

Fortem posce animum, & mortis terrore careantem,

⁷⁸ Qui spacium vitæ extremum inter munera ponat

Naturæ, qui ferre queat quoscunque dolores,

360 Nesciat irasci, cupiat nihil, ⁷⁹ & potiores

Herculis ærumnas credat, seuosq; labores

Et Venere, & cœnis, & plumis⁸⁰ Sardanapali.

Monstro, ⁸¹ quod ipse tibi possis dare, semita certè

Tranquilla per Virtutem patet unica vitæ.

365 Nullum numen abest, si sit prudentia: sed te

⁸² Nos facimus Fortuna deam, cœloque locamus.

⁸⁰ Vtini Assyriorum regis, viri mollissimi.

& felicitate non petere possis.

mina relinquimus.

⁸¹ Vt ex te & tua virtute omnia bona

⁸² Per impudentiam nostram locum Fortunæ inter mu-

⁶⁵ Notarij qui tabulas nuptiales signant.

⁶⁶ Auspices nuptiæ interponuntur ex more maiorum, qui nihil sine auspicio gerebant.

⁶⁷ Idque viuo marito Claudio imp. non adulterio contenta.

⁶⁸ Ante noctem interficiendus est Messalina.

⁶⁹ Claud.

⁷⁰ Messalinæ imp. & amori.

⁷¹ Vtrum optaris, tibi pereundum utique est.

⁷² Obiit.

* Respons.

⁷³ Vid. Socratis dictum in Val. Max. l. 7 c. 2.

⁷⁴ Affectum.

⁷⁵ Quod ea diis profectur, quæ maximè extent emmentique (inquit Festus.) at rectius quis crederet.

⁷⁶ Farcimina è iecore & carnibus porcinis concessis, à Τίμω, sacrificijs adhibita.

⁷⁷ Roga bonam mentem, bonam voluntatem animi, deinde corporis, &c. Senec. epist. 10.

⁷⁸ Qui mortem esse naturæ munus ducit.

⁷⁹ A Erumpas cum virtute, delicijs & voluptatibus præferat.

I. IUVENALIS

SATYRA XI.

Perficio, quem ad cenam inuitat, frugalitatem commendat: pauperumque perstringens luxum, docet faciendos esse sumptus pro suarum cuiusque facultatum modulo.

1 Nobilis & dives.
2 Pauper, qui patria bona exhaustit.

3 Rediit ad pauperiem ex luxu, ut Apicius, de quo Sat. 4. ver. 23, vel pauper qui luxuriosus.

4 Omnes in convitijs, thermis, statione in foro, theat. loq.
5 Municipiorum in foro, Turneb. t. l. 17. c.

6 Qui absomptis gula bonis ad gladiatoriam se contulit.

7 Exseribit præcepta de istibus, declinationibus, & transitorum armorum ratione à lanista dicta & imparata, quæ meditetur & exerceat.

8 Ob aratos, obsonia amen lautissimæ mentes.

9 Adverbium comparatiui.

10 Metaph. ab hianti & ruinoso muro.

11 Contrahere æs.

12 Pignori.

13 Auræ argenteæ, æneæ ne agnoscat fracta.

14 Amplius, vel Hypallage sibi galoso.

15 Gula deneniunt ad gladiatorum patinas & ludos.

16 Panpere ex luxu.

17 Intus & domi suæ hospes.

18 Modice opus fuit.

19 Modice opus fuit.

20 Modice opus fuit.

21 Modice opus fuit.

22 Modice opus fuit.

23 Modice opus fuit.

24 Modice opus fuit.

Atticus eximie si cenat, lautus habetur:

Si² Rutilus, demens, quid enim maiore cachin-

Excipitur vulgi, quam³ pauper Apicius?⁴ omnis (no

Conuictus, thermæ,⁵ stationes, omne theatrum

De⁶ Rutilo, nam dum valida, ac iuuenilia membra

Sufficiunt galsæ, dumq; ardens sanguine fertur

Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno

Scripturus leges, & regia verba laniste.

Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum

Creditor introitum solet expectare matelli,

Et quibus in solo viuendi causa palato est.

Egregius cenat, meliusq; miserrimus horum,

Et cito casurus iam¹⁰ perluciente ruina.

Interea gustus elementa per omnia querunt,

Nunquam animo pretijs obstantibus: interius si

Attendas, magis illa iuuant quæ pluris emuntur.

Ergo haud difficile est peritura¹¹ arcescere summam

Lancibus¹² oppositis, vel matris¹³ imagine fracta,

Et quadringentis nummis condire¹⁴ gulosum

Fictile, sic¹⁵ veniunt ad miscellanea ludi

Refert ergo quis hæc eadem parer: in¹⁶ Rutilo nam

Luxuria est, in¹⁷ ventiduo laudabile nomen

Sumit, & à sensu famam trahit, illum ego iure

Despiciam,¹⁸ qui scit quanto sublimior¹⁹ Atlas

Omnibus in Libya sit montibus: hic tamen idem

Ignoret, quantum ferrata distet ab²⁰ arca

Sacculus.²¹ è celo descendit, & c.

22 Qui extra se & foris sapit,

23 Mons Mauritaniz, Sat. 11. v. 48.

24 Diuina illa Chilonis sententia, Nosce teipsum, è

25 Diuina illa Chilonis sententia, Nosce teipsum, è

26 Diuina illa Chilonis sententia, Nosce teipsum, è

Figendum,

- Figendum, & memori tractandum pectore. sue
Coniugium queras, vel* ²³ *sacri in parte senatus*
30 *Esse velis, nec enim* ²⁴ *loritam poscit Achillis*
Thersites, in qua se ²⁵ *traducebat Vlysses*
Ancipitem: ceutu magno discrimine causam
Protegere affectas. ²⁷ *te consule, dic tibi quis sis,*
Orator ²⁸ *vehemens, an* ²⁹ *Curtius, an* ³⁰ *Mattho, buccæ*
35 *Noscenda est mensura tua, spectandaq; rebus.*
In summis minimisq; etiam cum piscis emetur,
Nec nullum cupias, cum sit tibi ³¹ *gobio tantum*
In oculis, quis enim te deficiente crumena,
Et crescente gula manet exitus, ere paterno,
40 *Ac rebus mersis in ventrem, fœnoris, atque*
Argenti grauis, & pecorum, agrorumq; ³² *capacem?*
Talibus à dominis post cuncta nouissimus exit
³³ *Annulus, & digito mendicat* ³⁴ *Pollio nudo.*
Non præmaturi ³⁵ *cineres, nec furvus acerbum*
45 *Luxuriæ, sed morte magis* ³⁶ *metuenda senectus.*
Hi plerumque ³⁷ *gradus: conductâ pecunia Romæ,*
Et coram ³⁸ *dominis consumitur, inde ubi paulum*
Nescio quid superest, & ³⁹ *pallet fœnoris author.*
Qui ⁴⁰ *vertère solum,* ⁴¹ *Baias, & ad* ⁴² *Ostia currunt.*
50 *Cedere nanque foro iam* ⁴³ *non tibi deterius, quam*
Esquilias à ⁴⁴ *feruenti migrare* ⁴⁵ *Suburra.*
Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
Mœstitia est, ⁴⁶ *caruisse anno Circensibus uno.*
⁴⁷ *Sanguinis in facie non heret gutta,* ⁴⁸ *morantur*
55 *Pauci ridiculum, & fugientem ex urbe pudorem.*
Experiere hodie nunquid ⁴⁹ *pulcherrima dictu*
Persice non præstem vita, nec moribus, & re,
Sed laudem siliquas occultus ganeo, pulles
Coram alijs dictem puero, sed in aure placentas.
60 *Nam cum sis conuiua mihi promissus, habebis*

47 Frequentia & turba populi.

48 Sat. 3. vers. 5.

49 Sat. 9. ver. 87. & Sat. 10. v. 18.

50 Non erubescunt.

51 Retinent vel respiciunt.

52 Landatam à me frugalitatem.

23 Senator vel magistratus.

24 Arma.

25 De quo Sat. 8. v. 269.

26 Per modestiam ambigere videbatur, an & ipse periret, vilem se & indignum ferens.

27 An ferre valcas,

28 Optimus.

29 Meducrius vt Cor. Montanus.

30 Iohanna notæ tabula.

31 Quo emas gobionem.

32 Ventrem verè B. telichthonium.

33 Heliobonibus.

34 Equestre insignem.

35 Decodor.

36 Mors præterita.

37 Luxurioso.

38 Perditur gula in præsentem se precipitanis.

39 Creditoribus.

40 Finet fœnorator ne creditum perdat.

41 Patriam amant, iungunt.

42 Sat. 7. v. 4.

43 Porcum ad ostia Tibetis tribus à Roma miliaribus hinc navigatum.

44 Non comparere in foro Ital. la Piazza. Germ.

Die Borse.

45 Non natio i honoris iactura sit.

46 Ad frigidiorem locum in colle Exquilium dicit quod in eo Tull. Hostilius excubias posuerit, vel quod eum prius neglectum excoluerit.

53 Me hospitem
frugalem qualis fuit
Euaader, qui Hercu-
lem ex Hispania re-
deuntē a vili exce-
pit convivio, & po-
stea Aeneam. Virg.
AEn 8.

54 Hercules a Ti-
rynthe opp. Argivo-
rum, patria eius,

55 Aeneas,

56 Ex Venere na-
tus.

57 AEn. Numicio
fil. submersus.

58 Herc. venenata
tunica a Deianira
inmissa iurens py-
rum in Oeta monte
extractam conscen-
dit & absumptus est.

59 Virg. 4. Georg.
Dapibus mensis one-
rabat iuemptus.

60 Vbere non de-
pulsus, non ablacta-
tus.

61 Corrupe.

62 Intermissa colo-
rum fuso.

63 C a f. in nidum
torto, i. recentia.

64 Gallinis.

65 A Signia Latij
oppido.

66 Tarentina quæ
primo ē Syria adue-
nere.

67 Hor. Sat. 4 lib. 1.
Picens erdunt po-
mit Tiburtia.

68 Quæ crudum &
noxium, quem Au-
tumno habuerant,
humorem ætate mi-
tia excoerint.

69 Etiam.

70 Senatorum.

71 Cu. Dentatus,
frugalitate abunde laudatus.

porce, vel eiecitia suis primiparæ volua.

ad hęcand un.

stia n mactarent.

rum.

Max. qui P. Decium collegam notavit, vt parum fœverum censorem,

51 Euandrum, venies 54 Tiryathius, aut 55 minor illo
Hospes, & ipse tamen 56 contingens sanguine cœlum,
57 Alter aquis, 58 alter flammis ad sidera missus.

Fercula nunc audi 59 nullis ornata macellis.

De Tiburtino veniet pinguis agros

Hædulus, & toto grege mollior, 60 inscius herba

Necdum ausus virgas humilis mordere salicti,

Qui plus lactis habet, quàm sanguinis: & 61 montani

Asparagi, 62 posito quos legit villica fuso.

Grandia præterea, 63 tortoq; calentia fœno

Oua adsunt ipsis cum 64 matribus, & servatæ

Parte anni, quales fuerant in vitibus, vuae,

65 Signinum, 66 Syriumque pyrum de corbibus ipsis

67 Æmula Picens, & odoris mala recentis,

Nec metuenda tibi, 68 siccatur frigore postquam

Autumnus & crudi posuere pericula succi.

Hæc olim nostri 69 iam luxuriosa 70 senatus

Cœna fuit. 71 Curius paruo quæ legerat horto

Ipse focus breuibus ponebat oluscula, quæ nunc

72 Squalidus in magna fastidit compe de fossor,

Qui meminit calidæ sapiat quid 73 vulva popinæ.

74 Sicci terga suis rarâ pendentia crate

Moris erat quondam 75 festis servare diebus,

Et 75 natalitium cognatis ponere lardum,

Accedente noua, 76 si quam dabat hostia, carne,

Cognatorum aliquis titulo ter consulis, atque

Castrorum imperijs, & dictatoris honore

Functus, ad has epulas 77 solito maturius ibat,

* Erectum 78 domito referens à monte ligonem.

Cum tremere autem 79 Fabios, durumq; Catonem 90

Et * Scauros, & 80 Fabritios, rigidique severos

72 Sat. 8. 183. & Pers. 6. v. 40.

73 Posterior pars

74 In crate lignea fumo & vento exposita

75 Natali cen festo veluti pro summis delicijs.

76 St fortè ho-

77 Tanquam ad apparatus lautorem.

78 Numeris subla-

78 Culto, subacto.

79 Censores rigidos & luxui infestis.

80 Faba

Censoris

- Censoris mores etiam collega timeret,
Nemo inter curas, & ⁸¹ seria duxit habendum,
Qualis in Oceani fluctu ⁸² testudo nataret,
95 Clarum ⁸³ Troiugenis factura, ac nobile fulcrum,
Sed ⁸⁴ nudo latere, & paruis ⁸⁵ frons ærea lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli,
Ad quod lasciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atque supellex.
100 Tunc rudis, & Graias mirari nescius artes,
Urbibus euersis ⁸⁶ prædærum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat ⁸⁷ pocula miles,
⁸⁸ Vt phaleris gauderet equus, cælatæque cassis
Romuleæ simulachra feræ mansuescere iussit
105 Imperij fato, & geminos sub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis & hasta,
Pendentisque dei, perituro ostenderet hosti.
Argenti quod erat solis fulgebat in armis.
Ponebant igitur ⁸⁹ Thysco ferrata catino
110 Omnia tunc, quibus inuideas, si liuidubus sis.
Templorum quoque maiestas præsentior, & vox
Nocte ferè media, mediâq; ⁹⁰ audita per urbem
Litore ab * Oceani Gallis venientibus, & ⁹¹ dijs
Officiam vatis peragentibus, his monuit nos,
115 Hanc rebus Latij curam præstare solebat
⁹² Fictilis, & nullo violatus Iupiter atro.
Illa domi natus, ⁹³ nostrâq; ex arbore mensas
Tempora viderunt, ⁹⁴ hos lignum stabat in usus,
Annosam si fortè nucem deiecerat Eurys.
120 At nunc diuitibus cœnandi nulla voluptas.
Nil rhombus, nil dama sapit, putere videntur*

81 Ac si res seria
esset.
82 Coius putamina
fecare in laminas.
letholque ijs ornare,
Caruius Pollio in-
stituit, Plin. 9. cuius-
modi lectos Cle-
mens Alexand.
χελωνας πεποι-
κημενας κοιτας
vocat Lucian.
κλινων δ' ο' τοι χα-
λωνης ινδικης,
verit Apulei: le-
ctum Indica testa-
dine pellicidum.
Mother of
pearle. Senec.
Elaboratam scrupu-
losa distinctione te-
studinem. 7. de Be-
nef. 9.
83 Romanis,
84 Sine fulcro aut
latere admodum se in-
clinant. p'illar op
backe.
85 Anterior lecti
pars ætæ ornata su-
stinebat caput asini
sero coronati, ex
Etrusca superstitione,
quæ hinc agri in-
commoda acceri
credebat vide Scop-
pæ collecti. cap. 27.
86 Inter prædas.
87 Argentea siue
aurea.
88 Vt inde phale-
ras equo conficeret,
& cælarer calsidem,
quæ ostenderet pe-
rituro hosti effigiem
Iupæ quæ imperij
fato iussa manioes-

cere & lac præbere Romulo & Remo sub rupe Quirinalis montis, & ostendit hosti ipsos ge-
minos, & effigiem nudam Martis fulgentis clypeo atque hasta & pendentis in clypeo de sini-
stro humero 89 Fictili Pers. Sat. 1. v. 60. 90 A M. Cedrio qui noctu audiuit vo-
cem humanâ clariorem in Capitolio, Gallos aduentare. Iiu. 1. * Pulmannus legis ab occiduo.
91 Dijs ijs vaticinantibus. 92 Fictile n. habens statuem, & simpliciter cultus. 93 Non
è citro aut eupressio ex Africa. 94 Mensarum.

Vnguenta,

95 Seta ē rosis
quibus coronaban-
tur conuiui.

96 Mensas rotundas.
97 Pes eburneus in
formam pardi fabre
factus.

98 Elephantinis,
qui ab inf. Elephan-
tide per Syenen tan-
quam porta n. init-
untur in alias A.E-
gypti partes, inde
Romam, vt Satyra 3.
Ianna Baiarum Cu-
mae, &c.

99 Urbis in confi-
nibus Aethiopie
directe sub Trop.
Cancris vicinæ inf. E-
lephantidi.

1 Nigrior.
2 Arabico. est enim
Nabathæa regio o-
rientalis, Arabiam
Felicem continens
& ad Indicum mare
se extendens.

3 Elephas, qui den-
tes iam nim. capiti-
que gra. arbori im-
pactos deponit.

4 Ex hac lauitia su-
pellestiliv. ex ebore
quod maiori in pre-
cio est quā argenti.

5 Appetitus & sto-
machus latrans.

6 Mentis n. pes arg.
æque vilis est acer.
an. in digit.

7 In abaco cen-
alueolo. Ang. the
chelleboord.

7 Larunculi. It. Scarabii. 8 Proprie, qui mensa cibum imponit *τραπεζοπόμος*, Athen-
æo 1. the sewer. sapissime vero, vt & hoc loco, pro Carptore sumitur qui cibum scindens
carpensque præministrat, Petronio, scilicet Apuleio, diribitor: the caruer: Sidorio, cheiro-
nomon, ab agili manu, ad leges quasdam, motu. Vide Sat. 5, v. 118. 9 Schola & disci-
puli Tripheri qui obsonia discendi artem chironomisæ Romæ decuit in Suburra vico. vide
Sat. 5, v. 120. 10 Caprea sylvestris. 11 Phasianl. 12 Auis à puniceo alarum
colore nomen habens. 13 Caprea vnicornis. Arist. 3. lib. de partibus anim. & Plin. 11.
nat. hist. 14 Ferula omnia è ligno facta. 15 Numidica, Ang. a Turkie.
16 Qui frusta carnis porcine tantum distribuere nouit. 17 Vestibus munitus magis
quam oratus. 18 Precio. Mango proprie *κίτρο*, *ῥόσος* canum nutritor. sed & longius
tractum puerorum alcor & negotiator dicitur. vide Petri Sat. 4, v. 76. 19 Italus a. est.

Idem

Vnguenta, atque⁹⁵ rose, latos nisi sustinet⁹⁶ orbis
Grande⁹⁷ ebur, & magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex⁹⁸ illis quos mittit porta⁹⁹ Syener,
Et Mauri celeres, & Mauro¹ obscurior Indus,
Et quos deposuit² Nabathæo³ bellua saltu,
Iam nimios, capitique graues. hinc surgit orexis,
⁴ Hinc⁵ stomacho bilis. * nam pes argenteus illis
Annulus in digito quod ferreus. ergo superbum
Conuiuiam caueo, qui me sibi comparat, & res
Despicit exiguas. adeo nulla vicia nobis
Est eboris, nec⁶ tesselle, nec⁷ calculus ex hac
Materia, quin ipsa manubria cultellorum
Ossea, non tamen his vlla unquam obsonia fiunt
Rancidula, haud ideo peior gallina secatur.
Sed nec⁸ structor erit, cui cedere debeat omnis
⁹ Pergula, & discipulus Tripheri doctoris, apud quem
Summe cum magno lepus atque aper, & ¹⁰ pygargus
Et ¹¹ Scythicæ volucres, & ¹² phœnicopterus ingens
Et Getulus¹³ oryx, hebeti lautissima ferro
Ceditur & tota sonat¹⁴ ulmea cœna Suburra.
Nec frustum capree subducere, nec latus¹⁵ Aphra
Nouit auis noster tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, & exigue¹⁶ frustis imbutus ofelle.
Plebeios calices, & paucis assibus emptos
Porrigit incultus puer, atque¹⁷ à frigore tutus,
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone¹⁸ petitus
Quisquā erit, & ¹⁹ magno. cum poscis, posce¹⁹ Latine.

- Idem habitus cunctis,²⁰ tonsi,²¹ erectiq; capilli,
 50 Atque hodie tantum propter conuiuia pexi.
 Pastoris duri est hic filius, ille bubulci,
²² Suspirat longo non uisam tempore matrem,
 Et casulam, & nolos tristis desiderat hædos,
 Ingenui vultus puer, ingenuiq; pudoris,
 55 Quales esse decet, quos²³ ardens purpura vestit.
 Nec²⁴ pugillares desert in balnea²⁵ raucus
 Testiculos, nec vellendas iam²⁶ præbuit alas,
 Crassa nec opposito pavidus tegit inguina²⁷ gutto.
 Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis
 60 A quibus ipse venit, quorum sub vertice lufit:
 Namque una, atque eadem vini patria, atq; ministri.
 Forsitan expectes, ut²⁸ Gaditana canoro
 Incipiat²⁹ prurire choro, plausuq; probate
 Ad terram tremulo descendant clune puellæ.
 65 Spectant hoc nuptæ iuxta recubante marito,
 Quod pudeat narrasse aliquem presentibus ipsis,
 Irritamentum Veneris languentis, & acres
 Diuitis³⁰ viticæ. maior tamen ista voluptas
³¹ Alterius sexus, magis ille extenditur, & mox
 70 ³² Auribus, atque oculis concepta vrina mouetur.
 Non capit has nugas humilis domus, audiat ille
³³ Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
 Fornice³⁴ mancipium quibus abstinet: ille fruatur
 Vocibus obscenis, omniq; libidinis arte,
 75 Qui Lacedæmonium³⁵ petteumate lubricat orbem,
 Namque ibi fortunæ veniam damus. alea turpis,
 Turpe & adulterium mediocribus, hæc tamen illi
 Omnia cum faciant,³⁶ hilares, nitidq; vocantur.

mæ turpissima sunt mancipia.

35 Pytilismate, I.C. Scal. r. l. Poet. 22. c. & Polirian. a. Mis-
 cel. 1. 8. & 1. 1. 1. epist. Poppyismate, Flau. 4. coniectan: centuria, l. Pyrisismate, Turneb. 24. l. Advers. 1. 8.
 c. Pyreisismate, Alciat. Parerg. iuris, 6. 8. Pygisismate, contendit Lipsius, lib. 4. epistolicarum Qua-
 sitionum, 5. epist. Pedemate Brodzus c. 26. Quatum lectionum expositione partim breuitatis
 studio, partim vt honestis parcam auribus supersedeo, relegato ad ipsos Criticos lectore, cum
 que Mureto, 1. 1. 6. c. lego Petteumate, a πῆτις talis: vt fit qui mensam rotundā ē marmore
 Lacedæmoniotalis vel aleis lubricat: atque hanc lectionem confirmat quod sequitur, Alea
 turpis, &c. 36 Illi propter diuitias non improbi & lascini, sed hil. nitidique vocantur.

Nostra

20 Non co-
 mam alentes:

αὐπορικῶν.

21 Nec calamistrati.

22 Suspirio se desi-
 derare testatur.

23 Presentia fulgent
 purpura.

24 Grandes qui
 pugnum compleant.

25 Ex coitu, vel o-
 nuchus Sat. 6. 514.

vel lege Dracm.

26 Σπονδαίς, a
 alipilario. Perf. Sat.

5. v. 19.

27 Olei vasculo,
 balnea intratorum,

voraces drauc. ocu-
 los veritns.

28 Iasciua ē Gad-
 bus puella quæ can-
 tet & saltet cuius

salrationis modos
 tres refert I. C. Scal.

Pœtices lib. 2. c. 18

29 Ad pruritum li-
 bidinis incitare.

30 Aculei & præci-
 gines.

31 Fœminarum.

32 Libido cantu &
 motibus harum con-
 cepta vr. mouet.

33 Tympanorum &
 cymbalorum dicunt

interpretes, veri cro-
 tala sunt ē testis &

conchylis, quibus in
 India fœminas in

saltationibus vsas
 sæpius vidi. cuius-

modi crepitaculis &
 motibus vtuntur Hi-

spani. vide I. C. Scal.

1. Poet 18.

34 Serua meretrix,
 sed & harum liberti-

37 Homerus,
38 Vter eorum
prestantior sit
Poeta.

39 Sat. 1. 66.

40 A Recenti adul-
terio

41 Domesticas cu-
ras.

42 Mentionem &
querelas de ingratissod.

43 Lud. Circensium
institutorum in ho-
norem magnæ ma-
tris deum ex Ida
advehat.

44 Suspense in fig-
nium & præmium
Circensium com-
mittendorum.

45 Iniquis certa-
minum iudex, & ei,
qui opt. equos vili
precio dominis eri-
piebat, & incator a
Paronomasia.

46 Clamor & ap-
plausus spectato-
rum.

47 Præfixæ facio-
nis auriga cni iact.
facebat imp.

48 Tristi clade Can-
nensi.

49 Vera factio vin-
ceret, Veneta, Alba,
Rubra, vel Pra-
fina

50 Pers. Sat. 1.
vers. 18.

51 Togatorum cu-
ras, vel exeat togam
ad insolationem &
balnea.

52 Salutopore,
etiam hora quinta,
cum omnes in Circo sint, nemo in balneis,

Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos:

*37 Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis
Alfisoni 38 dubiam facientia carmina palmam.*

Quid referi tales versus qua voce legantur?

Sed nunc dilatis auerte negotia curis,

Et gratam requiem dona tibi: quando licebit

Per totam cessare diem. non fœnoris ulla

Mentio, nec prima si luce egressa, reuerti

Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat vxor

Humida suspectis referens 39 multitia rugis,

40 Vexatasq; comas, & vultum, auremq; calentem.

Protinus ante meum quicquid dolet exue limen,

Pone 41 domum, & seruos, & quicquid frangitur illis

Aut perit: 42 ingratos ante omnia pone sodales.

Interea 43 Megalesiacæ spectacula 44 mappæ

Ideum solenne colunt, similisq; triumpho

45 Prædo caballorum prætor sedet ac. mihi pace

Immense nimieq; licet si dicere plebis

Totam hodie Romæ circus capit. & 46 fragor aurem

Percutit, euentum 47 viridis quo colligo panni.

Nam si deficeret, mœstam, attonitamq; videres

Hanc urbem, veluti 48 Cannarum in puluere victis

Consulibus. spectent iuuenes, quos clamor & audax

49 Sponsio, quos cultæ decet a Tedisse puellæ.

Nostra bibat 50 vernum contracta cuticula solem,

Effugiatq; 51 togam. iam nunc in balnea 52 salua

Fronte licet vadas, quanquam solita hora supersit

Ad sextam facere hoc non possis quinque diebus

Continuis: quia sunt 53 talis quoque tedia vitæ

Magna. voluptates commendat rarior usus,

53 Ociosæ & voluptuariæ.

SATY.

SATYRA XII.

Gratulatus Catullo incolumitatem ex scruissimâ maris tempestate quam obiter depingit, voti reus alacri animo se soluturum ait: nec tamen hoc facere vulturino hereditetatum animo, qui orbos quosque muneribus palpat, ut heredes interibantur.

Natali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux,
 Qua festus¹ promissa deis animalia² cespes
 Expectat: niueam³ regina cædimus agnam.
⁴ Par vellus dabitur⁵ pugnanti Gorgone⁶ Maura.
⁷ Sed procul extensum petulans quatit hostia⁷ funem
 Tarpeio seruata Ioui, frontemq; coruscant:
 Quippe ferox vitulus templis maturus, & ara
⁸ Spargendusq; mero, quem iam pudet ubera matris
 Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
⁹ Si res ampla domi, similisq; affectibus esset,
 Pinguior⁹ Hispulla traheretur taurus, & ipsa
 Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
 Leta sed ostendens¹⁰ Clitumni pascua sanguis
¹¹ Iret, & à grandi ceruix ferienda ministro,
¹² Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaq; passus
 Nuper, & incolumem sese mirantis amici.
 Nam præter pelagi casus, & fulguris ictum
¹³ Euasi, dense cælum abscondere tenebræ
 Nube una, subitusq; antennas impulit ignis,
¹⁴ Cum se quisque illo percussus crederet, & mox
 Attonitus¹⁵ nullum conferri posse putaret
 Naufragium velis ardentibus omnia sunt
 Talia, tam grauitè, si quando¹⁶ poetica surgit
 Tempestas. genus ecce aliud discriminis, audi,
¹⁷ Et miserere iterum, quanquam sint cætera sortis
 Eiusdem, pars dira quidem, sed cognita multis,
 Et quam vetina testantur fana¹⁸ tabella

¹ Votum pro reditu tuo.

² Ara subita ex vino cespice

³ Iunoni, deorum regina.

⁴ Similis agna.

⁵ Palladi quæ in clypeo gerit caput Medusæ Gorgonis à

7997. 6. i. trulentia dicitur.

⁶ Quæ cum finis foribus Euryale & Schenone Dorcas insulas in mari Atlantico iuxta Mauritaniam incoluit.

⁷ Quo ducebatur ad aram.

⁸ In sacris.

⁹ Formina obesa.

¹⁰ Flu in agro Falisco cuius aquam poram candidos facere bones, refert Plin. 2. nar. hist. 103.

¹¹ cap.

¹² Efflueret sine. 3. vel. ipse taurus iret.

¹³ Quod euasi.

¹⁴ Incendium iam non naufragium timeret.

¹⁵ Qualem Poeta describunt: atq; Pontica, i. fana, qualis in Fusino.

¹⁶ Pictura ab his qui naufragium essetant in templo Neptuni vel Iulii suspensa.

Pluri.

16 Ex tabulis pin-
gendis quas naufragio
erepti Isidi ex
voto consecrant

17 Ang. the hold.

18 Vae illius &
fluctuantis.

19 Adeoque periti.

20 Profectis bonis
vitam pacisci.

21 In medicinis
vile.

22 Mollihus viris,
cuiusmodi erat Me-
cenas.

23 Yestes ex lana
Boetica in Hispania,
cui nativum ruti-
lum colorem dant
gramen, aqua pota,
& illius regionis aer.

24 Artifice.

25 Bibaci centauro.
Diod. 5.

26 Vinosa.

27 Vasa Britannica.
Mart. 14. Barbara de
pistis veni Bascauda
Britannia.

28 Patinas.

29 Auri & argenti.

30 Poculo aureo
vsque adeo dele-
ctabatur Philippus
vt & pulmino suppo-
neret dormita-
rus.

31 Corrupt n. auro
Lactientia vt Olyn-
thum proderet.

32 Projicitur in
mare.

* Alij leg. Decidit,
vt constet versis.

33 Succiso & eiecto
malo.

34 Leniorem & ex-
peditiorem.

35 Alludit ad illud
quod refert Laertius
I. tantum (inquit A-
nacharis) a morte
absumt qui nau-
gant.

36 Tabula ex tæda vel pina.

38 Ventrosa, ampla lagena.

Plurima. (16 pictores quis nescit ab Iside pasci?)

Accidit & nostro similis fortuna Catullo,

Cum plenus fluctu medius foret 17 aluens, & iam 30

Alternum puppis latus euertentibus undis

Arboris 18 incerta, nullam prudentia 19 cani

Reitoris conferret opem, 20 decidere iactu

Cœpit cum ventis imitatus castora, qui se

Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno 35

Testiculorum: adeo 21 medicatum intelligit inguen.

Fundite quæ mea sunt dicebat cuncta Catullus,

Præcipitare volens etiam pulcherrima, vestem

Purpuream teneris quoque 22 Mecœnatibus aptam,

Atque 23 alias, quarum generosi graminis ipsam 40

Infecit natura pecus, sed & egregius fons

Viribus occultis, & Bœticus adiuvat aer.

Ille nec argentum dubitabat mittere, lances

24 Parthenio factas, urnæ cratera capacem

Et dignum 25 sitiante Pholo, vel 26 coniuge Fusci. 45

Adle & 27 bascaudas, & mille 28 escaria, multum

29 Celati, 30 biberat quo callidus 31 emptor Olynthi.

Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet

Argento præferre caput, rebusq; salutem?

Non propter vitam faciunt patrimonia quidam, 50

Sed vitio cæci propter patrimonia viuunt.

32 Iactatur rerum utilium pars maxima, sed nec

Damna leuant. tunc aduersis urgentibus, illuc

* Recidit, vt malum ferro summitteret, ac se

33 Explicat angustum, discriminis ultima quando 55

Præsidia asserimus, nauem factura 34 minorem.

I nunc, & ventis animam committe, dolato

Confusus ligno, 35 digitis à morte remotus

Quatuor aut septem, si sit latissima 36 tæda.

Mox cum 37 reticulis, & pane, & 38 ventre lagena, 60

37 In quibus panis portatur. Pers. Sat. 5. ver. 140.

35 Aspice

- 30 *Aspice sumendas in tempestate secures.*
Sed postquam iacuit planum mare, tempora postquam
Prospera vectoris, satumq; valentius Euro,
Et pelago, Postquam Parce 40 meliora benigna
65 *Pensa manu ducunt hilares, & staminis albi*
Lanificæ, modica non multo fortior aura
Ventus adest, inopi miserabilis arte cucurrit
41 Vestibus extensis, & quod superauerat unum
Velo prora suo iam deficientibus Austris.
70 *Spes vitæ 42 cum sole redit, tum gratus Iulo*
Atque 43 nouercali sedes prælata Lauino
Conspicitur 44 sublimis apex, cui candida nomen
Scrofa dedit (letis Phrygibus mirabile 45 sumen,
Et 46 nunquam visis triginta clara mamillis.)
75 *Tandem intrat positas inclusa per æquora 47 moles,*
48 Tyrrhenamq; 49 Pharò, 50 porrectaq; brachia rursus
Quæ 51 pelago occurrunt medio, longeq; relinquunt
Italiam. non sic igitur mirabere portus,
52 Quos natura dedit. sed trunca puppe magister
80 *Interiora petit 53 Baianæ per uia cymbæ*
Tui stagna sinus. gaudent ibi 54 vertice raso
55 Garrula securi narrare pericula nautæ.
Ite igitur pueri, 56 linguis animisq; fauentes,
Sertaq; delubris, & 57 farra imponite cultris,
85 *Ac molles ornata focos, 58 glebamq; virentem*
Iam sequar, & sacro 59 quod præstat, rite peracto
Inde domum repetam, graciles ubi parua coronas
Accipiunt fragili 60 simulachra pitentia cera.
Hic 61 nostrum placabo Iouem, laxibusq; paternis
90 *Thura dabo, atque omnes violæ iactabo colores.*
Cuncta nitent, longos erexit ianua 62 ramos,
Et matutinis 63 operatur festa lucernis.

30 Vide formam, vel lege, Ascripse lectu, sumend. in tempestate.
40 Viræ & felicitatis flamen trahunt.
41 Nautarum vestibus velorum loco ex: ensis.
42 Marutino exortente, vel discussis nubibus apparente.
43 Lauinio quo nouerca Laninæ celsit ascanius.
44 Alba longa.
45 Sus synecd.
46 Nunquam antea visis in alia sue.
47 Portum Hostiensem magnis molibus à Claudio extructum.
48 in Tyrrhenio mari positam.
49 Turrin in portu Hostiensis quæ nouernis ignibus nautarum cursum dirigeret, ad emulationem Phari Alexandrinæ.
50 Moles porrecta.
51 Protenduntur in altum mare longè à litore Italo.
52 Natiuos, quibus hunc arte factum.
53 Per quæ etiam Bai. cymba tuto meare possit.
54 Suscepto voto quod sit raso vertice.
55 De quibus garruant.
56 Taciti hæc agita & bona verba dicere (quod in rebus diuinis imperatur.)
57 Molam ex farra, sale, aqua.
58 Suprà 1. vers.

59 Quod optimum est, vel, lege, quod restat.

60 Lares, vide Pers. Sat. 5. 31.

61 Familiarem.

62 Rem diuinam facit, vel lege, operatur, Iauo n. & pensilibus lucernis ornari solet ianua in festis. & Saryriet addit, Matutinis, vt quæ clara luce sint superuacua.

63 Neque n. hoc fa-
 cio capiendi ammo.
 64 Filiolos.
 65 Moribundam.
 66 Iam macræ par-
 tæque spei.
 67 Gallina.
 68 Eo qui orbus
 non est, quique li-
 beros habet.
 69 Febrim.
 70 Votivis, fixis ab
 heredipetis.
 71 Sacrificium cen-
 tum bonum.
 72 Quos immolet.
 73 Mauritania vel
 India.
 74 In saltu apud La-
 uinium in Etruria
 cui Turnus quon-
 dam imperavit.
 75 Elephant.
 76 Afro è Cartha-
 gine quam con-
 didere duce Didone
 Tyrii.
 77 Scipioni socero
 Pompeij, &c. Appian
 2. de bello cin.
 78 Pyrrho Epirota-
 rum regi, qui primus
 in Italia Elephantis
 usus est.
 79 Elephantorum.
 80 Heredipetam.
 81 Elephas, Synech.
 82 Diuitibus orbis;
 Iron.
 83 Pacuvius.
 84 Si lege liceat.
 85 Quibus victimæ
 ornari solitæ.
 86 Filia, ut illa Aga-
 memnonis.
 87 Ceruam pro sua
 filia fore suppositam,
 quod in tragediis
 de Iphigenia factum
 fingunt Poetæ.
 88 Iron.
 89 Diuitis.
 90 Quibus Agamemnon immolata sua filia ventum redemit.
 91 Mortem, Libit. ve-
 ro Dea funerum est, in cuius æde quæ ad funera pertinent, veniunt.
 92 Prioris testis
 menti.
 93 A captatore irretitus veluti nassa, retis gen. alii exp. inclusus domicilio
 Nassæ medici ut curaretur.
 94 Tui qui filiam immolauisti tuam ut dines conualeceret.
 Forfan

63 Nec suspecta tibi sint hæc Coruine. Catullus,

Pro cuius reditu tot pono altaria, 64 paruos

Treis habet heredes. libet expectare, quis ægram 95

Et 65 claudentem oculos gallinam impendat amico

66 Tam sterili. verū 67 hæc nimia est impensa, coturnix

Nulla unquam pro 68 patre cadet. sentire 69 calorem

Si cæpit locuples Gallita, & Paccius orbi,

Legitimè fixis vestitur tota 70 tabellis

Porticus, existunt qui promittant 72 hecatomben. 100

Quatenus hic non sunt nec venales 73 Elephant, 105

Nec Latio, aut usquam nostro sub sidere talis

Bellua concipitur, sed 73 furua gente petita

74 Arboribus Rutulis, & Turni pascitur agro

Cæsaris 75 armentum, nulli seruire paratum

Priuato: siquidem 76 Tyrio parere solebant

Hannibali, & 77 nostris ducibus, 78 regi q, Molosso.

79 Horum maiores, & dorso ferre cohortes

Partem aliquam belli, & euntem in prælia turrim. 110

Nulla igitur mora per 80 Nouium, mora nulla per

Pacuium, quin illud 81 ebur ducatur ad aras, (80 Histrum

Et cadat ante lares Gallitæ victima sacra

Tantis digna 82 deis, & captatoribus horum.

83 Alter enim, si 84 concedas mactare, vouebit 115

De grege seruatorum magna, & pulcherrima quæq;

Corpora: vel pueris, & frontibus ancillarum

Imponet 85 vittas: & si qua est nubilis illi

86 Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, et si

Non sperat 87 tragicæ furtiuæ piacula ceruæ. 120

88 Laudo meum ciuem, nec comparo 89 testamento

90 Millerates. nam si 91 Libitinam euaserit æger,

Delebit 92 tabulas 93 inclusus carcere nassa;

94 Post meritum sanè mirandum, atque omnia soli

- 125 Forſan Pacuuius breuiter dabit, ille ſuperbus
 Incedit victis ⁹⁵ riuilibus. ergo vides, quàm
 Grande operæ pretium faciat iugulata ⁹⁶ Mycenis.
 Viuat Pacuuius quaſo, vel ⁹⁸ Neſtor totum:
 Poſſideat quantum rapuit Nero, montibus aurum
 130 Exæquet, nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

95 Competitoribus
 hereditas.
 96 Filia Pacui, ceſa
 vt Mycenis Iphige-
 nia filia regis Myce-
 narum.
 97 Tres ætates, Sat.
 10. v. 250.

SATYRA XIII.

Caluſum plus nimio dolentem propter X. H. S. ab eo
 apud quem depoſuerat, ſibi negata, conſolatus, o-
 ſtendit nō ſine diuini numinis prouidentia omnia fie-
 ri, quæ eadem ſceleratos ſemper puniat malæ con-
 ſcientiæ cruciatu & carniſicinâ.

- ¹ **E**xemplo quodcunq, malo committitur, ipſi
 Diſplicet authori. prima eſt hæc ultio, quod ſe
² Iudice, nemo nocens abſoluitur, improba quamuis
 Gratia ³ fallacis prætoris vicerit ⁴ urnam.
⁵ Quid ſentire putas omnes, Caluine, recenti
 De ⁵ ſcelere, & fidei violatæ crimine? ſed nec
 Tam tenuis cenſus tibi contigit, vt mediocris
 Iacturæ te mergat onus: nec rara videmus
 Quæ pateris, caſus multis hic cognitus, ac iam
¹⁰ Tritus, & ⁶ è medio Fortune ductus acervo.
 Ponamus nimios gemitus, flagrantior æ quo
 Non debet dolor eſſe ⁷ viri, nec vulnere maior.
 Tu quamuis leuium minimam, exiguamq, malorum
 Particulam vix ferre potes, ⁸ ſpumantibus ardens
¹⁵ Viſceribus, ⁹ ſacrum tibi quod non reddat amicus
 Depoſitum. ¹⁰ ſtupet hæc, ¹¹ qui iam poſt terga reliquit
 Sexaginta annos Fonteio conſule natus?
 An nihil in melius tot rerum proficiſ uſu?
²⁰ ¹² Magna quidem ſacris quæ dat præcepta libellis
 Viſtrix Fortune ¹³ Sapientia. Dicimus autem
¹⁴ Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,
¹⁵ Nec iactare iugum ¹⁶ vitæ didicere magiſtra.

1 Facinore quo
 malo exemplo no-
 cet.
 2 Imo vindice.
 3 Corrupti & iniqui
 iudicis.
 4 In quam ſuffragia
 conſuebantur, i. in-
 cicium.
 5 Eius qui tibi non
 reddit depoſitum.
 6 Non è ſummis
 fortunæ incommo-
 dis.
 7 i. fortis, preparati.
 8 Iratus & indigna-
 tus animo.
 9 Quod ſe ſacra-
 mento iuriſiurandi
 obſtrinxit redditu-
 rum.
 10 An tu hæc (quæ
 vulgo tamen ſunt)
 ſcelera ad ſtuporem
 miraris?
 11 Iam ſexagena-
 rius.
 12 a Philoſophia
 moraliſ docet non
 nullos continere
 fortunam.
 13 b Alios docet
 experientia & vitæ
 uſus.
 14 Non reſiſtendi
 neceſſitati.

35 Quæ non prodat
& deprehendat,

36 Latrocinio.

37 Veneno in pyx.

38 In Borotia, quæ

septem habuit por-

tas. vide Sat. 15.

v. 6.

39 Inundatione AE-

gyptum fertilem fa-

ciatis.

40 Quæ septem.

41 Per. ferrea etate.

42 Carteris n. etati.

43 Græci à septem

metallis, & electro

ex auro & argento

mistis hæctio indi-

dere nomina.

44 Causidicum, pa-

tronum suum.

45 Clientes vocales

sportula conducti.

46 Puerorū insigni,

i. d. feneæ puerili.

47 Quam dulcis sit

fraudata pecunia &

ut ait ille, furctius

panis.

48 Nunc dierum.

49 Sanguine, aut

igni.

50 Antiquissimi

pop. Italiz, in eo-

dem loco nati

αὐτοὶ ὅσοις.

51 Simpliciter.

52 Sat. 8. 359.

53 A filio Iovis

Cretâ expulsus.

54 Quò Rhea mater

illum Nympis a-

lendum miserat,

55 à patre

πατρὶς ὅς αὖτε

vocecerat, idque ex

pacto cum Titano

fratre.

56 Ganymedes.

Sat. 5. v. 96.

57 Hebe Iovis &

Iunonis filia.

58 A neclare & coniugi deorum ad officinam reuertus.

59 Mauritaniz qui in montem versus coelum sustinere fingitur.

60 obtigit imperium maris.

61 Rapta è Sicilia.

62 Quæ Ixion voluitur,

63 Sisyphi,

64 Quæ iecit Tityj con Promethei depascitur.

Quæ tam festa dies, ¹⁵ ut cesset prodere furem,

Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum

Quæ situm, & partos ¹⁶ gladio, vel ¹⁷ pyxide numos? ²⁵

Rari quippe boni, numero vix sunt totidem, quot

¹⁸ Thebarum portæ, vel ¹⁹ diuitis ²⁰ ostia Nili.

Nona ætas agitur, peioraq; secula ²¹ ferri

Temporibus, ²² quorum sceleri non inuenit ipsa

Nomen, & à nullo posuit natura ²³ metallo.

Nos hominum, diuimq; fidem clamore ciemus,

Quanto ²⁴ Fessidium laudat vocalis agentem

²⁵ Sportula. dic senior ²⁶ bulla dignissime, nescis

²⁷ Quas habeat Veneres aliena pecunia, nescis

Quem tua simplicitas risum vulgo moueat, cum

²⁸ Exigis à quoquam ne peieret, & putet ullis

Esse aliquod numen templis, aræq; ²⁹ rubenti?

Quondam hoc ³⁰ indigenæ viuebant ³¹ more prius-

Sumeret agrestem posito ³² diademate falcem (quàm

³³ Saturnus fugiens, tunc cum virguncula Iuno,

Et priuatus adhuc ³⁴ Idæis Iuppiter antris,

Nulla super nubes conuiuia cœlicolarum,

Nec puer ³⁵ Iliacus, formosa nec ³⁶ Herculis uxor

Ad cyathos, & iam ³⁷ siccato neclare tergens

Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna.

Prandebat ³⁸ sibi quisque deus, nec turba deorum

Talis ut est hodie, contentaq; sidera paucis

Numinibus miserum vrgebant ³⁹ Atlanta minori

Pondere: nondum ⁴⁰ aliquis sortitus triste profundi

Imperium, aut ⁴¹ Siculatorius cum ⁴² coniuge Pluton,

Nec ⁴³ rota, nec furia, nec ⁴⁴ saxum, aut ⁴⁵ uulturis atris

Pœna, sed infernis hilares sine regibus umbræ.

Improbitas illo fuit admirabilis æuo:

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,

Si iuuenis vetulo non assurrexerat, & si

37 Priuatis.

38 Re-

39 Neptunus cui sorta

40 Raptæ è Sicilia.

41 Proserpina Cereris filia.

42 Quæ iecit Tityj con Promethei depascitur.

- Barbato cuiusque puer, licet ipse videret
 Plura domi * fraga, & ⁴⁵ maiores glandis aceruos.
 Tam venerabile erat ⁴⁶ præcedere quatuor annis,
⁴⁷ Primaq; par adeo sacra lanugo senectæ.
 60 Nunc si depositum non inficietur amicus,
 Si reddat veterem cum tota ⁴⁸ ærugine ⁴⁹ follem,
⁵⁰ Prodigiosa fides, & ⁵¹ Thuscis digna libellis,
 Quæq; coronata lustrari debeat ⁵² agna.
 Egregium sanctumq; virum si cerno, ⁵³ bimembri
 65 Hoc monstrum puero, & ⁵⁴ miranti iam sub aratro
 Piscibus inuentis, & ⁵⁵ fœtæ comparo mula,
 Sollicitus tanquam ⁵⁶ lapides effuderit imber,
 Examensq; apium longa confederit ⁵⁷ vna
 Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
 70 Gurgitibus ⁵⁸ miris, & lactis vortice torrens.
 Intercepta decem quæreris sestertia fraude
 Sacrilega, quid si bis centum perdidit alter
 Hoc * arcana modo? maiorem tertius illa
 Summam, quam patule vix ceperat angulus arcæ?
 75 Tam facile, & pronũ est, superos cõtemnere testes,
 Si mortalis idem nemo sciat, aspice quanta
 Voce neget, quæ sit ficti constantia vultus.
 Per Solis radios, ⁵⁹ Tarpeiaq; fulmina iurat,
 Et Martis ⁶⁰ frameam, & ⁶¹ Cirrbæi spicula vatis,
 80 Per ⁶² calamos venatricis pharetramq; puellæ,
 Perq; tuum pater Ægæi Neptune tridentem,
 Addit & Herculeos arcus, hastamq; Mineræ,
 Quicquid habent telorum armamentaria cæli.
 Si vero & pater est, comedam, inquit, flebile nati
 85 Sinciput elixi, ⁶³ Pharioque madentis aceto.
 Sunt qui in fortune iam casibus omnia ponunt,
 Et nullo credunt mundum rectore moveri,
 Natura voluente vices, & ⁶⁴ lucis, & anni,
 Atque ideo intrepidi quæcunque ⁶⁵ altaria tangunt.
 90 Est alius metuens ne crimen pena sequatur,

- * *Alj h. g. farna.*
 45 Priscorum cen-
 sum.
 46 Quatuor anno-
 rum ætate superare
 alterum.
 47 Ordo est, lanugo
 quæ prima pars sa-
 sen.
 48 Pecunia ærugi-
 nosa, ut quæ iam diu
 deposita fuerit.
 49 Crumenam, sac-
 culum.
 50 Prodigij instar.
 51 Inscribenda l'h.
 araspicum libris, vel
 expianda tanquam
 monstrum ex disci-
 plina Etrusca.
 52 In piaculum.
 53 Biformi & pro-
 digioso partui.
 * *Alj habent, mi-
 randis.*
 54 Mulx a. non con-
 cipiant, & ipsæ spe-
 cie differentes.
 55 Ac si lapidibus
 pluisset.
 56 In formam vna
 vel racem.
 57 Attris, sanguineis,
 lacteis.
 * Secretæ fidei
 commissa & depo-
 sita.
 58 Iouis Capito-
 lini.
 59 Linceam,
 pæpæiam.
 Tacit. de Germa.
 & A. Gell. 10. 15.
 60 Apollinis qui in
 Cirrha colitur.
 61 Dianæ sagit-
 tas.
 62 Ægyptio, Pha-
 ros in Ægypti.
 63 Diei.
 64 Iurantes.

63 Cogitar, dicite.
65 Pers. Sat. 5. v. 186
Hypallage, ipsa irata:
66 Cursu velox &
expeditus, sed pau-
per, de quo Pansan.
in Corinth. & Soli-
nus.

67 Nisi infans sit.
vel modo tolerabi-
lis sit podagra, quæ
Elleboro nigro non
sit curanda. Pers. 4. 16.

68 Medico.

69 Quo n. mihi in
Olympicis palma,
si interea famelicus
peream?

70 Olympicæ, Pisa
n. ciuitas in Elide,
iuxta quam Iouis
Olympi templum:
& certamina quinto
quoque anno cele-
brabantur.

71 Perituræ hæc
secura.

72 Quibusdam.

73 Hec Poeta.

74 Exigentem ab eo
iustitiam dum de de-
posito.

75 Is quasi con-
stantem.

76 Tanquam bonæ
causæ & innocen-
tiæ.

77 Ille te calumnia-
tur, non secus ac do-
minus ferens ille ne-
quam in fabula mi-
nographi Catulli.

78 ὅς τοι πότ' ἔω.

Πότ' ἔω δὲ τοι δὲ λ.

ἄοι πρὸς τὸν ποταμὸν.

Homer. Iliad. 5.

79 Mars apud Ho-

mer. Il. 5. qui à Dio-

mede vulneratus ex-

clamauit quantum

X. milia virorum

80 Nec indignatus buccas inflas.

81 Pinguis vel albi porci. Hypall.

82 Polycrates tyrannus.

83 Eius, vel mei, qui nec &c.

84 Citharædi, cui statnam Sami in templo Iunonis e-

simplici utebantur. Doctrina erat eadem.

85 Cynici duplici pallio, Stoici

sate & tranquillitate summum bonum ponit.

Hic putat esse deos, & peierat, atque ita⁶⁴ secum,

Decernat quodcunque volet de corpore nostro

Ips, & irato feriat mea lumina⁶⁵ sistro,

Dummodo vel cæcus teneam, quos abnego, nūmos.

Et phthisis, & vomica putres, & dimidium crus

Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram

Ne dubitet⁶⁶ Ladas, si non eget⁶⁷ Anticyra, nec

⁶⁸ Archigene.⁶⁹ quid enim velocis gloria plantæ

Præstat, & esuriens⁷⁰ Pisææ ramus oliuæ?

⁷¹ Vt sit magna, tamen certè lenta ira deorum est.

Si curant igitur cunctos punire nocentes,

Quando ad me venient? sed & exorabile numen

Fortasse experiar, solet⁷² his ignoscere: multi

Committunt eadem diuerso crimina factis.

Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema.

⁷³ Sic animum dire trepidum formidine culpæ

Confirmant, tunc te⁷⁴ sacra ad delubra vocantem

Præcedit, trahere⁷⁵ imò ultro, ac vexare paratus.

Nam cum magna⁷⁶ malæ superest audacia causæ,

Creditur à multis fiducia.⁷⁷ mimum agit ille,

Urbani qualem fugitiuus scurra Catulli.

Tu miser exclamas, ut⁷⁸ Stentora vincere possis,

Vel potius quantum⁷⁹ Gradus Homericus: audis

Iupiter hæc? nec⁸⁰ labra moues, cum mittere vocē

Debueras vel marmoreus, vel abeneus? aut cur

In⁸¹ carbone tuo⁸² charta pia thura soluta

Ponimus, & sectum vituli iecur,⁸³ albæque porci

Omenta? ut video, nullum discrimen habendum est

Effigies inter vestras, statuamq;⁸⁴ Batulli.

Accipe quæ contrà valeat solatia ferre,

Et^{*} qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit

⁸⁵ A Cynicis tunica distantia,⁸⁶ non Epicurum

81 Thuribulo.

82 Quæ thura erant involuta

83 Citharædi, cui statnam Sami in templo Iunonis e-

simplici utebantur. Doctrina erat eadem.

84 Non admiratur Epicurum, qui in volap-

Sufficit

Suspexit exigui letum plantaribus horti.

87 Curentur dubij medicis maioribus ægri,

125 *88 Tu venam vel 89 discipulo committe Philippi.*

Si nullum in terris 90 tam detestabile factum

Ostendis, taceo, nec pugnis cadere pectus

Te veto, nec 91 plana faciem contundere palma,

Quandoquidẽ accepto 92 claudenda est ianua damno,

130 *Et maiore domus gemitu, maiore tumultu*

Planguntur nummi, quàm funera. nemo dolorem

Fingit 93 in hoc casu, vestem 94 diducere summam

Contentus 95 vexare oculos humore coacto:

Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.

135 *Sed si cuncta vides simili fora plena querela,*

96 Si decies lectis diuersa in parte tabellis

Vana superuacui 97 dicunt 98 chirographa ligni,

Arguit ipsorum quos litera, 99 gemmaque princeps

Sardonyches, oculis quæ custoditur eburnis.

140 *Te nunc delicias 1 extra communia censes*

Ponendum, quia tu 2 galline filius albe,

Nos 3 viles pulli nati infelicibus ouis.

Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,

Si flectas oculos maiora ad crimina, confer

145 *4 Conductum latronem, 5 incendia sulphure cœpta,*

Atque dolo, primos cum ianua colligit ignes:

Confer & 6 hos veteris qui tollunt grandia templi

Pocula 7 adorande rubiginis, & populorum

8 Dona, vel antiquo positas à rege coronas.

150 *9 Hec ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui*

Radat 10 inaurati femur Hercules, & faciem ipsam

Neptuni, qui bracteolam de Castore ducat.

An dubitet solitus totum conflare 11 Tonantem?

Confer & 12 artifices mercatoremq; veneni,

155 *Et 13 deducendum corio bouis in mare, cum quo*

87 Grauius afflictus ærumnis grauem peccant philosophum qui consoletur.

88 Tu cuius damnum lenius est, non ita graui consolatore opus habes.

89 Medico rudiori.

90 Quam eius qui te fecerit.

91 Plangere & lamentari.

92 Quæ claudis solet ut & fenestra in signum ludus.

93 In amissione bonorum.

94 Dilacerare.

95 Lacrymis miserè terendo oculos vix vi expressis.

96 Cum obligatoria instrumenta in tab.

ceratis scripta sapientiorum testibus fuerint lecta.

97 Debitorum dicunt esse adulterina.

98 Propria manu scripta.

99 Sigillum in Sardoniche gemma preciosa.

1 Extra communem sortem, non vulgarem.

2 Tibi videris supra alios feliciter natus, vide Erasmi. Chil.

3 Nullius precij hominuli.

4 Sicarium ad occidendum conductum.

5 Incendarios.

6 Sacrilegos.

7 Religiosæ vetustatis.

8 dya. dya. dya. donaria dijs consecrata.

9 Pocula & coronæ.

11. Particidam

12. Veneficos.

13. Particidam

14. Particidam

10 E statuis auratis. oculos deduc. Sat. 7. 214.

11 Iouis statuem.

12 Veneficos.

13 Particidam

14 In sociam per-
nam destinata cum
ipsa non occiderit
parentem.

15 Gal. Rutilius sub
Domitiano prefe-
tus urbis.

16 Illius Rutili.

17 Si potes.

18 Strumofum, vitio
aquar quā ibi po-
tant.

19 Sat. 6. 527.

20 Cincinnos in
formam cornuum
& annulorum obli-
quantem. Tacit. de
Germ.

21 Ut hæc illis à na-
tura & more: ita no-
bis Rom. scelere.

22 Grues à Strymo-
ne fl. Thraciæ, ex im-
proviso advenas.

23 Cum clangore
instar nubes grega-
tim volanrem.

24 Sat. 6. 505.

25 Obiect.

26 Resp. Ad suppli-
cium.

27 Obiect.

28 Quod si membri
iactura vel sanguine
ipsum poenas
iuisse viderem, læ-
haberem.

29 Resp. Poeta, Indo-
ctos quidem & stul-
tos imbecilles iræ
esse ac vindictæ cu-
pidos, doctos & sa-
pientes non iræ.

30 Philosophus
Stoicorum acutissi-
mus.

31 Ipsa Thales, unus
de septem sapientibus
Græciæ.

32 Socrate, qui sob-
falso crimine, quasi
de diis male senti-
ret, capitis damnatus
datum à ministro
publico eicorū in-
trepidus hausit.

33 Anyto, Melito, pontæ, vel Lyconi oratori

Clauditur aduersus ¹⁴ *innoxia simia fatis.*

Hæc quota pars scelerum, quæ custos ¹⁵ *Gallicus urbis*
Usque à Lucifero, donec lux occidat, audit.

Humani generis mores tibi nosse volenti

Sufficit ¹⁶ *una domus, paucos consume dies, &*

Dicere te miserum, postquam illinc veneris, ¹⁷ *aude.*

Quis ¹⁸ *tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis*

In ¹⁹ *Meroë crasso maiorem infante mamillam?*

Cœrula quis stupuit Germani lumina, flauam

Cæsariem, madido, ²⁰ *torquentem cornua cirro?*

Nempe quod ²¹ *hæc illis natura est omnibus una,*

Ad ²² *subitas Thracum volucres,* ²³ *nubemq; sonorā*

²⁴ *Pygmæus parvis currit bellator in armis:*

Mox impar hosti, raptusq; per aëra curuis

Vnguibus à seua fertur grue. si videris hoc

Gentibus in nostris, risu quatere: sed illic

Quamquam eadem assidue spectentur prælia, ridet

Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.

²⁵ *Nullane periuri capitis fraudisq; nefandæ*

Pœna erit? ²⁶ *abreptum crede hunc grauiore catena*

Protinus, & nostro (quid plus velit ira?) necari

Arbitrio. ²⁷ *manet illa tamen iactura, nec unquam*

Depositum tibi sospes erit, ²⁸ *sed corpore trunco*

Inuidiosa dabit minimus solatia sanguis.

At vindicta bonum vita iucundius ipsa.

²⁹ *Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis*

Interdum, aut leuibus videas flagrantia causis,

Quantalacunque adeo est occasio, sufficit ira.

³⁰ *Chrysippus non dicet idem, nec* ³¹ *mitæ Thaletis*

Ingenium, dulciq; senex vicinus Hymetto,

Qui partem acceptæ seuæ inter vincla cicuta

³² *Accusatori nollet dare. plurima felix*

Paulatim vitia, atque errores exiit omnes

Prima docens rectum ³³ *sapientia: quippe minuti*

³⁴ *Philosophia mentalis.*

Semper,

- 190 *Semper, & infirmi est animi, exiguiq; voluptas*
Vltio. continuo sic collige, quod vindictâ
Nemo magis gaudet quàm sœmina. cur tamen hos tu
Euassisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & ³⁵ surdo verbere cedit
- 195 *Occultum quatiente animo tortore flagellum?*
Pœna autem vehemens, ac multo sœnior illis,
Quas & ³⁶ Ceditius grauis inuenit, aut ³⁷ Rhadamã-
Nocte dieq; suum gestare in pectore ³⁸ testem. (thus,
³⁹ Spartano cuidam respondit Pythia vates,
- 200 *Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret*
*Depositem retinere, & fraudem * iure tueri*
Iurando: querebat enim quæ numinis esset
Mens, & an hoc illi facinus suaderet Apollo.
⁴⁰ Reddidit ergo metu, non moribus: & tamẽ omnem
- 205 *Vocem ⁴¹ adyti dignam templo, veramq; probauit,*
Extinctus tota pariter cum prole, domoque,
Et quamuis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum, ::
- 210 *Facti crimen habet, ⁴² cedo si conata peregit? ::*
Perpetua anxietas, nec mense tempore cessat
Faucibus ut morbo siccis, interq; molares
Difficili crescente cibo: sed vina miscellus
Expuit, ⁴³ Albani veteris pretiosa senectus
- 215 *Displicet, ⁴⁴ ostendas melius, densissima ruga*
Cogitur in frontem, velut acri ducta Falerno.
Nocte breuem si fortẽ indulsit cura soporem,
Et toto versata toro iam membra quiescunt,
Continuò ⁴⁵ templum, & violati numinis aras,
- 220 *Et quod præcipuis mentem sudoribus urget,*
Te videt in somnis: tua sacra, & ⁴⁶ maior imago
Humanâ turbat pauidum, cogitque ⁴⁷ fateri.
Hi sunt qui trepidat, & ⁴⁸ ad omnia fulgura pallens,
Cum tonat, exanimes primo quoq; murmure cœli,

85 Tacito.

³⁶ Index sub Vitellio seniores.³⁷ Vnus è iudicibus apud inferos, Iouis ex Europa filius.³⁸ Conscienciam carnisicem.³⁹ Glaucos, vide hanc historiam apud Herodotum, lib. 4.

* Tmesis.

⁴⁰ Filijs Mileijs qui deposuerat.⁴¹ Vatis ex adyto, i. loco templi intimo, inaccessio, ab æt.

adit.

⁴² Quod si voluntas puniator, quanto magis qui velle in actum produxerit?⁴³ Vetussum & pretiosum Albanum vinum.⁴⁴ Si offeras melius.⁴⁵ Templum in quo pœterauit urget illum in somnis.⁴⁶ Mai. hum. effigie & augustior, quales solent apparere vmbrae.⁴⁷ Scelus suum,⁴⁸ Vt Caligula.

Non

49 Ex Epicuri opi-
nione.

50 Ex vulgi opi-
nione.

51 Prima tempe-
stas.

52 Plenitudo.

53 Cuius calor
somnia adimit.

54 Pro sanitate re-
cuperanda votare o-
uem vel agnum.

55 Gallum, quem &
Æsculapio soluit
qui conualuit.

56 Hominis sce-
lesti

57 Ante scelus per-
petratum abunde
confidentes, post ti-
midissimi.

58 Alio de crimine
dabit breui in cate-
nas pedes suos, qui
te perfide dece-
pit.

59 Sat. 1. 66.

60 In exilij ali-
quam insulam in
mari Ægeo. h. 48.
Chipelag.

61 Nobilibus.

62 Nec cœcum
ut fuit Tiresias.
Metam. Ovid. 3.

Non 4º quasi fortuitu, nec 5º ventorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.

51 Illa nihil nocuit, cura grauiore timetur

Proxima tempestas, velut hoc dilata sereno.

Præterea 52 lateris 53 vigili cum febre dolorem

Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum

Infesto credunt à numine, saxa Deorum

Hæc, & tela putant. 54 pecudem spondere sacello

Balantem, & laribus 55 cristam promittere galli

Non audent. quid enim sperare nocentibus ægris

Concessum? vel quæ non dignior hostia 56 vitâ?

Mobilis, & varia est ferme natura malorum,

57 Cùm scelus admittunt, superest cōstantia, quid fas,

Atque nefas: tandem incipiunt sentire peractis

Criminibus, tamen ad mores natura recurrit

Damnatos, fixa, & mutari nescia. nam quis

Peccandi finem posuit sibi, quando recepit

Eiectum semel attrita de fronte ruborem?

Quisquam hominum est, quem tu contentum videris

Flagitio? 58 dabit in laqueum vestigia noster (uno

Perfidus, & nigri patietur carceris 59 vncum,

Aut 60 maris Ægei rupem, scopulosq; frequentes

Exulibus 61 magnis, pœna gaudebis amara

Nominis inuisi, tandemq; fatebere letus

Nec surdum, nec 62 Tiresiam quenquam esse Deorū.

SATYRA XIII.

Parentes reprehendit qui minus piè ac castè coram
liberis viuentes malis exemplis & praua institutio-
ne ijs autores sunt alicuius, gula, crudelitatis, libidinis,
luxus in ædificijs extruendis, superstitionis & por-
tentosa auaritia.

Placrima sunt, Fuscine, & fama digna sinistra,
Et nitidis maculam, ac rugam figentia rebus,
Quæ monstrant ipsi pueris traduntque parentes.

Si

Si damnoſa ſenem iuuat alea, ludit & heres

5 ¹ Bullatus, paruoq; eadem mouet ² arma ³ fritillo,

Nec de ſe ⁴ melius cuiquam ſperare propinquo

Concedit iuuenis, qui radere tubera terræ,

Boletum condire, & eodem ⁵ iure natantes

Mergere ⁶ ficedulas didicit nebulone parente,

10 Et ⁷ cana monſtrante gula: cum ſeptimus annus

Transferit puero nondum omni dente renato,

Barbatoſ licet admoueas mille inde magiſtros,

Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu

Semper, & à magna non ⁹ degenerare culina. (quos

15 ¹⁰ Mitem animum, & mores ¹¹ modicis erroribus æ-

Præcipit, atq; animoſ ſeruorum, & corpora noſtra

Materia conſtare putat paribuſq; elementis?

An ¹² ſeuire docet Rutiluſ, qui gaudet acerbo

Plagarum ſtrepitu, & ¹³ nullam Sirena flagellis

20 Cōparat ¹⁴ Antiphateſ trepidi laris, ac ¹⁵ Polyphemuſ?

Tum felix, quotieſ aliquiſ tortore vocato

Vritur ardenti duo propter ¹⁶ lintea ferro.

Quid ſuadet iuueni letuſ ſtridore catenæ,

Quem mirè afficiunt ¹⁷ inſcripta ¹⁸ ergaſtula, ¹⁹ carcer

25 Ruſticuſ? expectaſ ut non ſit adultera ²⁰ Largæ

Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchoſ

Tam cito, nec tanto poterit contexere curſu,

Ut non ter decieſ ²¹ reſpiret? conſcia matri

Virgo fuit: ²² ceraſ nunc ²³ hac dictante puſillaſ

30 Implet, & ad mœchum dat ²⁴ eiſdem ferre ²⁵ cinediſ.

Si natura iubet, velociuſ & citiuſ noſ

Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica, ²⁶ magniſ

Cum ſubeant animoſ autoribuſ. unuſ, & alter

Forſitan ²⁷ hæc ſpernât iuuenes, quibuſ arte benigna,

35 Et ²⁸ meliore luto ſinxit præcordia Titan:

18 Adultera. 19 Take breath. 20 Tabellaſ ad Mœchum. 21 Matre

ſuo exemplo permonſtrante, vel ſimiliter, diſtante. 22 Quibuſ mater dederat.

23 Miniſtriſ turpibuſ. 24 Parentibuſ & maioribuſ. 25 Declinent parentum

vitia. 26 Prometheuſ Titanis nepoſ, i, quibuſ Deuſ ingeniuſ dedit ad virtutem pro-

pinuſ.

1 Filiuſ adhuc puer
bullatuſ & pretext-
tam geſtans. Verſ.
Sat. 1. 31.

2 Ta' oſ aleaſ &
cætera ludi inſtru-
menta.

3 Vaſculo oblongo
è quo mirtabantur
teſſeraſ vel tali in
tabulaſ.

4 Quan de patre.

5 Condimento.

6 Auem, quod ſiomo
edat, dictam.

7 Cano patre gu-
loſo.

8 Puer in hiſ deli-
cij, enutrituſ ad ſep-
timuſ ætatiſ an-
nuſ, quo denteſ re-
naſcuntur.

9 Non deſcedere à
paterno luxu ad vi-
tium fragiliorem.

10 Pater crudeliſ
dum in ſeruoſ
flagelliſ ſæuit,

b clementiam queſo
an c crudelitatem
præcipit filio? pro-
culdubio crudelita-
tem.

11 Paucaſſimiſ vi-
tiuſ corruptoſ.

12 Nulluſ Sireniſ
eantum æquè audito
incunduſ putat, ac
flagelloruſ ſonum.

13 Domuſ ſuæ car-
niſex, Antiphateſ i. e.
ſtrygonuſ rege non
mitior.

14 Cyclopuſ im-
maniſſimuſ.

15 Furto ſubducta,
vel amiſſa.

16 Cauterio inuſſi
ſeru.

27 Sat. 2. 180.

27 Præ exempla.

28 Sceleribus quæ
et & filios perdent.

29 Malos & patriam
querere conatos,
qualis fuit Catilina.
30 Boni & patriæ
assertores, qualis erat
M. Brutus, & Caro V.
sic. frater Servilii
matris Bruti.

31 In alea & vino.

32 Ne pecces in il-
lius malum exem-
plum.
33 Nota Censoris.

34 Iron.

35 Aeri increpatio-
ne.

36 Tab testamēti
mutare, & eam ex-
heredare.

37 Sup. fumes?

38 Et tibi quasi
phrenetico adhi-
benda est, occipitio
inciso, Cucurbita.

Angl. a cupping
glasse.

39 Domum niti-
dam esse curas non
sanctam.

40 Vox tua fremit,
Verris pavimentum,
&c.

41 Aridis gaudens.

42 Alij legunt, Læve
argentum.

43 Calata.

44 Quod Ciceroni ge-
nuit.

Sed reliquos²⁷ fugienda patrum vestigia ducunt,
Et monstrata diu veteris trahit orbita culpe.

Abstineas igitur²⁸ damnis huiusce, etenim vel
Vna potens ratio est ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis

Turpibus, ac pravis omnes sumus, &²⁹ Catilinam
Quocunque in populo videas, quocunque sub axe:
Sed nec³⁰ Brutus erit,³⁰ Bruti nec avunculus usquā.

Nil dictu scdum, visuq; hæc limina tangat,
Intra que puer est, procul hinc, procul inde puella
Lenonium, & cantius³¹ pernoctantis parasiti.

Maxima debetur puero reverentia: si quid
Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
Sed³² peccaturo obsistat tibi filius infans.

Nam si quid dignum censoris fecerit³³ irā,
(Quandoquidem similem tibi se non corpore tantum
Nec vultu dederit, morum quoque filius) & cum
Omnia deterius tua per vestigia peccet,

³⁴ Corripies nimirum, & castigabis³⁵ acerbo
Clamore, ac post hæc³⁶ tabulas mutare parabis.

³⁷ Vnde tibi frontem libertatemq; parentis,
Cum facias peiora senex? vacuumq; cerebro
Iampridem caput hoc ventosa³⁸ cucurbita querat?

³⁹ Hospite venturo cessabit nemo tuorum:

⁴⁰ Verre pavimentum, nitidas ostende columnas,
⁴¹ Arida cum tota descendat aranea tela,

Hic⁴² lauet argentum, vasa⁴² aspera tergeat alter,
Vox domini fremit instantis, virgamq; tenentis.

Ergo miser trepidas, ne stercore scæda canino
Atria displiceant oculis venientis amici,

Ne perfusa luto sit porticus, & tamen uno
Semodio scobis hæc emendat servulus unus:

Illud non agitas, ut sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum, vitioq; carentem?
Gratum est,⁴⁴ quod patria civem, populoq; dedisti,

Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
 Utilis & bellorum, & pacis rebus agendis.

Plurimum enim intererit, quibus artibus, & quibus

* Moribus instituas. ^b serpente Ciconia pullos (hunc tu

75 N. strit, & inuenta per devia rura lacerta:

45 Illi eadem sumptis quarunt animalia pennis.

Vultur ⁴⁶ iumento, & canibus, crucibusq; relictis

Ad foetus properat, partemq; cadaueris offert:

80 Hic est ergo cibus magni quoque vulturu, & se

Pascentis, propria cum iam facit arbore nidos.

• Sed leporem, aut capream ⁴⁷ famule Iouis, & ⁴⁸ gene-

In saltu venantur aues, tunc præda cubili (rose

Ponitur, inde autem, cum se matura leuabit

85 Progenies stimulantò fame, festinat ad illam

Quam primum ⁴⁹ rupto prædam gustauerit ovo.

Ædificator erat Centronius, & modo ⁵⁰ curuo

Littore Caietæ, summa nunc ⁵¹ Tyburis arce,

Nunc ⁵² Prænestinis in montibus, alta parabat

90 Culmina villarum, Græcis ⁵³ longeq; petitis

Marmoribus, vincēs ⁵⁴ Fortunæ, atq; ⁵⁵ Herculis ædē,

Vt spado vincebat capitolia nostra ⁵⁶ Posides.

Dum sic ergo ⁵⁷ habitat Centronius, imminuit rem,

⁵⁸ Fregit opes, nec parua tamen mensura relictæ

95 Partis erat, totam hanc ⁵⁹ turbauit filius amens,

Dum meliore nouas attollit marmore villas.

Quidam sortiti ⁶⁰ metuentem ⁶¹ sabbata patrem,

⁶² Nil præter nubes, & coeli ⁶³ numen adorant,

Nec distare putant humana carne ⁶⁴ suillam,

100 Qua pater abstinuit, mox & ⁶⁵ præputia ponunt

Romanas autem soliti contemnere leges,

Iudaicum ediscunt, & seruant, ac metuent ius,

Tradidit arcano quodcunque volumine ⁶⁶ Moses:

⁶⁷ Non monstrare vias, eadem nisi sacra colenti:

63 Qua abstinent Iudæi ex iussu vet.
 ex sacra pagina actus
 suum.

64 Circumcidantur.

65 Propheta

66 Non nisi eandem professis religionem præstare of-

^a b Malis, exemplis
 Ciconia & vultur.

^c c Bonis, exemplo. A.
 quæ & accipitru.

45 Pulli iam pen-

nati.

46 A cadaueribus
 iumento, canum, aut
 furum in cruce pen-

den iam.

47 Aquilæ Iouis ar-

migeræ, aliuolæ.

48 Accipitres.

49 Ono exclusa &

tenella progenies.

50 Portu in sino

Baisano, potius à

Curuo quod Laco-

nes Caietam vocant,

quàm ab AENEÆ na-

trice dicto, Virg.

Æneid 7.

51 Ciuitatis in Sa-

binis ad lapidem ab

vrbe xvi.

52 Sat. 3. 90.

53 Ex Aegypto,

Numidia &c.

54 Præneste vel Ro-

ma.

55 Tibure, vel etiam

Roma.

56 Claudii Cæsaris

eunuchus & libertus.

57 Extruxit ædificia

quæ habiter.

58 Absumpsit, dila-

pidauit.

59 Superstitiosè co-

lenten, Eschicæ.

60 Septimum

quemque diem

qui Iudæis שבת

cessatio est.

61 Quippe inter

precandum celum

suspicientes vnum

tantum Deum agnos-

cent.

62 Alii Latum lo-

gunt.

67 Iudæos ob renu-
datam verpam ab
sp. 707 Lumbrico.
vide I. C. Scal. r. lib.
de causis LL. 128.

68 Aparentibus.
69 Avaritia.
70 Frugalitatis.

71 Peruigil draco
custos aureorum
malorum in horto
Hesperidum filiarum
Atlantis.

72 Draco apud Col-
chos in Ponto aurei
velleris à Phryxo
suspecti custos.

73 * Metaph. à fa-
brili arte.

74 Sup. esse. vel. ami-
mi felices, Hellenis-
mus.

75 Qui neminem
pauperem iudicant
beatum.

76 Cibi dimens.

77 E mucore.

78 Cibum è variis
minutim concisis.

79 Quo mense ob-
somnia citissimè cor-
rumpuntur.

80 Sat. 3. ver. 191.

81 Pisc.

82 Signo apposito
ad fraudes seruo-
rum.

83 Mendicus, Sat. 4.
116.

Quasitum ad fontem solos deducere ⁶⁷ verpos.
Sed pater in causa, cui septima quæque fuit lux
Ignava, & partem vite non attigit ullam.
Sponte tamen iuuenes imitantur cætera, solam
Inuiti quoque auaritiam exercere ⁶⁸ iubentur.
Fallit enim ⁶⁹ vitium specie ⁷⁰ virtutis & umbra,
Cum sit triste habitu, vultuq, & veste seuerum.
Nec dubiè tanquam frugi laudatur auarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
Certa magis, quàm si fortunas seruet easdem (de
71 Hesperidum serpens, aut 72 Ponticus. adde quod hinc 119
Quo loquor, egregium populus putat, atq, verendum
Artificem, quippe his crescunt patrimonia fabris,
Sed crescunt quocunque modo, maioraq, sunt
**Incude assidua, semperque ardente* camino.*
Et pater ergo ⁷⁴ animi felicitis credit auaros
Qui mirantur opes, 75 qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant, iuuenes hortantur, ut illam
Ire viam pergant, & eidem incumbere sectæ.
Sunt quædam vitiorum elementa, his protinus illos
Imbuit, & cogit minimas ediscere sordes.
Mox acquirendi docet insatiabile votum,
Seruorum ventres ⁷⁶ modio castigat iniquo
Ipse quoq, esuriens: neq, enim omnia sustinet unquæ
Mucida ⁷⁷ cærulei panis consumere frustra,
Hesternum solitus medio seruare ⁷⁸ minutal
79 Septembri, nec non differre in tempora cæne
Alterius ⁸⁰ concham, æstiu cum parte ⁸¹ lacerti
82 Signatam, vel dimidio, putriq, 81 siluro,
Filaq, sectiu numerata includere porri.
Inuitatus ad hæc aliquis ⁸³ de ponte negabit.
Sed quò diuitias hæc per tormenta coactas?
Cùm furor haud dubius, cùm sit manifesta phrenesis,
Vt locuples mariaris egenti viuere fato?
Interea pleno cum turget sacculus ore,

Crescit

- 140 Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit,
Et minus hanc optat, qui non habet. ergo paratur
Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum,
Et proferre libet fines, maiorq; videtur
Et melior vicina seges, mercaris & hanc, &
145 Arbuta, & densa montem qui canet ⁸⁴ olina:
Quorum si pretio dominus non vincitur ullo,
Nocte boues macri, lassosq; famelica collo
Armenta ad virides huius mittuntur aristas:
Nec prius inde domum, quam tota ⁸⁵ noualia senos
150 In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere vix possis, quam multi talia plorent,
Et quot venales ⁸⁶ iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones? quæ fœdæ buccina famæ?
Quid nocet hoc? inquit, ⁸⁷ tunicam mihi malo lupini,
155 Quam si me tota laudet vicinia pago
⁸⁸ Exigui ruris paucissima farræ secantem.
⁸⁹ Scilicet & morbis, & debilitate carebis,
Et luctum, & curam effugies, & tempora vitæ
Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur,
160 Si tantum culti solus possederis agri,
Quantum sub ⁹⁰ Tatio populus Romanus arabat.
Mox etiam fractis ætate, ac ⁹¹ Punica passis
Prælia, vel ⁹² Pyrrhum immanem, gladiosq; ⁹² Molof-
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur (sōs
165 Vulneribus. merces ea sanguinis, atque laboris
Nullis visa unquam meritis minor, aut ⁹³ ingrata
Curta fides patriæ: saturabat ⁹⁴ glebula talis
Patrem ipsum, turbamq; casæ, qua fœta iacebat
Vxor, & infantes ludebant quatuor, ⁹⁵ unus
170 ⁹⁶ Vernula, tres ⁹⁷ domini, sed magnis fratribus horum
⁹⁸ A scrobe vel sulco redeuntibus altera cœna
Amplior, & grandes fumabant pultibus olle.
Nunc modus hic ⁹⁹ agri nostro non sufficit orto.
Inde ferè scelorum causæ, nec plura venena

84 Oleis flore can-
didis.

85 Noualis sege-
tes.

86 Potentum qui
coegere pauperes
vendere agros.

87 Siliquam lup.
leguminis.

88 Parua messis
dominum.

89 Hæc Poeta cum
irrisione.

90 Duce Sabinorum
in virbis partem à
Romulo accepto.

91 Adversus Car-
thaginenses, in Sici-
lia, Italia, Africa.

92 Epirotarum re-
gem, Molossia a.
pars Epiri est.

93 Neque ingrata
aut parca nimis vi-
debatur patria quæ
tam bene meritis
tantulam rependeret
mercedem.

94 Duorum iuge-
rum.

95 E quibus unus,
&c.

96 Ex seruo natus.

97 Filij familias in-
genue nati.

98 Fodiendo vel
arando.

99 Præscorum fructi,
Iduorum iugum.

Miscuit.

1 Infaciabilis, infatigabilis.

2 Italiz pop.

3 Liber & alma Ceres, vestro si munere gelus Chaoiarn pin- qui glandem mutant arista. I. Georg. Virg.

4 Legibus cautum, 5 Ventorum frigus, depellit.

6 Tabellas ceratas.

7 Persli Sat. 5. v. 90.

8 Centurionis munus qui vite n gesta- bat qua milites pu- niret, Sat. 8. v. 347.

9 Lib. supplice.

10 Pedicæ è buxo int. i. in pexum, vt incultas etiam stre- nuus appareat.

11 Imperator.

12 Mapalia.

13 Britannorum, in septentrionali parte Albionis inf qui alijs Eboracenses sunt, alijs Galtwei.

14 Vt sexagenarius & emeritus signiferi munere seu opibus honoreris.

15 Musculi n. qui strimentorum me- tus claudunt, animæ per timorem intro fugiente calore & virtute destituti la- xant vincula. Aristot. probl. & Macrobi. Sat 7 c. 11.

16 Dimidio plaris quam stetit.

17 Trans Tiberim a. fetida opera, vt sulphurata, & ex- coriationes exerce- bantur.

18 Respicit ad notam illud Vespasiani de vectigali è Iotio Bellerophonte sumptum, qui tamen hos Ironice dixit,

Miscuit, aut ferro grassatur sepius ullum
Humane mentis vitium, quàm seua cupido
Indomiti census. nam diues qui fieri vult,
Et cito vult fieri: sed que reuerentia legum?
Quis metus, aut pudor est unquã properantis auari?
Vivite contenti casulis, & collibus istis
O pueri, ² Marfus dicebat, & ³ Hernicus olim,
² Vestinusq; senex, panem queramus aratro,
Qui satis est mensis. laudant hoc ³ numina ruris,
³ Quorum ope, & auxilio gratæ post munus ariste
Contingunt homines veteris fastidia quercus.
Nil ⁴ vetitum fecisse volet, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, qui ⁵ summoet Euros
Pellibus inuersis. peregrina, ignotaq; nobis
Ad scelus, atque nefas quodcunq; est, purpura ducit.
Hæc illi veteres præcepta minoribus, at nunc
Post finem autumnæ media de nocte supinum
Clamosus iuuenem pater excitat: accipe ⁶ ceras,
Scribe puer, vigila, causas age, perlege ⁷ rubras
Maiorum leges, aut vitem posce ⁹ libello.
Sed caput ¹⁰ intactum buxo, naræque pilosas
Annotet, & grandes miretur ¹¹ Lælinus alas.
Dirue Maiorum ¹² Attegiæ, castella ¹³ Brigantum,
¹⁴ Vt locupletem aquilam tibi sexagesimus annus,
Afferat. aut longos castrorum ferre labores
Si piget, & trepido ¹⁵ soluant tibi cornua ventrem
Cum lituis audita, pares quod vendere possis
¹⁶ Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
Vllius subeant abiegande ¹⁷ Tiberim ultra,
Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
Vnguenta, & corium. ¹⁸ lucri bonus est odor ex re
Qualibet. illa tuo sententia semper in ore
Versetur dijs atque ipso Ioue digna, ¹⁹ poëta:

19 Ennij ab Euripidis

Vnde

Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere.

Hoc monstant vetule ²⁰ pueris poscentibus assim:

210 Hoc discunt omnes ante alpha & beta puellæ.

Talibus instantem monitis quemcumque parentem

Sic possum affari: dic ð vanissime, quis te

²¹ Festinare iubet? meliorem ²² præsto ²³ magistro.

Discipulum securus abi, dincêris ut Ajax

215 Præterijt ²⁴ Telamonem, ut ²⁴ Pelea vicit Achilles.

Parcendum est teneris, ²⁵ nondum implevere medul.

Natiue mala nequitie: cum pectere barbam (las

Cœperit, & longi mucronem admittere ²⁶ cultri,

Falsus crit testis, vendet periuria summâ

220 Exiguâ, Cereris ²⁷ tangens aramq; pedemq;.

²⁸ Elatam iam crede nurum, si limina vestra

²⁹ Mortifera cum dote subit, ³⁰ quibus illa premetur

Per somnum digitis? nam que terraq; marique

Acquirenda putes, breuior via conferet illi.

225 Nullus enim magni sceleris labor. ³¹ hæc ego nunquâ

Mandavi dices olim, nec talia sua si.

³² Mentis causa malæ tamen est, & origo penes te.

Nam quisquis magni census præcepit amorem,

Et ³³ læuo monitu pueros producit auaros,

230 Et qui per fraudes patrimonia conduplicare

Dat libertatem, totas effudit habenas

Curriculo: quem si reuoces subsistere nescit,

Et te contempto rapitur, metisque relictis.

Nemo satis credit tantum delinquere, quantum

235 Permittas, ³⁴ adeo indulgent sibi latius ipsi.

Cum dicis iuueni ³⁵ stultum, qui donet amico,

Qui paupertatem leuet, attollatq; propinqui,

Et spoliare doces, & ³⁶ circumscribere, & omni

Crimine diuitias acquirere, quarum amor in te est,

240 Quantus erat patrie ³⁷ Deciorum in pectore, quantû

Dilexit Thebas, ³⁸ si Grecia vera, ³⁹ Menœceus,

ait edoctus Thebas non capi posse si se deuoueret, gladio se transiit. Papin. XI. Thebaidos.

20 Paruulis Sat. 5.

143.

21 Ante anno: auz-
ritiâ sibi inquitnae.

22 Ne war-
rant hûm.

23 Te pane quido-
cisti.

24 Ut illi patres
suos fortitudine: ita

te hlius tuus auagi-
tiâ, nequitia, & om-
ni scelere superabit.

25 Vicia patria non-
dum firmam ætatem

nata sunt.

26 Nonaculæ ad
barbam radendam, l.

vbi adoleuerit.

27 Inartibus aram
tangere mos erat.

28 Procul dubio vx-
orem suam filius

tutus veneno peremo-
ptâ ad funis efferet.

29 Quanta sit illi
exitij causa.

30 Aconito infestis,
quibus si mulieris

genitalia tractentur
præsentanea mors

est, hoc Calpurnio
Bestiæ obiecit M.

Cæcilius.

31 Excusas pater.

32 Respondet Porta.

33 Iniquo, inhonesto

34 Etiam ultra
patris præcepta

peccandi licentiam
sibi arrogabunt.

35 Eum esse stultû
qui donet amico.

36 Fraule excipere.

37 Quas diuit, tu
amas quantum Do-

cij pater & filius pa-
triâ qui se pro legio-

nibus Rom. deuoue-
runt. Sat. 8. v. 118.

38 Sat. 10. v. 174.

39 Qui oraculi mo-

40 Hanc de Ca'mo
fabulam vide in Me-
tam Ovid. 3. l.

41 Anaritiz.

42 Filius te patrem
tollet vt Leo magi-
strum suum Domiti-
ani tempore. Mar-
tial. 1.

43 Aetatis tuae lon-
gitudi ex horosco-
po tuo.

44 Grane' erit filio
tuo expe. satum.

45 Parcarum.

46 Naturali.

47 Longaui vt
cerni.

48 Medicum.

49 Antidotum, Sat.
6. vlt. lin.

50 Alium videre
autumnum

51 Aliud videre
ver. 1. in alium an-
num vivere.

52 Qui malos habet
filios.

53 Qui malos habet
subditos.

54 Ludos scenicos,

55 Ad templum

Castoris, ex more

diuitum, qui thesau-

ros in templis de-

ponere soliti erant,

quasi iam securi de

ijs quæ Deorum tu-

telæ crediderant.

56 Ex quo in tem-

plo Marti compila-

tae fuerunt arce, ip-

siusque Dei galea

furto surropta.

57 Floralia. Perf.

Sat. 4. 178.

58 Ludos Cereales.

59 Megaleia.

60 Sat. 6. v. 69.

61 Hæc auarorum

hominum negotia

62 Rotâ vel circulo ligneo per quem saliendo se iactabant Petauristæ. Manil. us lib. 5. ibi-

que Scalig.

63 Funambuli.

64 E Cilicia, Corycus a. promontorium ceu mons

in Creta. * Alij legunt à Siculis.

65 Ol. crocum, siue quamuis aliam mercem.

66 Liqueorem ex uvis ad solem passis. Columella 12. l. 39. c.

67 Vinum Cretense in la-

40 In quaxum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascuntur, & horrida bella capeſſunt
Continuo, tanquam tubicen surrexerit vna.

Ergo⁴¹ ignem, cuius scintillas ipse dedisti,
Flagrantem latè, & rapientem cuncta videbis.

Nec tibi parcetur misero,⁴² trepidumq; magistrum
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus.

Nota mathematicis⁴³ genesis tua, sed⁴⁴ graue tardas
Expectare⁴⁵ colos, morieris⁴⁶ stamine nondum

Abrupto iam nunc obſtas, & vota moraris,

Iam torquet iuuenem longa &⁴⁷ ceruina senectus.

Ocyus⁴⁸ Archigenè quære, atq; eme⁴⁹ quod Mithri-
Composuit, si vis⁵⁰ aliam decerpere ficum, (dates

Atq; alias tractare roſas, medicamen habendum est, 355

Sorbere ante cibū quod debeat aut⁵² pater, aut⁵³ rex.

Monſtro voluptatem egregiam, cui nulla⁵⁴ theatra,

Nulla æquare queas prætoris⁵⁴ pulpita lauti,

Si ſpectas quanto capitis discrimine conſtant

Incrementa domus, ærata multus in arca

Fiscus, &⁵⁵ ad vigilem ponendi Caſtoranummi,

⁵⁶ Ex quo Mars ultor galeam quoq; perdidit, & res

Non potuit ſeruare ſuas. ergo⁵⁷ omnia Floræ,

Et⁵⁸ Cereris licet, &⁵⁹ Cybeles⁶⁰ aula reſinquas,

Tanto maiores⁶¹ humana negotia ludi.

An magis oblectant animum iactata⁶² petauro

Corpora?⁶³ quiq; ſolent rectum deſcendere funem?

Quam tu,⁶⁴ Corycia ſemper qui puppe moraris,

Atque habitas Coro ſemper tollendus, & Auſtro

Perditus^{*} ac vilis ſacci mercator⁶⁵ olentis?

Qui gaudes pingui antiquæ de litore Cretæ

⁶⁶ Paſſum &⁶⁷ municipes Iouis aduexiſſe lagenas?

- ⁶⁸ Hic tamen ancipiti figens vestigia planta
 Victum illa mercede parat, ⁶⁹ brumamq; famemq;
 Illa veste cauet. tu propter mille talenta,
 275 Et centum villas temerarius aspice portus,
 Et plenum magnis ⁷⁰ trabibus mare. plus hominum
 In pelago, venit classis quocunque vocarit (est iam
 Spes lucri, nec ⁷¹ Carpathium, ⁷² Getulæq; tantum
 Æquora transiliet, sed longe ⁷³ Calpe relictæ.
 280 Audiet Herculeo ⁷⁴ stridentem gurgite solem.
 Grande operæ pretium est, ut tenso ⁷⁵ folle reuerit
 Inde domum possis, tumidaq; superbus ⁷⁶ aluta
⁷⁶ Oceani monstra, & ⁷⁷ iuvenes vidisse marinos.
 Non unus mentes agitat furor, ⁷⁸ ille ⁷⁹ sororis
 285 In manibus vultu ⁸⁰ Eumenidum irretitur, & ⁸¹ igni:
⁸² Hic boue percussio mugire Agamemnona credit,
 Aut Ithacum. ⁸³ parcat tunicis licet, atque lacertis,
⁸⁴ Curatoris eget, qui nauem mercibus implet
 Ad summum latus, & ⁸⁵ tabula distinguitur vnda,
 290 Cum sit causa mali tanti, & discriminis huius
⁸⁶ Concisum argentum in titulos, faciesq; minutas.
 Occurrunt nubes, & fulgura: soluite funem
⁸⁷ Frumenti dominus clamât, piperisque coemptor.
 Nil color hic cœli, nil ⁸⁸ fascia nigra minatur,
 295 ⁸⁹ Æstium tonat infelix, ac forsitan ipsa
 Nocte cadet fractis trabibus, fluctuq; premetur
 Obrutus, & ⁹⁰ zonam leua, morsuq; tenebit.
 Sed cuius votis modo non suffecerat aurum
 Quod ⁹¹ Tazus, & rutila voluit ⁹² Pactolus arena,
 300 Erigida ⁹³ sufficient velantes inguina panni,
 Exiguusq; cibus, mersa rate naufragus assem
 Dum rogat, & ⁹⁴ picta se tempestate tuetur.
 Tantis parta malis, cura maiore, metuq;

- ⁶⁸ Funambulus.
⁶⁹ Frigus brumæ.
⁷⁰ Naubus.
⁷¹ Extremum maris mediterranei à Carpatho insula denominatum.
⁷² Lybica.
⁷³ Altera ex Herculis columnis in Hispania sita, Gibraltar.
⁷⁴ Quem Posidonius philosophus atque è poetis nonnulli fluxerunt occidentem in æquore stridere vti candens ferotum in aqua.
⁷⁵ Sacculo è corio nummis pleno.
⁷⁶ Monstra nantia. Horat. l. 1. l. 43. cete, balænae.
⁷⁷ Tritonæ & Sirenas.
⁷⁸ Orestes, ut est apud Euripid.
⁷⁹ Elestra.
⁸⁰ Furiarum, quas ubi Orestes placasset, nominauit Eumenidas à benivolentia. Sophocles in Oedipode in Colono.
⁸¹ Facibus.
⁸² Ajax apud Sophoclem, mente captus duos boves pro Agamemnone & Ulyssæ flagellat.
⁸³ Et si non lacere vestes more furiosorum mercator.
⁸⁴ Tamen infans est, hominibus verò nequam & male facis interdici bonis solebat, curatorum dato.
⁸⁵ Sat. 12. v. 18.
⁸⁶ Nummi titulis
⁸⁷ Mercator.
⁸⁸ Atrox nubes circæus.
⁸⁹ Breuis temporis est hoc tonitru quale æstium solet è calore.
⁹⁰ Cingulum in qua nummi.
⁹¹ Auriferi fluuij in Lusitania.
⁹² & Lydia.
⁹³ Post naufragium.
⁹⁴ Sat. 12. v. 18. & Pers. Sat. 1. v. 89.

95 Vasis ferreis.
Turneb. 19. 12. vasa
aquaria intelligit
in promptu ad ex-
tinguenda incen-
dia.

96 Diues, Sat. 2.
Persl.

97 Poculis ex ele-
ctro.

98 Statua.

99 Sat. 11. v. 113.

1 Eadem Sat. v. 97.

2 Dolia ficulnea. Plin.

35. l. 11. c.

3 Diogenis & alio-
rum Cynicorum.

4 Per ferrumi.
nationem, aut
plumbationem,

μολύβδωσι.

5 Diogenem asse-
ribus maiorem.

6 Alludit ad id,
Alexander nisi es-
set, Diogenes esse
velim.

7 Imo plures, Sat.
10. v. 268.

8 Eadem Sat.
368. v.

9 Qui horum co-
lens, olere, potentia
& aqua contentus
cum ipso lene de fe-
licitate contende-
rit.

10 Frugalis Socra-
tis domus.

11 Ante Epia-
rum.

12 Si te intra ho-
rum frugalitatis ter-
minos coangustem.

13 Diuitiarum en-
peditate.

to bend the brow and hang the lip.

gentia H. S.

17 Liberti Claudij datissimi.

gem que supsit Silio, Sat. 10. v. 330.

Narcissus,

Servantur: misera est magni custodia census.

Dispositis prædiues ²⁵ hamis vigilare cohortem

305

Servorum noctu ²⁶ Licinus iubet, ætonitus pro

²⁷ Electro, ²⁸ signisq; suis, Phrygiæque columna,

Atque ²⁹ ebone, & ¹ lata testudine. ² dolia nudi

Non ardent ³ Cynici, si fregeris, altera fiet

Cras domus, aut eadem ⁴ plumbo commissa manebit. 310

Sensit Alexander, testa cum vidit in illa

⁵ Magnum habitator em, quanto ⁶ felicior hic, qui

Nil cuperet, quàm qui ⁷ totum sibi posceret ⁷ orbem,

Passurus gestis æquanda pericula rebus.

⁸ Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te

315

Nos facimus Fortuna deam, mensura tamen que

Sufficiat census, si quis me consulat, edam:

In quantum sitis, atque fames, & frigora poscunt,

Quantum ⁹ Epicure tibi parvis suffecit in hortis,

Quantum ¹⁰ Socratici ceperunt ¹¹ antè penates,

320

Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.

¹² Acribus exemplis videor te claudere. misce

Ergo aliquid ¹³ nostris de moribus, effice ¹⁴ summam

Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis,

Hæc quoque si ¹⁵ rugam trahit, extenditq; labellum: 325

Sume ¹⁶ duos equites, fac tertia quadringenta:

Si nondum impleui gremium, si panditur ultra:

Nec Cræsi fortuna unquam, nec Persica regna

Sufficient animo, nec diuitiæ ¹⁷ Narcissi,

Indulsit Cæsar cui Claudius omnia, ¹⁸ cuius

330

Paruit imperijs uxorem occidere iussus.

14 Sat. 3. v. 114.

15 Non tibi arideat, sed te cogat quod dicitur, Angl.

16 Duorum equitum census, ordin-

18 Neque n. Claudius Messalinam ux-

tem que supsit Silio, Sat. 10. v. 330. interfecisset, nisi properasset & quodammodo imperasset

SATY.

SATYRA XV.
SATYRA XV.

125

Aegyptiorum superstitionem ridet, mox crudelitatem eorum execratus narrat quàm auidè quidam ex Aegyptijs hostem captum, discerpsertint crudumq; vorauerint.

Q Vis nescit Volusi Bithynice, qualia demens
Aegyptus portenta colat? Crocodilon adorat
Pars hæc: illa ¹ pauet saturam serpentibus ² Ibin,
Effigies sacri nitet aurea ³ Cercopithecì,
⁴ Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ,
⁵ Atque ⁵ vetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic ⁶ cæruleos, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota ⁷ canem venerantur, nemo ⁸ Diænam:
⁹ Porrum & cepe nefas violare, ac frangere morsus.
¹⁰ O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina! ¹⁰ lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa: nefas illic ¹¹ fœtum iugulare capellæ:
Carnibus humanis vesci licet, attonito cùm
Tale super cœnam facinus narraret Vlysses
¹² Alcinoò, bilem, aut risum fortasse ¹³ quibusdam
¹⁵ Mouerat ut mendax ¹⁴ aretalogus, ¹⁵ in mare nemo
Hunc abicit, seu a dignum, ¹⁶ verâque Charybdi,
Fingentem ¹⁷ immanes Læstrygonas, & Cyclopas?
Nam ¹⁸ citius Scyllam, vel ¹⁹ concurrentia saxa
²⁰ Cyanes, ²⁰ plenos & tempestatibus utres
Crediderim, aut tenui ²¹ percussum verbere Circes:
Et cum remigibus gyrumisse Elpenora porcis.
²² Tam vani capitis populum Pheaca putauit?

¹ Superstitiosè ve-
nerat. Vide Diod.
Sic. l. 1. c. 4.
² Auen Ciconia
similem.
³ Simia candax.
⁴ Vbi dimidia pars
Colossi Saxei Mem-
nonis (altera a pars
motu terra corree-
rat) solis Orientis
radijs ista sonum vo-
calem citharæ ede-
bat, magica (vt cre-
ditum est) ante.
⁵ A Bnfride con-
dita in AEgypto,
ἐν τῷ ποταμῷ.
vide & Sat. 13. 17.
⁶ Pisces marinos.
Brodæus legis AElu-
rum, deum AEGyp-
tiorum ex 1. Hero-
doti.
⁷ Anubim, Sat. 6.
333.
⁸ Quæ tamen ca-
num & venationis
præses est.
⁹ Quod crescendi
& minuendi vires
habeat Læge con-
trarias, Diod. Sic.
1. 4. c.
¹⁰ Oubus.
¹¹ Hædum.
¹² Regi Phæacum
Odys. 7. 8. 9.
¹³ Placencia narrans ab ἀπέρως, gratus. Furneb.
¹⁴ Non qualem iste
fingit, voragine naves absorbente, sed vera immergendum.
¹⁵ Formæ in Italia & in Si-
ciliis esse qui carnibus humanis vescuntur.
¹⁶ Citius hæc crediderim quàm esse
Scypos, sub Thracio Bosphoro, qui non multum a se inuicem
distantes nauigantibus concurrere videntur, dicuntur & Symplegades.
¹⁷ Elp. cum alijs remigibus Circes virga raptos, in por-
tos & alias periculosas mutatos.
¹⁸ Tam nullum cerebri crassique ingenij esse nos.

in Cœcya, apud quem labores suos narrantem facit Vlysses Homerus Odys. 7. 8. 9.
¹⁹ E Phæacibus accumbentibus.
²⁰ Quæst dicit Phæacum quispiam indignatus Vlysses.
²¹ Elp. cum alijs remigibus Circes virga raptos, in portos & alias periculosas mutatos.
²² Tam nullum cerebri crassique ingenij esse nos.

Sic aliquis meritò nondum ebrius, & minimum qui

De ²³ *Corcyraa temetum deduxerat urna:*

Solus enim hoc Ithacus ²⁴ *nullo sub teste canebat.*

Nos miranda quidem, sed nuper consule Vinco

Gesta super ²⁵ *calide referemus mœnia* ²⁶ *Copti.*

Nos vulgi scelus, & cunctis grauiora ²⁷ *cothurnis.*

Nā scelus à ²⁸ *Pyrrha, quanquā omnia* ²⁹ *syrmata vol-* ³⁰

Nullus apud tragicos populus facit. accipe nostro (uas

Dira quod exemplum feritas produxerit æuo.

Inter finitimos vetus, atque antiqua simultas,

Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus.

Ardet adhuc ³⁰ *Combos, &* ³¹ *Tentyra, summus utrin-* ³⁵

Inde furor vulgo, quod numina vicinorum (que

Odit uterque locus, quum solos credat habendos

Esse deos, quos ipse colit: sed tempore festo

Alterius populi rapienda ³² *occasio cunctis*

Visa ³⁴ *inimicorum primoribus, ac ducibus, ne* ⁴⁰

Lætum, hilarémque ³⁵ *diem, ne magnæ gaudia cœne*

Sentiret positis ad templa & compita mensis,

Peruigilique thoro, quem nocte ac luce iacentem

Septimus interea sol inuenit. horrida sanè

Ægyptus! sed luxuriâ, quantum ipse notavi, ⁴⁵

Barbara famoso non cedit turba ³⁸ *Canopo.*

Addè quod & facilis victoria de ³⁹ *madidis, &*

Blæsis, atque mero titubantibus. inde virorum

Saltatus ⁴⁰ *nigro tibicine, qualiacunque*

Vnguenta, & flores, multæque in fronte coronæ: ⁵⁰

Hinc ieiunum odium. sed iurgia prima sonare

Incipiunt animis ardentibus: ⁴² *hæc tuba rixæ,*

Dehinc clamore pari concurritur, & vice teli

Sæuit nuda manus, paucæ sine vulnere male,

Vix cuiquam, aut nulli toto certamine natus ⁵⁵

Integer, aspiceres iam cuncta per agmina vultus

Dimidios, alias facies, & hiantia ruptis

Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnòs.

Ludere

²³ Vinum Corcyrae
Inf. Phazacum in ma-
ri Ionio Corfu.

²⁴ Vt qui solus ena-
tauerit.

²⁵ Quæ Tropico
subiacet.

²⁶ Communis Ara-
bum & Aegyptio-
rum emporii.

²⁷ Tragœdijs co-
thumatis.

²⁸ A diluvio.

²⁹ Tragœdias, Sat.
8. 129.

³⁰ Ciuitas Aegypti
inferioris quæ Cro-
codilum colit Acci-
pitrem insequitur.
Ortelius Ombos legi
vult.

³¹ Ciuitas Aegypti
vbi Crocodilus in-
terficitur, Accipiter
colitur.

³² Comborum.

³³ Aggre diendi &
deprehenfendi.

³⁴ Tentyritarum.

³⁵ Festum.

³⁶ Septem dierum
ac noctium epulis ac
vigilijs celebrato.

³⁷ Hæc pars A E-
gypti in qua ego
sum, vel in qua

Combos & Tentyra
sita sunt.

³⁸ Nequissimæ ci-
uitati, in qua Sera-
pidis templum, vide
Sat. l. v. 26.

³⁹ De Combis e-
brijs.

⁴⁰ Arabe, A Ethio-
pe.

⁴¹ A Tentyritis.

⁴² Iurgia pro tu-
his sunt quæ ani-
mos utrinque acu-
ant.

- Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
 60 Exercere acies, ⁴³ quod nulla cadauera calcent.
 Et sanè ⁴⁴ quò tot rixantis millia turbæ
 Si viuunt omnes? ergo acrior impetus, & iam
 Saxa inclinatis per humum quæ sita lacertis
 Incipiunt torquere, ⁴⁵ domestica seditione
 65 Tela: nec ⁴⁶ hunc lapidem, quali ⁴⁷ se Turnus, ⁴⁸ &
 Et quo ⁴⁹ Tydides percussit pondere coxam (Ajax,
 Æneæ, sed quem valeant emittere dextræ,
 Illis dissimiles, & nostro tempore natæ.
⁵⁰ Nam genus hoc uiuo iam decrescebat Homero.
 70 Terra malos homines nunc educat, atque pusillos.
 Ergo deus quicumque aspexit, ⁵¹ ridet, & odit.
⁵² A diuerticulo repetatur fabula. postquam
 Subsidijs ducti, ⁵³ pars altera promere ferrum
 Audet, & infestis pugnam instaurare sagittis,
 75 Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
⁵⁴ Qui vicina colunt umbræ ⁵⁵ Tentyra palmæ.
 Labitur hic quidam, nimia formidine cursum
 Præcipitans, capitiurque: ast illum in plurima sectum
 Frustra, ac particulis, ut multis mortuus unus
 80 Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
 Victrix turba: nec ardenti decoxit abeno,
 Aut verubus: longum usque adeo, tardumq; putauit
 Expectare focos, contenta cadauere crudo.
 Hinc gaudere libet, quod non violauerit ignem,
 85 Quem summa cœli ⁵⁶ raptum de parte Prometheus
 Donauit terris: elemento gratulor, ⁵⁷ & te
 Exultare reor: sed qui mordere cadaver
 Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
 Nam scelere in tantone quæras, & dubites, an
 90 Prima voluptatem gula senserit, ultimus autem
 Qui stetit absumpto iam toto corpore, ductis
 Per terram digitis, aliquid de sanguine gustat.
⁵⁸ Vascones, ut fama est, alimentis talibus usi

⁴³ Quandiu neminem interiectum perspiciunt.

⁴⁴ Quorsum vero hæc pugna sine cede?

⁴⁵ Seditiosis ad manum tanque facies & saxa volans.

Æn. Virg. 1.

⁴⁶ Nō quantū olim.

⁴⁷ Æneid. 12. Saxonum circumspicit ingens, &c.

⁴⁸ Iliad. 7.

Ἰδεν μέλανα,

τηνχυν τε, μέ-

γαν τι.

⁴⁹ Iliad. 5.

ὁ δὲ χερμαδίου

λῆξ ἔσ' ἄρ' ἔτι

διδῶς, μέγα

ἔργον.

⁵⁰ Quod & ipse Homerus de suo tempore fatetur,

ὁ δὲ δὴν ἄρ' ἔσ' ἔτι

φίεργον Ὀδῶν νῦν

βροτῶν ἔστιν.

ibidem.

⁵¹ Ridet pusillos,

oditque malos.

⁵² A digressiuncula reuertamur ad historiam pugnam.

⁵³ Tentyritæ.

⁵⁴ Accus. plur.

⁵⁵ Surreptum Ioui à Prometheus in

concaua ferula.

⁵⁶ Te ò ignis tibi,

vel te ò Volusi igni

gratulari credo.

⁵⁷ Calaguris vrbs

Vasconum pop. His-

paniæ citerioris ad

Gallicum & Britan-

nicum oceanum à

Pompeio & Mercilo

obsessa nihil non

dutum & in fame

miserum experta est.

Luc Flor. 3. l. 12. c.

Val Max. 2. l. 6. c.

Oros. 5. l. 23. c.

98 Nos naturæ aut
morui.

99 Vascones.

60 Fames.

61 Ex inedia.

62 Edere.

63 Viri tam forti-
bus, legitur & urbi-
bus.

64 Stoicz discipli-
næ patris, qui docet
omnia pro vita non
esse facienda.

65 Vnde verò Stoi-
cum hoc notum ha-
berent rudes illi
Cantabri.

Biscaynera.

Mine a se in Galliam
transfudere T'asco-
ner, qui hodie

Gasconz.

66 Q. Metelli Pij à
Sulla dictatore con-
tra Sertorium in Lu-
sitaniam & Celtibe-
riam missi, cui po-
stea additus à senatu
fuit Pompeius. Luc.
Florus 3. l. 22. c.

67 Græcas & Ro-
manas literas atque
Philosophiam.

68 Sit. v. 15.

69 Oceani septen-
trionalis insula su-
pra Orcad. is. non-
nullis

Island.

Schet-

land. Ortelio

Elsmarke.

qui Noruegiæ tra-
ditur.

70 Vascones.

71 Civitas ultra I-
berum in Hispania
Rom. foelis, ab Han-

nibale expugnata. Morvedre. 72 Cuius ciues si humanis vescerentur carni-
bus, excusandi
sunt, huc obsidione, constantia, fide adducti, sed A Egypt. &c. 73 Ara sacricæ Dianæ in
Seythiæ ad Mæotium lacum in qua viæ immolabantur hospites. Diod Sic 4. l. 3. c. 74 Illa
à Poetis decantata posse vera esse, cum multa videamus immatoria fieri in A Egypto.
75 Non timet ne edatur qui immolatur. 76 Obsidione. 77 A Egyptia. Mem-
phis n nobilis A Egypti civitas Gran Cairo. 78 Possentia facinore crudeliori irritare
Nilum non inundantem siccam A Egyptum, quam hoc quod suavit Busridi Thraus?

Produxere animas: sed res diuersa, sed illic

*58 Fortune inuidia est, bellorumq; ultima, casus
Extremi, longæ dira obsidionis egestas.*

Huius enim, quod nunc agitur, miserabile debet

Exemplum esse cibi, sicut 59 modo dicta mihi gens

Post omnes herbas, post cuncta animalia, quicquid

Cogebat 60 vacui ventris 60 furor, hostibus ipsis

Pallorem, ac maciem, & 61 tenues miserantibus artus

Membra aliena fame lacerabant, 72 esse parati

Et sua. quisnam hominū veniam dare, quisve deorū

63 Viribus abnucriit dira, atque immania passis,

Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes,

Quorum corporibus vescebantur? melius nos

64 Z nonis præcepta moneant, nec enim omnia, que-

Pro vita faciendi putat: 65 sed Cantaber vade (dam

Stoicus, antiqui præsertim ætate 66 Metelli?

Nunc totus 67 Graias, nostrasq; habet orbis 67 Athe-

68 Gallia caussidicos docuit faciunda Britanos, (nas.

De conducendo loquitur iam rhetore 68 Thule.

Nobilis ille tamen 70 populus, quem diximus, & par

Virtute atque fide: sed maior clade 71 Saguntus

72 Tale quid excusat. 73 Mæotide sæuior ara

Agyptus, quippe illa nefandi Taurica sacri

Inuentrix, homines 74 (ut iam quæ carmina tradunt

Digna fide credas) tantum immolat, 75 ulterius nil

Aut grauius cultro timet hostia. quis modo casus

Impulit hos? quæ tanta fames, infestaq; 76 vallo

Arma coegerunt, tam detestabile monstrum

Audere? an ne aliam terra 77 Memphis sicca,

78 Inuidiam facerent nolenti surgere Nilo?

Quæ

- Qua nec terribiles⁷⁹ Cimbri, nec⁸⁰ Britones unquam
 125 ⁸¹ Sauromataeq, truces, aut immanes⁸² Agathyrsi,
 Hac scuit rabie imbelles, & inutile⁸³ vulgus
 Paruula⁸⁴ fictilibus solitum dare vela phaselis,
 Et breuib; pictæ remis incumbere testæ.
 Nec pœnam sceleri inuenies, nec digna parabis
 130 Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt
 Et similes ira, atque fames. Mollissima corda
 Humano generi dare se natura fatetur,
 Quæ lacrymas dedit,⁸⁵ hæc nostri pars optima sen
 Plorare ergo iubet causam lugentis amici, (sus.
 135 Squaloremq, rei, pupillum ad iura vocantem
⁸⁶ Circumscrip'torem, cuius manantia fletu
⁸⁷ Ora puellares faciunt incerta capilli.
 Naturæ imperio gemimus, cum furus adultæ
 Virginis occurrit, vel terra clauditur infans,
 140 Et⁸⁸ minor igne rogi.⁸⁹ quis enim bonus, aut⁹⁰ face
 Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos, (dignus
 Vlla aliena sibi credat mala? separat hæc nos
 A grege mutorum, atque ideo venerabile soli
 Sortiti ingenium, diuinorumq, capaces,
 145 Atque exercendis, capiendisq, artibus apti
 Sensum à cœlesti demissum traximus arce,
 Cuius egent⁹¹ prona & terram spectantia, mundi
 Principio indulsit communis conditor illis (ut nos
 Tantum⁹² animas, nobis⁹³ animum quoq, mutuis
 150 Affectus petere auxilium, & præstare iuberet,
 Dispersos trahere in populum, &⁹⁴ migrare vetusto
 De nemore, &⁹⁴ proauis habitatis linquere sylvas,
 Ædificare domos, laribus coniungere nostris
 Tectum aliud, tutos vicino limine somnos
 155 Ut collata daret fiducia, protegere armis
 Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere ciuem,
 Communi dare signa tuba, defendier iisdem
 Turribus, atque una portarum claue teneri.

79 Sat. 8 v. 249.
 80 Pop. Gallie Cel-
 ticae, Armorici,
 Brittons.

81 Sat. 1 v. 1.
 82 Pop. Scythia.
 Virg. p. 1. 1. 1. 1.
 83 Agathyrsi.

84 Tentyritorum,
 Aegyptiorum,
 85 Testa: naui-
 culis.

86 Misericordia,

86 Tutorem qui de-
 cepit pupillum,
 87 Ambiguum val-
 eum, puer ne sit, an
 puella.

88 Infantes ante na-
 tos dentes defuncti
 non combureban-
 tur, Phœarch in sola-
 torie ad uxorem.

89 Quis bonus non
 rogi et sibi accidere
 posse quod alteri ac-
 cidit?

90 Castus & pius,
 qui n. currente: sa-
 cem inextinctam te-
 nebant eligebantur
 ut integerrimi ad
 sacra Cereris. Sat. 6.
 v. 30. qualem se vel
 suos esse vult Cere-
 ris sacerdos.

91 Pecudes,
 92 Vegetationem &
 sensitiuam.

93 Rationem, men-
 tem.

94 Relinquere syl-
 uas in quibus priuati
 homines vivebant,
 atque domos & op-
 pida condere.

Sed

95 Pardas aut Lynx
pareit pardis & lyn-
cibus.

96 Instrument. ru-
stic.*

97 Tentyrias.

98 Ne videret.

99 Ne iniuriam fa-
ceret hu nante ani-
mae quæ per

metu & timore
quam ille somniauit,
in bruta migrasse
posset.

1 Fabis quippe
abstinuisse ferrur ea-
dem de causa. qui-
bus tamen vsum esse
Aristoxenus scripsit,
referente Gellio.

Sed iam serpentum maior concordia. parcit

95 Cognatis maculis similis fera. quando leoni

Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam

Expiravit aper maioris dentibus apri?

Indica Tigris agit rabida cum Tigride pacem

Perpetuam: sævis inter se conuenit vrsis?

Ast homini ferrum lethale incude nefanda

Produxisse parum est, cum 96 rastra & sarcula tan-

Assueti coquere, & 97 marris, ac 98 vomere lassi (tūm

Nescierint primi gladios excudere fabri.

Aspicimus 99 populos, quorum non sufficit ira

Occidisse aliquem, sed pectora, brachia, vultum

Crediderint genus esse cibi. quid diceret ergo,

Vel 98 quò non fugeret, si nunc hæc monstra videret

Pythagoras? 99 cunctis animalibus abstinuit qui

Tanquam homine, & ventri indulgit non omne le-

(gumen?

SATYRA XVI.

Militiæ commoda & priuilegia dum Ironicè laudat,
nimiam militum licentiam & insolentiam taxat.

1 Si mihi militiæ
stipendia auspicanti
benigna affuisset
constellatio, non du-
bitem etiam à puero
omnem in castris &
tatem degere.

2 Marti dilectæ.

3 Iuno Martis ma-
ter, quæ gaudet Sa-
mo insula arenosa
maris Ionij.

4 Immunis à mi-
litiæ.

5 At te per rixam.

6 Vbi cem & liui-
dum ex idæ tomo-
rem.

7 Nil salutis aut
remedij.

Quis numerare queat felicitis præmia Galle
Militiæ? nam 1 si subeantur prospera castra,

Me pauidum excipiet tyronem porta secundo

Sidere. plus etenim fati valet hora benigni,

Quàm si nos 2 Veneris commendet epistola Marti, 5

Et 3 Samiæ genitrix quæ delectatur arenâ.

Commoda tractemus primum communia, quorum

Haud minimum illud erit, ne te pulsare 4 togatus

Audeat: imò & si pulsetur, dissimulet, nec

Audeat 5 excussos prætori ostendere dentes,

Et 6 nigram in facie tumidis liuoribus offam,

Atque oculos medico 7 nil promittente relictos.

Bardiacus

- ⁸ Bardiacus iudex datur hæc punire ⁹ volenti,
 Calceus, & grandes magna ¹⁰ ad subsellia ¹¹ suræ,
 15 Legibus antiquis castrorum, & ¹² more Camilli
 Seruato, miles ne vallum litiget extra,
 Et procul à signis iustissima Centurionum
 Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
 Ultio, ¹³ si iuste desertur causa querelæ:
 20 Tota cohors tamen est inimica, omnesq; ¹⁴ manipuli
 Consensu magno ¹⁵ officiunt. ¹⁶ curabitis, ut sit (ergo
¹⁷ Vindicta grauior, quàm ¹⁸ iniuria? ¹⁹ dignum erit
 Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
 Cum ²⁰ duo crura habeas offendere tot caligatos,
 25 ²¹ Millia clauorum, ²² quis tam procul absit ab urbe?
 Præterea, quis tam ²³ Pylades, ²⁴ molem aggeris ultra
 Ut veniat? lachrymæ siccentur protinus, & se
²⁵ Excusaturos non sollicitemus amicos.
 Da testem, iudex quem dixerit, audeat ille
 30 ²⁶ Nescio quis, ²⁷ pugnos vidit qui, dicere, vidi,
 Et ²⁸ credam dignum barba, dignumq; capillis
 Maiorum. citius falsum producere testem
 Contra ²⁹ paganum possis, quàm vera loquentem
 Contra fortunam armati, contraq; pudorem.
 35 Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus
³⁰ Sacramentorum, conuallem ruris auiti
 Improbis aut campum ³¹ mihi si vicinus ademit,
 Aut sacrum effodit medio de limite ³² saxum,
³³ Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo,
 40 Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
³⁴ Vana superuacui dicens chirographa ligni,
 Expectandus erit, qui lites inchoet, ³⁵ annus
 Totius populi: sed tunc quoque mille ferenda

⁸ Bardasico, i. cili-
 cio sago indutus, vel
 militaris, barbarus, à
 Bardes Illyrici pop.
 Turneb. 23. 25.

⁹ Illi togato.
¹⁰ Cuius ad subse-
 lia pendente caliga.
 Sat. 3. v. 322.

¹¹ Tibialia, octrea.
¹² Ex instituto Ca-
 milli in obsidione
 Veiorum.

¹³ Etiam si iusta
 causa deferat.

¹⁴ Milites manipu-
 lares qui idem sig-
 num sequuntur.

¹⁵ Querelam dese-
 renti.

¹⁶ O togati.

¹⁷ Pettita.

¹⁸ Iam accepta.

¹⁹ Opus est andacia
 Vagelli & Mutina
 cuiusdam ten. eratj
 caudidici.

²⁰ In quibus tot
 militum clari hæ-
 rent. Sat. 3. 248.

²¹ Appositum.

²² Quis tam ciuium
 inter milites iniurias
 nescit?

²³ Tam fidus ami-
 cus tibi? (qualis erat
 Pylades Orestis.)

²⁴ Qui veniat in
 castra tellis contra
 militem.

²⁵ Ne veniant te.
 statim, quo non au-
 dent

²⁶ Si quis sit, vel
 nemo opinor.

²⁷ Qui vidit rixam
 & verbera, testari se
 vidisse.

²⁸ Iudicabo illam
 antiquæ illius in-

comptæ & incorruptæ granitatis & fidei esse. ²⁹ Rusticum, militæ non adscriptum.
³⁰ Militum iureiurando astrictorum. ³¹ Togato. ³² Agri limitem. ³³ Supra
 quod quorannis Ioui Terminali pulces & liba sacrificabam. ³⁴ Sat. 1. 137. Idem ver-
 sus. ³⁵ Anni certum tempus quo conueniant iudices & totius populi causæ agi inci-
 piant.

Tadia,

36 Subsellia Tribu-
norum & quæsto-
rum ad iudicia ster-
nuntur: & mouentur
causa, sed nihil pro-
mouetur.

37 Agendo vi/cz.
pestando defaci-
gato.

38 Militem exeunte
vt fiat mora, vide
Macrobi. 3. Saturnal.
26. cap. Index testes
pescit ipse is militem
etc.

39 Ita actio vt præ-
lium nocte interue-
niente dirimi-
tur.

40 Metaph.

41 Militibus.

42 Litis mora &
oppositione. Sat. 8.
148.

43 Testamenta con-
dendi.

44 Militem stre-

nnum Imperatoris vexilla sequentem.

45 Stipendium. 46 Vt ab eo scribatur

heres. 47 Ex æquo & merito redditur honos labori.

Imperatoris est virtutem militis præmijs honorare.

48 Imo è re & dignitate

49 Auris, militibus donjs. Sen.

de Bewf. i. l. 36.

Tædia, mille moræ, toties³⁶ subsellia tantum

Sternuntur, iam facundo³⁷ ponente lacernas

Ceditio, & Fusco iam³⁸ micluriente,³⁹ parati

Digredimur, lentaq; fori pugnamus⁴⁰ arena.

Ast⁴¹ illis, quos arma tegunt, & baltens ambit,

Quod placitum est illis, præstatur tempus agendi,

Nec res atteritur longo⁴² suffamine litis.

Solis præterea⁴³ testandi militibus ius

Viuo patre datur: nam quæ sunt paria labore

Militiæ, placuit non esse in corpore census,

Omne tenet cuius regimen pater. ergo⁴⁴ Coratum

Signorum comitem, castrorumq;⁴⁵ æra merentem

Quamuis iã tremulus⁴⁶ captat pater,⁴⁷ hunc labor

Prouehit, & pulchro reddit sua dona labori. (æquus

⁴⁸ Ipsius certe ducis hoc referre videtur,

Vt qui fortis erit, sit felicissimus idem,

Vt lati phaleris omnes, & ⁴⁹ torquibus omnes.

Iun. Iuuen. finis.

AVLI PERSII
FLACCI SA-
TYRÆ SEX.

Vates. Vota. ignavus. princeps. liber. avarus.

LONDINI
Excudebat Richardus Field im-
pensis Guilielmi Welby.
1612

Auli Persij Flacci vita.

Aulus Persius Flaccus pridie Nonas Decembris, Fabio Prisco, Lucio Vitellio consulibus, anno Tiberij viceſimo, natus est Volaterris Etruriae ciuitate, qui à patre equite pupillus relictus bonis literis operam dedit ad duodecimum ætatis annum Volaterris, deinde Romæ apud Rhennium Palæmonē Græmaticum & Virginium Flaujum Rhetorem: annorum vero ſedecim tradidit ſe Annæo Cornuto qui Romæ Stoicam profeſſus philoſophiam iuuentuti ad ſapientiæ ſtudium præibat. deceſſit ſtomachi viſio, ad octauum in via Appia miliarium in ſuis prædijs, octauo Cal. Decembris, Rubrio Mario, Afinio Gallo coſſ. anno Neronis octauo, cum vixiſſet annos viginti octo.

Cum Iuuenale tuo, Farnabi, Persius exit,
Atque affectatis eruitur tenebris.
Quem legat, & quondam neglectum intelligat ille
Qui Stridone satus, nomine sanctus erat.

B. I.

AVLI PERSII FLAC- CI SATYRÆ SEX.

PROLOGVS.

Scribunt epica, dramatica, lyrica & id genus poemata
alij ex *ἐκείνων* opinione, gloriolæ fumo, victus
egestate, lucris spe poetæ facti: ego autem satyras,
non tam ad poesin ingenio natus, quàm temporum
corruptione huc adactus.

N Ec fonte labra ¹ prolui ² Caballino:
Nec in ³ vicipiti ⁴ somniasse ⁵ Parnasso
Memini, ut repente ⁶ sic poeta prodirem.

⁷ Heliconidasque, ⁸ pallidamq, ⁹ Pirenem

¹⁰ Illis remitto, quorum imagines lambunt

Hederæ ¹¹ sequaces: ipse ¹² semipaganus,

Ad ¹³ sacra vatū carmen affero nostrum.

Quis expediuit ¹⁴ psittaco suū *χαίτη*.

¹⁴ Picāsque docuit verba nostra ¹⁵ conari?

Magister artis, ingenijq, largitor

¹⁶ Venter, ¹⁷ negatas ¹⁸ artifex sequi voces.

Quod si dolosi spes refulserit nummi,

¹⁹ Coruos poetās, & poetrias picas

Cantare credas Pegasium melos.

¹ Penitus, anide
& aurum tenuis in-
gurgitando im-
mersi.

² Equino, quem vn-
gula Pegasus ape-
ruisse fabulatur,
hinc Hippocrenen
dictum.

³ Duos habere
vertices, Tithorea
sc. & Hyampeum.

⁴ Ut Ennius, qui
Homeri animam in
se migrasse somnia-
uit.

⁵ Monte Phocidos
Baccho & Apollini,
sacro.

⁶ Affatu diuino &
quasi per som-
nium.

⁷ Grandisonum

hunc fastum, vel, ipfas Musas ab Helicone Boeotiz monte dictas. ⁸ A loqu Pirenz, cu-

ius ex lacrymis manauit ille sonus, vel, ab effectu, pallorem inuit à studio diuturno contra-

ctum. ⁹ Foprem in Acrocorintho Musis sacrum. ¹⁰ Poetis, quorum statuas in

bibliothecam Apollinis recepras hederæ cingunt. ¹¹ Errantes, adherentes, vel, vitio

delatae ut Fannio, *Horat. Sat. 4. lib. 1.* ¹² Submissis, semipoeta. *al.* Satyricus, utpote a-

gressus. ¹³ In ædem Camænarum & Apollinis ab Augusto in Palatio extructam, vbi

poetarum opera asservabantur, vel, ad conuenticula sacrorum vatū priuata sub Nerone.

¹⁴ A *φύει*, à musis alienos nec ad poesin natos. egestate tamen adactus vel lucro allectos
ad scribendum, comparat auius quæ blandiente cibo solent — ¹⁵ — eniti ut humanas vo-

ces assequantur & exprimant. ¹⁶ Inopia. *Pauperis impulsus audax ut versus facerem.*

Hor. 2. epist. 2. lib. ¹⁷ A natura. ¹⁸ Quæ facit loqui, *Hellensm.* ¹⁹ Indoctos

poetas audies Pierium carmen effundere.

SA-

SATYRA I.

Διολογικῶς

inducitur Moritor,
qui nobilium & poetarum
partibus fuerit, ut itaque sapienter
inquit interpenatur,
P. Poetam, M. Moni-
torem designabis.

Reprehendit in nobilibus ipsoq; in primis Nerone am-
bitiosam in poematis scribendis vanitatem, in quibus
ut & in causis forensibus ad voluptatem & ostenta-
tionem neglecto vero & honesto, obsoleta verba, si-
gurarum pigmenta & rhythmicos numeros affec-
bant. Perstrictis itaque cum auditorum, cum recitan-
tium mollitie, qualem suarum satyrarum lectorem
velit, docet.

1 Incepta studia &
vota.

2 In actionibus va-
nitas.

3 Has satyras.

4 Misere tibi peri-
bit poema, quod au-
tori, oemine legente,
nihil allaturum sit
gloriz.

5 Hecine adeo
miserum est, si ve
Nector quondam
verebatur ne Poly-

damas fil. Aeneas
& Troades ipsum A-
chille inferiorem
censerent, si se reci-
peret intra muros
cum ceteris Troia-
nis, ego fidem
vererer, ne—

6 — Nero & —

7 — molles atque
effeminati Troia-
genæ prætulerint
mihi —

8 — Actium Labeo-
nem qui Iliada Ho-

meri inep. è transulit?

9 Nugæ mihi sunt imperitorum iudicia.

10 Præcipitis &
corrupti sensus.

11 Pro vili & leni habeat, vel contra ad fidera tollat

12 Assen-

13 Tu te iudica, tibi place.

14 Quis non se extra querit, vel quis non est iniqui iudicij?

15 Cum videam eos im-

16 — qui iam canes-

17 — Qui vita leniori volunt videri. Hellenismus vinere pro vita.

18 Et rigidi

19 Si

P. **O** curas hominum! o quantum est in rebus
mane!

[M. Quis leget hæc? P. min' tu istud ais? M. nemo
hercule. P. nemo?

M. Vel duo, vel nemo, turpe & miserabile. P. quare?

5 Ne mihi 6 Polydamas, & 7 Troiades 8 Labeonem

Prætulerint? 9 nugæ. non, si quid 10 turbida Roma

11 Eleuet, 12 accedas: examenve improbum in illa

Castiges trutina: 13 nec te quæsieris extra.

Nam Romæ 14 quis non? ah, si fas diceret! sed fas

Tunc, 15 cum ad caniciem, & nostrum 16 istud vivere

Aspexi, & 17 nucibus facimus quæcumque relictis, (triste 10

Cui 18 sapimus patrios: tunc, tunc. 19 ignoscite. M. nolo:

P. Quid faciã? sed sum petulanti 20 splene 21 cachinno.]

Scribimus 22 inclusi, 23 numeros ille, hic pede liber,

Grande aliquid, 24 quod pulmo animæ præ largus an-

25 Scilicet hæc populo, pexusq; togæq; recenti, (helet 15

Et 27 natalitia tandem cum 28 sardoniche 29 albus,

10 Præcipitis & corrupti sensus.

11 Pro vili & leni habeat, vel contra ad fidera tollat

12 Assen-

13 Tu te iudica, tibi place.

14 Quis non se extra querit, vel quis non est iniqui iudicij?

15 Cum videam eos im-

16 — qui iam canes-

17 — Qui vita leniori volunt videri. Hellenismus vinere pro vita.

18 Et rigidi

19 Si

20 Qui æquo maior intemperantiam tulus ciet, sum

Sede

Sede leges celsa, liquido cum³⁰ plasmate guttur
 Mobile collueris,³¹ patranti³² fractus oculo.
 Heic, neque more probo videas,³³ neq; voce serena
 20 Ingentes³⁴ trepidare³⁵ Titos, cum carmina³⁶ lumbum
 Intran, & tremula³⁷ scalpuntur vbi intima versu.
 38 Tun' vetule auriculis alienis colligis escas?
 Aurichulis, quibus & dicas³⁹ cute perditus, 40 obe!
 Quod⁴¹ didicisse, nisi hoc⁴² fermentum, & quæ semel
 25 Innata est, rupto⁴³ iecore exierit⁴⁴ caprificus⁴⁵ (intus
 En⁴⁶ pallor, seniumq; o mores! usque adeone
 Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
 M. At pulchrū est digito monstrari, & dicier, hic est.
 40 Tun' 47 cirrorum centum dictata fuisse
 30 Pro nihilo pendas? P. 48 ecce inter pocula querunt
 49 Romulide saturi, 50 quid dia poemata narrent.
 Heic aliquis, cui circum humeros hyacinthina⁵¹ Lena
 Rancidulum quiddam⁵² balba de nare locutus, (est,
 53 Phyllidas, Hypsipylas, vatium & 54 plorabile si quid,
 35 55 Eliquat, & tenero⁵⁶ supplantat verba palato.
 Assensere⁵⁷ viri, 58 nunc non cinis ille poëta
 Felix? non 59 leuior cippus nunc imprimit ossa?
 Laudant conuiue, nunc non e⁶⁰ manibus illis,
 Nunc non e⁶¹ tumulto, fortunataque fauilla
 40 Nascentur⁶² violæ? M. rides (63 ait) & nimis 64 uncis
 Naribus indulges, an erit qui velle recuset.

30 Potione ad locu-
 endam vocem.
 31 Libidinanti & in-
 lasciuam profuso.
 32 Soluto.
 33 Turbida & con-
 fusa acclamatione.
 34 Gestire, exilire.
 35 Nobiles Roma-
 nos Tici & Marci
 prænominē insignes
 vel Augustanos fa-
 tellites a Nerone de-
 lectos.
 36 Sedem libidinis,
 renes.
 37 In libidinem ex-
 citata prurienti.
 38 Quem tibi soli-
 de sapere oportuit,
 talibus voluptatem
 patris?
 39 Impudens, vel
 senio cutem con-
 trahens.
 40 Vox senis iuueni-
 liter exultantis, &
 sibi in obsceno te-
 neroque carmine
 applaudentis, & in-
 dicit quæ sequuntur.
 41 Quid mihi pro-
 fuerit didicisse?
 42 Scientia quæ me
 terrefacit & atollit.
 43 Sede scientiæ.
 44 Gloriæ cupidi-
 tas caprificus verò e-
 moris erumpens
 saxa difficit.
 45 Ingenij hæc o-
 stentatio, inquit Poe-
 ta. Tui scripta, & Poe-
 torum nobilium in scholis ediscentium, circos, & circiosos alentium, qui in grandioribus con-
 uebantur.
 46 Taudem volo, sed sobriam, non inter pocula & epulas a remulentis.
 47 Romanos proceres, Romulo oriundi.
 48 Antiam fabulandi.
 49 Cui hyacin-
 thina vallis qua in conuiuiis & triclinijs quæ dicebat, non in foro, accenditur.
 50 Fabulas & trivis amatorias.
 51 Elegias.
 52 Liquida voce
 pronunciat.
 53 Palato illidit & infringit trippeth out, ut blasphemus & ducius sonent.
 54 Per illorum
 asperationes, annon illi mortuo ossa molliter qui sentent sub tenui & sine pondere terræ?
 55 Sepulchris.
 56 Flores, Juven. Sat. 1. & in vna perpetuum ver-
 quos e⁶¹ tepidior
 57 Martos, pacem & felicitatis defunctorum conditionis argumentum credebatur superstitionem vul-
 gus.
 58 At Monitor.
 59 Crispanti naso nigris saryrice irides, ratio susp. ut lauro.

63. Famam, laudem.

64. Carmina disturnunt aeternam & immortalitatem promerita, cedri a succo porunda tinea.

65. Garum est combrorum tabe confectum.

66. Non metuentia ne aromatis & salisamentis involuendis mandentur, inephas enim chartas manet hoc fatum, ut chartis pipetisque fiant cuculli.

67. Licet concinnum poema rara anis sit.

68. Cor durum, insensum, dicitur sic.

69. Nego.

70. Laudationem tuam esse finem & scopum studiorum & actionum.

71. Quid non habet adulationis & vanitatis?

72. Verum hoc meum carmen non pro fine habet laudem, sed honestum & bonum, non itaque est illas.

73. Labronis, ver. 4.

74. Ad quam scribendam Labeo tantum ingenium exco-
rauit & coegit,
sumpto.

75. Elleboro albo quod cerebrum purgat acutiusque.

76. Gulosi, temulentii.

77. Dioitum est citro sacris triclinariis, aut etiam lucubratorijs.

78. Dare cenam & vestes depexas clienti tenuiori.

79. Vestes depexas clienti tenuiori.

80. Qui fieri potest ut donis corrogatus verum dicam?

81. Cum tibi (o calce & insolse) venter obesus instat aqualiculi prominens arguat ingenium obtusum, fieri potest ut subtile quid a te aut acutum expectemus?

82. Bisitons, sapiens, qui vides meo, o nio, o te beatum!

83. Nihil dignus in formam rostri ciconis incutit, deridet.

84. Asini aures intus albis pilis histita, easdemque mobiles, quas expriment duo digiti extenti & moti.

85. Nec tantum amorum filii, nobiles.

86. Apulia n. intensus calor exierat.

87. Absque oculis ab occipito.

88. Derisioni a tergo ob-

nam ite, ab adulatore vobis caute.

89. Respondet assentator muneribus corruptum, quis enim aquo extra iudicij aleam positum?

90. Metaph. a marmorarijs ducta qui inter esop-

oph. a fabris lignarijs.

63. Os populi mernisse: 64. cedro digna locutus, (thrus)

Linquere nec 65. sc. ombros 66. metuentia carmina, nec

P. Quisquis es, o modo quem ex aduerso dicere feci,

Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit,

67. Quando haec rara auis est, si quid tamē aptius exit

Laudari metuum: neque enim mihi 68. cornea fibra est

Sed 70. recti finemq, extremumq, esse 69. recusio

7. Euge tuum, & Belle. nam belle hoc excute totum.

71. Quid non intus habet? 72. Non heic est Ili. 73. Aeth.

74. Ebria 75. veratro, non si qua elegidia 76. crudi

Dictarunt procures, non quicquid demique lectis

Scribitur in 77. citreis. 78. calidum scis ponere sumen,

79. Scis comitem horridulum trita donare lacerna:

Et, verum, inquis, amo, verum mihi dicito, de me (ue 81

* 80. Qui pote? 81. Vis dicam? nugaris, 82. cum tibi cal-

Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet,

83. O Iane, a tergo quem 84. nulla ciconia pinsit,

Nec 85. manus auriculas imitata est mobilis albas,

Nec lingua, quantum 86. sitiat canis 87. Apula, tantum.

Vos o 88. patricius sanguis, quos viuere fas est

89. Occipiti ceco, 90. posticae occurrere [anna] (mollis

Quis populi sermo est? 91. quis enim? nisi carmina

Nunc demum numero fluere, 92. ut per leue seueros

Effundat iunctura vngues. scit tendere versum

Non secus ac 93. si oculo rubricam dirigat uno:

75. Elleboro albo quod cerebrum purgat acutiusque.

76. Gulosi, temulentii.

77. Dioitum est citro sacris triclinariis, aut etiam lucubratorijs.

78. Dare cenam & vestes depexas clienti tenuiori.

79. Vestes depexas clienti tenuiori.

80. Qui fieri potest ut donis corrogatus verum dicam?

81. Cum tibi (o calce & insolse) venter obesus instat aqualiculi prominens arguat ingenium obtusum, fieri potest ut subtile quid a te aut acutum expectemus?

82. Bisitons, sapiens, qui vides meo, o nio, o te beatum!

83. Nihil dignus in formam rostri ciconis incutit, deridet.

84. Asini aures intus albis pilis histita, easdemque mobiles, quas expriment duo digiti extenti & moti.

85. Nec tantum amorum filii, nobiles.

86. Apulia n. intensus calor exierat.

87. Absque oculis ab occipito.

88. Derisioni a tergo ob-

nam ite, ab adulatore vobis caute.

89. Respondet assentator muneribus corruptum, quis enim aquo extra iudicij aleam positum?

90. Metaph. a marmorarijs ducta qui inter esop-

oph. a fabris lignarijs.

Sive opus in⁹⁴ mores, in⁹⁵ luxum, in⁹⁶ prandia regū,
Dicere res grandes nostro dat musa poetæ.

⁹⁷ Ecce modo heroas sensus afferre videmus

⁷⁰ Nugari solitos Græcè, nec⁹⁸ ponere lucum
Artifices, nec rursus saturum laudare, ubi corbes,
Et focus, & porci, & fumosa⁹⁹ Palilia feno.

Vnde¹ Remus, sulcoq, terens dentalia,² Quinti,
²⁰ Quem³ trepida ante boues Dictatorem induit uxor:

⁷⁵ Et tua aratra domum liCTOR tulit. euge poeta.

Est nunc⁴ Brisei quem⁵ venosus liber Acci,
Sunt quos Pacuuiusq, &⁷ verrucosa⁸ moretur
⁹ Antiopa,¹⁰ ærumnis cor luctificabile fulta.

Hos pueris monitus patres infundere^{*} lippos

⁸⁰ Cum videas, quærisne unde hæc¹¹ sartago loquendi

Venerit in linguas? vade istud dedecus, in quo

¹² Trossulus exultat tibi per subsellia leuis?

¹³ Nilne pudet, capiti non posse pericula cano

Pellere, quin¹⁴ tepidum hoc optes audire? decenter!

⁸⁵ Fur es,¹⁵ ait, Pedio¹⁷ Pedius quid? crimina¹⁸ rasis

¹⁹ Librat in antithetis.²⁰ doctas posuisse figuras (ness²¹

Laudatur bellum hoc, hoc bellum? an²¹ Romule²² ce-

⁹⁴ Comediam quæ
morum & vitæ hu-
manæ speculæ vel-

⁹⁵ — Satyræ scri-
bere, quæ luxum de-
licias aliæque vitia
carpit: ceu—

⁹⁶ — Tragedias,
quarum argumenta
prandia regum im-
piz, ut Atreæ, Thy-
stæ, Terei.

⁹⁷ Videmus Nero-
nem & alios qui so-
lebant à Græcis
transferre & cer-
tamina actum in
ludis Græcis inire,
modo audere & pro-
ferre heroica argu-
menta, cuiusmodi
sunt Troica Nero-
nis & Iliæ Labeo-
nis.

⁹⁸ Qui ne lucum
quidem cucurbitam
cupressumve simu-
lare sciant, quæ pos-
tices tyrannicis pro-
gymnastica sunt.

⁹⁹ Festa in hono-
rem Pallis deæ vi-
storum 11. Cal. Maias
quibus rustici con-
iectis in ignem feno-

& stipula summum & flammam transilientes se expiari credebant. Victorino a. Paulia dicuntur,
quod illo anni tempore omnia sua parturiant, partiantque & Athenæo. & propitæ.

1. Frater Romuli ortum habuit i. unde auctores Rom. generis ortum habuerunt. 2. Cin-
cinnate. quem arantem missus à S. P. Q. R. viator Dictatorem salutauit. i. unus & nobilis &
patres prodierunt. 3. Racilia, festina vel peiorrita toga induit maritum dictatorem iam
salutatum. 4. Scopticæ. 5. Bacchici à Baccho qui Briseus dictus quod Accius scrip-
sit Bacchas tragediam. & legi potest Briseis, ut sit nomen tragediæ scriptæ ab Accio, ut An-
tiopa trag. scripta à Pacuio, veteri item tragediographo. 6. Turgens & iussatus.

7. Salebrosa & aspera. 8. Delectet. 9. Tragedia de Antiopa vxore Lyci regis
Thebarum, qui eam à sine sub specie Satyræ compressam repudiavit, superinducta Tarte à qua
multis modis cruciata est Antiopa. 10. Citas hæc ex Pacuio ut impropria, audacia, &
affectati sunt. * Vide Sat. 2. ver. 72.

11. Locutio confusa, aspera & odiosa instar stre-
pitus straginis. 12. Trossuli dicti equites Rom. quod Trossulum oppidum sine pedi-
tum auxilio ceperint, vel leues & delicati & molles auditores exultant & applaudunt tibi.

13. Tu autem patrone, cum non potius, à sene ac misere reo capitale periculum anertis, quam
harlem eloquentiæ affectas? 14. Tepidam & modicam laudationem. 15. Expi-
last sanum AEsculapii. 16. Alit accusator Pedii, patronus Cluenensium. 17. Ipse Ped-
ius Pedii patronus non diluit crimina lacertis argumentorum, sed sententiis & figurarum
Rosculi vultus, Neroni placere studet. 18. Nimum politis. 19. Expedit, ut fiat in-
uicem parisa & isocola. 20. Alij leg. doctus, ut sit qui sciat pos. fig. Hellen. 21. O di-
gener à Romulo. 22. Clues canum more agitandū, adularia?

13 Tabulata in qua mendicans portas naufragii tui pictū.

24 Non meditatum & effusum.

25 Flebere, & mouere ad misericordiam.

26 Rhythmus.

27 Non ad solem iudicij excosis.

28 Videntur ista citari ex Attim Neronis, de quo Dio, in his a. poeta rhythmū improbat.

29 Puer ad amatos Cibile dicit Berceynthia à monte Phrygia Berceyntho ubi colebatur.

30 Mare. Metonym. deum sc. maris.

31 Velsens Ariona. Διόνα 2. quasi

Διόνα portallum dici vult LC.

Seal. Ex. 213. f. 9.

à similitudine,

ita & Germ.

Beerlschwein.

32 Et hic versus de Penus pariem Apen-

wini disrumpentibus,

imptus est. habet n. ultimum Penthemimeri similiter cadentem, & in quinto affectatum spondem,

quem totam subduclam quidam exponunt.

33 Vitgilij Aeneis, quid tibi videtur annon

& huc — 34 — turgescens charactere inflato?

35 Est sane ramus vel arbor grandis corticis, sed cuius humorem decoxit aetas, i. sublimis carmen & solidum est.

36 Molli-

ter flexa ceru inter pronunciamdum.

37 Resp. Poeta. hac è Bacchis Neronis, quoad ver-

ba timida, quoad materiam elumbia, iunctura porro tenera, quorum duo clausum habent Penthe-

mimeri consonum, & quæ alternatiue rhythmica sunt, tertio similiter cadenti primo, quarto rursus secundo.

38 Mimallones dicuntur Bacchæ à Mimante Ioniz monte Baccho sacro, vel à

μυμῶντι.

39 Proprie apuin sono, huc tubarum, & cornuum.

40 Penthes quem

materialique Bacchides furore correptæ vitulum esse putantes discerpserunt.

41 Bacchi

& Orgiorum contemptori.

42 Agane mater Penthei. Bassaris vero est Bacchi ministra, di-

cta à Bassareia, quod nomen Bacchi est à βαΐζειν, i. vociferando & vaticinando, al. à pelle vel

genere vestis qua induebantur Bacchi sacerdotes.

43 Qui currum Bacchi trahit.

44 Bacchæ à μαιῶντι, furæ.

45 Fraxo ex hederis seu corymbis intortis ornato,

vel virga è thyrso.

46 Bacchum à voce bacchantium

ἐν οἷ, vel à loue salutatum ἐν ὄρ,

ob res strenue gestas in bello aduersus gigantes.

47 Repercussa, resonans.

48 Huius-

mo di carissima.

49 Priscæ & masculæ virtutis.

50 Hæc enervia non petuntur ex

imo pectore, blæse tantum & tenere formantur in extremis labris, & primore lingæ, quæ sab-

ua scætet.

51 Liquida & molli voce recitantur illæ tragædiæ Neronis, Bacchis & Atris.

52 Non sapit intenti studij notas, ubi poeta cogitabundus sape caput scabres, & ror-

at vigner. Hor. 10. Sat. 1. lib.

Men^o moueat quippe, & cantet si naufragus, assen-
Protulerim? captas eum fracta²³ te in trabe pictum

Ex humero portes? verum,²⁴ nec nocte paratum

Plorabit, qui me vult²⁵ incuruasse querela.

Sed numeris decor est, &²⁶ iunctura addita²⁷ crudis.

Claudere sic versum didicit,²⁸ Berceyntius²⁹ Attin;

Et, qui caruleum dirimebat³⁰ Nereia³¹ delphin,

³² Sic, costam longò subduximus Apenninò.

M.³³ Arma virum, nonne hoc³⁴ spumofum & cortice
pingui?

P.³⁵ Vi ramale vetus prægrandi subere coctum.

M. Quidnā igitur tenerū, &³⁶ laxa ceruice legendū?

P.³⁷ Torua³⁸ Mimalloncis implerunt cornua
³⁹ bombis,

Et raptum⁴⁰ vitulo caput ablatūra⁴¹ superbo

⁴² Bassaris, &⁴³ lyncē⁴⁴ Mænas flexura⁴⁵ corymbis

⁴⁶ Euion ingeminat:⁴⁷ reparabilis adsonat Echo,

⁴⁸ Hæc fierent, si⁴⁹ testiculi vena vlla paterni

Viuere in nobis? summa⁵⁰ delumbe salina

Hoc natat in labris: & in⁵¹ vdo est Mænas, & Attin⁵²

⁵³ Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit vagues.

- M. Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide sis ne maiorum tibi forte
 Limina⁵³ frigescant: sonat⁵⁴ heic de nare⁵⁵ canina
 110 Litera. P. Per me equidē sint omnia protinus⁵⁶ alba:
 Nil moror. euge, omnes, omnes venemur eritis res.
 Hoc iuuat: ⁵⁷ heic, inquis, veto quisquam faxit oletū.
 Pingē duos angues: pueri, sacer est locus: extra
 Meūte. discedo. ⁵⁸ Secuit ⁵⁹ Lucilius ⁶⁰ Urbem,
 115 Te ⁶¹ Lupe, te Muti, & ⁶² genuinum fregit in illis:
 Omne vaser vitium ⁶³ ridenti ⁶⁴ Flaccus amico
 Tangit, & admissus circum prae cordia ludit,
 Callidus excusso populum ⁶⁵ suspendere naso: (quā
 Men' mutire nefas, nec clā, nec ⁶⁶ cū scrobe? M. aus-
 120 P. ⁶⁷ Heic tamen infodiam. Vidi vidi ipse, libelle:
⁶⁸ Auriculas asini quis non habet? ⁶⁹ Hoc ego opertū,
⁷⁰ Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo
⁷¹ Iliade. ⁷² Audaci quicunque afflate Cratino,
⁷³ Iratum ⁷⁴ Eupolidem ⁷⁵ prae grandis cum sene ⁷⁶ palles,
 125 Aspice & ⁷⁷ haec, si forte aliquid decoctius audis.
⁷⁸ Inde ⁷⁹ vaporata lector mihi ferueat aure.
⁸⁰ Non hic, ⁸¹ qui in crepidas Graiorum ludere gestit
 Sordidus, & ⁸² lusco qui poscit dicere, lusce;
 Sese aliquem credens, Italo quod honore⁸³ supinus
 130 Fregerit ⁸⁴ heminas⁸⁵ Areti⁸⁶ edilis iniquas:
 Nec qui ⁸⁷ tabaco numeros, & ⁸⁸ secto in puluere metas
- 60 Mores Rom. 61 Etiam nobiles nominati: Rutilium Lupum Cos. & Muthum Al-
 butium. 62 Mordicus carpendo. 63 Non indignanti. 64 Horatius.
 65 Salse deridere, vide supra vers. 40. 66 Vt Midas tonsor sub. neta. 67 Huius libro
 insusurrabo, ut ille tonsor scrobi. 68 Omnes peruerse indicant de carminibus ut Midas
 de musicis sonora modulatis praefert. 69 Hoc allegoria rectum, ut illud scrobe.
 70 Satyricam hanc ridendi libertatem tibi tam pro leui habitam. 71 Illius Labeonis.
 72 Quicunque afflatus es legendo Cratino, qui maxima veteris comediae libertate Atheni-
 ensium vitia carpebat. 73 Insectum vitij. 74 Priscus comicorum scriptor. 75 Ari-
 stophane item comico. 76 Studiōse ceu querebas legendo hos. 77 Mea.
 78 Ab his tribus Poetis. 79 Calefacta, preparata. 80 Non hic mihi lector sit.
 81 Qui Graecorum cultus elegantiam, instituta & studia spernit. 82 Qui corporis vi-
 cium alteri exprobrare gaudet. 83 Vultu elatus, inflatus. 84 Ab ⁸⁵ pueri, dimidius
 sextarius, hūc pro omni mensura. 85 Oppidi in Tuscis. 86 Aedilium, inter alia
 munera erat iniquas mensuras frangere. 87 Arithmeticorum tabula. 88 Figuras
 Geometricorum.

53 Ne' potentum
 fores, sportula &
 mentis frigide mi-
 nusque grate se ex-
 cipiam. gñue thee
 cold enter-
 tainment.

alij de morte in-
 telligunt, sed nimis
 frigide.

54 In his liminibus.
 55 In his Satyris tuis
 nimis mordacitas.
 56 R. litera irae. iri-
 tati achimentis ca-
 nis.

56 Proba, pulchra.

57 Vt nefas ducitur
 in sacro loco alium
 exonerare vel me-
 re, eiusque religionis
 symbolam appin-
 guntur angues tan-
 quam genij loci, &
 qui inde terreat &
 submoneant pue-
 ros; ita (inquis) sa-
 cro sancta sint Ne-
 tonis & nobilium
 carmina, cantum sit
 ne quis ea Satyrico
 aspergat aceto vel vi-
 tina: discedo itaque.

58 Cur autem dis-
 cedam, cum Lucil.
 urbe libere notari?

59 Qui primus la-
 tinorum Satyrā
 scripsit, Iuven. Sat. 1.
 ver. 10.

93 Alludit ad Diogenem cui barbam vellebat Lars.

94 Meretrix, quæ à nona hora prostat.

95 Huiusmodi auditoribus, & lectoribus.

96 Scoreum, ad libidinem.

97 Edictum prætoris & forum, ad auxilium.

Scit visisse vaser, multum gaudere paratus,

Si⁹⁹ Cynico barbam petulans⁹⁰ Nonaria vellent.

Hic mane⁹¹ edictum, post prandia⁹² Calliroen do,

SATYRA II.

Granlatus Macrino sapientiam, quæ sola rectiorare docet, aliorum impia, stulta & inutilia vota damnat. Illos deinde taxat, qui aliud voto velle, aliud te agere videntur. Eos denique ridet, qui deos, cupiditatis suæ modulo eos metientes, opimis hostijs & muneribus colunt: cum reuera dii non munus sed mentem, non plenas sed puras respiciant manus.

1 Natalis.

2 Niveo, albo: à

Thracum more qui faustos dies albis.

calculis, infelices nigris computantur.

3 Felix ipso & faustus.

4 Angelo, quem credebat antiquitas

unigenitum, pædagogum custodemque datum, cui lan-

ens indulto natali quoque die sacra fie-

bant, preces ad vota extorquebantur. hunc

itaque quum qui in-

justa & impia pre-

cantur, cæcis vici-

mis sibi propitios imo obsequentes

reddere volunt, tu iusta & pia precatus vino & thure placas.

Hor. 19. od. 3. 1. Potis pacisci.

7 Magna.

8 Ipsi taciti, sub-nissa voce & ore arcano.

9 Thuribulo.

10 Tacitas preces.

11 Nihil deum rogare quod non palam liceat.

12 Contin-

Metaph. ab aqua ebulliente. 13 Pro Ebullierit, ut dedim pro dederim. Casant.

14 Splendidus, mihi relicurus præclarum hereditatem.

15 Propitio, fauente.

16 Opertorum thesaurorum præfide, vel præfide ora-

H¹nc, Macrine, diem numera² meliore lapillo, Qui tibi labentes apponit³ candidus annos.

Funde merum⁴ Genio. non tu prece poscis⁵ emaci,

Quæ nisi⁶ seductis nequeas committere diuis.

At⁷ bona pars procerum⁸ tacita libabit⁹ a terra.

Haud cuius promptum est, ¹⁰ murmurq; humileq; su-

Tollere de templis, & ¹¹ aperto vitare voto. (surros

¹² Mens bona, fama, fides, hæc ¹³ clarè; & ut au-

diat hospes

Illæ sibi introrsum, & sub lingua immurmurat: ô si

¹⁴ Ebullit patrum præclarum funus! & ô si

Sub rastris¹⁵ crepet argenti mihi seria¹⁶ dextro

¹⁷ Hercule! pupillumve utinam, quem proximus heres

¹⁸ Impello, ¹⁹ expungam: namq; est²⁰ scabiosus, & acri

Hor. 19. od. 3. 1. Potis pacisci.

7 Magna.

8 Ipsi taciti, sub-nissa voce & ore arcano.

9 Thuribulo.

10 Tacitas preces.

11 Nihil deum rogare quod non palam liceat.

12 Contin-

Metaph. ab aqua ebulliente. 13 Pro Ebullierit, ut dedim pro dederim. Casant.

14 Splendidus, mihi relicurus præclarum hereditatem.

15 Propitio, fauente.

16 Opertorum thesaurorum præfide, vel præfide ora-

17 Subsequor, in secunda cæca substitutus heres.

18 Ex tabulis testamenti, restis de medio tollam, & ex vita.

19 Namque & spem & re-

Bile tumet, Nerio iam tertia²¹ ducitur uxor.

- 15 Hæc sancte ut postcas, ²² Tiberino in gurgite mergis
Mane caput bis, terq, & ²³ noctem flumine purgas.
Heus age, responde, minimum est quod scire laboro:
De Ioue quid sentis? ²⁴ estne v' præponere cures
Hunc cuiquam? uinam? vis Statio? an scilicet hæres?

- 20 Quis potior iudex, puerisue quis aptior orbis?

Hoc igitur, quo tu Iouis aurem impellere tentas,
Dic agedum Statio: pro Iuppiter ô bone, ²⁵ clamet,
Iuppiter! at sese non clamet Iuppiter ipse?
Ignouisse putas, quia cum tonat, cerys ²⁶ ilex

- 25 ²⁷ Sulfure discutitur sacro, quam tuq, domusq,?
An quia non ²⁸ fibris ouium, ²⁹ Ergennaq, iubente,
Triste iaces ³⁰ lucis, ³¹ euitandumq, ³² bidental,
Idcirco stolidam ³³ præbet tibi vellere barbam
Iuppiter? aut quidnam est, qua tu mercede deorum

- 30 ³⁴ Emeris auriculas? ³⁵ pulmone, & lactibus unctis?

Ecce auia, aut ³⁶ metuens diuim matertera, cunis

Exemit puerum, frontemq, atque vda labella

³⁷ Infami digito, & ³⁸ lustralibus ante saluiis

Expiat, ³⁹ vrentes oculos inhibere perita,

- 35 Tunc manibus quatit, & spem ⁴⁰ macrâ supplice voto

Nunc ⁴¹ Licini in campos, nunc ⁴² Crassi mittit in aedes

Hunc optent generum Rex & Regina: puelle

Hunc raptant: quicquid calcauerit hic, rosa fiat.

Ast ego nutrici non mando ⁴³ vota: negato

- 40 Iuppiter hæc illi, quamuis te ⁴⁴ albata rogarit.

Postcis ⁴⁵ opem neruis, corpusq, ⁴⁶ fidele senectæ:

arâ in quâ bidentibus expiatur.

ad Dionysium, qui auream AEsclepiæ barbam detraxit.

reddidisti. 35 Pinguis extis.

36 Superstitiosa. pulchra est hæc diei lustrici

hypotyposis, qui puellarum octauus est, puerorum nonus: quo die puerum lustrabant, votis

pro eo conceptis & nomine illi inedito, vnde & Nominalis dicitur. 37 Medio, qui ceteris

contractis extendi solet in cinædorum & mollium notam, quod pænem repræsentat.

38 Salius purgatoriam vim habere credebatur, & ad fascina inhibenda valere. 39 Fas-

cinantes. 40 Anelpitem, lentam, vel ipsum puerum renellum, de quo spes nondum mag-

na. 41 Licinij Stolonis, & inediti. Licinum Augusti libertum & consorem. 42 M.

Crassi dimitis. 43 Hæc imple, stulta, uox illa vota. 44 Candida & purgæ veste amicta.

45 Robur & vires. 46 Validam, quod sustentet senectutem.

21 Ad sepulchrum

vel in matrimonium

steneratori illi ter-

ria dop. vx. mea ta-

men vinit.

22 Vota aut facta

facturis mos erat se

vinâ aquâ purifi-

care.

23 Noctis Venerem

aut infomnia.

24 An censes Io-

nen iustior em esse

aliquo homine? quod

an Statio iudice cor-

ruptissimo? an dobi-

tas præferre Ionem

Statio? quis aut iu-

stior aut melior tu-

tor Ione?

25 Stalus clamabit.

26 Quævis arbor.

27 Fulmine quod

Stad'is, i. fulmi-

reum.

28 Consulit omni

extis.

29 Fulguratorum

procuratore & expl-

atore Etrusco.

30 Ut ilex fulmine

icta in locis parum

cattis, vel in biden-

tali quod æque ac

lucus est colliculus

sepimine conse-

cratus & —

31 — sacrum, quod

qui calcavit inces-

tur.

32 Tu cui fulgurito

consecratur biden-

tal. h. e. locus in quâ

decidit fulmen, cir-

cum septus, adiecta

47 Intendit
cibus, & —

48 — Multiplex va-
rie concoctionis.

colus nodi sunt in-
cetum & minutal e-

fulis caribus mi-
nuta in conellis.

49 Votis

50 Non patiuntur.

51 Augere,

52 Deum Lucium.

53 Inguibus vocas
victimis

54 Da ut fortunae
res familiari.

55 Responder Mer-
curius, vel Poeta.

Quo pacto fortunae
& crescat tibi pecus,

cum tu infantis fa-
cificijs tot pecudes

absumas?

56 Vel libo è lana,
vino, melle, &c.

57 Et se falsa spe la-
tis, sibi dicit.

58 Tinnit iam ra-
rior in fund. crimi-

nae propa exhausta
sacrificij vel Pithos

numo attritus um.

59 Colata.

60 Solido, vel crasso
lacina.

61 Prae gaudio.

62 Perverso, vel li-
nistro, a vehementiori cordis commotione.

no sepe gaudio oboritur.

63 Quia tibi cordi est aurum, di-
vis illos ædificans; & hinc, &c.

64 Triumphato, & ex hostibus prædato.

65 Illius.

66 Stabant in Apollinis Palatii portici effigies

æneæ quinquaginta filiorum Aegypti, quibus ut & Apollini, A Esculapio, Iliadi &c. attribuit ve-

rostratis superstitio vim in somnis indicandi curationes & remedia morborum. Quod si cui

persuatum esset se ab his vel illis istorum fratrum certius ac verius somnium accepisse, eos præ

discolis que humoribus vitiosis, certiora sunt somnia.

70 Fidilia, qualia Numa in sacris

monit.

71 Præcis in usu, & in Saturni æde condita.

72 Loco & precio

73 Capedines & laucera Vestæ.

74 Testea vasa ex Etruria Romam al-

Esto, age, sed ⁴⁷ grandes patinae, ⁴⁸ lucetæq; crassa

An uere ⁴⁹ his superos ⁵⁰ vetuere, souemq; morantur.

⁵¹ Rem struere exoptas caeso boue, ⁵² Mercuriumq;

⁵³ Arcessis fibra: ⁵⁴ da fortunæ penates,

Da pecus, & gregibus factum. ⁵⁵ quo, pessime, pacto

Tot tibi cum in flammis iuicium omenta liquecant?

Et tamen hic extis, & opimo vincere ⁵⁶ ferto

Intendit: ⁵⁷ iam crescit ager, iam crescit ouile,

Iam dabitur, iam iam donec deceptus & expes

Nequicquam fundo ⁵⁸ suspiret n. minus in imo.

Si tibi crateras argenti, ⁵⁹ iacusaq; ⁶⁰ prægui

Auro dona feram, ⁶¹ ludes, & peccore ⁶² leuo

Excutias ⁶³ guttas, ⁶⁴ letari prætrepidum cor:

⁶⁵ Hinc illud subijt, auro sacras quod ⁶⁶ ouato

⁶⁷ Perducis ⁶⁸ facies nam ⁶⁹ fratres inter aënos,

Somnia ⁷⁰ pituita qui purgatissima mittunt,

Præcipui sunt, sitq; illis aurea barba.

Aurum ⁷¹ vasa Numæ, ⁷² Saturnicq; impulit æra,

⁷³ Vestalesq; urnas, & ⁷⁴ Thuscum fictile mutat.

⁷⁵ curvæ in terras animæ, & cælestium inanes!

Quid iuuat hæc, templis ⁷⁶ nostros immittere mores,

Et ⁷⁷ bona diis ex hac scelerata ducere ⁷⁸ pulpa?

⁷⁹ Hæc sibi ⁸⁰ corrupto casiam dissoluit oleo:

⁶³ Sudoris, vel lacrymarum quæ repenti-

no sepe gaudio oboritur.

⁶⁴ Quia tibi cordi est aurum, di-

vis illos ædificans; & hinc, &c.

⁶⁵ Triumphato, & ex hostibus prædato.

⁶⁶ Illius.

⁶⁷ Stabant in Apollinis Palatii portici effigies

æneæ quinquaginta filiorum Aegypti, quibus ut & Apollini, A Esculapio, Iliadi &c. attribuit ve-

rostratis superstitio vim in somnis indicandi curationes & remedia morborum. Quod si cui

persuatum esset se ab his vel illis istorum fratrum certius ac verius somnium accepisse, eos præ

discolis que humoribus vitiosis, certiora sunt somnia.

⁷⁰ Fidilia, qualia Numa in sacris

monit.

⁷¹ Præcis in usu, & in Saturni æde condita.

⁷² Loco & precio

⁷³ Capedines & laucera Vestæ.

⁷⁴ Testea vasa ex Etruria Romam al-

⁷⁵ curvæ in terras animæ, & cælestium inanes!

⁷⁶ Quid iuuat hæc, templis nostros immittere mores,

⁷⁷ Et bona diis ex hac scelerata ducere pulpa?

⁷⁸ Hæc sibi corrupto casiam dissoluit oleo:

⁷⁹ Sudoris, vel lacrymarum quæ repenti-

⁸⁰ Quia tibi cordi est aurum, di-

- 65 Et ⁸¹ Calabrum ⁸² coxit ⁸³ vitiato murice vellus:
 Hæc ⁸⁴ baccam ⁸⁵ concha rasisse, & ⁸⁶ stringere venas
 Feruentis ⁸⁷ massæ ⁸⁸ crudo de pulvere iussit.
 69 Peccat & hæc, peccato vitio tamen vituri: at vos
 Dicite Pontifices, ⁸⁹ in sancto quid facit aurum?
 70 Nempe hoc, quod ⁹⁰ Veneri donatæ à virgine pupæ.
 Quin damus id superis, de magna quod dare ⁹¹ lance
 Non possit magni ⁹² Messalæ ⁹³ lippa propago?
 Compositum ⁹⁴ ius ⁹⁵ fasq; animo, sanctosq; recessus
 Mentis, & ⁹⁶ incoctum generoso pectus honesto.
 75 Hæc: cedo ut admoueam templis, & ⁹⁷ farre litabo.

luxuria, vide supra 79 notam. 90 Templis vel Deorum sacris. 91 Vt ephrebi bullas
 penatibus, sic puberes virgines Veneri pupas consecrabant, à qua pro pupis Angl. Babies,
 veros infantes precabantur, haud secus faciunt qui aurum dijs offerunt. 92 Patellâ, di-
 vites è lance, pauperes ex aëtra libabant. 93 M. Val. Cordus: Messalæ, vel Aurelij Mess.
 synechæ, pro quouis diuitem & nobili. 94 Qui animo & oculis erat vitiosus, gnolus quip-
 pe & maioribus indignus. 95 Quoad legem humanam. 96 Quoad diuinam le-
 gem. 97 Intima animi penetralia & cogitationes. 98 Animum penitus imbutum.
 99 Molâ falsâ. Hor 23 od. lib. 2. Farre pio & salente mic2, i. ipsa si puram & simplicem attu-
 lero animum, paruo ac simplici sacrificio deum placabo.

SATYRA III.

Sub persona Stoici philosophi monet iuvenes ne desi-
 dia & mollitiei indulgentes, nedum patrimonij &
 natalibus fieri, philosophiæ studia negligant: Quæ vi-
 tiorum morbis medetur, virtutem & honesta officia
 docet, animum bene consciunt & vitæ felicitatem
 largitur.

- 1 Nempe hæc assidue iam clarum mane fenestras
 Intrat, & angustas ² extendit lumine rimas:
 3 Stertimus ⁴ indormitum quod ⁵ despumare Falernum
 Sufficiat, 7 quintâ dum ⁶ linea tangitur 7 umbrâ.
 5 En quid agis? siccas ⁸ insana ⁹ canicula messes
 Iamdadû coquit, & patula pecus omne sub ulmo est

prima persona. 4 Durum, concocto difficile, vel non dilatum. 5 Decoquet, edormif-
 gere. 6 Solaris horologii, inæqualis, planetarij. 7 Gnomonis quin meridionali proxi-
 ma. 8 Quæ insanos, i. morbosos reddat homines, vel quæ in rabiem agat canes. 9 Sol
 in Cancro cuius indicium est ortus stellæ Canicularis.

10 Invenimus condit.
capulorū expurg.
factū aī vniu.

11 E famoli.

12 A calore vel ef.
fectu. Flor lib. 1. Sat.

13 Splendida, quæ se
e splendore prodit.

14 Ira cogor in vo.
cilationem.

15 Resp. Philosophus
cum indignatione.

16 Alinos quos Ar.
cadia habet maxi.
mos.

17 Introsum can.
dida, extrosum cro.
cea.

18 Vbi ipse iuuenis
compsit capillos. vel
membrana pumice
lenigata demptis

cap. x. et x. et x.

19 xos pro pilis.

20 Interstitijs & ge.
nienlis.

21 Meron. materiz.

22 Arramentum.

23 Arramentum ē
succo sepiæ piscis.

24 Liquidius fluat
& macnlet.

25 Calamus scrip.
torius.

26 Hiccinē fructus
spei ac Rodii.

27 Quam philoso.
phia operam des.

28 Quem suā mater vel
puella delicatē alit.

29 Dormire ad lallum.
i. natrieis occinentis
nænas.

30 Refert. Philos.

31 Sup. das?

32 Cau.
sationes & verginationes.

33 Tu te ipse Indu.
tuo damno, de te.

34 Diffus
mollitæ & voluptatibus, ut
vitiatum vas.

35 Ut fidele vas ex
argilla non probe cocta
digno tactum & exploratum
tinnitu rancō vitium, rīmus
& crudam materiam prodis
ita tu futili & rudi sermone
ignorantiam tuam.

36 Rancum, non
acutum & tinnulam.

37 Re.
sonat.

38 Argilla cruda.

39 Rudis es materia,
capax tamen formæ si te
submiseris sigillo magistro.

40 In iuventute.

41 Accuratā &
seniori disciplinā.

42 Sine
intermissione aut mora.

43 Tu veroprobies
tibi non tam arduū opus
esse, cui sit a patre da.
mna & ver mediocrit.

44 Censurā aut
pænitentiam.

45 A maioribus non
fraude quaesitum.

46 vel munus
ut sit supellex laeta &
nielda, salinum autem
sacram mensam facit,
ut quo primi.
tix cum sale dijs
offerebantur. Lips.
Saturnal. 1. 2.

47 Qua
libationes ad focum
feruntur.

48 Quæ te
sectum reddat.

49 Inlari &
ostentare te.

50 Generis
ordine, str.

51 Inuen.
Sat. 8. v. 1.

52 Nobilissimæ
& antiquissimæ Rom.
familie ex Etruria octum
habuere.

53 Successionis
lineam.

54 E tua
familia.

55 In atrio
inter i.
magines maiorum, vel
in recognitione equitum,
tu eques trabeatus.
vide Iuven. Sat. 8. v. 59.

30. Vnus ait comitum: verumne sitane? ocyus adsa

Huc 11 aliquis nemon? turgescit 12 vitrea bilis:

13 Findor, ut 14 Arcadie 15 pecuniaria rudere credas.

Iam liber, & 16 bicolor 17 positis membrana 18 capillis, 19

Inq; manus chartæ, 18 nodosæque venit 19 arundo.

Tunc queritur, crassius calamo quod pendeat 20 humor

Nigra quod infusa vaneat 21 sepia lymphæ.

Dilutis queritur 22 geminet quod 23 fistula guttas.

O miser, inque dies ultra miser, 24 huccine rerum 14

Venimus? at cur non 25 potius, 26 teneroque columbo

Et similis regum pueris, 27 pappare minutum

Poscis, & iratus mamma 28 lallare recusas?

29 An tali studeam calamo? 30 cui 31 verba? quid istas

Succinus 32 ambages? 33 tibi luditur: 34 effluus amens. 20

Contemnere, 35 sonat vitium percussa, 36 maligne

37 Respondet 38 viridi non cocta fidelia 39 limo.

40 Vdum & molle lutum es, 41 nunc nunc properan-

dus, & 42 acri

Fingendus 43 sine fine 44 rota. 45 sed rure paterno

Est tibi 44 far modicum, 45 purum & sine labe salinū 21

Quid metuas? 46 cultrixq; foci 47 secura patella est.

Hoc satis? an deceat 48 pulmonem rumpere ventis,

49 Stemmata quod 50 Tusco 51 ramum millesime ducis,

Censore tue 52 tuum vel quod 53 trabeate salutas?

27 Pappam, cibum præmansum, minu.
tum. 28 Dormire ad lallum, i. natrieis occinentis
nænas. Auson. epist. 17. Lalli somni.
feros modos. 29 Verba iuuenis, 30 Refert. Philos. 31 Sup. das? 32 Cau.
sationes & verginationes. 33 Tu te ipse Indu.
tuo damno, de te. 34 Diffus
mollitæ & voluptatibus, ut
vitiatum vas. 35 Ut fidele vas ex
argilla non probe cocta
digno tactum & exploratum
tinnitu rancō vitium, rīmus
& crudam materiam prodis
ita tu futili & rudi sermone
ignorantiam tuam. 36 Rancum, non
acutum & tinnulam. 37 Re.
sonat. 38 Argilla cruda. 39 Rudis es materia,
capax tamen formæ si te
submiseris sigillo magistro. 40 In iuventute. 41 Accuratā &
seniori disciplinā. 42 Sine
intermissione aut mora. 43 Tu veroprobies
tibi non tam arduū opus
esse, cui sit a patre da.
mna & ver mediocrit. 44 Censurā aut
pænitentiam. 45 A maioribus non
fraude quaesitum.
vel munus
ut sit supellex laeta &
nielda, salinum autem
sacram mensam facit, ut quo primi.
tix cum sale dijs
offerebantur. Lips.
Saturnal. 1. 2. 46 Qua
libationes ad focum
feruntur. 47 Quæ te
sectum reddat. 48 Inlari &
ostentare te. 49 Generis
ordine, str. 50 Inuen.
Sat. 8. v. 1. 51 Nobilissimæ
& antiquissimæ Rom.
familie ex Etruria octum
habuere. 52 Successionis
lineam. 53 E tua
familia. 55 In atrio
inter i.
magines maiorum, vel
in recognitione equitum,
tu eques trabeatus. vide Iuven. Sat. 8. v. 59.

- 30 *Ad populum*⁵⁴ phaleras: ego te intus, & in cute noni.
Non pudet ad morem discincti vivere⁵⁵ Natte?
Sed stupet hic vitio, & fibris increvit⁵⁶ opimum
Pingue:⁵⁷ caret culpa: nescit quid perdat: & alto
Demersus,⁵⁸ summa rursus non bullit in unda.
35 *Magne pater diuitem, seuas punire tyrannos*
*Haud alia ratione velis, cum dira*⁵⁹ libido
Mouerit ingenium feruenti tincta veneno:
60 Virtutem videant, 61 intabescantque relictâ.
*Anne magis Siculi gemuerunt*⁶² æra iuuenici,
40 *Et magis auratis pendens laquearibus ensis*
*Purpureas subter*⁶³ ceruices terruit,⁶⁴ Imus,
Imus præcipites, quam si sibi dicat, & intus
Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor?
*Sepe oculos memini*⁶⁵ lægebam parius⁶⁶ oliuo,
45 *Grandia si nollem morituri*⁶⁷ verba⁶⁸ Catonis
*Dicere, ab*⁶⁹ infano multum laudanda magistro,
*Quæ pater adductis*⁷⁰ sudans audiret amicis.
*71 Iure etenim id summum, quid dexter*⁷² senio ferret
*Scire, erat in voto: damnoſa*⁷³ canicula quantum
50 *74 Raderet, angustæ collo non*⁷⁵ fallier⁷⁶ ore:
*Nen quis callidior*⁷⁷ buxum torquere flagello.
*Haud*⁷⁸ tibi inexpertum⁷⁹ curuos deprendere mores,
*Quæq; docet*⁸⁰ sapiens⁸¹ braccatis⁸² illita Medis

54 Insignia eque-
stris, vel ornamenta
externa.

55 Dissoluti cuius-
dam intemperantia,
perditi, qui se pe-
care non sentit. Sordi-
di Natte meminit
Hor. 6 Sat. 1. lib.
Turneb. 2. l. 2. c. lo-
git. Natta, i. fullonia.

56 Quod sensum
adicitur.

57 Excusandos ob-
stuporem & callum
victorum.

58 Non emergit è
barathro victorum,
nec tangitur consci-
entia scelerum. cum
tamen se a quo alios
qui per incontinentiâ
prudentes scientesque
virtutis deſeruiſſent,
grauis maiorem con-
scientia cruciatur.

59 Crudelitatis &
victorum.

60 Quam ut vide-
ant virt. alijs leg. vir-
tuti inuidiam, quam
se, ab alijs cultam
ipsi deſeruerint.

61 Dilectioritur,
quod eam relique-
runt.

62 Miseri homines
inclusi in tanto illo
abeneo, quem Phala-
ridi tyranno Siculo

Perillus inuentum dedite. 63 Damoclis vnus ex assentatoribus Diogeni. vide hist. in 9.

Tusculan. quest. Cic. plenius expos. 64 Ordo quam si sibi dicat. Imus, vnus præcipites in vi-
tia & exitium, nulla virtute sustinendi, omni salutis spe destituti. 65 Ego quidem
puer, &c. tu a. iuuenis es. vers. 52. 66 Ad simulandam lippitudinem, vt à recitatione exi-
meret.

67 Deliberatiua, oriatur necne, vel Ethopiciam. 68 Uticensis, deuictio
Pompeio morituri. 69 Clamose, al. vehementi & acri, vnde & Domitio Grammatico Infano
cognomen inditum. A. Gell. 7. 18. 70 Labore corrogandi amicos ad filium audiendum,
aut lætitiâ.

71 Conuenienter puerilibus annis. 72 Lætus talorum laustissimus,
theſe.

73 Canis, vniuersus talorum damnosus. 74 Quantum mihi detraheret, vel ex
reliquo talorum numero demeret, q. e. quinque.

75 Non errare. 76 Vasis in quod
noces pueri conſiciebant. Ouid. de Nuce. Vasis quoque sæpe canum spatia diſtans locatur. In quod
missa leui nux cadis vna manu, alij de pyrgo intelligunt nec recte. 77 Trochum vel tor-
binem è buxo.

78 Iam iuueni: relictis nuciſ. 79 Prænotis à rectis diſtinguere. 80 In-
duntis braccis, i. femoralibus, à gæxor. A. Eol. adiecto β.

81 In qua pueri erant Persæ à
Miltiade, Themistocle & Atheniensibus deuicti.

83 *σόν ποικίλῃ*84 In qua fœnices
stodij inuigilant.85 Stoici tondē-
bantur ad entem.86 Viti tenni le-
guminibus & crassa
pulve ex farina &
lacie.87 Pythagoræ ē
Samo.88 V biatium vitæ
indigitans.89 Vitiutis, crebris
actionibus & labore
tritum.90 Hesternam eua-
porat crapulam.91 Dissolutis ex te-
mulentia malis &
cranio.92 Scopus vel finis
aliquis vitæ tibi pro-
positus.

93 Actiones.

94 Vagus erras, vt
qui cornos per tes-
tas & lutū infecta-
tur, vel, qui coruos
testa lutoq; petit.95 Temere, nec via-
rum nec consilio-
rum ratione habitā.96 In diem, sine pro-
posito.97 Pharmaca vitio-
si humores pur-
gantia serō poscas,vbi iam inualuit hy-
drops. Sat. 4. v. 16.

98 Medico insigni.

99 Anteros, nūmorū.

1 Rerum experendarum & fugiendarum ad felicitatem asseq. Inueni, viuendi causas, vel, natu-
rales.

2 Quæ hominis sit natura.

3 In quem finem.

4 Patorum certa lex,
qua fieri omnia asseruere Stoici, vel gubernatio diuina.5 Felicitatis, alijs, vitæ quā
breue sit spatium, & vnde mors immineat. Metaph. à meta Circensi quā in flexu euitare peris
auriga eras.

6 Quantæ sit artis & operæ regere.

7 Vnde, vt sit quasi meta ad
quā circumflectenda est remigatio in vuali certamine, alijs leg. vnde, vt supra, notā 5.

8 Querendo.

9 Quæ vota.

10 Signatus, recens.

11 Vtilitatem, v-
sum.

12 Ex officio debebas.

13 Cuius qualitatis, & ceteros.

14 Quæ
par sis vniuersi.15 Hanc sapientiam edisce, nec inuidendo doleas, si aduocatis & pa-
tronis Rom. vberior munetum copia suppetat quā tibi.16 Quod vasa præ copia &
affluentia possent aduocatis in cella ponuaria.

17 Diuitibus, vberis soli dominis.

18 Missa à clientibus donaria.

19 Et quod fœsamentum illud superfit à prima orca,
vel prima lenie ac parte orce, nec deficiat, pluribus à clientibus indies donatis.20 Ne-
que monueris, quod inuolūti milites aspernentur philosophus.

21 Quotum alæ hircum olesit.

Esse

Esse quod²¹ Arcefilus,²² ærumnosiq; Solones,
 80 ²⁴ Obstipo capite, & ²⁴ figentes lumine terram,
 Murmura cum secum, & ²⁵ rabiosa silentia rodunt,
 Atque exporrecto trutinantur verba labello,
 Ægroti veteris meditantès somnia, ²⁶ gigni
 De nihilo nihilum, in nihilum nil posse reuerti.
 85 ²⁷ Hoc est, quod palles? cur quis non prædeat, hoc est?
²⁸ His populus ridet, multumque ²⁹ torosa iuuentus
 Ingeminat tremulos naso ³⁰ crispante cachinnos.
 * Inspice³¹ nescio quid³² trepidat mihi pectus, & ³² æ-
 Faucibus exsuperat grauis halitus, inspicere sodes, (gris
 90 Qui dicit medicos, ⁴³ iussus requiescere, postquam
 Tertia compositas vidit nox currere ³⁵ venas,
 De ³⁶ maiore domo ³⁷ modice sitiente lagena,
³⁸ Lenia ³⁹ loturo sibi ⁴⁰ Surrentina rogauit. (istud
⁴¹ Hæus bone, tu palles: ⁴² Nihil est. ⁴¹ Videas tamen
 95 Quicquid id est: surgit tacite tibi ⁴³ lutea pellis.
⁴⁴ At tu deterius palles: ne sis mihi tutor:
⁴⁵ Iampridè hunc sepeli: ⁴⁶ tu restas. ⁴⁷ Perge, tacebo.
⁴⁸ Turgidis hic epulis, atq; ⁴⁹ albo ventre, ⁵⁰ lauatur,
 Gutturè sulfureis lente exhalante ⁵¹ mephites.
 100 Sed tremor inter vina subit, calidumq; ⁵² triental
 Excutit è manibus: dentes crepuere ⁵³ reiecti,
 Vncta cadunt laxis tunc ⁵⁴ pulmentaria labris.

32 Philosophus Academicus, qui nihil sciri affirmat.

27 Inoper. studio vigiliisque macerant ut Solon.

24 Quod attenti & cogitandi signum est.

25 Que furorem sapiunt. rabidi & canes non latrant.

26 Quale hoc est. Ex nihilo nihil &c.

27 Hoc tanti est, inquit Centurio, ut ad pallorem studeas.

28 Philosophie placitis.

29 Robusta, militaris.

30 In rugas, præ effuso risu, contrahit.

41 Ut vero æger, respondet Philosophus, neglecto medico perit: ita visio isti qui philosophos animi medicos ludibrio & contemptui habent, iussu peribit.

51 Ordo est, Qui dicit medico, Inspice: nescio quid sibi

velint hæc — 31 — febdis symptomata & grauis morbi indicia, iussus requiescere ad quartum diem, uon abstinet, sed in grauem morbum labitur. 33 Ut ex requie & abstinentia conualeseat, quod sit inter initia morborum. 34 Vbi æger videt nocte tertia moderate &

35 — arteriarum pulsus, vel venas simpliciter. 36 Diuitis amici. 37 Non admodum capaci. 38 Quorum austeritatem decorat ætas.

39 Balneum ingressuro. 40 E Surresto Campaniæ oppido vna. 41 Medicæ verba.

42 Æger respondet, morbum vel dissimulans vel non sentiens. 43 Pallida cutis ab aqua intercuti intumescit. 44 Tu potius ô medice, inquit deplorare spei æger, mihi pallere & ærotare videris, quin me mittis, & te curas? iam faciunt perituri, qui correpti maledicta ingerunt.

45 Hunc, ait Philosophus, incontinentem ægrum, medicos contemptum iam dudum sepeli. 46 Tu contemptor philosophorum. 47 Deride, vius tuis moribus, ede, bibe, lava, animo tuo morem gere. Quantum ad me, taceo & abeo.

48 Ille quidem æger spreto medico interit: & hic etiam qui medici consilium, i. philosophum contemnit, peribit.

49 Pallido vel cibis distento. 50 Balnea intrat, quod ægrotis periculosum. 51 Grauesolentes spiritus. Mephitis proprie est terrens puer ex insularia & corruptis aquis ascendens. 52 Calicem capientem quartam sextarii partem.

53 Ex tremore capitis, & totius soluta coæpago. 54 Cibi lautis enomuntur.

Hinc.

55 Fonebris appa-
ratis diuitis.

56 Ferali.

57 Vinctus & pollin-
ctus.

58 *καταγέ-
κως* pro ianua, ver-
si in ianuam pedi-
bus, pro more com-
ponendi mortuos in
ferretos, quicum ve-
plurimum in capite
nati fuerint in vi-
tam, ita in pedes en-
sus effertur & se-
pulturam, vel por-
tam civitatis extra
quam effloebantur,
erebantur, sepelie-
bantur.

59 Recens manu-
misi ex testamento
defuncti.

60 Pileo donati.

61 Feretro.

62 Cines.

63 *Inquit medicina i. philosophia contemptor.*

64 Arretham.

65 Nec trigenti extima partes.

66 *Philosophus imo gram-*

67 *libri laboris morbis, a avaritia, b libidine, c mollitie, d timore, e iracundia.*

68 *Annon*

69 *cordis subito mori prodixit animi morbum?*

70 *Olus ipsum in catino argenti, i. sili-*

71 *dum.*

72 *Non pollinario & subtili.*

73 *Panis cibarius.*

74 *Si possis his*

75 *vesti*

76 *Vlc. delicatae golz.*

77 *Exasperare vili cibo.*

78 *Negabas te pal-*

79 *lere aut algere, exanguis tamen timor te horrere facit, erexitque tibi pilos iussu aristarum.*

80 *Dicebas modo nil caluisse, ecce autem bile suffusus sanguis circa cor ebullit velut igne*

81 *supposito, & ira scintillant oculi.*

82 *Exagratu furis matris Clytemnestre quam pa-*

83 *tris necem vltas, cum adultero Aegystho occiderat, h.e. ipsi insani te insanum indicabunt.*

84 *Non arguit ca-*

85 *lorem e febris.*

86 *Nec trigenti extima partes.*

87 *Resp Philosophus imo gram-*

88 *libri laboris morbis, a avaritia, b libidine, c mollitie, d timore, e iracundia.*

89 *Annon*

90 *cordis subito mori prodixit animi morbum?*

91 *Olus ipsum in catino argenti, i. sili-*

92 *dum.*

93 *Non pollinario & subtili.*

94 *Panis cibarius.*

95 *Si possis his*

96 *vesti*

97 *Vlc. delicatae golz.*

98 *Exasperare vili cibo.*

99 *Negabas te pal-*

100 *lere aut algere, exanguis tamen timor te horrere facit, erexitque tibi pilos iussu aristarum.*

101 *Dicebas modo nil caluisse, ecce autem bile suffusus sanguis circa cor ebullit velut igne*

102 *supposito, & ira scintillant oculi.*

103 *Exagratu furis matris Clytemnestre quam pa-*

104 *tris necem vltas, cum adultero Aegystho occiderat, h.e. ipsi insani te insanum indicabunt.*

SATYRA IIII.

Sub personâ Socratis Alcibiadem obiurgantis, inuehi-
tor in Neronem, qui nobilitatis suæ ostentatione &
populi assentatione inflatus Remp. est aggressus ad
cuius administrationem (bene licet ad tempus dis-
simulet) nullis prudentiæ civilis, ne scientiæ quidem
moralis sit remis instructus.

1 Rem publicam ad

2 ministrare

3 Karos alebare

4 philosophi promif-

5 tas a i granitatem.

6 Socratem magistrum

7 rum, d Alcibiades, vel magist

8 cuius e schola

9 sanquam ex equo stotano pro-

10 ierunt Philosophorum lecta.

11

12

13

14

15

16

17

R Em populi tractas? ² (barbatum hæc crede
³ magistrum

Socratem magistrum rum, d Alcibiades, vel magist cuius e schola
sanquam ex equo stotano pro ierunt Philosophorum lecta.

Dicere

Dicere ⁴ sorbitio tollit ⁵ quem dira cicuta ⁶
⁶ Quo fretus? Dic hoc magni ⁷ pupille Pericli.
 Scilicet ⁸ ingenium, & ⁹ rerum prudentia velox
⁵ Ante ¹⁰ pilos venit, dicenda, tacendaq; calles.
 Ergo cum mota ¹¹ seruet plebecula ¹² bile,
 Fert animus calide fecisse silentia turba
 Maiestate ¹³ manus: quid deinde loquere? ¹⁴ Quirites,
 Hoc, puto, non iustum est, illud male, rectius illud.
¹⁰ Scis etenim iustum gemina suspendere lance
 Ancipitis libra: rectum discernis, ubi ¹⁵ inter
 Curua subit, vel cum fallit ¹⁶ pede ¹⁷ regula varo:
 Et potis es nigrum ¹⁸ vitio præfigere ¹⁹ theta.
 Quia tu igitur summa nequicquam ²⁰ pelle decorus
¹⁵ Ante diem blando ²¹ caudam iactare popello
 Desinis, ²² Anticyras ²³ melior sorbere meratas?
²⁴ Quæ tibi ²⁵ surama boni est, ²⁶ vincta vixisse patellâ
 Semper & assiduo ²⁷ curata cuticula ²⁸ sole.
²⁹ Expecta: hæc aliud respondeat ³⁰ hæc anus. I nunc
²⁰ ³¹ Dinomaches ego sum. ³² sufla. sum ³³ candidus. ³⁴ Esto
 Dum ne deterius sapiat pannucia ³⁵ Baucis,
 Cum bene ³⁶ discincto ³⁷ cantauerit ³⁸ ocyma verne.
³⁹ Ut, nemo in sese tentat descendere, nemo.

⁴ Haustus cicuta
 pœna capitalis apud
 Athenienses.
⁵ Fraude & invidia
 circumuentum, quasi
 de dijs male sentiret
⁶ Quæ arte.
⁷ Alcibiades tote-
 rā anticolitui Peri-
 cli insignis & iacta-
 bunde. Et Nerone
 Poppæ pupillam vo-
 cauit ut eius iustores
 essent Burrhus &
 Seneca.
⁸ Artes & scientia.
⁹ τὸ πῶς ποιεῖ-
 ται.
¹⁰ Barbam.
¹¹ Seditiosa fruit.
¹² Irā & tumultu.
¹³ Porrectæ vel
 motæ.
¹⁴ Quatuor sequen-
 tes versus lege Iro-
 nice vel interroga-
 torie.
¹⁵ Inter duo ex-
 tremas vitia, inuicta.
¹⁶ Crura, regulæ
 intorto. Metaph. a fe-
 bricitarie.
¹⁷ Vbi legis not-
 ma varianda est
 propter variam cir-
 cumstantiæ alicuius

exceptionem, vel, ubi lex ipsa non recta sit: poteris tu vitiosam regulam coarguere.
¹⁸ Vitiorum reis & conuictis. ¹⁹ O literam condemnatoriam notam mortis, δεινὰ τὸ ε.
²⁰ Alcibiades formâ: Nero triumphali veste vel simulatâ probitate. ²¹ Pagonum
 more expansâ candâ te venditare, vel instar canis motâ caudâ adulari, & captare auram popu-
 larem. ²² Elleborum in insula Anticyra copiosè natum, ortam ex melancholia insa-
 niam purgans. ²³ Aptior, cui ipsi magis opus erat dementia & vitijs purgari quàm cu-
 ram aliorum suscipere, regi quàm regere. ²⁴ Tantum abest à prudentia ciuili, qui finis est,
 ut ne moraliū quidem scientiam ullam habeas. ²⁵ Quidam n. tibi summum bonum
 est? ²⁶ Respondet ex persona Alcibiadis ceu Neronis, Gula & luxus. ²⁷ Libido &
 mollis inmo fœda corporis cura. ²⁸ Infolatio curis ad acquirendam corporis siccitatem.
 vide vers. 73. seq. ²⁹ Rectè, attende parumpet, inquit Poeta. ³⁰ Nobilissimâ formâ,
 filium te iacta & Alcibiades, sic Nero Agrippinæ. ³¹ Hoc solum habes quod glorieris,
 & opponas. ³² Speciosus & pelle decorus. ³³ Quid hoc? si nibilo plus sapias
 quàm Baucis pannosa. Donat, multis conglobata pannis. alijs rogosa, ut Plin. l. 5. 1. pannucea
 mala. ³⁴ E Poetis usurpatum nomen vetulæ olitricis. ³⁵ Dissoluta. ³⁶ Promer-
 calia clamitauerit. ³⁷ βασιλῶν, pro quouis olere positum vel cantando ocymum
 quod Græci etiam μουσὶ δ' ἄλως appellant, seruis exprobrat conditionem suam. ³⁸ Vide
 quàm nemo se nosse labore, alium omnis. Tu princeps aliorum non vitia inquiris, reprehendis, dam-
 nas: ad tua interim conuictus, ut illa putas latere, nec tamen la. ent. glau. n. su. do. nosris moribus cog-
 nostis, & vos de suis.

30 Ex apologo
Aethiopi. præceden-
tium vitia cernun-
tur a sequentibus.
40 Tu queris, an no-
rim ditius illius
prædia cuius aua-
ritiam inieciari
vis.

41 Ego requiro, cu-
ius? an illius qui?

42 Possidet vel
simpliciter arat.

43 In Sabiniis.
44 Circumvolando
non emetiatur.

45 Tu reversus —
46 Natam vel vi-
centem dijs, homi-
nibusque sibi
male.

47 Quem defrau-
dat.

48 Si quando ad
peritiam ramosa, hinc
inde parentia com-
pita —

49 — In spenso ingo
compitalia celebrat.
vel ipso die festo vix
solue iugum.

50 Piecem i. relinere.
vide Iuven. Sat. 5.
v. 33.

51 Cum gemiu
faustum hoc verbum
Bene sit pronunciat,
quod Virgilius 8. ecl.
bonum sit.

52 Non purgatum.
53 Pulverem e farre in olla coctam.

54 Ac si lautè tra-
dientur.

55 In hoc versu quavis dictio est emphatica.
Vappam cui insunt floccus, floccel
quidam & panniculi.

56 Trium vero, qui in alienam avaritiam & sordes paratus es di-
cere, probrosam libidinem est qui videat & reprehendas.

57 Ad solem te vngas, ut oleum
imbibitum cutim reddat nitidam.

58 Quem tu non cogitas.

59 Animaduer-
sat & arguat.

60 Acriter excreetur.

61 Radicitus euellentem, cepilantem.

62 Ut patiaris muliebria.

63 Chr capillos & barbam alens depilas puerula?

64 Pedine dentato instat maxill. al. cum max. i. & maxillas, h. e. mentum & genas.

65 Balanino vinctum.

66 Capillitium, instat gausapis villosi, al. barbam.

67 Muto, a similitudine curgalionis, vel columellæ, vel vermiculi.

68 Depila-
tores robusti, velat palastræ.

69 Pilos.

70 Assiduis balneis, vel ad spem
transiens locis.

71 Isti pili nullo pilothro vel forcipe penitus euelluntur.

32 Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

40 Quas peris: Nostri Vectidi prædia? cuius?

Dives? arat? curibus quantum non miluus oberret:

Hunc ais? hunc? dijs iratus, genioq; sinistro:

Qui quandoq; iugum pertusa ad compita figit,

Seriolæ veterem metuens deradere limum, (dens

51 Ingem. Hoc bene lit. tunicatum cum sale mor-

Cape: & farrata pueris praudentibus olla,

55 Pannosam facem morientis sorbet aceti?

56 At si unctus cesses, & figas in cute solem,

Est prope te ignotus, cubito qui tangat, acre

Despuat in mores: penemq; arcanæque lumbi

61 Runcantem, populo marcentes pandere vulvas.

63 Tu cum maxillis balanatum gausape pectus,

Inguinibus quare detonsus curgulio extat?

Quinque palastræ licet hæc plantaria vellant,

70 Elixasq; nates labefactent forcipe adunca,

Non tamen ista filix ullo mansuescit aratro.

72 Cedimus, inq; vicem præbemus crura sagittis.

Vivitur hoc pacto: sic novimus. Ilia subter

74 Cecum vulnus habes, sed lato balteus anro

Prætegit, ut manus, da verba, & decipe nervos,

Si potes. Egregium cum me vicina dicat,

52 Non purgatum.

53 Pulverem e farre in olla coctam.

54 Ac si lautè tra-

dientur.

55 In hoc versu quavis dictio est emphatica.

Vappam cui insunt floccus, floccel

quidam & panniculi.

56 Trium vero, qui in alienam avaritiam & sordes paratus es di-

cere, probrosam libidinem est qui videat & reprehendas.

57 Ad solem te vngas, ut oleum

imbibitum cutim reddat nitidam.

58 Quem tu non cogitas.

59 Animaduer-

sat & arguat.

60 Acriter excreetur.

61 Radicitus euellentem, cepilantem.

62 Ut patiaris muliebria.

63 Chr capillos & barbam alens depilas puerula?

64 Pedine dentato instat maxill. al. cum max. i. & maxillas, h. e. mentum & genas.

65 Balanino vinctum.

66 Capillitium, instat gausapis villosi, al. barbam.

67 Muto, a similitudine curgalionis, vel columellæ, vel vermiculi.

68 Depila-

Non credam: ⁷⁹ viso si ⁸⁰ palles improbe ⁸¹ nummo,
⁸² Si facis, in ponem quicquid tibi venit ⁸³ amarum,
⁸⁴ Si ⁸⁵ Puteal multa ⁸⁶ cautus vibice flagellas:
⁸⁷ Ne quicquam populo ⁸⁸ bibulas donaueris aures.
 Respue quod non es: tollat sua ⁸⁹ munera ⁹⁰ cerdo:
 Tecum habita: ⁹¹ & noris quam sit tibi curta ⁹² supellex.

⁷⁹ Si sis a auarus, inquis Poeta, b libidiniosus, c inuictus, reiecta populi affectione, ne affectus Remp. tibi conscientiam quam prudentia pollicetur sit deficiendum.
⁸⁰ Lius desiderio.
⁸¹ γ. λ. υ. υ. υ. υ. υ.

⁸² γ. γ. γ. libidinis n. non raro acerbi exitus. ⁸³ Si delatorum litigijs forum vexari patiaris, vel si primos vrbis victos non cum gladiatoribus peretras, obuios cordis, vel si puteal grauissimæ fœneratorum vsuræ te permittente vexent. ⁸⁴ Puteo labram magnificam impositum iuxta Fabianum arcum, in porta Iuliana vbi fœneratores veritari, & indices furare soliti, ibidemque tribunal. ⁸⁵ Landis siubundas credulas. ⁸⁶ Laudationes.
⁸⁷ Absentator popellus. ⁸⁸ Prudentiæ ciuilibis.

SATYRA V.

Gratum erga Cornutum præceptorem suum testatur animum. Deinde quæ sit vera libertas ostendit, idque iuxta Stoicorum paradoxon: *solum sapientem liberum esse.*

¹ V Atibus hic mos est, centum sibi poscere voces,
 Centum ora, & linguas optare in carmina centum
² Fabula seu mœsto ponatur ³ hianda ⁴ tragædo, (tū:
⁵ Vulnera seu Parthi ⁶ ducentis ab inguine ferrum.
⁷ Quorsum hæc? aut quantas robusti carminis offas
⁸ Ingeris, ut par sit centeno gutture niti?
 Grande locuturi, ⁹ nebulas ¹⁰ Helicone legunt:
 Si quibus aut ¹¹ Procnès, aut si quibus ¹² olla ¹³ Thyestæ
¹⁴ Feruebit, sepe insulso ¹⁵ cœnanda ¹⁶ Glyconi.

¹ Huius temporis Poetis qui b tragedias & (Neroni adalantes) c Parthica scribunt bella, mos est centum poscere voces, in imitationem Homeri 2. Iliad. Virg. 6. Aenid. Ouid. 12. Metam.
² Summa vocis contentione pronuntianda.
³ Histrioni.
⁴ Datā vel acceptā.
⁵ Evulnerato inguine extrahentis, vel Parthi, dum fugere se simulat, sagittas mittentis in hostes ab inguine ductas, uti alijs ita: ulandi mos ab auricula, a. ammā, vel humero.

⁶ Fingit Cornutum quasi præsentem querere, in quem suam linguas & voces istas posceret Satyrus. ⁷ Ampullas & globulos. Metaph. aurior. ⁸ Intendis, obijcis, ut opus sit cent. gutture niti. ⁹ Tumida figmenta, specie magna, nugæ sonoras. ¹⁰ Vide Prologi vers. 4. ¹¹ Quæ Ilyn filium Tereu marito coctum apposuit, vltā vim eius & stuprum Philomelæ illatum. ¹² Tragædia, cuius argumentum est olla Procnès ceu Atrei. ¹³ Cuius filios decoctos Atreus frater illi apposuit cœnandos in ultionem incestus cum Europa vxore sua. ¹⁴ Maximæ animi concitatione & acril studio describenda sera, contriuncta allegoria ad Olla, ut & — ¹⁵ cœn. agenda & repræsentanda. ¹⁶ Tragædiarum illi actori, insulso, ut cui crambæ toties repetita non pariat nauisam.

37 Tu non scribis
argumenta inflata &
verfus ampullosos,
quibus meditando
pronunciandoque
anhelantes opus sit
agitare pulmones,
non secus ac con-
clusa auræ foliis
vexantur dum igni
molitur ingens fer-
ri massa.

18 Hor. Sat. 1. lib. 1.

19 Nec alitè cogita-
bundus ineptè vel
expatiaris, vel raucè
& compressa voce
more cornicum tibi
obmurmuras.

20 Sonantior in-
ter recitandum e-
midio spiritu, ex aere
buccis incluso.

21 In communi vsu
posita, alij Satyræ
intelligunt quæ tota
Romana est.

22 Compositionis
accurata, Sat. 1. v. 65.

23 Concinnus, stylo
modesto non hiant
& turgido ore, alij
æg. teris, i. explicas,
expolis.

24 Quos quis male
conscius horret, eru-
bescendos mores.

25 Reprehendere,
carpere.

26 Sciens.

27 Urbanis & falsis iocis.

28 Ex eadem mente, eodem stylo & subiecto.

29 Tragica hæc argumenta relinque.

30 Græcis tragicis atque ijs qui grande & tumi-
dum carmen affeðant.

31 Partibus quas reservavit Attæus inspiciendas fratri.

32 Mores populi Satyrico sale frica.

33 Resp. Persius.

34 Ampullosis, vanis.

35 Speciosis pigmentis.

36 Carmine graui argumentum leue exornate.

37 In-
genue, sincere, perinde ac si secreti loqueremur.

38 Grata ac simplici musa, vel versu.

39 Quàm pars melior & maior sis animæ nostræ, meæ.

40 Tange, pulsa digito, vt qui
fistilla explorant.

41 Quid integrum & verum sonet —

42 — quid simulatum. Metaph.

43 Ad animum sincere gratum exprimendum non ad so-
noras fabulas & inflatas nugas.

44 Intimis penatibus.

45 Ingenue proferam.

46 Vnâ meâ linguâ.

47 Intimo cordis recessu.

48 Sub præceptoris imperio.

49 Podicitia & verecundia, cuius tinctura & symbolum purpura.

50 Toga, cui prætextur purpura: iua Romanorum filij ad pubertatem amiciebantur.

51 Re-
nexa.

52 Cordis figuram habens, ante pedus ingenuis an-
nexa.

53 Gabino cinctu, vel habitu peregrinantium formati, & caninis pellibus amictis.

54 Pueris, cum ex ephebis excederent, bullas & prætextas laribus consecratas ad suam cuius-
que effigiem appendere mos erat.

55 Assentantes, non rigidi vt paedagogi.

56 Vice
Rom. quod sub vîbe antiqua esset dicto, infami & lubrico, in quo habitabant meretrices.

17 Tu neq, anhelanti, 18 coquitur dum massa camino, 19
Folle premis ventos: 19 nec clauso murmure raucus
Nescio quid tecum graue cornicaris ineptè,
Nec 20 scloppo tumidas intendis rumpere buccas.
21 Verba togæ sequeris, 22 iuncturâ callidus acris,
Ore 23 teres modico, 24 pallentes 25 radere mores 15
26 Doctus & 27 ingenuo culpam defigere ludo.
28 Hinc trahere quæ dicas: 29 mensasq, relinq, 30 Mycenis
Cum 31 capite & pedibus: 32 plebeiaq, prandia noris.
33 Non equidè hoc studeo, 34 bullatis vt mihi 35 nugis
Pagina turgescat, 36 dare pondus idonea fumo. 20
37 Secreti loquimur: tibi nunc hortante 38 Camena
Excutienda damus præcordia: 39 quantaq, nostræ
Pars tua sit Cornute animæ, tibi dulcis amice,
Ostendisse iuvat. 40 pulsa, dignoscere cautus
41 Quid solidum crepet, & pictæ 42 tectoria lingue. 25
43 His ego centenas ausim deposcere voces.
Vt quantum mihi te 44 sinuoso in pectore fixi
45 Voce traham pura: totumq, hoc verba 46 resignent
Quod latet 47 arcanâ non enarrabile fibrâ.
Cum primum 48 pavidus 49 custos mihi 50 purpura 51 cessit 30
52 Bullaq, 53 succinctis laribus 54 donata pependit:
Cum 55 blandi comites, totaq, impune 56 Suburra

Permissit

- Permisit sparsisse oculos iam ⁵⁷ candidus umbo:
 Cumq; ⁵⁸ iter ambiguum est, & vitæ nescius error
 35 Diducit ⁵⁹ trepidas ⁶⁰ ramosa in compita mentes,
 Me tibi suppositui: teneros tu suscipis annos
⁶¹ Socratico Cornute sinu, tunc ⁶² fallere sollers
 Apposita ⁶³ intortos ⁶⁴ extendit ⁶⁵ regula mores:
 Et premitur ratione ⁶⁶ animus, vinciq; ⁶⁷ laborat,
 40 ⁶⁸ Artificemq; tuo ducit sub pollice vultum.
 Tecum etenim longos memini consumere ⁶⁹ soles;
 Et tecum ⁷⁰ primas epulis decerpere noctes.
 Vnum opus, & requiem pariter disponimus ambo;
 Atque ⁷¹ verecundâ laxamus seria ⁷² mensâ.
 45 Non equidem hoc dubites, amborum ⁷³ fœdere certo
 Consentire ⁷⁴ dies, & ab uno sâtere duci.
 Nostra vel æquali suspendit tempora ⁷⁵ libra
 Parca ⁷⁶ tenax veri, seu ⁷⁷ nata ⁷⁸ fidelibus ⁷⁹ hora
 Diuidit in ⁸⁰ Geminos concordia fata duorum:
 50 ⁸¹ Saturnumq; graue nostro ⁸² Ioue ⁸³ frangimus unâ.
⁸⁴ Nescio quod, certe est quod me tibi temperat, astrû.
⁸⁵ Mille hominum species, & rerum discolor usus:
⁸⁶ Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.
⁸⁷ Mercibus hic Italis mutat ⁸⁸ sub sole recenti
 55 Rugosum piper, & ⁸⁹ pallentis grana cumini:
 Hic satur, ⁹⁰ irriguo manu ⁹¹ turgescere somno.
 Hic campo indulget: hunc alea ⁹² decoquit: ille

37 Clypeus albus, i insigni vacuus, vel centrum plicarum togæ virilis albæ in umbonis formam corragatum.

38 Alludit ad biuium Herculis Prodicti apud Xenoph. 2. Apomn.

39 Anxie dubias.

60 Allud. ad litteram Pythagoræ Y ubi se via finit in ambas

61 Institutione Stoica e Socratis schola.

62 Absque tædio aut rigore flectere & emendare, vel lege ostendit: & ordinato, sollers regula apposita ostendit intortos mores fallere, i. quod prauis moribus in errores exitumque trahunt.

63 Intort. Exten. Reg. translata a subtili arte.

64 Appetitus & melior pars irrationalis animi.

65 AEgè, nec sine lucta vincitur.

66 Pollice artificis, Hypallage, vel rectius institutionis formam arte laboratam. a figuris translata. Iuuen. Sat. 7. v. 236.

67 Dies. 68 Primas partes noctium. 69 Refectione, vel facilijs & salibus modest.

70 Situ & consensu siderum, qui plurimum valet ad similitudinem morum, unde amicitia.

71 Natiuitates seu vitas. 72 Sub Geminis, libra, & Aquario nati, Vnum peccus habent, fidesq; immobile vni lum. Manil. 1. lib.

73 Veritatis & iustitiae, ut quæ sub Libra, vel non mendax, ut Hor. 1. 6. od. 2. lib. 1. immutabilis. 74 Horoscopus. 75 Qua nascuntur fideles.

Hypallage. 76 Saturni inimici sideris malignitatem. 77 Clementia benigni Iouis qui nos nascentes aspexit. 78 Temperamus, mitigamus, impedimus. Hor. ad. 1. 7. lib. 2. Sen libra seu me &c.

79 Vel aliud aliquod sidus nos inclinat ut amice conspiremus. 80 & cum varia sint vitæ instituta: a alijs diuitias, b voluptates sibi proponant alijs, c in sapientia ar-

distes præcis inueniuntur. Rom. ad artes & mores. 81 Voluntas, vitæ institutum. 82 In regionibus Orientalibus, hic mutat merces surgente a sole. Hor. 1. lib. 4. 83 Quod potum gignit pallorem, vel simpliciter pall.

84 Sublati a stomacho vapores & a frigore cerebri in humores resoluti irrigant sensoria, obstruuntque meatus, unde sompus. 85 Sa-

ginat u. somnus. 86 Consumit.

87 In Venerem
solutus, & exhaustus
ad putredine vsque.
88 Propter lapillos
qui arthriticis in ar-
ticulis concresecunt
materiam sc. calcu-
losam quæ Tartarus
dicitur à similitud.
89 Manus & pedes.
homo n. assimilatur
arbori inuertia.
90 Luxu.

91 In voluptatum
cæno & impura ca-
ligine.

92 Vide Sat. 3. v. 38.
93 Ex studio pallo-
rem contrahere.

94 Purg à vitijis, vel
preparatas, dociles.

95 Animum. & est
Hypallage, pro, auri-
bus frugem Cl.

96 Disciplinâ Ethi-
câ, Stoicâ. Cleanthes
n. Zenonis fuit dis-
cipulus & successor.
97 Ex hac discipli-
na.

98 Qui finis est vir-
tus & honestum.

99 Præsidia aduer-
sus miseras quas
fert senectus.

1 Heic a. ignavus in-
venis procrastinabit
studia, dicereque.

2 Cras vacabo phi-
losophiâ. 3 Dicit Poeta.

In⁸⁷ Venerem est putris: sed cum⁸⁸ lapidosa chivagra
Fregerit articulos veteris⁸⁹ ramatia fagi.
Tunc⁹⁰ crassos transisse dies, lucemq;⁹¹ patustrem, 60
Et sibi iam feri vitam ingemuere⁹² relictam.
At^e te nocturnis inuat⁹³ impallescere caris.
Cultor enim iuuenum⁹⁴ purgatas inferis⁹⁵ aures
⁹⁶ Fruge Cleanthea. petite⁹⁷ hinc iuuenesq; senesq;
⁹⁸ Finem animo certum, ⁹⁹ miserisq; viatica canis. 65
¹ Cras² hoc fiet. ³ Idem cras fiet: ⁴ quid? quasi magnū
Nempe diem donas. sed cum⁵ lux altera venit,
Iam cras hesternum consumsimus: ecce aliud cras
⁶ Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
⁷ Nam quamuis prope te, quamuis temone sub uno 70
Vertentem sese, frustra sectabere⁸ cantum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.
* Libertate opus est: non⁹ hac, ut quisq; ¹⁰ Velinā
¹¹ Publius¹² emeruit¹³ scabiosum¹⁴ tesserula far
Possidet. ¹⁵ Heu steriles veri, quibus una¹⁶ Quiritem 75
¹⁷ Vertigo facit: ¹⁸ hic dama est non¹⁹ tressis agaso,
²⁰ Vappa, ²¹ & lippus, & ²² in tenui farragine mēdax.
²³ Verterit hunc dominus, momento²⁴ turbinis²⁵ exit
^a Marcus Dama. papæ! Marco^b spondente recusas
Credere tu nummos? Marco sub^c iudice palles. 80
Marcus^d dixit: ita est. ^e ad signa Marce tabellas.

4 Inquit iuuenis. 5 Dies postera. Et sunt verba Poeta. 6 Pau-
latim absumit. 7 Quamvis n. tu vt posterior rota in axe secundo curras priorem rotam,
i. crastinum diem, prope te videas & mox te posse assequi putes, cum tamen illa sub eodem te-
mone, i. eodem tenore & cursu aufugiat, frustra attingere conaris. 8 Ferrum quo rota
munitur. pon. pro rota. * Qui igitur felicitatem tibi proponis, Philosophiæ absque mora va-
ca, huic inseruias oportet, vt vera tibi contingat libertas, non hac ciuili, &c. 9 Non hac
ciuili, quia vt quisque seruus — 10 — in tribum aliquam relatus. Velinā a. nomen tribus
quæ numero aliarum accessit. 11 Nomen patrōni assumpto, qui libertis mos erat. 12 Cui
iam emerito & manumisso publice præbetur frumentum 13 Corruptum, alij leg. Scabiosum,
14 Tessera est signum quod accipiebant ciues à curatore annonæ, à quo frumentum publicè e-
rogabatur ad pauperes ciues subleuandos. 15 Quam falluntur. 16 Ciue Rom. 17 Cir-
cumactio, manu mittendū dominus dextra prehensum in orbem rotabat, & manu mitebat, vt
suz esset potestatis. 18 Nuper Dama seruus, nunc Marcus Dama liber & ciuis. 19 Vix trio-
bularis anulo, i. seruus infimæ conditionis. 20 Moribus nequā, insulius vt vappa, i. vinū insipidū
& corruptū per interitū caloris vitalis. 21 Scientie rudis. Translat. à corpore ad animū. 22 In
hunc dominus. 23 Circumactio. 24 Factus est, a ciuis & liber. b sponzor, c iudex, d testis,
e testator, & hac dicit recens manumissus Dama, seu fautor eius, vel etiam Poeta Iron.

Hæc merâ libertas, hoc nobis²⁶ pilea donant.

²⁷ *An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere: non sim*

⁸⁵ *Liberior²⁸ Bruto? Mendose colligis, inquit,
Stoicus hic, aurem mordaci lotus²⁹ aceto.*

³⁰ *Hoc reliquū accipio: ³¹ licet illud & ut volo tolle.*

³² *Vindictâ postquam³³ meus à prætoris recessi,
Cur mihi non liceat iussit quodcunque voluntas,*

⁹⁰ ³⁴ *Excepto si quid³⁵ Masuri³⁶ rubrica vetauit?*

³⁷ *Disce: sed³⁸ ira cadit naso, rugosâque sanna,
Dum³⁹ veteres auias tibi de⁴⁰ pulmone reuello.*

⁴¹ *Non prætoris erat stultis dare⁴² tenuia rerum
Officia, atque usum rapide permittere vite.*

⁹⁵ ⁴³ *Sambucam citius caloni aptaueris alto.
Stat contra ratio, & secretam garrat in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
Publica lex hominum, naturâque continet hoc fas,
Ut⁴⁴ teneat vetitos inscitia debilis actus.*

¹⁰⁰ ⁴⁵ *Diluis belleborum⁴⁶ certo compescere puncto
Nescius examen? vetat hoc⁴⁷ natura medendi.*

⁴⁸ *Nauem si poscat sibi peronatus arator*

⁴⁹ *Luciferi rudis, exclamet⁵⁰ Melicerta perisse*

⁵¹ *Frontem de rebus.⁵² Tibi⁵³ recto vivere talo*

¹⁰⁵ ⁵⁴ *Ars dedit? &⁵⁵ veri speciem dignoscere calles,
Ne qua suberato⁵⁶ mendosum tizniat auro?*

⁴³ Subtilis per differentias & circumstantias officia. ⁴⁷ AEque exigas à stupido puero militis (qui quod *καλα*, i. ligna baiulabat. vel quod clauam ligneam gerebat, Calo dictus est)

ut lyram scitè tangat, alijs ut machinam illam poliorceticam intendat ac tractet, atque ab hoc Dama quem prætor ciuili donauit libertate, ut liberè & secundum rationem agat. ⁴⁴ Pro vetitis habeat ea quæ quis non didicit. ⁴⁵ Medicinam artem exercere de elleboro, Sat. 4. v. 18.

⁴⁶ Nec certâ habitâ cognitione pharmaci diluendi & præparandi, nec morbi, tempestatis, anni, æroti constitutionis, virium, &c. ⁴⁷ Ars quæ naturam imitatur. Medicina.

⁴⁸ Gubernandam. ⁴⁹ Stellarum etiam medicorum cuius gubernatori notatum.

⁵⁰ Deus marinus qui Palæmon & Portunus dicti, i. quibus exclamet. ⁵¹ Pudorem.

⁵² Quod si philosophia te docuerit hæc officia seq.

⁵³ *ὁ πρὸς τοῦ εἶναι, τοῦ ὡσπερ*

ὑπὸ φησὶ.

⁵⁴ Philosophia rectè viuendi ars.

⁵⁵ Quod verum esse videtur,

nec est: apparens bonum à vero bono discernere. ⁵⁶ Ne qua simulata hypocrisis, vel, species veri aut boni, velut numus suberatus & adulterinus qui raucum & sordidum sonat, te fallat.

²⁶ Serni manu emissi raso capite à dominis pileum libertatis insigne sumebant.

²⁷ Etiam syllogizat M. Dama.

²⁸ M. Iunio Bruto qui regibus exactis libertatis auctor fuit.

²⁹ Acrimonia iudicij Dialectici.

³⁰ Maiorem propositionem probe intellectam accipio.

³¹ Minorem nego.

³² Inq. Dama, virgâ prætoris, qua manu missis caput tangit iubens eos, Liberos esse.

³³ Mei iuris.

³⁴ Præterquam quod legibus cantum est.

³⁵ Mas. Sabini iuriconsulti.

³⁶ Legum cituli minio notati.

³⁷ Resp. Stoicus vel Poeta.

³⁸ Nec irascere, neque irride, quod te doceam.

³⁹ Inueteratas opiniones & aniles de libertate.

⁴⁰ Imo pectore.

⁴¹ Non in manu prætoris, sed philosophi erat.

57 Approbas bona.

58 Damnas mala.

59 Frugalis, modico contentus cum lare fundo.

60 Prout occasio postulet liberalitatem exercere.

61 A pueris ut enim derideant, in triumpsum qui se demittis ob assem. Hor. 16 ep. lib. 1.

62 Illa colli parte, vel ipse glutio, i. helio qui deglutias salinam tuam ex spe lacri velut ex edendi appetitu natam, ubi n. quid palato grati occurrat, affluit salinis quasi linguae & gustatus ministra. 63 Leucrosam. Mercurius n. lucris praeses credebatur.

64 Ordo est, cum vere dixeris, haec mea sunt, teneo, i. haec iura & officia vere colo. 65 Corpore & animo te liberum pronuncio.

66 Praetore, te citi, i. lone liberatore te philosophica libertate donante.

67 Sin tu dudum nostrae, i. servilis conditionis & vitiorum, civili tantum libertate donatus veterem retines nequitiam, nego te liberum esse & servum pronuncio.

68 Alludit ad Leberidem, si antiquos mores obtines. 69 Fallaciam & fraudes callide tegis corde corrupto. 70 Libertatem & sapientiam. 71 Tibi rusticus iniuncto frenum servitoris, vel alludit ad puerilem lusum, *δρακὺς ἵνδρα*, per funem utrinque attractum. Hor. ep. 10. lib. 1. Tortum digna sequi potius quam ducere funem, tibi negans quam mo. lo dederam libertatem.

72 Philosophia Stoica ne minimam quidem tibi verae libertatis particulam dedit. 73 Ne digitum quidem monere potes quin pecces, Stoicè satis.

74 Quid aiam parvum est inquit Dana, quam movere digitum? 75 Stoicus resp. noliis tamen vicinis impetrabis a deo — 76 — ut qui perfecte non sapit, aliquid sapiat: quale n. peccatum est digitum ac corpus monere, male, Stoicè. 77 Vel minima etiam sapientiae poteris stultus cum sis etiam in minimis ex sapientia agere: non magis quam qui — 80 — cetera Hellenism sup. *αγορεύω*, i. quoad cetera rusticus est — 81 — poterit saltare tres staticolos ex arte Bathylli Alexandrei Pantomimi Satyrum saltantis, vide Iuven. Sat. 6. v. 64, legas itaque Satyrum, sic Horat. 1. ep. 1. Non Satyrum nunc agrestem Cyclops movetur. 82 Instat Dana, 83 Refert Stoic. vnde tibi liberi nomen usurpas, cum tot vitiorum imperijs subditus sis? 84 Nullum tibi credis esse dominum praeter externum illum corporis? 85 Praetoris virga, supra vers. 83. 86 Si quis herus iubeat: I puer, &c. 87 Ad sudorem in balneis detergendum, *σλῆξις*. 88 Et his verbis te increpet, cessas nugator? 89 Fateris hoc esse acre servitium, vel, servitium acre te nihil impellit, qui iam corpore liber es.

79 Nec

80 cetera

81 poterit saltare tres staticolos

82 Instat Dana,

83 Refert Stoic. vnde tibi liberi nomen usurpas, cum tot vitiorum imperijs subditus sis?

84 Nullum tibi credis esse dominum praeter externum illum corporis?

85 Praetoris virga, supra vers. 83.

86 Si quis herus iubeat: I puer, &c.

87 Ad sudorem in balneis detergendum, *σλῆξις*.

88 Et his verbis te increpet, cessas nugator?

89 Fateris hoc esse acre servitium, vel, servitium acre te nihil impellit, qui iam corpore liber es.

- Te nihil impellit: nec quicquam⁹⁰ extrinsecus intrat
 Quod nervos agitet. sed si intus, & in⁹¹ iecore ego
 130 Nascantur⁹² domini, quæ tu⁹³ impunitior exis,
 Atq; hic, quæ ad strigiles scutica, & metus egit herilis?
 94 Mane⁹⁵ piger stertis: Surge, inquit⁹⁶ Avaritia: Eia
 Surge. Negas. inflat, Surge inquit. Non queo. Surge.
 Et quid agam? rogitas? 96 Saperdas aduebe Ponto,
 135 Castoreum, 98 stupas, 99 hebenum, 1 thus, 2: 3 lubrica
 Tolle⁹⁷ recens primus⁹⁸ piper⁹⁹ è sitiante camelo. (4 Coa
 7 Verte aliquid, 8 iura. 9 Sed Iupiter audiet: eheu!
 10 Varo, 11 regustatum digito terebrare salinum
 Contentus perages, si vivere¹² cum Ioue tendis.
 140 Iam pueris¹³ pellem succinctus, & ænophorū¹⁴ aptas
 Ocyus ad nauem: nil obstat, quin trabe vasta
 Aegæum¹⁵ rapias, nisi¹⁶ sollers¹⁷ luxuria ante
 Seductum moneat: Quò deinde insane ruis? quò?
 Quid tibi vis? 17 calido sub pectore mascula bilis
 Intumuit, quam non extinxerit¹⁸ urna cicute.
 145 Tun¹⁹ mare transfilias? tibi²⁰ torta camabe fulto,
 Cœna sit in transtro, 20 Veientanūque rubellum
 Exhalet vapida²¹ lesumpice²² sessilis obba?
 Quid petis? ut nummi, quos hic²³ quincunce modesto
 150 Nutrieras, pergant avidos²⁵ sudare²⁶ deunces?
 Indulge²⁷ genio, carpamus dulcia, 28 nostrum est
 Quod vitis: 29 cinis, & Manes, & fabula fies.

- 90 Neque extrinsecus habes dominum aut motorem.
 91 Concupiscentiarum sede, vel eorde assuetum sede.
 92 Affectus mali.
 93 Quamto minores poenas & cruciatus pateris, quam seruus ille quæ ad strigiles &c.
 94 Nec unum intus habes dominum, sed plures, eosque diuersa imperantes, sc.
 a Pirritiam,
 b Avaritiam,
 c Luxuriam,
 d Libidinem,
 e Ambitionem,
 f Superstitionem.
 95 Dialogismus inter pigrum Damam, Avaritiam & Luxuriam.
 96 Quæ ad victum conducunt.
 97 Pharmaca ad medicinam.
 98 Ad vellitum.
 99 Ad ædificia.
 1 thus, 2 Ad sacra.
 3 Ad voluptatem, vina & aromata.
 4 Mollia, lenia.
 5 Vina ex Co insula.
 6 In emporijs orientalibus, ita sub sole recenti, vers. 14.
 7 Sitis tolerantissimum, ad quartum.
 8 Inquit Dana.

vsque diem. 7 Commuta mercès, negotiare. 8 Et peiora.
 10 Resp. Avaritia, ô Stolidi! 11 Regust. digis. tereb. (i. salem lingere) content. perages
 quævis dictio est emphatica. 12 Iuste & sanctè: Iouem veritòs. 13 Scoream man-
 ticam, vidulum, vel segestre. 14 Imponis seruis sarcinas deferendas ad nanum. 15 Mare
 rapidè feces, nauiges. 16 Ad corrupendum ingeniosa. 17 Vnde tibi excreuit
 atra hæc bilis ad insaniam vsque? vel mascula, liquam ego effoeminatam malim. 18 Laugi-
 ter epota cicuta, herba frigidissima. 19 Tibine in fune nautico sedenti transtrum pro
 menia erit? 20 Vium vilissimum rubei coloris & saporis ingrati ex agro Veiano qui
 est in Campania. 21 Corruptum, & olens picem valis ac nanis. 22 Latam habens
 ventrem cœu fundum. 23 Vsurâ modicâ, intra semissem, quinque per duodecim. 24 Auxeras.
 25 Cum sudore, molestia & periculo lucrifacere & parero. 26 Decem per duodecim vicias,
 lassum. 27 Festis & voluptati. 28 Vita hilariter acta, ea denique vita est, & moneis mei.
 29 Morieris, descendesque ad inferos, de quibustam multa somniant & fabulantur cum poetæ
 tum philosophi. Hor. 4. od. 1. lib. Iam te premet nox fabulaque manes. Vita igitur, quæ datur,
 vitæ.

30 Ibidem rr. od.
dura loquamur fage-
rio inuida Aetas.
31 Storis verba vel
Poete.

32 Anaxitæ simul
atque Lixoriæ.

33 Alternis vicibus.

34 Insetto seruitio.

35 Seruitutis vitio-
rum.

36 Vinculi catenæ
suar.

37 Qua iterum in
seruitutem rediga-
tur.

38 Exemplum addu-
cit Chærestriat, e Me-
nandro, cum Dauo
seruo de Chryside de-
serenda deliberantis;
no. latæni gnauius
perficentis, vide Eu-
anch. Terentij.

39 Meretricij amo-
ris molestias quas
tulit.

40 Ad vitium, seriò
cogitabandas.

41 Sobrijs, frangi.

42 Egon per infan-
tiam & nominis ia-
suram ad obsec-
nam meretricis
domum —

43 — Patrimonium
inimicis, perdam?

44 Vino, aqua, cen-
lacrimis cardibus
fussis, vel vnguen-
to madidas fores.
vide Lips. epist. quæst.
22. ep. 31.

45 Iuvenes comestatum euntes ad amicas, faces præferebant, quibus, cum ad fores ventum
esset, ne à prætereuntibus agnoscerentur, extinctis, cantabant.

46 At Dauus, qui Te-
rentio Parmeno.

47 Sapere aude, vel si sapias.

48 Castori & Polloci, dijs auer-
tuntis, stultitiam tuam amonentibus.

49 Maeta.

50 Dicit Chærestriat sibi non
constans.

51 Chrysis plor. rel.

52 Nugaris inquit Dauus, qui labascis & ad mise-
riam redis.

53 Vapulabis, sic Iuven. Sat. 6. vers. 611. Solca pulsare nates. vel commitiga-
bitur tibi caput aurato ceu porpureo meretricis sandalio.

54 Ne relinqueris dubius, vel nio-
go adfusus, vel constanter te in libertatem asserere.

55 Quod fera captæ solent, * Apostopesi.
56 Liber & sapiens.

57 Non quem festuca, i. vindicta & virga prætoris tantum manu-
parebant, & lege Quem.

58 Adulator populi, ambitiosus. vdo est, habet ille palpo
gistratus & honores ambiens.

59 Honoribus inhiantem.

60 Candidata, ma-
61 Et iubet vigilare ad salutationes antelucanas.

Vive memor leti: 30 fugit hora: hoc quod loquor, inde
est.

31 En quid agis? 32 duplici in diuersum scinderis hamo:

Hunc cine, an hunc sequeris? 33 subeas 34 alternus oportet 159

Ancipiti obsequio dominos: alternus oberres.

Nec tu, cum obstitieris semel, instantiq; negaris

Parere imperio, Rupi iam 35 vincula, dicas.

Nam & luctata canis 36 nodum abripit: attamen illi

Cum fugit, à collo trahitur 37 pars longa catenæ. 160

d 38 Daue, cito, hoc credas iubeo, finire 39 dolores

Præteritos meditor: (40 crudum Chærestriatius unguē

Abrodens ait hæc) an 41 siccis dedecus obstem

Cognatis? an rem patriam rumore sinistro (das

Limen ad 42 obscœnum 43 frangam dum Chrysidis 44 v. 165

Ebrius ante fores 45 extincta cum face canto?

46 Euge puer, 47 sapias, 48 dijs depellentibus agnam

49 Percute. 50 sed censens, 51 plorabit Daue relicta?

52 Nugaris. 53 solea, puer, obiurgabere rubra

54 Ne trepidare velis, atque arctos 55 rodere casses. 170

Nunc ferus, & violens: at si vocet, Haud mora, dicas,

Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accersat, &

Supplicet, accedam? Si totus & integer illinc, (ultra

Exieras, * nec nunc. 56 hic hic, quæ querimus, hic est:

Non in 57 festuca, 58 lictor quam iactat ineptus.

Ius habet ille sui 59 palpo quem ducit 60 hiantem

61 Cretata * ambitio? 62 Vigila, & 63 ciceringere large

- 64 Rixanti populo, 65 nostra ut Floralia possint
 66 Aprici meminisse senes quid pulchrius? at cum
 180 67 Herodis venere dies, vinctaque fenestra
 Disposita 68 pinguem nebulam vomuere & lucerna
 69 Portantes violas, 70 rubrumq; 71 amplexa catinum
 1 Cauda natat thynni, 72 tumet alba fidelia vino:
 73 Labra moues tacitus, 74 recutitaq; sabbata 75 palles.
 185 Tunc 76 nigri lemures, 77 quoq; pericula rupto:
 Hinc 78 grandes 79 Galli, & cū 80 sistro 81 luscasacerdos,
 Iacussere 82 deos instantes corpora, 83 si non
 Prædictum ter mane caput gustaueris allī.
 Dixeris 84 hæc inter 85 varicosos 86 centuriones,
 190 Continuo 87 crassum ridet 88 Vulsenius ingens,
 Et 89 centum Gracos curto centusse licetur.

64 Inter captan-
 dum & legendum
 missilia.
 65 Munificentiam
 nostram in Floræ ex
 meretricis dote factam
 ludis, quorum cele-
 bratio ad AEdiles
 spectat.
 66 Inter aprican-
 dum.
 67 Quos colit po-
 pulus qui Herodi
 pareat, sc. Iudei. vel
 Herodis Aſcalonitæ
 natalis, seu suscepti
 ægni dies celebratus
 & lueris,
 h floribus,
 i coniugis,
 l vino,
 m precibus, &c.
 68 Fuliginem.
 69 Coronatæ cen-

ornatæ floribus. 70 Fictile miniatum. 71 Hinc amplitudo thynni colligitur. vel,
 Hypallage. 72 Plena est. 73 Concipis vota tacito murmure. 74 Recutitorum, i.
 circumcisorum Iudeorum sabbata 75 Superstitioso metu, vel ex ieiunio, vel cinere & lu-
 to conspersus colis sabb. 76 Vmbre nocturnæ sup. timentur. 77 Vnde periculum
 portendi credebant. 78 Ingentes semini, vt qui castrati in altum crescant, vel veneratio-
 ne ingen. 79 Sacerdotes Cibeles. 80 Ifiaci sistrum crepitaculum ex ære aut argento tin-
 nulum forebant in sacris, vt Galli cimbale. Apul. 11. 81 Cui Ifis irato percussit lu-
 mina sistro, Iuuen. Sat. 13. ver. 93. vel ad mores potest referri, vt Lippus. 82 Metum dearum
 Cibeles & lidos: quam illa furore hæc Syrijs tumoribus vlceribus & morbis inflat.
 83 Nisi expient & amoliantur inflationem amuleto quod & magis inflat, quodque AEgypti-
 aiorum religione in dijs numeratur. Iuuen. Sat. 19. ver. 9. 84 Hæc Stoicorum scita de
 vera libertate vteunque derisuri sunt stupidi milites, vera tamen sunt. 85 Labore militiæ
 varicosos, vel, vt corpore ita animo tumidos. 86 Ignaros, literarum oſores, cuiusmodi sunt
 militares. 87 Rusticæ aut militariter. 88 Miles procerus, robustus, vt in prima Sat. In-
 genes Titos. 89 Centum philosophos totidem alsibus æſſimat.

SATYRA VI.

In avaros qui parè & sordidè viuunt, vt relinquāt he-
 redibus quod nequiter, profundant.

Admouit iam bruma foco te, Basse, Sabino? (de?
 Iamæ lyra, & 2 tetrico³ viuūt tibi pectine chor-
 4 Mire opifex numeris 5 veterum primordia vocum,

1. Cæſ. Baſſus Ly-
 ricus Poeta fuit,
 de quo Priscianus
 & Fabius. lib. 10.
 2. Graui & ſeuero
 carmine.

3. Occupantur, agunt? 4. Petite Hellenism. 5. Forte idem est, quem AGellius lib. 3.
 cap. 19. & 5. 7. & 11. 17. scripſiſſe de originibus teſtatur, ſin minus, intellige μὴ Δροπίας &
 Δροπίας. alij legunt primærum: vt canat, vnde hominum genus & pecula, &c. Virg. 1. AE-
 neid. de Iopa Lyrico.

Atque

6 Sonentem poësin.
vel fortem, et quæ
canat diuor prioresq;
decorum, i. hero. u. &
pugilem, uictorem,
6re. Hor. ad Pisones.
7 Iuuenoni amores
& conuivia.
8 Senum bene de
rep. meritorum lau-
des.

9 Ligustica.

10 A tepore maris
eragitat.

11 Scire, vel pro
hybernis est mihi.

12 Hetruseum, Per-
fins n. patriam ha-
buit Volaterras in
Hetruria.

13 Sini vel corua-
tura portus Lunæ,
primit oppidi in He-
truria, dicti quod Lu-
næ formam referret.

14 Ennius in Annal.
ab hoc versu incipit
describere Lunæ
portum. Est opera
precium & ciues cog-
noscere portum Lunæ.

15 Ipse Ennius. al-
ludit ad tria corda
quæ se habere dixit
Ennius quod Græce
Osee & Latine sciret.
16 Desije stertere. i.
somnia. Hellenism.
desierunt se esse

Mæoniden.

17 Homerus, à patre Mæone vel patria Mæonia, vide Plutarchi de Ho-

mero lib.

18 1. Euphorbus, 2. Pythagoras, 3. Paus, 4. Homerus, 5. Ennius. vel postquam

desijt somnare se fuisse Homerum agnouitque se esse Quintum Ennium, ut Quintos sit præ-

nomen Ennij.

19 Non sollicitus quid de me dicat vulgus sentiatve.

20 Morbos

inferens.

21 Furdus.

22 Inferiori quam ego loco, vel hom. pessimi.

23 No-

sim tamen ob ista demisso esse vultu, atque per inuidiam senium præpoperum accersere, dum

sordido victu eorum diuitias æmulor.

24 Admoto naso obseruare an læta sint signa la-

genæ, quæ quæ vappam habet, vel non resignare & depromere, sed admotis labris & naso vappam

ebibere.

25 Nec tamen cuius hæc liberalis mens quæ mihi.

26 Fratres, iis-

dem parentibus ortos.

27 Vario ingenio profert idem Horoscopus. Apostroph.

28 Quorum & alter tripareus, Omnia hæc emphatica & signata.

29 Aquæ falsæ, vel li-

quamine ex thynorum sanie.

30 Quod solent parci & sordidi.

31 Cui parci tan-

quam rei facere.

32 Hic magnan. puer, **this youth that beareth a braue**

mind.

33 Gold.

34 Absumit.

35 Verba Poeta.

36 Lautus ponere.

37 Pisc. in delicijs habit. **Seneca** pro lautis epulis.

38 Subtilem gustum & saporem discarnere.

39 Nihil ex annuo pronenta reliquum

facias.

40 Molendo consume.

41 Glebas frange, agrum exerce.

Atque ⁶ marem strepitum fidis intendisse Latine,

Mox ⁷ iuuenes agitare iocos, & pollice honesto

⁸ Egregios lussisse senes? Mibi nunc ⁹ Ligus ora

¹⁰ Intepet, ¹¹ hybernatiq; ¹² meū mare, quā latus ingens

Dani scopuli, & multa litus se ¹³ valle recepat.

¹⁴ Lunai portum est operæ cognoscere, ciues.

¹⁵ Cor iubet hoc Eani, postquam ¹⁶ destertuit esse

¹⁷ Mæonides ¹⁸ Quintus, pauone ex Pythagoreo.

Heic ego ¹⁹ securus vulgi, & quid præparet Auster

²⁰ Infelix pecori: securus, & ²¹ angulus ille

Vicini nostro quia pinguior: & si adeo omnes

Ditefcant ²² orti peioribus, vsque recussem

²³ Curuus ob id minui senio, aut cænare sine uncto,

Et ²⁴ signum in vapida naso tetigisse lagena.

²⁵ Discrepet his alius. ²⁶ Geminos horoscope ²⁷ vaxo

Producis genio. ²⁸ Solis natalibus, est ²⁹ qui

Tingat olus siccum ³⁰ muria vaser ³¹ in calice empta, ³² Ipse ³³ sacrū inuoyans patinæ piper: ³⁴ hic bona ³⁵ dente

Grādia magnanimus ³⁶ peragit puer, ³⁷ utar ego, utar,

Nec ³⁸ rhombos ideo libertis ponere ³⁹ lautus,

Nec tenuem sollers ⁴⁰ turdorum nosse ⁴¹ saliuam.

⁴² Messe tenuis propria viue: & granaria (fas est)

⁴³ Emole. quid metuas? ⁴⁴ occa: & seges altera in her-

ba est.

17 Homerus, à patre Mæone vel patria Mæonia, vide Plutarchi de Ho-

mero lib.

18 1. Euphorbus, 2. Pythagoras, 3. Paus, 4. Homerus, 5. Ennius. vel postquam

desijt somnare se fuisse Homerum agnouitque se esse Quintum Ennium, ut Quintos sit præ-

nomen Ennij.

19 Non sollicitus quid de me dicat vulgus sentiatve.

20 Morbos

inferens.

21 Furdus.

22 Inferiori quam ego loco, vel hom. pessimi.

23 No-

sim tamen ob ista demisso esse vultu, atque per inuidiam senium præpoperum accersere, dum

sordido victu eorum diuitias æmulor.

24 Admoto naso obseruare an læta sint signa la-

genæ, quæ quæ vappam habet, vel non resignare & depromere, sed admotis labris & naso vappam

ebibere.

25 Nec tamen cuius hæc liberalis mens quæ mihi.

26 Fratres, iis-

dem parentibus ortos.

27 Vario ingenio profert idem Horoscopus. Apostroph.

28 Quorum & alter tripareus, Omnia hæc emphatica & signata.

29 Aquæ falsæ, vel li-

quamine ex thynorum sanie.

30 Quod solent parci & sordidi.

31 Cui parci tan-

quam rei facere.

32 Hic magnan. puer, **this youth that beareth a braue**

mind.

33 Gold.

34 Absumit.

35 Verba Poeta.

36 Lautus ponere.

37 Pisc. in delicijs habit. **Seneca** pro lautis epulis.

38 Subtilem gustum & saporem discarnere.

39 Nihil ex annuo pronenta reliquum

facias.

40 Molendo consume.

41 Glebas frange, agrum exerce.

47 Ast vocat officium: trabe rupta, 48 Bruttia saxa
 Prendit amicus inops: remq; omnem, 49 surdaq; vota
 Condidit Ionio: iacet ipse in litore, & una
 30 Ingentes de puppe 45 dei: iamque obuia 46 mergis
 Costa ratis lacerae nunc & 47 de cespite vino
 Frange aliquid: largire inopi, 48 ne pictus oberret
 Cærulea in tabula, 49 Sed 50 cœnam funeris beres
 Negliget, iratus quod 51 rem curtaueris urnæ
 35 52 Ossa inodora dabit: seu spirent cinnama 53 surdum,
 Seu 54 ceraso peccent 55 casue 56 nescire paratus.
 57 Tunc bona incolumis minuus: & 58 Bestius urget
 Doctores Graios. Ita fit postquam sapere urbis expers,
 Cum pipere, & palmis, venit posttrum hoc 59 maris
 60 Fœnice sœ crasso vitiantur unguine pulles.
 40 Hæc 61 cinere ulterior metuas? at tu, meus heres
 Quisquis eris, paulum 62 à turba seductior audi.
 O bone num ignoras? missa est à 63 Cæsare 64 laurus
 Insignem ob cladem Germanæ pubis, & 65 aris
 45 Frigidus excutitur cinis: ac iam 66 postibus 67 arma,
 Iam 68 chlamydes regum, iam lutea gausapa captis,
 68 Effedaq; ingentesq; locat 69 Cæsonia 70 Rhenos:
 Dys igitur, genioq; ducis 71 centum paria, ob res

41 Nec tibi solus
 tus ea. ecce oblata
 est bene facendi oc-
 casio. hæc alij an-
 tribunt personis
 hæc causam pro-
 texerunt.

43 Scopulos Bruttij
 promontorii Italiae,
 Siciliam versus.

44 Djs non exan-
 dita.

45 Djs tutelares na-
 vis qui in puppi sacra-
 riū habebant. crepti
 secum è naufragio.

46 Auibz marinis.

47 Non de melle
 tantum, sed & de
 fundis aliquid im-
 perti.

48 Ne naufragij pi-
 ctam tabulam por-
 tans hinc inde men-
 dicer.

49 Sed inquit.

50 Feralem, fune-
 brem quæ cum ca-
 danere ipso creme-
 tur.

51 Bona minueris.

52 Ossa & cineres
 aroniatas missa urnæ
 dare mos erat: quod
 ille non facies, etc.

53 Non acutum qui

vix sentiarur. duriuscula translatio. 54 Gummi è ceraso, vel cortice cerasi adulterate sunt.

55 Canella. Matthiol in Diosc. lib. 1. cap. 12. & 13. alijs à Calfimant, quod aulce lignum sonat,
 alijs à γαρ, abrasit. est n. interior cortex qui ab exteriori & crasso libro abraditur. 56 Neg-
 ligens.

57 Dicit mihi heres. Tunc ipse saluus, cum opus non fit, in nescio quos tua pro-
 fundas quæ mihi heredi potius debentur? 58 Imperitus aliquis heredi petra criminis da-
 bit hanc officiosam largitionem, vt & lautiozem victum Græcis philosophis: clamitans hæc
 non prius solita fieri quàm sapere. i. sapientia Græca cum meis cibis peregrinis (quæ mentem
 effoeminant) è Græcia in urbem nostram mari aduenissent. 59 Nihil masculi habens, vel

mari aduectas: vt expers significet αἰσχρογῆς & ἐμπρογῆς. Casaub. al. postquam rigida nostra
 cismarina philosophia corrupta sit molli & transmarina Græcorum. 60 Ipsi rustici cibus
 prius simplices corrumpunt & condiunt lautius. 61 Heredem, inquit Poeta, mortuus me-
 tuas? Hor. 2. epist. 2. lib. Nec met uam quid de me iudicet heres. Quod non plura datis inueniaris.

62 Avulgi ignorantia & odio. 63 Claudio Caligula 64 Literæ laureatæ, quæ
 triumphum indicent & imperent, cum tamen nihil dignum eo fecisset. 65 Ex priore fa-
 crificio de relictis amouetur, & nona sacra parantur. 66 Templorum. 67 Spolia.

68 Vestes & vehicula Coaches Germanorum. 69 Caligulae uxor per procura.

70 Rhenanos. Rheni accolæ. 71 Gladiatorum qui ad bustum, dianican-
 tes se inuicem immolent, ad placandas defunctorum animas quas humano sanguine propitiari

credebant, vide I lip. Saturn. 1. 8.

Egregie

72. Vetare unde & heres.

73. Neque u. contra-dico.

74. Superest mihi suburbanus fundus probe cultus & saxis expurgatus, al. iugi cultura exhaustus.

75. Si mihi nullus cognatus sit, nec al. finis quem heredem instituiam.

76. Vicum inter Roman & Ariciam in via Appia.

77. Vbi sedebant mendici prope nemus Dianæ vbi Hippolytus Virbius colebatur.

78. Terræ filius, cuius genus ignoratur.

79. Abatus.

80. Atrium.

81. Tritaann.

82. Ratione generis, Scemmate.

83. Aliquis mendicorum ex Aricino colle & luo quem Diana consecraret Manius, mihi maior, auunculus vel cognatus est.

84. Tu a. qui mihi propior es, & cui lege naturali consanguinitatis prius ventura esset hereditas, cur me viuo illam exis? al. referunt ad dæmonas equas ætiam quasi dicat cur tu natus maior mei iunioris hereditatem poscere?

85. Meo damno perit, non tuo, & heres.

86. Modi sunt hæc. Fcen. ac. m. hinc exime sump.

87. Testator indignanter refert.

88. Quando iniquo & ingrato animo accepturus est nepotum more prodigat.

89. Durum & agreste olus.

90. Porcini capitis in fumo sumpsi.

91. Iccors Anserino quod Romanis in delicijs.

92. Variâ concessâ & licitâ.

Egregiè gestas, induco: quis vetat? aude.

Va, nisi commines. Oleum, artocreasq, popello

Largior: an prohibes? dic. clare: Non adeo, inquis.

Ex ossatus ager iuxta est. Agè, si mihi nulla

Iam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis

Nulla manet patru, sterilis matertera vixit,

Deq, auia nihilum superest: accedo Bonillas,

Clinumq, ad Urbi: præsto est mihi Manius heres

Progenies terræ? quere ex me quis mihi quartus

Sit pater: haud prompte, dicam tamen. adde etiam

unum,

Vnum etiam, terræ est iam filius, & mihi ritu

Manius hic generis prope maior auunculus exit.

Qui prior es, cur me in decursu lampada postcas?

Sum tibi Mercurius: venio deus huc ego ut ille

Pingitur. an venis? vin' tu gaudere relictis?

Deest aliquid summæ? minui mihi: sed tibi totum est,

Quicquid id est. Vbi sit, fuge querere, quod mihi quondam

Legat Tadius: neu dicta repone paterna:

Fænoris accedat merces: binc exime sumptus:

Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impensus unge

Unge puer caules. Mihi festa cluce oquatur

Vrtica, & fissa fumosum sinciput aure:

Ut tuus iste nepos olim satius anseris extis,

Cum morosa vago singultiet inguine vena,

Mea hereditas tibi est lucrum imperatum & ipse, ac si in via inuentum.

Ad te. Marfupium dextrâ tenens. Tibi à me. Verba heredis. Cui testator.

Quæ patres liberis suis præcipiunt, cuius modi sunt hæc. Fcen. ac. m. hinc exime sump.

Ex fænore. Quando iniquo & ingrato animo accepturus est nepotum more prodigat.

Egone meis sordide parcam, ut ille hæc sumpsi. Durum & agreste olus. Porcini capitis in fumo.

Venera. Copiam fastidiet. al. palpitet. Muto. Variâ concessâ & licitâ.

Patricie

Patricie immetat vulue? ⁵ mihi trama figuræ
 75 Sit reliqua: ast illi tremat omento ⁶ popa venter?
 7 Vende animam lucro, mercare, atque excute sollers
 Omne latus mundinet sit ⁸ præstantior alter
 9 Cappadocæ rigida ¹⁰ pingues ¹¹ plaussisse ¹² catasta.
 Rem duplica. Feci: iam triplex: iam mihi quarto,
 80 Iam decies ¹³ redit in rugam ¹⁴ Depunze, ubi sistam,
 Inuentus, ¹⁵ Chrysippe, tui finitor acerui.

5 Ego me macerem instar decotis & desuocatis vestis detritis villis & subtegmine nudo?
 6 Pinguis, obesus vt popa.
 7 I nunc, & nihil non turpe, scelertum, sordidum facis, vs heredi placem.
 8 Manganij peritior.

9 Seruos è Cappadocia. 10 Bene habitos, nitidos cute. 11 Palpo vel plana manu ferire, vt ostentes corporis eorum habitudinem, vel apud empturientes laudare, alij leg. paussisse, alij clausisse. 12 Pegmate ligneo, in quo venales exponebantur serui. 13 Decuplatur, à vestibus Metaph. quasi multiplicatur. 14 Quem modum ponam multiplicandæ rei familiaris meæ immensæ tanquam Soritæ? 15 Stoicorum acutissime (qui argumentationis acervalis in infinitum progredientis finem inuenisti, iubendo *αὐτὰρ* priusquam ad multa ventum esset) dic vbi ego sistam.

FINIS.

ERRATA.

P. paginam: v. versum Satyræ: n. notam designat.

In Epistola titulo Principem. in ipsa epist. Græci accentus in nonnullis desiderantur. lege uñ expurgat. & pharmaca. | p. 1. n. 3. Theſei. | p. 2. n. 48. referenda ad comesa in v. 34. | p. 4. n. 10. à velis. | p. 10. n. 58. & p. 57. n. 13. pro o lege o | p. 10. n. 77. distingue post Cylindri. | p. 11 n. 83. Criticum. ibid. n. 88. audiant. & n. 99. pro quoties lego a. motis. | p. 15. n. 12. enecant. | p. 23. n. 94. Alexandrinorum. | p. 30: v. 96. designata. | p. 36. n. 33. tanquam sis nobilis & liber. | p. 40. v. 47. distingue post delicias hominis! | p. 41. v. 80. lauro. | p. 49. n. 16. Ab. | p. 51. n. 67. a. i. autem. | p. 52. n. 96. Pudend. & statue eundem num. 96. ante summum in v. 424. | p. 57. n. 11. accuset. | p. 60. supra notam 88. pone * Verba Poetæ. & in n. 3. pro Sat. 170. lege Sat. 1. v. 70. | p. 62. n. 59. expungatur Apollini. | p. 65. n. 50. nullius laboris non patientissima. 51 O rhet. præc. 52 perim. &c. | p. 69. v. 12. signa. & n. 12. adde pilis squal. & horridos, non leuigatos. | p. 70. n. 26. post inuenimus adde canentes. | p. 72. v. 97. perdere. & n. 77. spoliatores. | p. 73. n. 2. prætoris. | p. 79. n. 7. credant. | p. 88. v. 135. remone. | p. 98. v. 89. asteriscum præfige * Erect. | p. 102. v. 195. distingue sedet. ac. | p. 118. v. 132. conchem. | p. 119. v. 170. domini. | In Persij vita lege Rhemnium. | In tetraſticho ad annotatorem, allusum est ad illud vulgatum, Si nolis intelligi, debes negligi: quod plures Ambrosio, non pauci Terulliano, alij Hieronymo tribuunt. Si quid alias litera vel figura sit erratum, facili manu candidus lector emendabit.